

voice

ATHENS

5 - 11 ΜΑΡΤΙΟΥ 2026,
ΤΕΥΧΟΣ 990,
210 Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ
WWW.ATHENSVOICE.GR
FREE PRESS ΚΑΘΕ ΠΕΜΠΤΗ

Ο Βασίλης Μπισπιγκης μιλάει στην Athens Voice και η Δένα Κιτσοπούλου ζωγραφίζει το εξώφυλλο

Και τους δύο θα τους δούμε στον «Σωμένο» στον Τεχνοχώρο Cartel

Του Δημήτρη Αθανασιάδη

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

**ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ
ΗΜΕΡΑ
ΓΥΝΑΙΚΑΣ**

**Τι συμβαίνει
στη Δραγατσάνη;**
Της Κατερίνας Βνάτσιου

Εθνική
Λυρική
Σκηνή

Greek
National
Opera

Η ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΙ

*Κλαίτε;
Προς τι
τα δάκρυα;*

Όπερα • Νέα παραγωγή
ΓΚΑΕΤΑΝΟ ΝΤΟΝΙΤΣΕΤΤΙ

ANNA ΜΠΟΛΕΝΑ

26, 29 • ΜΑΡ & 2, 5, 15, 19 • ΑΠΡ • 2026

ΑΙΘΟΥΣΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΛΥΡΙΚΗΣ ΣΚΗΝΗΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ

Ωρα έναρξης: 19.30 (Κυριακή: 18.30)

Εισιτήρια από: €15

Προπώληση: ticketservices.gr, Ταμεία ΕΛΣ

Μουσική διεύθυνση:
Ζακ Λακόμπ
Σκηνοθεσία:
Θέμελης Γλυνάτης
Σκηνικά:
Λέσλι Τράβερς
Πρωτότυπα κοστούμια:
Νίκος Γεωργιάδης
Αναβίωση κοστούμιών:
Νίκη Ψυχογιού, Θέμελης
Γλυνάτης
Κινησιολογία:
Κατερίνα Γεβετζή
Φωτισμοί:
Χάουαρντ Χάντσον
Επιμέλεια ήχου:
Θάνος
Πολυμενέας-Λιοντήρης
Διεύθυνση χορωδίας:
Αγαθάγγελος Γεωργακάτος

Ερρίκος Η΄:
Πέτρος Μαγουλάς
Άννα Μπολένα:
Μαρία Κοσοβίτσα
Τζοβάννα Σεϋμούρ:
Μιράντα Μακρυγιάννη
Λόρδος Ροσφόρ:
Γιάννης Γιαννίσης
Λόρδος Ρικκάρντο Περσού:
Γιάννης Χριστόπουλος
Σμέτον:
Διαμάντη Κριτσωτάκη
Σερ Χέρβυ:
Μάνος Κοκκώνης

Με την Ορχήστρα και
τη Χορωδία της
Εθνικής Λυρικής Σκηνής

nationalopera.gr

Η ΕΛΣ επιχορηγείται από

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Πολιτισμού

Μέγας Δωρητής ΕΛΣ

ΙΣΝ / SNF

ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ
STAVROS NIARCHOS FOUNDATION

επικεντρο ο άνθρωπος
humanity at the core

Χορηγοί παράστασης

EUROBANK

STAVROS
NIARCHOS
FOUNDATION
CULTURAL
CENTER
ΚΕΝΤΡΟ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΙΔΡΥΜΑ
ΣΤΑΥΡΟΣ
ΝΙΑΡΧΟΣ

ΧΟΡΗΓΟΣ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

TECHNOLOGY
PARTNER

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΤΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Εκδότης-Διευθυντής Φώτης Γεωργελάς

Σύμβουλος Έκδοσης Σταυρούλα Παναγιωτάκη
Διευθύντρια Σύνταξης Αγγελική Μπριμπίλη

Γενική Διεύθυνση Διαφήμισης
Λουίζα Ναθαναήλ

Art Director Φώτης Πεχλιβανίδης

Διεύθυνση Web Δημήτρης Αθανασιάδης

Σύμβουλος Διεύθυνσης Χριστίνα Γαλανοπούλου

Αρχισυνταξία Δανάη Καμζόλα (Podcast & City Guide),
Μπάμπης Καλογιάννης
Αρχισυνταξία Newsroom Τόνια Ζαραβέλα
Τεχνικός Διευθυντής Βάσιος Συντοίμας
Social Media Manager Τάσος Ανέστης

Υπεύθυνος ύλης Τάκης Σκριβάνος
Επιμέλεια ύλης Δήμητρα Γκρους
Διόρθωση κειμένων Φανή Κουλούτζου,
Κατερίνα Ασήμου

Συντακτική ομάδα: Κ. Αθανασιάδης, Ν. Αμανίτης,
Ε. Βαρδάκη, Σ. Βλέτσας, Κ. Βνάτσιου, Κ. Βουλγαρέλη,
Ρ. Γεροδόμος, Ν. Γεωργελάς, Ν. Γεωργιάδης, Κ. Γιαννακίδης,
Κ. Γλυσιδάκη, Β. Γραμματικογιάννη, Β. Γρυπάρης,
Γ. Δαββέτας, Γ. Δήμος, Π. Διαμαντάκου, Α.Μ. Δρουμπούκη,
Θ. Κ. Ευθυμίου, Γ. Ζερβογιάννη, Μ. Ζουμπούλακη,
Κ. Καϊμάκης, Σ. Καλαμάνη, Κ. Καμπόσης, Β. Καμπουροπούλου,
Δ. Καραθάνος, Α. Καψάλη, Ν. Κοσκινά, Α. Κοσμοπούλου,
Δ. Κουμαριώτης, Δ. Μαγουλιάς, Α. Μανουσακά, Μ. Μανωλοπούλου,
Ι. Μαραγκουδάκη, Χ. Μαρκάκης, Δ. Μαστρογιαννίτης,
Β. Ματζάρογλου, Τζ. Μελιτά, Α. Μπρουντζάκη, Γ. Νένης,
Ε. Ντάκουλα, Δ. Παπαδόπουλος, Π. Παναγιωτόπουλος,
Κ. Παναγοπούλου, Γ. Παυριανός, Γ. Πρέζα, Μ. Προβατάς,
Τζ. Ρουσσάκη, Μ. Ι. Σιγαλού, Ε. Σισιούρα, Τ. Σκραπαλιώρη,
Ζ. Σφυρή, Σ. Τριανταφύλλου, Σ. Τοιτσόπουλος, Γ. Φλωράκης,
Ε. Χελιώτη, Κ. Χριστοφόρου, Γ. Ψυχάς, Ε. Ψυχούλη

Γραμματεία Σύνταξης Γεωργία Σκαμάγκα
info@athensvoice.gr
avguide@athensvoice.gr

Ατελιέ Sotos Anagnos

LOOKmag Κωνσταντίνος Βλαχοπούλου

Creative Manager Θάνος Ψυλλίδης
Creative Marketing Manager Λαμπρινή Τρούγκου
Branded Content Editor Χαρά Αλεξανδροπούλου

Εικονογραφήσεις art@athensvoice.gr
Φωτό: Θανάσης Καρατζάς, Πύργος Ζαρχώνης,
Τάσος Βρεττός, Έκτορας Δ. Βούτσας, Κώστας
Αμοιρίδης, Βαγγέλης Τάσης, Χρήστος Κιαστζεκιάν,
Δημήτρης Κλεάνθης, Μαρία Μαρκεζίη,
Πέτρος Νικόλτσος, Λάζαρος Γραϊκός

Account Directors

Τίνα Γαϊτανίδου, Βόννη Ζαφειροπούλου

Direct Market Advertising Director

Άννα Αντωνίου

Direct Market Advertising Managers

Μιχάλης Δρακάκης, Εύα Βαλαμβάνου, Ελένη Βαρύτη,
Νώντας Νταμπάνης, Ελεωνόρα Τζεφρόνη

Marketing & Advertising Director AV | VOICE 102.5

Τζίνα Σαλαμπή

Marketing & Event Coordinator | VOICE 102.5

Κωνσταντίνος Μιχάλης

Συντονισμός Διαφήμισης Μαίρη Κούρτη

marketing@athensvoice.gr

Digital Traffic Manager Εύη Ταρνάρη

Digital Advertising Coordinator Μίνα Γιαννάκη

Ψηφιακή Υποστήριξη Νικόλαος Αργυρίου

Διεύθυνση Λογιστηρίου Έφρη Μούρτζη

Λογιστήριο Ουρανία Μιχάλη, Μαίρη Λυκούση,
Μανώλης Κοττάκης

Διαχωρισμοί - Εκτύπωση «Καθημερινές Εκδόσεις ΑΕ»

Athens Voice S.A.

Χαρ. Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα

Σύνταξη: 210 3617.360, 3617.369, fax: 210 3632.317

Διαφημιστικό: 210 3617.530, fax: 210 3617.310

VOICE 102.5: 210 3648.213

Αγγελίες: 210 3617.369 | Λογιστήριο: 210 3617.170

www.athensvoice.gr

Αν δεν βρίσκετε την Α.Β. στα σημεία διανομής,

επικοινωνήστε: 210 3617.360, 210 3617.369

Κωδικός εντύπου: 7021, ISSN 1790-6164

Νόμιμος Εκπρόσωπος: Γεωργελάς Ελισάβετ Τρισεύγεννη
Κύριος Μέτοχος: Γεωργελάς Φώτιος

Αρ. Πιστοποίησης MET: 230237

ATHENS voice Εβδομαδιαία εφημερίδα, διανέμεται δωρεάν.
Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή,
ολική ή μερική, η διασκευή ή αποδόση του περιεχομένου της έκδοσης με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή έγκριση του εκδότη.

Σε βλέπω!

Της ΛΕΝΑΣ ΔΙΒΑΝΗ

Σε βλέπω άσχετο!

Καλέ μου φίλε, όταν ήσουν μικρός και σε ρωτούσε ο θείος σου ο Μενέλαος τι θα γίνεις όταν μεγαλώσεις, ελπίζω να μην απαντούσες μεσιτής. Ελπίζω, δηλαδή, η άτιμη η ζωή να σου έκοψε τη λαχτάρα να γίνεις ποιητής, χαχαροπλάστης, κομμωτής, εφοπλιστής έστω, και να σε ανάγκασε να αναλάβεις το μεσιτικό του μπαμπά σου, όταν αυτός βγήκε στη σύνταξη και το 'ριξε στο τάβλι. Μήπως ήθελες να ανοίξεις μπαρ και κατάντησες μεσιτής; Αλλιώς – αν δεν τη μισεις αυτή τη δουλειά, αν δεν τη βαριέσαι σαν τις αμαρτίες σου, δεν εξηγείται τόση αδιαφορία για

το επάγγελμα, τόση κακογουστιά. Έβαλες στο σάπι αυτή τη φωτογραφία (έναν κουβά με σφουγγαρίστρα στο πίσω μπαλκονάκι του διαμερίσματος) και περιμένεις να το πουλήσεις 300 χιλιάρικα; Έχεις Netflix; Έχεις δει τι ντεκορασιόν κλιδάτο κάνουν οι συνάδελφοι στα σπίτια για να τα μοσοπουλήσουν; Ξέρουν τη δουλειά τους οι άνθρωποι, βάζουν λουλούδια, ριχτάρια, σέξι φωτισμό, σε αναγκάζουν να ονειρευτείς πάρτι και γέλια και έρωτες μέσα στο σπίτι αυτό, για να ψοφάς να το αγοράσεις. Εγώ τι να ονειρευτώ για να ψηθώ να δώσω 300 χιλιάρικα γι' αυτό το χρέπι; Ότι θα σφουγγαρίζω τραγουδώντας στο πλιοβασιλέμα;

Σε παρακαλώ, άνοιξε μπαρ!

Info-diet

Της ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ

ΝΤΕ-ΣΕ-ΒΩ ΓΕΜΑΤΟ ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ

Υπάρχει εδώ και λίγα χρόνια παρκαρισμένο στην Πειραιώς στον Ταύρο και δίνει μια «έκρηξη άνοιξης» ανάμεσα στα εργοστάσια της περιοχής. Παρόμοια υπάρχουν έξω από τα γραφεία της Aegean στον Πειραιά, στον «τροχονόμο» στη Νέα Ιωνία και ένας Σκαρβαίος με λουλουδία υπάρχει στη Θηβών μετά το Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο Νίκαιας.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Αφιερωμένη στους 200 εκτελεσθέντες της Καισαριανής, δημιουργία των φοιτητών. Συγκινητική όσο και οι αυθεντικές φωτογραφίες-ντοκουμέντα.

ΤΟ ΦΕΤΙΧ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Οι κάλτσες που κυκλοφόρησε ο Pan Pan με το μύτο «Μέσα μου χορεύω ακόμα». Κατάλληλες για χορό σε ανισόπεδη ντίσκο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΕ ΠΟΡΤΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΟΣ

«Μη μου αφήνετε διαφημιστικά delivery. Είμαι σε πρόγραμμα».

ΑΠΟΚΡΙΕΣ 2026

-Δεν ξέρω τι να ντυθώ τις Απόκριες.
-Βάλε πάνω σου ένα πανί.
-Και τι θα έχω ντυθεί;
-Πανίβλακας.

ΤΑ ΣΠΟΤ ΓΙΑ ΤΗ ΠΡΟΛΗΨΗ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΩΝ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

Είναι πάρα πολύ ανησυχητικό ότι όλο και συχνότερα βλέπουμε στην τηλεόραση ανάλογα σποτ. Και πώς να μη βλέψουμε; Τον Ιανουάριο 2026 καταγράφηκαν 49 περιστατικά αυτοτραυματισμών σε παιδιά και εφήβους, με την Κρήτη να καταγράφει το υψηλότερο ποσοστό. Το πιο ανησυχητικό; Σύμφωνα με έρευνες, πίσω από κάθε αυτοκτονία κρύβονται 20 έως 30 απόπειρες. Σκύψτε στα παιδιά. Ακούστε τα.

«ΚΡΥΦΕΣ» ΚΟΥΖΙΝΕΣ

Μελέτη πανεπιστημίων στη Βρετανία δείχνει ότι ένα στα επτά καταστήματα τροφίμων σε μεγάλες πλατφόρμες delivery στην Αγγλία είναι πλέον «dark kitchens» – κουζίνες που λειτουργούν αποκλειστικά για online παραγγελίες, χωρίς φυσικό κατάστημα. Το trend εξαπλώνεται και στην Ελλάδα.

ΜΙΚΡΟ-ΤΣΑΓΕΡΙΕΣ ΚΙΝΕΖΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

5,8 ευρώ για ένα τσάι στα όρθια; Να το λουστείτε μόνοι σας.

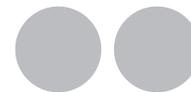
ΜΠΛΕ ΚΑΔΟΙ

Σε λίγο θα πάμε στον Άρη για μετοίκηση κι ακόμα γίνεται καβγάς για το τι δεν πρέπει να πετάμε στους μπλε κάδους.

Athens Voices

Του ΓΙΑΝΝΗ ΝΕΝΕ
panikoval500@gmail.com

Λόγια που ακούστηκαν δημοσίως στην Αθήνα

«Δεν είναι καν πεσιμιστικό. Είναι ακραία ρεαλιστικό. (Παύση...) Ποπο, πολύ πεζό αυτό που είπα».

(Φασαία φοιτήτρια και φίλες, Χημείο, Τετάρτη μεσημέρι)

Μεγάλη παρέα σε ψαροταβέρνα ετοιμάζεται να παραγγείλει αλλά όλοι είναι αναποφάσιστοι. Το γκαρσόνι περμένει υπομονετικά, μέχρι που ο μεγαλύτερος της παρέας λέει:

«Φέρε μας ό,τι έχει σκόρδο».

(Πάρτο Ράφτη, Δευτέρα βράδυ)

«Ρε, Δημήτρη, πήγα για σουτιέν και τα έχουσε πάει 70 ευρώ. Δεν τα κρατάω μόνη μου καλύτερα»

(Ζευγάρι συνομιλούν περπατώντας, Αγία Παρασκευή, Σάββατο πρωί)

Χοντρούλο παιδάκι περπατάει με τη μαμά του:

-Μαμά, θέλω να κάνω δίαιτα.
-Δεν χρειάζεται να κάνεις δίαιτα, είσαι πολύ μικρός ακόμα.
-Εσύ όμως δεν είσαι μικρή.
-Σκασμός.

(Μall, Σάββατο πρωί)

Εκείνος: Θέλεις κανένα πορτοκάλι;

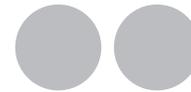
Εκείνη: Όχι.

Εκείνος: Κανένα μανταρίνι;

Εκείνη: Όχι.

Εκείνος παίρνει μια σακούλα και αρχίζει να ρίχνει μέσα πορτοκάλια.

(Ζευγάρι στον Σκλαβενίτη, Σάββατο μεσημέρι)

ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΜΑΣ

Αυτή την εβδομάδα το σχεδιάζει η **Λένα Κιτσοπούλου**. Ζει και εργάζεται στην Αθήνα και είναι απόφοιτος της δραματικής σχολής του Θεάτρου Τέχνης. Ηθοποιός, συγγραφέας και σκηνοθέτρια, έχει εκδώσει τρεις συλλογές διηγημάτων. Τον Μάρτιο κυκλοφορεί η καινούργια της νουβέλα, «Ο συμβολισμός της λεοπάρδαλης» (εκδ. Μεταίχμιο). Εργα της, που σκηνοθετεί η ίδια, έχουν παρουσιαστεί στο Εθνικό, στην Επίδαυρο, στη Στέγη Ιδρύματος Ωνάση, στο Φεστιβάλ Αθηνών, στο Θέατρο Τέχνης, καθώς και στο εξωτερικό. Η πρώτη της ατομική έκθεση με ζωγραφική και γλυπτά, «Between my legs», έγινε το 2019 στην γκαλερί Breeder.

Σκέψεις για το Ιράν από απόσταση 2.500 χιλιομέτρων

Τι ζητά η πλειοψηφία των Ιρανών, ο ρόλος της σιιτικής ούμμα και της Ρωσίας, και ποια είναι τα ενδεχόμενα

Της ΣΩΤΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

SCIENTIFIC
REVIEWS

Όσοι βρισκόμαστε μακριά από τα γεγονότα, ιδιαίτερα από όσα εκτυλίσσονται σε περιοχές που γνωρίζουμε ελάχιστα, είμαστε αναξιόπιστοι τον πρώτο λόγο έχουν οι ανταποκριτές «στο πεδίο», όπως συνηθίζουμε να λέμε. Αν υπάρχει κάποια συνεισφορά των αναλυτών που παρατηρούν τις εξελίξεις στη διαχρονία είναι η τοποθέτηση των γεγονότων στο ιστορικό και πολιτιστικό τους πλαίσιο. Να λοιπόν τι συμβαίνει και τι νομίζω ότι μπορεί να συμβεί στο Ιράν. Το τι θα συμβεί στις χώρες της ευρύτερης Μέσης Ανατολής που έχουν εμπλακεί στη σύγκρουση θα εξαρτηθεί εν μέρει από τις εσωτερικές εξελίξεις στο Ιράν.

Μετά τον θάνατο του Χαμενεΐ (πιθανώς ηθελημένο, ως «θυσία»), στο Ιράν κηρύχθηκε 40ήμερο πένθος και διορίστηκε τριανδρία — ο πρόεδρος Μασούντ Πεζεσκιάν, ο πρόεδρος του Ανώτατου Δικαστηρίου Γκολαμχοσεΐν Μοχσενί Ετζέι και ο αγιατολάχ Αλιρεζά Αραφί— για να επιβλέψει τη μετάβαση. Τη μετάβαση σε τι; Για να απαντήσει κανείς πρέπει να λάβει υπόψη ότι η ισλαμική επανάσταση του 1979 στηρίχθηκε σε βαθιές πολιτιστικές και θρησκευτικές ρίζες και το ότι οι Ιρανοί, εκτός από ένα μέρος των μορφωμένων νέων στις μεγαλουπόλεις, δεν έχουν ούτε παράδοση, ούτε επιθυμία κοσμικής δημοκρατίας.

Αν και ο θάνατος του Χαμενεΐ αποτελεί σημείο καμπής και θα επηρεάσει τα φονταμενταλιστικά ισλαμικά κινήματα σε ολόκληρο τον κόσμο, δεν αναμένεται ριζική αλλαγή στη στήριξη και στη χρηματοδότηση των σιιτικών δικτύων στην Ευρώπη, στη Μέση Ανατολή και στην Αφρική. Μια εγκάθετη κυβέρνηση δυτικού τύπου είναι εντελώς ανέφικτη· κάτι τέτοιο θα σήμαινε εμφύλιο πόλεμο στο Ιράν και διάχυσή του σε ολόκληρη τη Μέση Ανατολή — νομίζω ότι το πιθανότερο σενάριο είναι να διαδεχθεί την ομάδα του Χαμενεΐ μια παρόμοια ομάδα από αποφοίτους του πανεπιστημίου Αλ-Μουσταφά της ιερής πόλης Κομ. Εκεί διαμορφώνονται επί δεκαετίες οι ηγέτες του πολιτικού σιιτικού Ισλάμ: το εν λόγω ίδρυμα έχει παραρτήματα σε περισσότερες από εκατό χώρες, με αποτέλεσμα τα τελευταία είκοσι χρόνια να έχει εκπαιδέψει δεκάδες χιλιάδες φανατικούς ισλαμιστές.

Με λίγα λόγια, υπάρχει άφθονο πολιτικό προσωπικό που μπορεί να συνεχίσει το έργο των μουλάδων και των Φρουρών της Επανάστασης. Το αν θα το επιτύχει εξαρτάται περισσότερο από τη δυναμική της εξουσίας εντός του στρατιωτικού μηχανισμού και του μηχανισμού ασφαλείας και λιγότερο από τις έξωθεν επεμβάσεις. Το ερώτημα είναι: θα καταλήξουν οι κληρικοί και οι στρατιωτικοί σε συμφωνία πάνω στα θεμελιώδη ζητήματα —επανανομιμοποίηση του καθεστώτος, αντιμετώπιση της οικονομικής ασφυξίας, της διαφθοράς και της παραοικονομίας, πυρηνικό πρόγραμμα, διεκδικήσεις γυναικών— ή θα συγκρουστούν μεταξύ τους; Ανάμεσα στα πολλά πράγματα που δεν καταλαβαίνουν οι Δυτικοί, παρά τα επανειλημμένα λάθη εκτίμησης και τις τραγωδίες των στρατιωτικών επεμβάσεων, είναι ότι η εμπειρία δεν επηρεάζει τις πεποιθήσεις των ισλαμιστών: η πίστη τους είναι υπερβολικά μονολιθική για να προσαρμόζεται στις συνθήκες. Κατά τη γνώμη τους, οι παραμορφώσεις του δόγματος δεν επιβάλλουν αλλαγή παραδείγματος ή μεταρρυθμίσεις· επιβάλλουν διόρθωση και τιμωρία των αποκλινόντων.

Και παρ' όλ' αυτά, οι επονομαζόμενοι Πασνταράν είναι διχασμένοι και δεν μπορούν να εμπιστευτούν ούτε άτομα σε θέσεις λήψης αποφάσεων —όπως ο πρόεδρος—, ούτε το Συμβούλιο των Φρουρών, ούτε τις οικογένειες με επιρροή. Το πιθανότερο είναι ότι θα διορίσουν στην ηγεσία θρησκευτικά πρόσωπα μεγάλης ηλικίας, ώστε να είναι ανίκανα να χτίσουν τη δική τους αυτοκρατορία, κι ότι θα αναδείξουν έναν «Ανώτατο Ηγέτη» συμβολικού τύπου, ενώ παράλληλα θα στρατιωτικοποιήσουν πλήρως το καθεστώς. Δεδομένου ότι το σιιλ ηγεσίας του Αγιατολάχ Χαμενεΐ διέφερε από εκείνο του προκατόχου του, του Αγιατολάχ Χομεϊνί, είναι λογικό να περιμένουμε μian ακόμη αλλαγή ύφους. Ο Χομεϊνί, προσπαθώντας να αποτελέσει υπόδειγμα προς μίμηση ως προς τα θρησκευτικά ήθη, ζούσε λιτά στο Τζαμαράν και είχε λιγοστούς συνεργάτες· αντιθέτως, ο Χαμενεΐ έστησε τον «Οίκο του Ηγέτη», στον οποίο απασχολούσε πάνω από 4.000 άτομα, συν 11.000 στρατιωτικούς φρουρούς: επρόκειτο για μια τεράστια γραφειοκρατία που ασκούσε στενό έλεγχο στον θρησκευτικό μηχανισμό. Έχω λοιπόν λόγους να πιστεύω ότι ο επόμενος ανώτατος ηγέτης θα παίζει

περισσότερο ρόλο διατήρησης της νομιμότητας του καθεστώτος, ιδιαίτερα εφόσον υπάρχει κίνδυνος πραξικοπήματος από τους Φρουρούς της Επανάστασης, με σκοπό ένα είδος κράτους εν κράτει.

Σε επίπεδο πληθυσμού, πράγματι ένα μέρος της νεολαίας που δεν έχει καμιά ανάμνηση από την Ισλαμική Επανάσταση επιζητεί ανατροπή του ισλαμικού καθεστώτος και δημοκρατικές εκλογές. Αλλά για να γίνουν δημοκρατικές εκλογές χρειάζονται κόμματα, αντιπολίτευση, ελεύθερα ΜΜΕ: οι εκλογές είναι το επιστέγασμα του συστήματος, όχι η βάση του. Εξάλλου, πολλοί Ιρανοί είναι εξοργισμένοι με τη βία που άσκησαν οι Φρουροί κατά τη διάρκεια των πρόσφατων διαδηλώσεων — όμως, αυτό το κομμάτι του ιρανικού λαού δεν ταυτίζεται με όσους διεκδικούν απομάκρυνση της ισλαμικής εξουσίας: η πλειοψηφία των Ιρανών θα συμβιβαζόταν με μια θεοκρατική, αλλά ηπιότερη διακυβέρνηση, που να μπορεί να διαχειριστεί τα οικονομικά προβλήματα —τα οποία αποδίδονται πρωτίστως στις κυρώσεις και στις αμερικανικές πιέσεις (δεν ισχύει)— και ταυτοχρόνως να κλείσει το στόμα των ατίθασων γυναικών που έχουν παρασυρθεί στον βούρκο των δυτικών ηθών. Με λίγα λόγια, η πλειοψηφία επιζητεί ή θα ανεχθεί κάποιες μεταρρυθμίσεις, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι οι Ιρανοί θέλουν να ξαναγίνει το Ιράν Περσία και να συμφιλιωθούν με τις ΗΠΑ και το Ισραήλ.

Οι Ιρανοί ηγέτες, που δέχονται σήμερα την πολυαναμενόμενη επίθεση του Ντόναλντ Τραμπ και του Μπέντζαμιν Νετανιάχου, πρέπει να λάβουν γρήγορα αποφάσεις για την εσωτερική και τη διεθνή πορεία της χώρας τους. Η εσωτερική κατάσταση μπορεί να ηρεμήσει με τις γνώριμες μεθόδους καταστολής: καθώς ο πληθυσμός δεν είναι οργανωμένος, είναι εύκολο να κατασταλεί και να παραμείνει σε εκκρεμότητα, ανήμπορος μπροστά στις εξελίξεις. Ίσως γίνουν κάποιες παραχωρήσεις όπως η άρση της υποχρέωσης της μαντίλας, αλλά δεν βλέπω περαιτέρω επέκταση των κοινωνικών ελευθεριών. Ίσως διαψευστώ. Όσο για τις αποφάσεις στον διεθνή χώρο, θα παίξει ρόλο η Ρωσία και δευτερευόντως η Κίνα· το θέμα είναι αν ο Βλαντιμίρ Πούτιν είναι διατεθειμένος να ανοίξει κι άλλα μέτωπα εναντίον των ΗΠΑ και των συμμάχων τους, μερικοί εκ των οποίων καταριούνται σήμερα την ώρα και τη στιγμή της συμμαχίας.

Η πλειοψηφία των Ιρανών επιζητεί ή θα ανεχθεί κάποιες μεταρρυθμίσεις, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι θέλει να ξαναγίνει το Ιράν Περσία και να συμφιλιωθεί με τις ΗΠΑ και το Ισραήλ

Τέλος, πρέπει να ληφθεί υπόψη η ευρεία δημοτικότητα της Ισλαμικής Δημοκρατίας που αποτέλεσε το πρώτο επιτυχημένο ισλαμιστικό έργο, το πρώτο σύγχρονο χαλιφάτο. Το ισλαμιστικό Ιράν έδωσε ελπίδα σε όλους όσους το ονειρεύονταν: στη «Μουσουλμανική Αδελφότητα», στο ISIS, στους δήθεν μοναχικούς λύκους του ισλαμισμού στη Δύση και στην άκρα αριστερά που στρατολογεί μέλη και ψηφοφόρους έξω από τα τζαμιά. Η αμερικανο-ισραηλινή στρατιωτική επέμβαση και η θανάτωση του Χαμενεΐ ευνοούν αυτή τη δημοτικότητα: με πρόσχημα την παραβίαση του διεθνούς δικαίου και την απέχθεια για τον Ντόναλντ Τραμπ και τον Μπέντζαμιν Νετανιάχου, οι ολοκληρωτικές δυνάμεις στον δυτικό κόσμο —ισλαμιστικές οργανώσεις και άκρα αριστερά— φαίνεται να συμπαρατάσσονται με το θεοκρατικό καθεστώς το οποίο ίσως κάποτε, μετά από δεκαετίες ή αιώνες τρόμου, βίας, βασανιστηρίων και ομαδικών απαγχονισμών, να μετασχηματιζόταν σε μια υπέροχη πνευματική ουτοπία. Για να μη διαταραχθεί η ιδέα τους για το «διεθνές δίκαιο», πολλοί Δυτικοί θα προτιμούσαν να αφήσουμε ήσυχους τους Ιρανοί — δηλαδή αβοήθητους να υφίστανται τον εκφοβισμό, τη δειλία και τη θρησκοκληψία του όχλου, τις προδοσίες των φίλων και τη βία των εχθρών.

Καμιά φορά, επικρατεί η τρελή ιδέα πως οτιδήποτε μπορεί να εξοντώσει το τέρας είναι ευπρόσδεκτο. Η ιδέα γίνεται ακόμα πιο τρελή όταν υποθέτεις, ή όταν ξέρεις, ότι το τέρας δεν θα εξοντωθεί με την επιχείρηση «Επική Οργή»· όχι επειδή ο Ντόναλντ παρακάμπει το Κογκρέσο και αγνοεί το Σύνταγμα, αλλά επειδή οι μουλάδες και οι Φρουροί της Επανάστασης δεν είναι απλοί «δικτάτορες» και δεν προσλαμβάνονται ως τύραννοι· προσλαμβάνονται ως ποιμένες του έθνους και της σιιτικής ούμμα. Ούτε είναι απομονωμένοι: η Ανατολή, χριστιανική και ισλαμική, φαίνεται συγκροτημένη· τα μη επανδρωμένα αεροσκάφη Shahed, τα οποία έπληξαν το Ντουμπάι, το Μπακρέιν και το Κουβέιτ, είναι αυτά που προκαλούν χόος τις νύχτες στην Ουκρανία. **A**

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΑΡΧΙΖΕΙ ΕΔΩ.

Η ΝΕΑ BMW iX3
ΜΕ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΕΩΣ 805 KM.

Sheer Driving Pleasure

Μάθετε περισσότερα.

BMW iX3 50 xDrive: Κατανάλωση ενέργειας (συνδυασμένος κύκλος, μέτρηση WLTP) σε kWh/100 km: 17,9 – 15,1. Ηλεκτρική αυτονομία (συνδυασμένος κύκλος, μέτρηση WLTP) σε km: 678 – 805.

Τα νούμερα της εβδομάδας

Του ΣΤΑΜΑΘΗ ΖΑΧΑΡΟΥ

14 τουλάχιστον πόλεις του Ιράν δέχθηκαν αιφνιδιαστικά επίθεση από τις δυνάμεις του Ισραήλ και των Ηνωμένων Πολιτειών το πρωί του Σαββάτου, που ξεκίνησαν έναν περιφερειακό πόλεμο όπου εμπλέκονται τουλάχιστον 11 ακόμη χώρες, στις οποίες επιτέθηκε η «Ισλαμική Δημοκρατία». Πολλές από αυτές τις χώρες δεν έχουν καν στρατό.

555 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους κατά το πρώτο 24ωρο στο Ιράν σύμφωνα με το Al Jazeera, μεταξύ των οποίων ο υπέρτατος ηγέτης Αγιατολάχ Αλί Χαμενεΐ και ο αρχηγός του στρατού.

10 Ισραηλινοί πολίτες επίσης έχασαν τη ζωή τους, όπως και 4 Αμερικανοί στρατιώτες.

13 άνθρωποι σκοτώθηκαν στον Λίβανο μέχρι το πρωί της Δευτέρας, 2 στο Ιράκ, 1 στο Κουβέιτ, 1 στο Μπαχρέιν, 3 στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και 1 στο Ομάν.

1.200 βόμβες (διαφόρων ειδών) έριξε το πρώτο 24ωρο η αεροπορία του Ισραήλ στις 24 από τις 31 επαρχίες του Ιράν.

27 βάσεις των ΗΠΑ στη Μέση Ανατολή χτύπησαν οι Φρουροί της Επανάστασης.

40 κτίρια στο Τελ Αβίβ χτυπήθηκαν το Σάββατο. Σχεδόν στο σύνολό τους αναφέρεται ότι δεν ήταν στρατιωτικοί στόχοι.

40.000-50.000 Αμερικανοί στρατιώτες υπήρχαν ήδη στην περιοχή στα μέσα του 2025, σύμφωνα με το Συμβούλιο Διεθνών Σχέσεων.

8 μόνιμες βάσεις διαθέτουν οι ΗΠΑ στην περιοχή. Ειδικότερα στις χώρες: Μπαχρέιν, Αίγυπτο, Ιράκ, Ιορδανία, Κουβέιτ, Κατάρ, Σαουδική Αραβία και Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα.

19 συνολικά περιοχές στη Μέση Ανατολή φιλοξενούν μόνιμες ή προσωρινές εγκαταστάσεις των ΗΠΑ

1 αμερικανική βάση υπάρχει «επισήμως» στην Ελλάδα. Πρόκειται γι' αυτήν στη Σούδα, η οποία και διέπεται από το καθεστώς της ελληνοαμερικανικής συμφωνίας για τις βάσεις, που μπήκε σε ισχύ το 1990 και συνεχίζει να είναι σε ισχύ και σήμερα με επτήσεις ανανεώσεις. Εκεί μεταφέρθηκαν οι δραστηριότητες των υπόλοιπων αμερικανικών βάσεων που έκλεισαν (Ν. Μάκρη, Ελληνικό, Γούρνες).

5 ακόμη περιοχές θεωρούνται de facto αμερικανικές βάσεις. Πρόκειται για την Αεροπορική Βάση Λάρισας (110 Πτέρυγα Μάχης), το Λιμάνι της Αλεξανδρούπολης και τη Βάση του Στεφανοβικείου στη Μαγνησία. Επικουρικά χρησιμοποιούνται οι Αεροπορικές Βάσεις Αράξου και Ανδραβίδας.

2 φρεγάτες («Κίμων» και «Φαρά») έστειλε η Ελλάδα στην Κύπρο «μετά τις απρόκλητες επιθέσεις στο έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας», όπως χαρακτηριστικά δήλωσε ο υπουργός Εθνικής Άμυνας.

4 ελληνικά μαχητικά F-16 έχουν σταθμεύσει στην Πάφο για την ενίσχυση της ασφάλειας.

2 μήνες έχουν περάσει από

την υπογραφή Κοινού Σχεδίου Δράσης για το 2026 μεταξύ Ελλάδας, Κύπρου και Ισραήλ, το οποίο περιλαμβάνει κοινές αεροναυτικές ασκήσεις, εξειδικευμένη εκπαίδευση και ανταλλαγή τεχνογνωσίας για την αντιμετώπιση ασύμμετρων απειλών.

18η μεγαλύτερη χώρα στον πλανήτη είναι το Ιράν από πλευράς έκτασης.

19η μεγαλύτερη είναι από πλευράς πληθυσμού. Ειδικότερα που έκλεισαν από 85.329.000 ανθρώπους, σύμφωνα με επίσημη εκτίμηση τον Μάρτιο του 2024.

4.633 δολάρια είναι το ετήσιο κατά κεφαλήν εισόδημα μιας πλούσιας σε πόρους χώρας, η οποία αναγκάζεται να εισάγει όλα τα καύσιμα που χρειάζεται, καθώς δεν υπάρχει δυνατότητα διύλισης.

47 χρόνια έχουν περάσει από την Ισλαμική Επανάσταση, με την οποία εγκαθιδρύθηκε θεοκρατικό σύνταγμα και καθεστώς.

37 χρόνια κυβερνά τη χώρα ο Αγιατολάχ Αλί Χαμενεΐ.

95 δισ. δολάρια είναι η αξία της επιχειρηματικής αυτοκρατορίας του Χαμενεΐ, σύμφωνα με ρεπορτάζ της Daily Mail. Δημιουργήθηκε καθώς ο Ανώτατος Ηγέτης άρπαζε συστηματικά τις περιουσίες

πολιτών του Ιράν. Το επίσημο όνομα του «Οργανισμού» είναι Setad Ejraiye Farmane Hazrate Emam (μτφ. Έδρα/Επιτελείο Εκτέλεσης της Διαταγής του Ιμάμη).

1.500 άνθρωποι εκτελέστηκαν στο Ιράν μέσα στο 2025, σύμφωνα με τη μη κυβερνητική οργάνωση Iran Human Rights (IHR). Πρόκειται για τον υψηλότερο ετήσιο αριθμό σε πάνω από 35 χρόνια.

975 άτομα είχαν εκτελεστεί το 2024, σύμφωνα με τον ΟΗΕ. Ήταν ο υψηλότερος αριθμός από το 2015.

27.000 γάμοι κοριτσιών κάτω των 15 ετών καταγράφηκαν το 2022 στο Ιράν.

5% όλων των καταγεγραμμένων γάμων στην «Ισλαμική Δημοκρατία» αφορούν παιδιά κάτω των 15 ετών.

13 έτη είναι το νόμιμο ηλικιακό όριο γάμου για τα κορίτσια και μπορεί να εγκριθεί σε μικρότερη ηλικία με δικαστική άδεια.

100 μαστιγώσεις είναι η ποινή για μη ολοκληρωμένες σχέσεις μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου. Σε περίπτωση τετελεσμένου, η ποινή μπορεί και να είναι θάνατος. Όλα αυτά σύμφωνα με πληροφορίες της Διεθνούς Αμνηστίας.

3.500 μέλη «μαρξιστικών, κομμουνιστικών και άλλων κοσμικών οργανώσεων» εκτελέστηκαν τη διετία 1981-1982 σύμφωνα με τον ειδικό εισηγητή του ΟΗΕ Τζαβαλίτ Ρεχμάν. Προηγούμενως είχαν βοηθήσει την Ισλαμική Επανάσταση.

2.800 έως **5.000** άνθρωποι εκτελέστηκαν το 1988, σύμφωνα με το Human Rights Watch. Πολλοί εξ αυτών ήταν αριστεροί. Εξάλλου στο Ιράν απαγορεύεται η λειτουργία κομμουνιστικού κόμματος.

2023. Και δέχεται άλλωστε επιθέσεις από δορυφόρους των διαβολικών τρομοκρατών εδώ και 40 χρόνια.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΑΣ

«Οι στρατιωτικοί που προέρχονται απ' τον λαό να ενισχύουν την πάλη ενάντια στους ιμπεριαλιστικούς πολέμους». Πώς το έλεγε ο ιδρυτής του ΣΕΚΕ (πρόγονος του ΚΚΕ) Αβραάμ Ελιέζερ Μπεναρζογιά: «Η απεργία του στρατού στο μέτωπο έλυσε τη μικρασιατική τραγωδία». Θα σας ειδοποιήσουμε.

της Χεσμπολάχ που έστειλαν drone στην Κύπρο δεν είχαν ενημερωθεί για τις δηλώσεις του συγγραφέα. Ειδήλλως δεν θα είχαν επιτεθεί.

ΕΛΕΝΑ ΑΚΡΙΤΑ

«Είμαστε με το Ιράν και κάθε χώρα που υφίσταται εισβολή από ξένη χώρα». Θα συμφωνήσω εν μέρει με τη βουλευτρια επικρατείας ΣΥΡΙΖΑ. Είμαστε φυσικά με το Ισραήλ, που δέχτηκε επίθεση από το όργανο του θεοκρατικού Ιράν, τους τρομοκράτες της Χαμάς, την 7η Οκτωβρίου

με παραίνεση του Ισραήλ την περίοδο 2013-2014 και συνεχίστηκε τιμή και δόξα από τον ΣΥΡΙΖΑ. Για τον «άχαστο» Νάσο, όμως, ισχύει η (σχεδόν) λατινική φράση «pacta sunt servanda» (μτφ. Οι συμφωνίες είναι για να τηρούνται).

ΑΛΕΞΗΣ ΤΣΙΠΡΑΣ

«Ελλάδα και Κύπρος δεν πρέπει να γίνουν μέρος του πολέμου». Ο original «άχαστος» έχει δίκιο, αλλά άργησε λίγο. Οι φιλειρηνικοί τζιχαντιστές

VERBA VOLANT

ΝΑΣΟΣ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

«Δεν έπρεπε να στείλουμε στρατεύματα στην Κύπρο». Για τη (Νέα) Αριστερά οι συμφωνίες είναι για να μην τηρούνται. Η Στρατηγική Συνεργασία Ελλάδας-Κύπρου αποτελεί ουσιαστικά συνέχεια του Δόγματος Ενιαίου Αμυντικού Χώρου που είχε υπογράψει ο Ανδρέας Παπανδρέου. Υιοθετήθηκε δε

FREE VOICES

5-11 ΜΑΡΤΙΟΥ 2026

02

Κάθε εβδομάδα ιστορίες που θέλουμε να ακούμε

Ο Κυριάκος Αθανασιάδης και η Σαπφώ Καρδιακού απαντούν σε ερωτήσεις ακροατών επί παντός επιστητού

Η γνωστή Κλινική Αναπτυξιακή Ψυχολόγος και Ψυχοδυναμική Ψυχοθεραπεύτρια, Σουζάνα Παπαφάγου, ανοίγει συζητήσεις για όλα όσα μας αφορούν αλλά σπάνια λέγονται δυνατά.

Τι αλλάζει όσο μεγαλώνεις, στο σώμα, στο μυαλό, στην ψυχή, στις ερωτικές-συζυγικές σχέσεις; Όλα αυτά και περισσότερα συζητούνται από τις Ελένη Ψυχούλη και Μανίνα Ζουμπουλάκη, με χιούμορ, αισιοδοξία και ανεβαστική διάθεση.

Πολιτικοί μιλούν για τα πιο επίκαιρα ζητήματα που τίθενται στον δημόσιο διάλογο στην Τόνια Ζαράβελα. Σε κάθε επεισόδιο ακούτε σύντομες πολιτικές συζητήσεις με σχόλιο, θέσεις και προτάσεις.

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΤΑ PODCAST ΣΤΟ SPOTIFY | APPLE PODCAST | YOU TUBE

athensvoice.gr/podcasts

Ο Τραμπ και ο Dr. Strangelove

Του ΠΑΝΤΕΛΗ ΚΑΨΗ

Στην εμβληματική κινηματογραφική σάτιρα του Στάνλεϊ Κιούμπρικ «Dr. Strangelove» υπάρχει μια στιχομυθία ανατριχιαστικά επίκαιρη. Ο τρελός Αμερικανός στρατηγός, που έχει βαλθεί να προκαλέσει πυρηνικό Αρμαγεδδώνα, υποστηρίζει ότι δυνάμεις οι οποίες είναι πέρα από τη δική μας δυνατότητα κατανόησης δηλητηριάζουν τις ΗΠΑ με τοξικά χημικά. «Εχεις καταλάβει», εξηγεί στον συνομιλητή του, «ότι εκτός από τη κλωρίωση του νερού μελετούν τώρα να κλωρίωσουν το αλάτι, τους χυμούς φρούτων, τις σούπες, τη ζάχαρη, το γάλα, ακόμα και το παγωτό, το παγωτό των παιδιών».

Για καλή μας τύχη, ο πρόεδρος Τραμπ έχει αφήσει τη μάχη εναντίον της κλωρίωσης στον υπουργό Υγείας Ρόμπερτ Κένεντι Τζούνιορ. Ωστόσο ο τρόπος με τον οποίο χειρίζεται ο ίδιος τα πιο σοβαρά ζητήματα εξωτερικής πολιτικής θυμίζει την κινηματογραφική καρικατούρα. Αποφασίζει μόνος του, χωρίς θεσμικό έλεγχο, παρορμητικά, με αλληλοαναιρούμενους στόχους, ασαφή κίνητρα και ελάχιστο σχεδιασμό για το πώς θα εξελιχθούν τα πράγματα.

Η επίθεση στο Ιράν είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα. Μέσα σε λίγα 24ωρα, σύμφωνα με επικριτές του από το Δημοκρατικό Κόμμα, έχει αλλάξει «τέσσερις τουλάχιστον φορές» το σκεπτικό του. Οι αντιφάσεις είναι εξόφθαλμες. Ξεκίνησε

υποστηρίζοντας ότι στόχος είναι η αλλαγή του καθεστώτος και προέτρεψε τους Ιρανούς να αναλάβουν τη διακυβέρνηση. Όταν ο συντηρητικός γερουσιαστής Λίντσεϊ Γκράχαμ είπε ότι δεν είναι δουλειά των ΗΠΑ να επιλέξουν την επόμενη ιρανική κυβέρνηση, ο Τραμπ φάνηκε να συμφωνεί. Υποστήριξε ότι έχει «εκπληρώσει» την υπόσχεσή του να βοηθήσει τους αντιφρονούντες και πως είναι για «δική τους υπόθεση» το τι θα ακολουθήσει. Αυτά ως την επόμενη μέρα, που φάνηκε να υποστηρίζει πως επιδιώκει διάλογο με το καθεστώς. Σε συνέντευξή του στους «New York Times» είπε ότι υπάρχουν «τρεις πολύ καλοί υποψήφιοι» συνομιλητές. Μια μέρα μετά, ωστόσο, είπε ότι οι επιθέσεις ήταν τόσο επιτυχημένες, που και οι τρεις έχουν χάσει τη ζωή τους! Κι ενώ όλοι αναζητούσαν την τραμπιανή λογική, ο υπουργός Εξωτερικών, Μάρκο Ρούμπιο, έδωσε μια τελείως διαφορετική εκδοχή. Την επίθεση είχε αποφασίσει να την πραγματοποιήσει το Ισραήλ. Αυτό θα είχε ως συνέπεια να βρεθούν στο στόχαστρο και οι αμερικανικές δυνάμεις. Έτσι, αποφάσισαν να δράσουν προληπτικά και να επιτεθούν πρώτοι. Ο Τραμπ στην υπηρεσία του Νετανιάχου, δηλαδή.

Η σύγκυση έγινε μεγαλύτερη όταν ο Αμερικανός πρόεδρος συνέδεσε τις επιθέσεις με εσωτερικά θέματα. Κατηγόρησε το Ιράν

ότι επιχειρήσει να επηρεάσει τις εκλογές του 2020. Γι' αυτό δεν υπάρχουν στοιχεία. Ωστόσο, σύμφωνα με το Υπουργείο Δικαιοσύνης του Μπάιντεν, στην προεκλογική περίοδο του 2024 το Ιράν είχε πράγματι επιχειρήσει να δολοφονήσει τον Τραμπ. Θα μπορούσαν τα κίνητρα του Τραμπ να έχουν μια τέτοια προσωπική διάσταση; Ιδίως αν ληφθεί υπόψη ο χαρακτήρας και η ματαιοδοξία του, οι πολύ κακές δημοσκοπήσεις αλλά και η επιθυμία του να είναι διαρκώς ο πρωταγωνιστής, αυτός που κινεί τα νήματα των παγκόσμιων εξελίξεων. Ένας δοκίμιος που ορίζει τις τύχες του πλανήτη με βάση τα καπρίτσια και τις επιθυμίες του.

Ότι κι αν ισχύει, το βέβαιο είναι ότι για μία ακόμα φορά ο Τραμπ αιφνιδίασε συμμάχους και αντιπάλους. Βρίσκονται σε βέριγγο για το πώς θα αντιδράσουν. Και για μεν τους αντιπάλους τα πράγματα είναι απλά. Καταδικάζουν φραστικά, αλλά μέχρι εκεί. Δεν είναι σε θέση να κάνουν το παραμικρό για να βοηθήσουν το Ιράν. Το δίλημμα βρίσκεται κυρίως στους Ευρωπαίους. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι θα ήθελαν να είχε αποφευχθεί η ανοικτή σύγκρουση. Θα προτιμούσαν να συνεχιστούν οι διαπραγματεύσεις

και να πιεστεί το Ιράν με άλλα μέσα. Βρίσκονται ωστόσο προ τετελεσμένων, χωρίς να έχουν δυνατότητα να επηρεάσουν τις εξελίξεις.

Το παράδοξο είναι ότι εδώ που φτάσαμε, όσο δύσκολο κι αν φαίνεται, η καλύτερη κατάληξη αυτής της ιστορίας θα ήταν μια

γρήγορη συνθηκολόγηση του καθεστώτος. Να παραιτηθεί από τα πυρηνικά, τους βαλλιστικούς πυραύλους και βέβαια τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας στην περιοχή. Αν έκανε τη νομιμοποίηση του στο εσωτερικό και δρομολογούνταν δημοκρατικές εξελίξεις χωρίς αιματοχυσία, τόσο το καλύτερο. Θα αποφεύγαμε τα χειρότερα, μια παρατεταμένη ανθρωπιστική κρίση και γενικευμένη αστάθεια. Κάτι τέτοιο, βέβαια, θα αποτελούσε δικαίωση της ζαριάς του Τραμπ, της

πολιτικής ισχύος που αντιπροσωπεύει. Θα πετύχαινε αυτό που δεν έχουν πετύχει αλλεπάλληλοι γύροι διαπραγματεύσεων. Όσοι όμως σήμερα διαδηλώνουν εναντίον του αμερικανικού ιμπεριαλισμού και αναπολούν το αντιπαλο δέος της ΕΣΣΔ αυτό δεν επιζητούν στην πραγματικότητα; Μια πολιτική ισχύος, η οποία απλώς χωρίζει τον κόσμο σε σφαίρες επιρροής; ▣

● ●
Για μία ακόμα φορά ο Τραμπ αιφνιδίασε συμμάχους και αντιπάλους, που βρίσκονται προ τετελεσμένων, χωρίς δυνατότητα να επηρεάσουν τις εξελίξεις

Philharmonia Orchestra
Kian Soltani
Μουσική διεύθυνση
Λεωνίδας Καβάκος

9.5.26

Μέγαρο Μουσικής Αθηνών

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Πολιτισμού

Έναρξη προώλησης: 11 Μαρτίου

ΧΟΡΗΓΟΣ

/// Piraeus

Η επιβίωση
μπορεί να
σε κάνει ζώο

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΠΙΣΒΙΤΣΗΣ

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ**
Φωτό: **ΤΑΣΟΣ ΑΝΕΣΤΗΣ**
Βοηθεί Φωτογράφου: **ΕΙΡΗΝΗ**
ΣΙΟΥΣΙΟΥΡΑ, ΟΛΓΑ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Έψαχνε απαντήσεις από πολύ μικρός, αλλά δεν τις έβρισκε.

Αυτό το ήες ζόρικο; Τις αναζήτησε στους δρόμους, στα πάρκα, στις ουσίες, σε ομάδες, στη νύχτα, στη Βίλα Αμαθίας, τις αναζητά ακόμη στο θέατρο, στον κινηματογράφο και στην τηλεόραση.

Τις έχει βρει; Πετυχαίνω τον Βασίλη Μπισμπίκη έπειτα από ένα παρατεταμένο χειροκρότημα στη διασκευή του «Άνθρωποι και ποντίκια».

Πότε θα τα πούμε από κοντά; Την Παρασκευή 6 Μαρτίου ανεβάζει τον «Σωσμένο» του Έντουαρντ Μποντ – ένα έργο που μετά τη λογοκρισία του άηλαξε τη θεατρική ζωή της Βρετανίας.

Ο ηθοποιός που κουβαλά τις παραστάσεις της καθημερινότητας στο θέατρο δίνει ραντεβού στον Τεχνχώρο Cartel. Υπάρχει σωτηρία;

— **Θυμάστε την πρώτη φορά που μπήκατε στον χώρο, άδειο, πριν γίνει θέατρο; Τι ονειρευθήκατε τότε;** Το όνειρο ήταν να κάνουμε θέατρο όπως καυλώνουμε εμείς. Χωρίς μεσάζοντες, χωρίς να έχουμε κάποιον πάνω απ' το κεφάλι μας. Οπότε η ιστορία έτσι ξεκίνησε. Το ότι βρεθήκαμε να είμαστε στο περιθώριο, γύρω από την Αθήνα, σε βιομηχανικές περιοχές με παλιές αποθήκες, ήταν καθαρά οικονομικό θέμα. Δεν υπήρχε κάποια ιδεολογική άποψη από πίσω, αποκέντρωση και τέτοια. Απλά ήμασταν άφραγκοι, βρήκαμε μια αποθήκη, ένα παλιό μηχανουργείο στον Βοτανικό, στην Αγίας Άννης. Το 2013 εκείνο το μηχανουργείο είχε 450 ευρώ νοίκι. Στην Αθήνα ήταν απλησίαστοι οι χώροι. Είχαμε λίγα φράγκα, οπότε είπαμε να βάλουμε από 150 ευρώ ο καθένας και να το φτιάξουμε μόνοι μας. Έτσι ξεκίνησε η ιστορία. Μόνοι μας το φτιάξαμε. Ήταν γύρω οι μάντρες ανακύκλωσης, οπότε ό,τι είχε να κάνει με σκηνικά το φτιάχναμε μόνοι μας, μαζεύαμε τα υλικά από τις μάντρες. Για ό,τι είχε να κάνει με φώτα, ήταν ένας τύπος που έκλεινε την επιχείρησή του και πήραμε είκοσι, τριάντα φώτα, τα φορτώσαμε σ' ένα φορτηγό και του είπαμε «όταν έχουμε λεφτά, θα σ' τα δώσουμε». Εντελώς χειροποίητο θέατρο φτιάξαμε. Εδώ στο Αιγάλεω ήρθαμε πέρσι, από ανάγκη πάλι. Ψάχναμε χώρους, δεν βρήκαμε. Πανάκριβοι πλέον οι χώροι, αφού πολλές αποθήκες λειτουργούν πια ως e-shops. Ακριβύνει πάρα πολύ η περιοχή. Κάναμε δύο χρόνια να βρούμε έναν χώρο που θα μπορούσαμε να τον υποστηρίξουμε οικονομικά. Κι αυτός ήταν αυτό το εργοστάσιο εδώ, στην Πεταλούδα. Μας βοήθησε πάρα πολύ και ο Πολ Μουζάκης, ο ιδιοκτήτης του, και ο Νίκος Καρόκης, που είναι διευθυντής στο εργοστάσιο κι έβαλε μπέτη.

— **Τι σας δίδαξε αυτή η χειροποίητη συνθήκη για την τέχνη;** Το σίγουρο είναι ότι, χωρίς λεφτά, η φαντασία δουλεύει πιο πολύ. Η ανάγκη να βρεις πράγματα σε στριμύχνει και σκέφτεσαι. Όταν έχεις χρήματα αρκετά, είναι πιθανό να μείνεις στις πρώτες ιδέες, γιατί μπορούν να υλοποιηθούν αμέσως, κι εκεί χάνεις το βάθος. Είναι σαν έναν πίνακα που ζωγραφίζεις και σβήνεις ξανά και ξανά: κάτω από την τελική εικόνα υπάρχουν πολλές στρώσεις. Με τα χρήματα όλα γίνονται γρήγορα: «θέλω αυτό, θέλω εκείνο» και τελειώσει. Με την ανάγκη, όμως, το έργο χτίζεται αργά, το προσαρμόζεις, το χαλάς, το ξαναφτιάχνεις – κι έτσι αποκτά ουσία. Παράλληλα, ενώνεται η ομάδα. Δεν υπήρχαν διαχωρισμοί: ηθοποιοί, σκηνοθέτες, συντελεστές ήμασταν ένα. Μαζί στήναμε σκηνικά, κάναμε πρόβες, δημόσιες σχέσεις, τα πάντα. Ζούσαμε όλη μέρα στο θέατρο. Δημιουργείται άλλη όσμωση, αλλάζει η ποιότητα της παράστασης. Γνωρίζεσαι βαθύτερα με τον άλλον, φτιάχνεις κοινό κώδικα και γεννιούνται περισσότερα πράγματα.

— **Το Cartel δεν είναι «θέατρο του πρωταγωνιστή». Πώς κρατιέται μια ομάδα ενωμένη όταν έρχεται η επιτυχία;** Όχι, βέβαια, δεν είναι. Και η επιτυχία είναι πιο δύσκολη, γιατί δημιουργεί προβλήματα. Μεγαλώνει το εγώ των ηθοποιών. Ξέρεις, αισθάνονται κάπως, φεύγουν από την ομάδα, γιατί κάποιος τους έχει δει, και πάνε κάπου αλλού να παίξουν και να κάνουν κι άλλη. Αλλά χρειάζεται διαχείριση η επιτυχία. Το λέει και η Μνουςκίν, ότι στο θέατρό της, στη Γαλλία, που είναι μια κολεκτίβα εδώ και εβδομήντα, ογδόντα χρόνια, η διαχείριση της επιτυχίας είναι πολύ δύσκολη. Έρχονται, φεύγουν άνθρωποι μέσα από δω. Έτσι είναι η ζωή, εντάξει. Υπάρχει όμως κι ένας πυρήνας ανθρώπων μέσα στο Cartel που είναι εκεί από την πρώτη μέρα μέχρι τώρα.

— **Αυτή την περίοδο συνεχίζεται το «Άνθρωποι και ποντίκια», μια παράσταση που έχει δει η μισή πόλη και η άλλη μισή προσπαθεί να δει ψάχνοντας εισιτήριο. Τι ήταν αυτό που σας «χτύπησε» προσωπικά στον «Σωσμένο» ώστε να θελήσετε να τον μεταφέρετε στη σύγχρονη Αθήνα;** Κοίτα, όποιο έργο επιλέγουμε να κάνουμε, με έναν τρόπο το «ξεσκουριάζουμε». Αν κάναμε το «Άνθρωποι και ποντίκια» του 1937, μέσα σ' έναν στάβλο, ο θεατής ίσως να κρατούσε και μια απόσταση και να έλεγε «ρε παιδί μου, αυτά συνέβαιναν τότε, τώρα έχουν αλλάξει τα πράγματα». Όταν όμως το φέρνεις στο τώρα, κρατάς τη δομή και την ουσία του έργου. Δεν μπορεί να το προσπεράσει. Δεν μπορεί να κρατήσει απόσταση απ' αυτό, γιατί συμβαίνει πραγματικά. Δεν έχει αλλάξει κάτι, δεν έχει αλλάξει τίποτα, δυστυχώς. Ο πυρήνας είναι ίδιος. Η εξουσία, οι καρέκλες. Είχε μια πάρα πολύ σκληρή γλώσσα ο Στάνιμπεκ στο «Άνθρωποι και ποντίκια». Φα-

Κντάσου ότι στις ΗΠΑ το 1937 σόκαρε. Σήμερα σοκάρει στην Ελλάδα. Εκατό χρόνια από τότε, δεν μπορούμε να πούμε ούτε «μαλάκας» στην τηλεόραση. Απαγορεύεται. Κατάλαβες τι θέλω να σου πω;

— **Πιστεύετε ότι η πολιτική ορθότητα είναι μορφή κοινωνικής ευαισθησίας ή ένας καινούργιος τρόπος λογοκρισίας;** Όταν ξεπερνάμε τα όρια στην ορθότητα, ξεφεύγει το πράγμα. Λες σε μια κοπέλα, ας πούμε, «έχεις ωραία χείλη» κι αυτό μπορεί να θεωρηθεί σεξισμός. Στην παράσταση μπορεί να βρίζουμε, να γινόμαστε σεξιστές, είναι όμως ένα έργο τέχνης. Εμείς δεν δεσμευόμαστε πάντως. Καθρεφτίζουμε κάποια πράγματα. Πολιτική ορθότητα δεν μπορείς να κρατήσεις μέσα σ' ένα κείμενο. Δεν χρειάζεται να κρατήσεις, γιατί η κοινωνία συνεχίζει να είναι έτσι. Ο σεξισμός, το μπουλινγκ, ο ρατσισμός... όλα αυτά υπάρχουν. Εμείς το κάνουμε αυτό για να καθρεφτίσει ο θεατής το μέσο του και να διαφοροποιηθεί απέναντι σ' αυτό που συμβαίνει. Να πει: «Μαλάκα, κι εγώ έτσι είμαι; Μήπως να το αλλάξω αυτό;». Γενικότερα στην κοινωνία μας αυτό το πράγμα πρέπει κάποια στιγμή να ισορροπήσει. Όλα στην Ελλάδα φτάνουν στα άκρα. Κατευθείαν, όπως το μετοο. Χαμός έγινε. Έφτασε στα άκρα και τελικά το αποτύπωμα που άφησε δεν ξέρω αν επί της ουσίας έχει κάνει δουλειά. Ναι, μπορείς να πεις ότι ίσως κάποιοι να φοβήθηκαν, κάπως να το σκέφτονται, αλλά όλα αυτά συνεχίζουν να συμβαίνουν. Γιατί δεν λύθηκε αυτό το πράγμα. Και πρέπει να λυθεί θεσμικά. Αναλώθηκε –όπως αναλώνονται τα πάντα, όλα αυτά που συζητάμε– σε τηλεκρινισμούς και τηλεδίκες. Κατάλαβες; Δεν ξέρω αν γίνεται ουσιαστική δουλειά, αν προχωράμε, αν πηγαίνουμε λίγο παρακάτω μ' αυτό το πράγμα. Αν όντως είναι ευαισθητοποίηση της κοινωνίας το politically correct και το μετοο ή αν είναι μόνο ένα ακόμα πυροτέχνημα που σκάει και ξαναγαυρίζουμε πίσω.

— **Μεγαλώνοντας στο Λουτράκι, με πατέρα ποδοσφαιριστή κι αργότερα προπονητή και παππού κομμουνιστή, ποια είναι η πιο έντονη εικόνα από τα παιδικά σας χρόνια;** Παπούς κομμουνιστής, τον οποίο είχαν πιάει κιόλας να τον εκτελέσουν στη Θεσσαλονίκη και σώθηκε τελευταία στιγμή. Κι ο πατέρας μου ήταν και πολιτικό προσωπικό στη Σχολή Μηχανικού, στον Στρατό. Εκεί μεγάλωσα, στο Λουτράκι, σε έναν συνοικισμό. Η γιγαία μου πρόσφυγας από τη Μικρά Ασία ήρθε εκεί, σ' αυτά τα σπίτια που έφτιαξαν οι ίδιοι. Παράγκες με αυλές, κότες, κατσίκια. Σ' αυτή τη γειτονιά μεγάλωσα, που ήμασταν απ' το πρωί μέχρι το βράδυ έξω και παίζαμε. Μας τάζαν οι θείες στον δρόμο. Αλητεία, με την καλή έννοια. Όλη μέρα ελευθερία και χωρίς όρια. Παιδάκια που παίζαμε πόλεμο, παίζαμε ξύλο, ανοίγαμε τα κεφάλια μας.

— **Θυμάστε την πρώτη σας σύγκρουση; Το πρώτο ξύλο που δώσατε και φάγατε;** Ναι. Ήμουν δέκα χρονών και είχα χτυπήσει ένα παιδί, μια σφαλιάρα, μια μπουνιά, κάτι τέτοιο. Κι έπεσε κάτω, λιποθύμισε, και νόμιζα ότι το σκότωσα. Αυτό μου έχει μείνει. Δεν θα το ξεχάσω ποτέ, γιατί φοβήθηκα πολύ, έπαθα πανικό. Είπα «έκανα κάτι κακό». Ήταν ξύλο μες στο παιχνίδι. Την άλλη μέρα ήμασταν πάλι φιλαράκια. Παίζαμε μπάλα στις αλάνες και τσακωνόμασταν.

— **Έχεις σωθεί από διάφορα πράγματα...** Ήμουν άτυχος, πολύ. Πέρασα ένα κομμάτι σκληρής αλητείας από τα δεκατρία και μετά. Αδέσποτος στην Αθήνα, ουσίες, δεν τελείωσα το σχολείο. Ένας από τους λόγους ήταν και τα βιβλία που διάβαζα, τα κομμουνιστικά του παππού μου και τα αναρχικά. Και μέσα σε όλα αυτά ήταν, ας πούμε, και η ιδέα ότι το σχολείο σε κάνει ρομποτάκι, κατευθύνει τη σκέψη... και κάπου ήρθε η ρήξη. Αναρχισμός, πανκ, λοφίο, μπλε μαλλί, στα δεκαπέντε. Με πήγαν για λίγο σ' ένα τεχνικό λύκειο στην Κόρινθο, γιατί με είχαν διώξει από τα υπόλοιπα σχολεία, και δεν άντεξα ούτε δύο μήνες. Κάλεσαν τη μάνα μου και της είπαν «δεν γίνεται δουλειά με το παιδί σου». Ντράπηκε η γυναίκα, ντράπηκα κι εγώ. Τον έβρισα τον λυκειάρχη και τέλος, Έπαιξε ζάρια και μας πουλούσε «ηθική»...

— **Το θέατρο πώς προέκυψε;** Μπήκα σε μια παράσταση στο Λουτράκι, στα «Κόκκινα φανάρια», που ανέβαζε το Κέντρο Πολιτισμού. Μαγεύτηκα. Και από την ιστορία και από το θέατρο. Από αυτό που έβλεπα. Πήγα και γράφτηκα στη θεατρική ομάδα και κάναμε κάποιες παραστάσεις. Μία από αυτές, η «Ελένη», πήρε το πρώτο βραβείο Αρχαίου Δράματος και παίξαμε τιμητικά στην Επίδαυρο. Έξω απ' το πλαίσιο του Φεστιβάλ, Σεπτέμβρη δηλαδή. Έκανα τον Τεύκρο. Ήταν τότε η βραδιά Ροντήρη κι είχε έρθει ο διευθυντής του Εθνικού Θεάτρου, ο Τάσος Ρούσσοσ. Με είδε και μου λέει: «Αγόρι μου, πρέπει να ασχοληθείς πιο συστηματικά μ' αυτό. Έχεις ταλέντο». Εγώ, βέβαια, μετά έμπλεξα με το καζίνο.

— **Μεγάλη υπόθεση να το λέει ο Τάσος Ρούσσοσ αυτό, έτσι;** Ναι, ήταν για μένα. Το είχα κρατήσει στο πίσω μέρος του μυαλού μου. Ούτε ήξερα και καλά καλά ποιος ήταν αυτός ο άνθρωπος. Ήμουν σε άλλον κόσμο. Δουλεύοντας τρία χρόνια στο Καζίνο Λουτρακίου ως κρουπιέρης, σιχάθηκα όλο αυτό που έβλεπα εκεί μέσα. Είχα την ευαισθησία να μην μπορώ να βλέπω ανθρώπους να καταστρέφονται. Δεν το άντεχα.

— **Έχετε δει ανθρώπους να χάνουν τα πάντα. Πώς επηρέασε αυτό τον τρόπο που προσεγγίζετε την απόγνωση επί σκηνής;** Από ερεθίσματα και αντιστοιχίες που μπορώ να βρω σε σχέση με τους ρόλους είμαι φουή, γιατί όλη η ζωή μου ήταν στα άκρα. Τους χαρακτήρες που παίζουμε στο θέατρο τους βρίσκουμε σε μια φάση που είναι στα άκρα, αλλιώς δεν έχουν ενδιαφέρον. Οπότε εύκολα μπορώ να αναγνωρίσω καταστάσεις, είτε έχουν να κάνουν με απόγνωση είτε με άλλα συναισθήματα. Είναι ένα εφόδιο τεράστιο, που το αξιοποιώ στο θέατρο, και γι' αυτό ίσως ασχολούμαι περισσότερο με παραστάσεις που έχουν να κάνουν με το περιθώριο και με ανθρώπους που είναι «αόρατοι»: γιατί το έζησα πολύ έντονα αυτό το κομμάτι, το αναγνωρίζω, το καταλαβαίνω.

— **Ποια εικόνα δεν θα ξεχάσετε από εκείνη την εποχή;** Έναν φίλο μου σε overdose από ηρωίνη. Δεκαέξι χρονών δεκαεφτά ήμασταν και να προσπαθούμε να τον συνεφέρουμε με ενέσιμο αλατόνερο, με διάφορα τρικ. Έζησε. Τον αφήσαμε έξω από ένα

συνθήκη είναι που δημιουργεί την κατάσταση. Η συνθήκη είναι πολύ σημαντικό πράγμα. Πού βρίσκεσαι, τι θες να κάνεις, πώς θες να επιβιώσεις; Η επιβίωση μπορεί να σε κάνει ζώο. Κι όλα αυτά τα έχω περάσει.

— **Η μαθητεία σας δίπλα στην Άννα Συνοδινού ήταν τέσσερα χρόνια. Τι κερδίσατε κοντά της;** Τεράστιο πανεπιστήμιο. Ήταν μια γυναίκα αφιερωμένη στην τέχνη της και ειδικά στην αρχαία τραγωδία. Τα έργα τα αντιμετώπιζε σαν θρησκευτικά κείμενα. Ήταν τόσο δοσμένη. Ήταν ένας άνθρωπος δίκαιος. Δεν ξεχώριζε πρωταγωνιστή από το «κοντάρι» του χορού. Συμπεριφερόταν σε όλους με τον ίδιο τρόπο. Τεράστια παιδεία, τεχνική, υποκριτική. Για μένα ήταν ένα πανεπιστήμιο πάνω στην κλασική παιδεία, δηλαδή την αρχαία τραγωδία. Πώς αντιμετωπίζεις την τραγωδία; Με κλασικό τρόπο, ακαδημαϊκό εντελώς. Οπότε συνεργαζόμασταν τότε με τον Γεωργουσόπουλο, τον Μαρκογιαννάκη, καθηγητές πανεπιστημίων. Λέξη, λέξη, ανάλυση, τεχνική για τον λόγο. Πώς μιλάς σε ένα αρχαίο θέατρο, πώς τοποθετείς

Από ερεθίσματα και αντιστοιχίες που μπορώ να βρω σε σχέση με τους ρόλους είμαι φουή, γιατί όλη η ζωή μου ήταν στα άκρα

νοσοκομείο και μετά πήγα στο σπίτι. Δεν μπορούσα να πω τίποτα στους γονείς. Τι να έλεγα τότε; Ίσως ήταν και η πρώτη πραγματική κρίση πανικού που έπαθα στη ζωή μου. Ήταν δύσκολο. Πολλές τέτοιες δύσκολες καταστάσεις. Πόλεμος δηλαδή. Μέσα σ' έναν πόλεμο ζούσα. Κάθε μέρα πέθαιναν άνθρωποι γύρω μου και μπροστά μου.

— **Εργαστήκατε ως μπάρμαν, σερβιτόρος, κρουπιέρης. Τι μαθαίνει ένας νέος άντρας για την εξουσία όταν στέκεται πίσω από μπάρα ή τραπέζι ρουλέτας;** Αργότερα το μαθαίνεις. Εκείνη τη στιγμή μόνο νιώθεις. Νιώθεις κάπως το εγώ σου μεγαλωμένο. Ξέρεις, εγώ κάνω κουμάντο. Ποιος μπαίνει, ποιος βγαίνει. Face control. Μανούρες, ξύλο, τέτοια. Πρέπει να φτιάξεις μια ψυχολογία, γεμίζεις έπαρση. Γιατί αλλιώς πώς να τα κάνεις αυτά τα πράγματα; Αργότερα καταλαβαίνεις, ας πούμε, τη μαλακία της όλης ιστορίας. Αλλά όταν είσαι μέσα σ' αυτήν, δεν γίνεται να επιβιώσεις αλλιώς. Όταν είσαι στην Ομόνοια και ζεις μέσα σ' αυτό το περιβάλλον και οι μαχαιριές πέφτουν από δω κι από κει, δεν γίνεται να μη σκληρύνεις. Παγώνεις το μέσο σου, φτιάχνεις μια πανοπλία, γίνεσαι σκληρός απέξω και επιβιώνεις σ' αυτόν τον κόσμο. Αλλιώς σε φάγανε λάχανο. Δεν υπάρχουν. Άρα η

τη φωνή σου, το σώμα σου; Αυτό που έμαθα κυρίως με τη Συνοδινού είναι η πειθαρχία. Υπήρξε απόλυτη πειθαρχία, στρατιωτική, άλλος κόσμος. Καμία σχέση μ' αυτό που συμβαίνει τώρα στο θέατρο. Που είμαστε πιο χαλαροί, θα αργήσει ο άλλος να έρθει στην πρόβα και δεν τρέχει και τίποτα. Τότε έπεφταν πρόστιμα από το μεροκάματο αν αργούσες δέκα λεπτά. Δεν σ' τα κρατούσε στο τέλος, αλλά το μπινελίκι έπεφτε. Σε ξεφτίλιζε.

— **Είχε μια διδακτική αξία αυτό;** Είχε. Γιατί έδινε μια ισορροπία. Κι ένας πρωταγωνιστής να αργούσε, θα έτρωγε το ίδιο μπινελίκι με το «κοντάρι». Δεν χαμπάριαζε.

— **Θεσσαλονίκη πώς βρεθήκατε;** Η πρώτη μου μεγάλη δουλειά! Με επέλεξε ο Νικήτας Τσακίρογλου, ως διευθυντής του Εθνικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος τότε, και μου έδωσε την ευκαιρία να κάνω οντισιόν με την Πέμπη Ζούνη, σε σκηνοθεσία Αντώνη Καλογρίδη, για την παράσταση «Λεωφορείον ο Πόθος». Είμαι 29 και βρίσκομαι να κάνω τον Στάνλεϊ Κοβάλσκι για δύο χρονιές – μεγάλη επιτυχία. Έκατσα τρία χρόνια. Την έζησα τη ζωή στη Θεσσαλονίκη στο φουλ. Και τα βαρελάδικα και τα караβάκια που φεύγουν έξι το πρωί. Σε μια βδομάδα με είχαν μάθει κι οι

πέτρες. Δεν υπήρχε άνθρωπος να μη με ξέρει. Μετά έκανα τον «Ματωμένο γάμο», μετά «Ορέστη», Επίδαυρος, και μετά κάναμε μαζί με τον Δημήτρη Δημητριάδη την παράσταση «Ο τουφεκισμός της Θεσσαλονίκης». Το μοναδικό έργο που έπαιξε ποτέ ο ίδιος. Η Θεσσαλονίκη είναι λίγο πιο κοντά στον τόπο όπου μεγάλωσα. Έχει τη θάλασσα μπροστά, το Λουτράκι περίπου έτσι είναι, σε μικρογραφία. Ε, η Θεσσαλονίκη ήταν αυτό το «χωριό» που λέω, με καλή έννοια: ότι γνωριζόμασταν, γυρνάγαμε, έβρισκες φίλους στα μπαρ. Υπήρχε καλύτερη ποιότητα ζωής απ' ό,τι στην Αθήνα.

— **Τι μαθαίνει κάποιος σε μια θύρα, σε μια εκδρομή οργανωμένων, που δεν θα το μάθει σε κάποια σχολή θεάτρου;** (Γελάει) Το νούμερο ένα είναι η τοποθέτηση της φωνής. Να μη βραχνιάζει. Εγώ πιστεύω ότι έχω γαϊδουροφωνή. Λόγω γνιπέδου. Εκεί το έχω αποδώσει. Γκαρίζαμε εκεί δύο, τρεις ώρες συνέχεια σε κάθε παιχνίδι, και με κάποιον τρόπο τοποθετείται και η φωνή για να μην κλείνεις. Μαθαίνεις πολλά στο γήπεδο – άλλος μι-

κρόκοσμος... Συναναστράφηκα με ανθρώπους που η ζωή τους ήταν μόνο το γήπεδο. Πέρασα κι αυτή τη φάση, του οπαδού. Ήμουν μέσα στα κλαμπ απ' το πρωί μέχρι το βράδυ. Είχα το κλαμπ του Παναθηναϊκού στο Λουτράκι. Συνεργαζόμουν με ανθρώπους από κλαμπ της Αθήνας. Κοιμόμουν στα σπίτια τους, στα κλαμπ της Αθήνας, στου Ζωγράφου τότε. Παρέες μόνο από γήπεδο, ποτά, ξενύχτια, εκδρομές. Ε, άλλη ζωή...

— **Πιστεύετε ότι το θέατρο στην Ελλάδα είναι ριζοσπαστικό ή απλώς αναπαράγει έναν «ασφαλή» ριζοσπαστισμό;** Όχι, δεν είναι ριζοσπαστικό. Δεν ξέρω και πού είναι βέβαια. Ίσως λίγο περισσότερο στη Γερμανία, αλλά γενικότερα το θέατρο δεν μπορεί να δημιουργήσει επανάσταση. Δεν είναι μουσική. Η μουσική μπορεί, το έχει κάνει. Το θέατρο δεν έχει τέτοια δυναμική. Και αυτό που είπε ο Κουν, τέλος πάντων, ότι θέατρο κάνουμε για τις ψυχές μας, για εμάς δηλαδή περισσότερο και μετά για τον κόσμο, νομίζω πως είναι και το πιο σωστό. Ταξιδεύω και έξω για να δω παραστάσεις, Βερολίνο, Λονδίνο, και παρακολουθώ όσες έρχονται απ'έξω στο Φεστιβάλ Αθηνών.

— **Πρωταγωνιστήσατε στη μεγάλη ταινία της χρονιάς, τη «Σπα-**

σμένη φλέβα»; Πώς ήταν η εμπειρία και η σχέση σας με τον Γιάννη Οικονομίδη; Κοίτα, είναι η τύχη του ηθοποιού. Το καλύτερο περιβάλλον για να δουλέψει ένας ηθοποιός είναι με τον Γιάννη. Σου προσφέρει το έδαφος για να δώσεις το 100% των δυνατοτήτων σου. Γιατί κάνει έξι μήνες πρόβες. Γιατί είναι ένας άνθρωπος που γνωρίζει πάρα πολύ καλά τι θέλει και δάσκαλος στην υποκριτική. Είναι υπέροχος άνθρωπος, υπέροχος καλλιτέχνης. Είναι ευγενικός μαζί σου, σου δείχνει αγάπη.

— **Τι μάθατε δουλεύοντας μαζί του;** Πολλά. Υποκριτικά τουλάχιστον, πάρα πολλά πράγματα, και τα έχω κλέψει. Δηλαδή η παράσταση «Άνθρωποι και ποντίκια», επειδή είχε προηγηθεί η συνεργασία με τον Γιάννη στην «Μπαλάντα της τρύπιας καρδιάς», οφείλεται ως έναν βαθμό σ' εκείνον. Ο τρόπος που δουλεύουμε με τους ηθοποιούς, που δούλεψα ειδικά τότε, είναι κλεμμένος από τον Γιάννη – κατά ένα πολύ μεγάλο κομμάτι. Τον κλέβω συνέχεια. Δουλεύοντας μαζί του, κέρδισα πάρα πολύ χρόνο για αργότερα. Έμαθα τόσα πράγματα μέσα σε έξι μήνες, που και σε μια σχολή μπορεί να μην τα μάθεις ποτέ. Είναι μια πύκνωση σημαντική πάνω στην υποκριτική. Τώρα, η σκηνοθεσία είναι άλλο πράγμα. Εντάξει, δεν το γνωρίζω. Δεν είμαι σκηνοθέτης κινηματογράφου. Ο Γιάννης είναι σπουδαίος σ' αυτό και στο κομμάτι της υποκριτικής αυτό ήταν τεράστιο εφόδιο. Ήταν μια τέλεια συνεργασία. Έδωσα κι εγώ ό,τι μπορούσα. Μου έδωσε και ο Γιάννης. Γιατί, αν δεν δίνεις, δεν παίρνεις ποτέ. Να δίνεις εσύ δύο, να σου δώσει ο σκηνοθέτης άλλα δύο, να του ξαναδώσεις εσύ άλλα δύο. Αν δεν δίνεις εσύ, τι να κάνει κι ο άλλος;

— **Πόσο διαφέρει η θεατρική από την κινηματογραφική εμπειρία;** Στο θέατρο το λάθος δεν διορθώνεται. Το έχει πει πολύ ωραία ο Πατσίνο. Το θέατρο είναι ένα τεντωμένο σκοινί. Αν πέσεις, έπεσες. Ενώ στο σινεμά, και να πέσεις, μπορείς να ξαναβείς. Αυτή είναι η διαφορά. Αλλά όταν γίνεται σε σωστό πλαίσιο, είτε είναι θέατρο είτε κινηματογράφος είτε τηλεόραση, είναι το ίδιο δύσκολο και καυτερό για τον ηθοποιό. Γουστάρει. Στην τηλεόραση είναι πολύ δύσκολο να γίνει, γιατί οι ρυθμοί είναι πάρα πολύ γρήγοροι. Στον κινηματογράφο, αν πετύχεις τον Γιάννη και κάποιους άλλους σκηνοθέτες, θα σου συμβεί. Στο θέατρο συμβαίνει πιο εύκολα.

— **Θα σκεφτόσασταν να σκηνοθετήσετε μια ταινία;** Μου έχει περάσει απ' το μυαλό, αλλά έτσι όπως μου περνάει, φεύγει κιόλας. Πολύ δύσκολο, ρε φίλε! Με ιντριγκάρει, αλλά εγώ δεν τα ξέρω τα πλάνα. Ξέρω ίσως να κουμαντάρω καλά τους ηθοποιούς, αλλά το άλλο πράγμα είναι τεράστιο.

— **Σας λείπει η ανωνυμία;** Όχι. Γιατί σ' αρχίδια μου και η επωνυμία, δηλαδή.

— **Πώς νιώθετε όταν βλέπετε τον εαυτό σας meme στα social media;** Μπορεί καμιά φορά να τσαντίζομαι, αλλά μου περνάει. Στον δρόμο είναι ωραία, ρε, γιατί ο κόσμος μ' αγαπάει. Με φωνάζει Βασίλη, Βασιλάρα, μιλάει μαζί μου για ρόλους.

— **Τη θέλατε την αναγνωρισιμότητα;** Ε, μάλλον την ήθελα. Δεν το έχω αναλύσει τόσο πολύ, αλλά, όταν ασχολείσαι μ' αυτό το επάγγελμα, με έναν τρόπο θες και την αναγνώριση, την αποδοχή. Αυτό ήταν ένα κομμάτι της ζωής μου που το πέρασα πολύ έντονα. Όταν βγήκα απ' το περιθώριο και μπήκα στο θέατρο, ήταν τέτοια η ψυχολογία μου, που είχα τεράστια ανάγκη την αποδοχή. Κατάλαβες; Γιατί ίσως δεν την είχα πάρει μικρός. Την αποδοχή λοιπόν, όταν μπαίνεις σε έναν τέτοιο χώρο, από ποιους πρέπει να την πάρεις; Από το κοινό κι από τον συνάδελφό σου. Οπότε είχα τεράστια αγωνία μέσα σ' αυτό το πράγμα. Σε τέτοιο βαθμό, που κάποια στιγμή κατέρρευσα, γιατί έφαγα μια ντρίπλα από έναν, τέλος πάντων, «καλλιτέχνη». Αλλά τότε έγινε και η μεγάλη στροφή στη ζωή μου, γιατί μετά απ' αυτό έφτιαξα το Cartel μόνος μου. Με πείσμωνσε. Έσπασε το σφυρί αυτό το πράγμα.

— **Έχοντας κάνει ψυχανάλυση δέκα περίπου χρόνια, τι λέτε για τη σημασία της;** Αν κάποιος έχει ανάγκη, να πάρει και ψυχοφάρμακα. Εγώ είμαι μέσα, το πιστεύω. Πολλοί άνθρωποι θα είχαν σωθεί αν έπαιρναν τα κατάλληλα φάρμακα σε προηγούμενες εποχές. Τώρα αρχίζει και σπάει λίγο αυτό το απόστημα του τύπου «τι είμαι, τρελός, για να πάω σε ψυχίατρο;». Κατάλαβες; Υπάρχει αυτό το ταμπού. Εγώ σώθηκα μ' αυτά. Σώθηκα.

— **Η πατρότητα πώς σας άλλαξε;** Μετατόπισε λίγο τις ευθύνες. Με έναν τρόπο, μαζεύτηκα. Όχι πολύ, αλλά μαζεύτηκα. Ευαισθητοποιήθηκα. Δηλαδή έχω αδυναμία στον γιο μου τεράστια, οπότε λεω «να ζήσω και λίγο παραπάνω, να δούμε, να χαρεί και το παιδί κι εγώ».

— **Καταλαβαίνει τη φάση σας;** Νομίζω, ναι. Τώρα πια είναι στα δεκατρία. Έρχεται στις πρόβες, στις παραστάσεις. Είναι πολύ έξυπνο παιδί, οπότε δεν μιλάει πολύ. Αλλά, όταν μιλάει, καταλαβαίνεις ότι αγοράζει, και αγοράζει και καλά. Είναι ένα από τα στοιχεία που μου αρέσουν στον Μιχάλη αυτό. Κάνει και αναλύσεις. Είναι μέσα, παρατηρεί, σε αναίρει. Ξέρεις, είναι πολύ έξυπνος.

— **Έχετε σωθεί και από έμφραγμα. Πώς είναι η ζωή με 5 στεντ στα 48;** Ναι, έχω σωθεί και απ' αυτό. Το έπαθα στα 47. Τι να πω τώρα γι' αυτό; Το ίδιο είναι. Δεν άλλαξε τίποτα, γιατί δεν έπαθε ζημία η καρδιά μου. Έβαλα πέντε στεντ, ανοίξανε αυτό που είχε κλείσει, αλλά δεν μου άφρανε ζημιά. Τώρα προσπαθώ κάπως ν' αλλάξω τρόπο ζωής. Κι αυτό έχει να κάνει με το νοιάξιμο για το παιδί μου και για τους ανθρώπους που μ' αγαπούν.

— **Πώς είναι οι πρόβες με τη Λένα Κιτσοπούλου;** Ήταν μεγάλη χαρά που ήρθε η Λένα στην παράσταση. Γιατί είμαι που είμαι εγώ τρελός, ε, γύρισε ο τέντζερης και βρήκε το καπάκι. Γράφει πάρα πολύ καλά η Λένα. Δουλεύουμε επί σκηνής μαζί και παίζουμε τους γονείς αυτών των παιδιών που γυρίζουν στα πάρκα. Το έργο έχει να κάνει με την άσκοπη βία, με ομάδες παιδιών που με προδομένα όνειρα μπήκαν στη βία και η βία έχει γίνει η τροφή τους. Ζουν μέσα απ' αυτήν. Τώρα, αν είναι στη φύση τους ή το κάνουν για να επιβιώσουν, αυτό είναι μεγάλη ιστορία. Είναι μεγάλα τα ερωτήματα που θέτει το έργο. Στο «Άνθρωποι και ποντίκια» το θέμα μου ήταν η φιλία. Οπότε βρήκα ως όχημα το κείμενο για να μιλήσω για τη φιλία αυτών των δύο ανθρώπων. Στον «Σωσμένο» ήθελα να μιλήσω για όλη αυτή την έξαρση άσκοπης βίας –επειδή με απασχολεί το θέμα και λόγω του παιδιού μου–, ήθελα να το εξερευνήσω. Ρε συ, υπάρχει το κομμάτι της οικογένειας, που είναι πάρα πολύ σημαντικό στη διαδρομή του παιδιού, αλλά και το λίπασμα το κοινωνικό. Έχουν αγριέψει πάρα πολύ τα πράγματα. Ο κόσμος είναι πολύ φοβισμένος, είναι στριμωγμένος οικονομικά, είναι ταπεινωμένοι οι άνθρωποι, έχουν θυμό. Κι όταν έναν άνθρωπο ή κοινωνία ή ένα κράτος τον εξευτελίζει, τον ταπεινώνει, τον διαλύει, θα αντιδράσει. Δεν γίνεται να μην αντιδράσει. Θα θέλει να εκδικηθεί. Μισεί.

— **Έχετε συναντήσει ανθρώπους που πάνω στη σκηνή καταγγέλλουν την εξουσία και πίσω από τις πρόβες τη μιμούνται;** Φουλ! Δεν έχω δει σωματική βία στο θέατρο, γιατί είμαι από τους τύπους που, σε όποιον κι αν την έβλεπα να ασκείται, θα γινόταν μάχη. Θα έμπαίνα στη μέση. Ψυχολογική βία έχω δει. Αν δω νοσηρότητα, τον εξευτελισμό του ηθοποιού από τον σκηνοθέτη, ας πούμε, ακόμα και την τελευταία μέρα πριν από την πρεμιέρα, έχω φύγει. Πιτσιρικάς μπορεί να καθόμουν λίγο, τώρα δεν το ανέχομαι. Είναι μακριά από μένα αυτό που είχαν οι παλιοί θεατρίνοι, ότι μέσα από την ψυχολογική βία που ασκούσαν στους ηθοποιούς θα έμπαίναν στους ρόλους κι έπρεπε να υπάρχει αυτό το νοσηρό κλίμα, αλλιώς δόθεν δεν γεννιέται ο ρόλος...

— **Ένα είδος σαδισμού;** Ναι, σαδισμού. Εγώ αυτό το έχω κλεισμένο. Πιστεύω πως μόνο με χαρά και κόπο γίνεται το θέατρο. Μάζεψε όσα πλούτη, όση εξουσία θες. Έχεις χαρά; Όλα τ' άλλα είναι καπνός, σκιά.

— **Φοβηθήκατε ποτέ ότι θα γίνετε αυτό που πολεμούσατε;** Όχι, θα το είχα κάνει. Ακόμα κι εδώ μέσα που είμαστε, θα μπορούσα να το παίζω αφεντικό. Αλλάζουν οι άνθρωποι, αλλά εγώ γειώνομαι. Είμαι λαϊκό παιδί και λαϊκό θέατρο κάνω. Ένα θέατρο που έχει γραμμική αφήγηση. Το καταλαβαίνεις. Μπορεί να το μετατοπίζω στον χώρο, στον χρόνο. Ό,τι και να κάνω, όμως, θα το καταλάβουν όλοι, από τη γιαγιά μου, που δεν έχει επαφή με το θέατρο, μέχρι έναν διανοούμενο. Μπορεί κάποιος να καταλάβει περισσότερα επίπεδα, αλλά σίγουρα είναι ένα θέατρο που απευθύνεται σε όλους. Δεν είναι για την ελίτ. Κι επειδή είμαι λαϊκός τύπος, δύσκολα θα γίνω κάτι άλλο.

— **Έχετε αγαπημένο φαγητό;** Το κρέας. Σπειαλιτέ μου το αντικριστό. Είναι ιεροτελεστία για μένα το φαγητό. Το αγαπάω πάρα πολύ. Μου αρέσει να ψήνω και να κάνω παρέες. Είμαι ανοικτός στη φιλία. Η φιλία αξιακά είναι πολύ ψηλά, πιο ψηλά απ' όλα για μένα. Έχω θέμα μ' αυτό και μου αρέσει να φροντίζω τους ανθρώπους γύρω μου, να τους κάνω χαρούμενους. Αγαπάω τους ανθρώπους. Από εκεί ξεκινάει. Τους αγαπάω. Δεν κρίνω τους ανθρώπους εύκολα εγώ.

— **Ζούμε σε μια εποχή που ο κόσμος κρίνει εύκολα;** Πολύ εύκολα. Κρίνουν πάρα πολύ. Είναι πολύ σπαστικό πράγμα αυτό. Με ξεπερνάει. Βγάζουν πολύ σκατό από το στόμα τους οι άνθρωποι για τους άλλους ανθρώπους. Όχι μόνο στην τηλεόραση. Και στις παρέες το βλέπουμε. Κι ένας από τους λόγους που οι παρέες μου είναι από την Κρήτη είναι ότι οι Κρητικοί πολύ δύσκολα θα μιλήσουν άσχημα για άλλον άνθρωπο.

Αν γυρνούσατε πίσω τον χρόνο και συναντούσατε τον αδέσποτο εαυτό σας, τι πιστεύετε ότι θα σας έλεγε και τι θα του λέγατε εσείς; Θα μου έλεγε ότι θέλει φροντίδα. Σίγουρα ήθελε φροντίδα εκείνες τις εποχές το παιδάκι που έχω μέσα μου. Αν γύρναγα στο τώρα, θα έλεγα ότι θα του την έδινα, αλλά τότε ούτε του την έδωσα, ούτε όμως τη ζήτησα. Ήμουν ένα παιδάκι φοβισμένο, που προσπαθούσε να διαχειριστεί συναισθήματα. Ήθελε μια αγκαλιά το παιδί μέσα μου, την οποία δεν πήρε. Αυτό το οδήγησε μετά σε πολλά άλλα πράγματα. Και να παγώσει μέσα του και να μωιδώσει με ουσίες και άλλα αυτό που ένιωθε. Ούτε στον χειρότερό μου εχθρό δεν θα ευχόμουν να μπλέξει με ουσίες. **A**

Βιμ Βέντερς, Νικ Κέιβ και η Μπερλινάλε στο μάτι του κυκλώνα

Όταν η τέχνη καλείται
να στρατολογηθεί

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΘΑΝΟΥ

Η 76η Μπερλινάλε ξεκίνησε με έναν ορυμαγδό, του οποίου ο απόηχος συντηρείται πολύ μετά τη λήξη ενός από τα πιο πολιτικά φορτισμένα φεστιβάλ των τελευταίων ετών: Ρωτίησε τον πρόεδρο της κριτικής επιτροπής για τη Γάζα και δείτε τι θα ακολουθήσει.

Ο Βιμ Βέντερς, ο βετεράνος δημιουργός που κάποτε έβαλε αγέλους να πετούν πάνω από το διχοτομημένο Βερολίνο, βρέθηκε στο στόχαστρο της ψηφιακής Ιεράς Εξέτασης όταν η δήλωσή του ότι «οι ταινίες πρέπει να μένουν έξω από την πολιτική, γιατί αποτελούν το αντίβαρό της» ερμηνεύτηκε ως ένοχη υπεκφυγή απέναντι στην τραγωδία της Γάζας.

Λίγο αργότερα, ο Νικ Κέιβ έσπευσε να παρέμβει υπερασπιζόμενος τον σκηνοθέτη, την ώρα που οι οργίλες αντιδράσεις στα κοινωνικά δίκτυα μονοπωλούσαν τα hashtags. Στο εύφλεκτο πεδίο της διαδικτυακής δημόσιας σφαίρας, το σινεμά βρέθηκε ξανά μετέωρο ανάμεσα στη στράτευση και στο δικαίωμα στην αισθητική, ενώ Βιμ Βέντερς και Νικ Κέιβ μετατράπηκαν σε στόχους της κουλτούρας της πόλωσης σε μια Μπερλινάλε που είχε ήδη γίνει πολιτικό ναρκοπέδιο. Τι αποκαλύπτει πραγματικά αυτή η σύγκρουση;

Τι συνέβη πραγματικά στην Μπερλινάλε και γιατί ξέσπασε η κρίση

Η Μπερλινάλε ανέκαθεν υπερηφανευόταν για τα αντανάκλαστα της. Σε αντίθεση με τη ναρκισσιστική λάμψη των Καννών ή την κοσμοπολιτική ραθυμία της Βενετίας, το Βερολίνο επέλεγε να διαμορφώνει το προφίλ ενός θεσμού που συνομιλεί με τις κοινωνικές ανησυχίες. Η 76η διοργάνωση, ωστόσο, δεν θύμιζε απλώς ένα πολιτικοποιημένο φεστιβάλ, αλλά πεδίο μάχης όπου η τέχνη κινδυνεύει να μετατραπεί σε υποσημείωση της επικαιρότητας.

Στο επίκεντρο της συζήτησης βρέθηκε ο πρόεδρος της κριτικής επιτροπής, Βιμ Βέντερς. Όταν ρωτήθηκε περί τέχνης και πολιτικής, ο σκηνοθέτης των «Φτερών του Έρωτα» και των «Υπέροχων Ημερών» τόλμησε να διατυπώσει μια θέση που σε άλλες εποχές θα ακουγόταν σχεδόν αυτονόητη: «Ναι, οι ταινίες μπορούν ν' αλλάξουν τον κόσμο», είπε. «Όχι με πολιτικό τρόπο. Καμία ταινία δεν άλλαξε ποτέ πραγματικά την ιδέα κάποιου πολιτικού, αλλά μπορούμε ν' αλλάξουμε την ιδέα που έχουν οι άνθρωποι για το πώς πρέπει να ζουν». Στη συνέχεια πρόσθεσε ότι ο κινηματογράφος «δεν οφείλει να λειτουργεί ως πολιτική πράξη αλλά ως αντίβαρο της πολιτικής».

Σε μια δημόσια σφαίρα όπου τα κοινωνικά δίκτυα λειτουργούν ως επιταχυντές αγανάκτησης, η απόχρωση χάνεται και μένει μόνο το άσπρο ή το μαύρο

Η φράση έπεσε σαν σπίθα σε μπαρουταποθήκη. Σε μια δημόσια σφαίρα όπου τα κοινωνικά δίκτυα λειτουργούν ως επιταχυντές αγανάκτησης, η απόχρωση χάνεται και μένει μόνο το άσπρο ή το μαύρο. Η τοποθέτηση του Βέντερς διαβάστηκε από ορισμένους ως υπεκφυγή, από άλλους ως υπεράσπιση της καλλιτεχνικής ελευθερίας. Η Ινδή συγγραφέας Αρουντάτι Ρόι ακύρωσε την παρουσία της, δεκάδες δημιουργοί υπέγραψαν επιστολές διαμαρτυρίας, τα social media ξεχείλισαν από αποδοκμασίες, ενώ η συζήτηση μετατοπίστηκε από το περιεχόμενο των ταινιών στην ορθότητα των δηλώσεων.

Στον χορό των αντιδράσεων εισήλθε δυναμικά και το εγχώριο αντάρτικο των ΦΥΤΑ (Φιλ Ιερόπουλος και Φοίβος Δούσος), των οποίων η ταινία «Uchronia» έκανε πρεμιέρα στο Forum Expanded της 76ης Μπερλινάλε. Λί-

γο πριν από την προβολή, οι δύο δημιουργοί ανέβηκαν στη σκηνή ανοίγοντας ένα πανό που έγραφε «Fuck off, Wenders, cinema is politics» (Αντε γ... Βέντερς, το σινεμά είναι πολιτική). Το λυκόφως των ειδώλων, φαίνεται, περνά αναγκαστικά και από την Ελλάδα. Και το αίτημα η τέχνη να είναι πολιτική δεν διατυπώνεται πλέον ως άποψη, αλλά ως επιταγή προς συμμόρφωση.

Ο Βέντερς, ανάμεσα στους σπουδαιότερους Ευρωπαίους σκηνοθέτες εδώ και πέντε δεκαετίες, βρέθηκε ξαφνικά να αντικρούει κατηγορίες για συνέργεια σε λογοκρισία. Η άποψη που εξέφρασε, ότι ο κινηματογράφος οφείλει να παραμένει έξω από την πολιτική, μεταφράστηκε από ορισμένους σε κάτι που δεν είπε: ότι η τέχνη δεν έχει ηθική ευθύνη.

Το ζήτημα, βέβαια, δεν είναι η δήθεν «αποπολιτικοποίηση» του Βέντερς (θα ήταν τουλάχιστον φαιδρό να κατηγορηθεί για κάτι τέτοιο ο δημιουργός του «Η γη της αφθονίας») αλλά η επιβολή μιας συγκεκριμένης, στρατευμένης οπτικής ως μοναδικής αποδεκτής νόρμας και η απόπειρα ορισμένων να μετατρέψουν το σινεμά σε προπαγανδιστικό φορέα της δικής τους θέσης. Και κάπου εκεί αρχίζει η σύγκρουση ανάμεσα στην πολιτική συνείδηση και στην επιβολή ιδεολογικής ομοφωνίας.

Ακριβώς εδώ ήρθε να προσθέσει κάτι σημαντικό ο Νικ Κέιβ, που γνωρίζει τον Βέντερς πάνω από σαράντα χρόνια και έσπευσε να πάρει θέση υπέρ του μέσα από το Red Hand Files, το ψηφιακό φόρουμ μέσα από το οποίο επικοινωνεί με το κοινό του. Ο Αυστραλός τραγουδοποιός έγραψε ότι οι δηλώσεις του Βέντερς «τον συγκίνησαν βαθιά», χαρακτηρίζοντάς τις ως «μια τρυφερή και προσατευτική χειρονομία απέναντι στην καλλιτεχνική κοινότητα και στην ανθρωπότητα».

Με τη γνωστή του πνευματική δεινότητα, ο Κέιβ υπερασπίστηκε το δικαίωμα της μεγάλης τέχνης να υπάρχει «απλώς για τον ίδιο της τον εαυτό», προειδοποιώντας για τον κίνδυνο να ρουφνητεί η συλλογική πολιτιστική φαντασία στη μαύρη τρύπα μιας μονολιθικής ιδεολογίας: «Η “πολιτική τέχνη”, όταν φτάνει στα άκρα της, καταλήγει να μην είναι τέχνη», όπως πολύ εύστοχα το έθεσε.

Από τον Βέντερς στην Τατλ: Η κρίση αλλάζει στόχο

Και ενώ η συζήτηση γύρω από τις δηλώσεις Βέντερς και την παρέμβαση του Νικ Κέιβ εντεινόταν, η κρίση δεν είχε ακόμη κορυφωθεί. Ακολούθησαν οι φιλοπαλαιστινιακές τοποθετήσεις βραβευμένων δημιουργών στην τελετή λήξης και η επακόλουθη πολιτική θύελλα στο Βερολίνο. Η διευθύντρια του φεστιβάλ, Τρίσια Τατλ, βρέθηκε στο στόχαστρο, με δημοσιεύματα να μιλούν ακόμη και για ενδεχόμενη απομάκρυνσή της.

Εκατοντάδες κινηματογραφιστές αντέδρασαν, υπογράφοντας ψήφισμα υπέρ της Τατλ. Ανάμεσά τους οι βραβευμένοι με Όσκαρ Τίλντα Σουίντον και Τοντ Χέινς, αμφότεροι πρώην πρόεδροι της κριτικής επιτροπής της Μπερλινάλε, οι σκηνοθέτες Σον Μπέικερ και Κλέμπερ Μεντόνσα Φίλιο, καθώς και οι Ισραηλινοί δημιουργοί Όρεν Μούβερμαν και Άρι Φόλμαν, μαζί με τον Γερμανό Ιλκέρ Τσατάκ, του οποίου τα «Κίτρινα γράμματα», μια ταινία για την επελαύνουσα αυταρχικότητα στην Τουρκία, τιμήθηκαν με τη Χρυσή Άρκτο.

Η καλλιτεχνική θέση ως πολιτικό ατόπημα και η επιλεκτική ευαισθησία

Η κρίση της Μπερλινάλε δεν εξαντλείται στα πρόσωπα ή στις δηλώσεις. Γύρω απ' όλα αυτά τίθεται ένα ευρύτερο ζήτημα, που λίγοι επιθυμούν να αντιμετωπίσουν ανοιχτά. Οι τοποθετήσεις υπέρ της Παλαιστίνης στα μεγάλα πολιτιστικά φεστιβάλ έχουν αποκτήσει τεράστια ορατότητα: Εν μέρει λόγω της ηθικής βαρύτητας της ίδιας της κατάστασης, εν μέρει όμως και επειδή τα social media ενισχύουν εκθετικά τις φωνές εκείνων που ήδη έχουν δυνατό δημόσιο προφίλ. Η ίδια ένταση και η ίδια συλλογική ευαισθητοποίηση έχουν μειωθεί εντυπωσιακά στην περίπτωση της Ουκρανίας, ενός πολέμου σε ευρωπαϊκό έδαφος, που οβήνει από τις αξιολογικές κλίμακες της δυτικής καλλιτεχνικής κοινότητας με τρόπο που δεν μπορεί παρά να αξίζει έναν ξεχωριστό διάλογο.

Ο θόρυβος γύρω από τον Βέντερς και τον Νικ Κέιβ παραπέμπει σε μια γνώριμη παγίδα του σύγχρονου δημόσιου διαλόγου: τα μεταφερόμενα κριτήρια. Για χρόνια, ο κινηματογράφος αντιμετώπιζε την κατηγορία της αδιαφορίας απέναντι στην πραγματικότητα. Τώρα που ένας σκηνοθέτης επιμένει ότι η τέχνη λειτουργεί με διαφορετική λογική από την ακτιβιστική πλατφόρμα κατηγορείται για ηθική ανεπάρκεια. Τέτοιοι κινητοί στόχοι λένε περισσότερα για τη φύση των ονλάν αντιπαράθεσεων παρά για οποιαδήποτε ταινία ή φεστιβάλ. Ο Βέντερς και ο Κέιβ δεν υποστηρίζουν ότι η τέχνη πρέπει να κοιτά αλλού όταν ο κόσμος καίγεται. Υποστηρίζουν ότι η τέχνη δεν είναι ψήφισμα, δελτίο τύπου ή υπογραφή σε επιστολή. Η ενσυναίσθηση, η μνήμη, η ανθρώπινη εμπειρία: αυτά είναι τα εργαλεία της. Και μάλλον το γεγονός ότι αυτή η θέση προκαλεί τέτοια οργή αποτελεί από μόνο του τη σαφέστερη διάγνωση της εποχής μας. ▣

Who
run
the
world?

Girls!

—Beyonce

ΜΑΡΩ ΚΟΥΡΗ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Η πολυβραβευμένη φωτογράφος γυρίζει τον κόσμο και φωτογραφίζει γυναίκες. Με αφορμή την έκθεσή της «**Θηλυκός Ζορμπάς - Γυναίκες του Κόσμου**» που παρουσιάζει αυτό τον καιρό στην Οστούννη της Ιταλίας, μας εξηγεί τι την παρακινεί να αναζητά γυναίκες στα τέσσερα σημεία του πλανήτη.

Επιμέλεια: ΤΑΝΙΑ ΔΕΛΗ

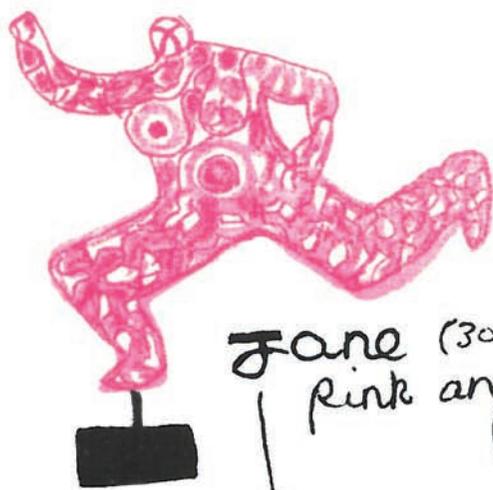
Η δεκτικότητα, η ευαισθησία, η διαίσθηση και η συμπονετικότητα λάμπουν τη στιγμή που συναντιέμαι με αυτές τις γυναίκες, μέσα από τις φωτογραφικές μου αποστολές στον κόσμο: Από τη Μαορί, που χορεύει τις πρώτες πλιαχτίδες της χιλιετίας, μέχρι τη γυναίκα στην παραγκούπολη του Μαντέλα, από την Καλάς, που αφηπρά τους Ταλιμπάν και οινόποιεί δημόσια, έως την Αφγανή μπτέρα, που σφιχταγκαλιάζει το νεογέννητο στις ανεμοδαρμένες ακτές της Λέσβου. Από την ιερόδουλο, τη στρίπερ μπτέρα, τη ναρκομανή, την άστεγη ποιήτρια, μέχρι τη φυλακισμένη, που βρίσκει φως στο θέατρο, και τη νεαρή Ινδή, που παντρεύεται μέσω ζωδιακού προξενιού· από την Ελληνίδα μάνα που αντιμετωπίζει την κρίση μέχρι τη Ρομά, την γκέισα, την αυτόχθονα αφρικανικών φυλών, μέχρι την ασθενή με AIDS, που χαμογελά κατάματα στην ελπίδα.

Κάθε εικόνα λειτουργεί σαν καθρέφτης όπου αντανακλώνται ποιότητες, συμπεριφορές και κομμάτια του εαυτού μου. Μου αρέσουν ή όχι, με ένα τολμηρό κλικ καρδιάς τα αγκαλιάζω με αποδοχή, συνειδητότητα, νιώθοντας θεραπεία κι ευγνωμοσύνη.

Οι αντάρτισσες της καρδιάς που παρουσιάζονται στην έκθεση, βιώνουν από παιδιά την αγωνία της ανισότητας, τον φόβο, τον σεξισμό, τον πόνο του τραύματος. Μέσα από την αστείρευτη δύναμη της ευαλωτότητάς τους τον μεταμορφώνουν βρίσκοντας την ηγία τους χαρά, το κουράγιο της αξιοπρέπειας και της ανθεκτικότητας. Συνδέονται με το Είναι τους – με τη θεϊκή τους πλευρά και με τον Ζορμπά μέσα τους.

Εύχομαι σε όλες τις γυναίκες του κόσμου να αναλάβουμε την ευθύνη της φροντίδας μας, να αγκαλιάσουμε το εσωτερικό μας παιδί, να θυμηθούμε τα όνειρά μας και να καλλιεργήσουμε μια βαθιά πνευματική αδελφοσύνη αλληλοστήριξης με αγάπη. **A**

INFO Μάρω Κουρή, «Θηλυκός Ζορμπάς - Γυναίκες του Κόσμου», House of Lucie Photographic Gallery, Corso Garibaldi 164, Οστούννη, Ιταλία, από 1 έως 15 Μαρτίου

Φανε (30 inches high)
pink and white, Lana Keenning
(wool)

Σχέδιο της Νίκι ντε Σεν
Φαλ από τον κατάλογο
Niki Nanas, Iolas Gallery,
Paris, Genève, New York,
1966

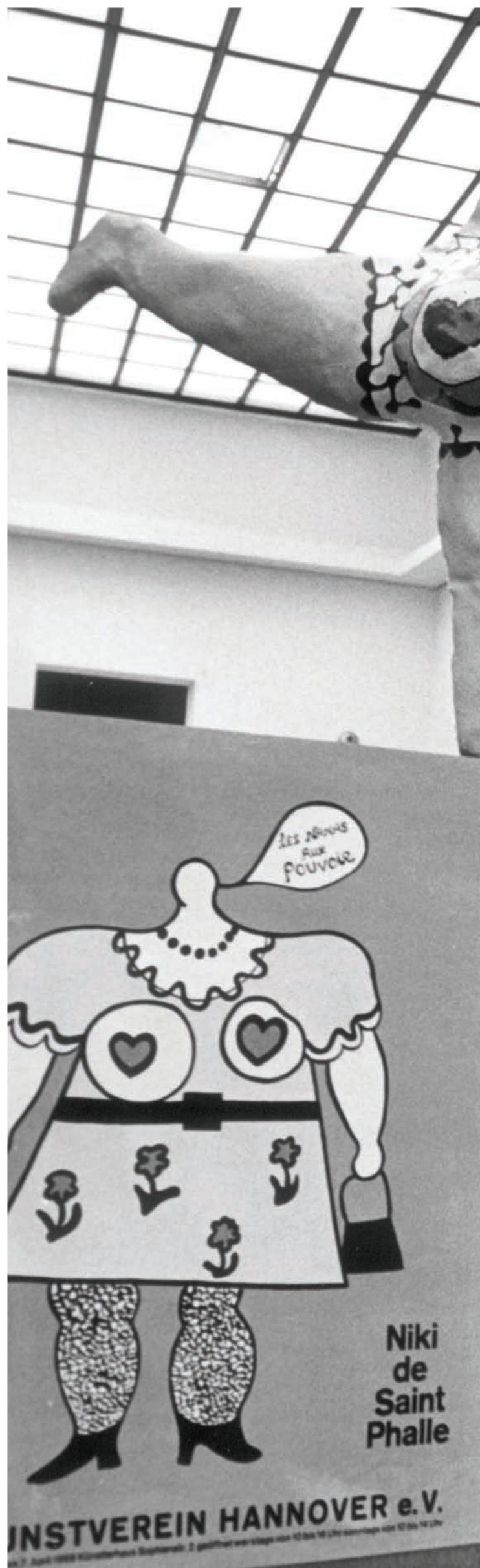
wool
cloth
glue
paint

ΝΙΚΙ ΝΤΕ ΣΕΝ ΦΑΛ

Η ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΓΥΝΑΙΚΑ ΚΑΙ ΦΕΜΙΝΙΣΤΡΙΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΔΑ ΤΟΥ 20οῦ ΑΙΩΝΑ

Με αφορμή την πρώτη της έκθεση στην Ελλάδα
με τίτλο «**Από τις σκοποβολές στην ελευθερία**»
στο MOMus - Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Άλεξ Μυλωνά,
θυμόμαστε στιγμές από τη συναρπαστική ζωή της

Της ΕΛΕΝΑΣ ΛΑΝΑΡΑ

Η Νίκη ντε Σεν Φαλ
δίπλα σε έργο της
Ανόβερο, Μάρτιος 1969

Μοντέλο, ζωγράφος, γλύπτρια, σκηνογράφος, σκηνοθέτρια, εικονογράφος και περφόρμανς άρτιστ σε μια εποχή που δεν είχε επινοηθεί ακόμη η περφόρμανς αρτ. Αυτοδίδακτη, έξω από τις ακαδημίες, έξω από κάθε θεσμικό πλαίσιο – που ωστόσο αναλάμβανε δημόσιες αναθέσεις για πρωτοποριακά έργα υπερμεγέθους κλίμακας. Ήταν μια καλλιτέχνης που υμνούσε τις γυναίκες, με έντονα χρώματα και πληθωρικές φόρμες. Ή ίσως ήταν μια γυναίκα που βρήκε στην τέχνη τη δική της, τη μοναδικά δική της, γλώσσα, που της επέτρεπε να μιλήσει για το τραύμα και τον πόνο, την οργή και την αναγέννηση.

Η Νίκη ντε Σεν Φαλ ποτέ δεν χώρεσε, δεν ταίριαξε, σε μια κατηγορία. Σαν κινέζικο τανγκράμ, από τα πολύ δύσκολα – σε όποιο καλούπι κι αν πας να τη χωρέσεις, καθαρά και νοικοκυρεμένα, κάποια γωνία εξέχει, περισσεύει, δεν ταιριάζει και ενοχλεί. Για εκείνη, η τέχνη δεν ήταν καριέρα, αλλά πράξη ανάγκης και μέθοδος επιβίωσης. Ένα έργο τέχνης δεν ήταν ένα αντικείμενο, αλλά μια δράση – τελετουργία, παράσταση, αντανάκλαση της προσωπικής της ζωής.

Το τραύμα

Γεννήθηκε το 1930 σε ένα πλούσιο προάστιο του Παρισιού και μεγάλωσε στη Νέα Υόρκη. Ο πατέρας της είχε αριστοκρατική καταγωγή, ήταν κόμης, η οικογένεια ήταν εύπορη, αλλά τα παιδικά της χρόνια δεν ήταν ευτυχισμένα. Υπήρχε αυστηρότητα, συναισθηματική ψυχρότητα, έντονος έλεγχος, ξύλο από τη μητέρα και σεξουαλική κακοποίηση από τον πατέρα, ο οποίος τη βίασε όταν ήταν 11 χρονών – μια εμπειρία που η Νίκη κράτησε κρυφή για δεκαετίες και που στοίχειωσε την ψυχική της υγεία και επηρέασε την καλλιτεχνική της έκφραση.

Η εφηβεία της ήταν κι αυτή ταραχώδης.

Φύση επαναστατική, την αποβάλλουν λόγω ανυπακοής από δύο καθολικά σχολεία κι ένα λύκειο θηλέων. Συγκρούεται με κάθε μορφή εξουσίας και αναζητά διέξοδο μακριά από το οικογενειακό περιβάλλον. Εφηβη ακόμη, δουλεύει ως μοντέλο και εμφανίζεται στα εξώφυλλα της *Vogue*, του *Life*, του *Harper's Bazaar* – ενσαρκώνοντας, το πρότυπο της κομψής, πειθαρχημένης γυναίκας που η ίδια απέρριπτε. Στα 19 της παντρεύεται τον παιδικό της φίλο, Χάρι Μάθιους, αποκτούν δύο παιδιά και το 1952 μετακομίζουν στο Παρίσι. Εκεί η Νίκη κάνει μαθήματα θεάτρου και αρχίζει να ζωγραφίζει, επηρεασμένη κατά πολύ από την Τέχνη του Περιωρίου. Αυτό το καλλιτεχνικό ρεύμα σήμερα περιλαμβάνει δημιουργίες καλλιτεχνών που βρίσκονται έξω από το κατεστημένο της τέχνης. Εκείνη την εποχή λεγόταν *Art Brut* και επικεντρωνόταν σε έργα ανθρώπων έγκλειστων σε ψυχιατρικά ιδρύματα. Ίσως ήταν τυχαίο, ίσως πάλι όχι.

Την επόμενη χρονιά, σε ηλικία μόλις 23 ετών, η Ντε Σεν Φαλ παθαίνει νευρική κατάρρευση και νοσηλεύεται σε ψυχιατρική κλινική στη Νίκαια. Εκεί, στον εγκλεισμό, αφοσιώνεται με πάθος στη ζωγραφική – τέχνη και θεραπεία μαζί. «*Η τέχνη αντικατέστησε την αυτοκαταστροφή*», είπε αργότερα. «*Έδωσε οργανική δομή στη ζωή μου*». Βγαίνοντας από το ψυχιατρείο, συνεχίζει να δημιουργεί με πάθος και εμμονή. Δεν πηγαίνει σε σχολή καλών τεχνών. Πειραματίζεται με υλικά, χρώματα και τεχνικές, αντλεί από την παιδική ζωγραφική, τη λαϊκή τέχνη, τον σουρεαλισμό, τη θρησκευτική εικονογραφία. Το έργο της έχει από την αρχή στοιχεία βίας, ειρωνείας, εξομολόγησης. «*Φέρνω στη ζωή τις επιθυμίες μου*», έγραφε δίπλα σ' ένα σχέδιό της, από αυτά που βρέθηκαν μετά τον θάνατό της, «*τα συναισθήματά μου, τις αντιφάσεις μου, λαχτάρες, μνήμες, σκιές – οράματα από κάπου αλλού*».

Πυροβολισμοί

Ορόσημο στη ζωή της θα σταθεί η γνωριμία με τον γλύπτη Ζαν Τινγκελί. Όταν γνωρίζονται, είναι και οι δύο παντρεμένοι. Πέντε χρόνια αργότερα έχουν πάρει και οι δύο διαζύγιο και αρχίζουν να συγκατοικούν.

Το 1971 που παντρεύονται, έχουν ήδη και οι δύο και άλλους συντρόφους. Η σχέση τους ήταν περίπλοκη, κάποιες φορές ανταγωνιστική – ερωτικά και καλλιτεχνικά –, αλλά συνεργάστηκαν, αλληλοϋποστηρίχτηκαν, μοιράστηκαν μια σύνθετη συντροφικότητα και μαζί δημιούργησαν μνημειώδη έργα, μέχρι τον θάνατο του Τινγκελί το 1991. Η Νίκη ντε Σεν Φαλ είχε φιλόδοξα καλλιτεχνικά οράματα και ο Τινγκελί έγινε αρωγός τους. Μαζί του μπήκε στον κύκλο των *Nouveau Realists* – η μόνη γυναίκα μέλος του κινήματος. Και το 1961, με τη βοήθειά του, παρουσίασε τα *Tirs*, που την έκαναν διάσημη – γύφισα ανάγλυφα που έκρυβαν σακουλάκια με μπογιά. Η Νίκη, συχνά μπροστά σε κοινό, τα πυροβολούσε με καρμπίνα – το χρώμα εκρήγνυτο, η εικόνα αιμορραγούσε και γινόταν έργο τέχνης.

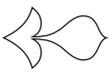
Γράφει αργότερα στον Πόντους Χούλτεν, διευθυντή του σουηδικού μουσείου. «*Μια μέρα, την άνοιξη του 1961, επισκέφτηκα την έκθεση "Salon Comparaisons" στο Παρίσι. Ένα έργο μου ήταν εκτεθειμένο. Λεγόταν "Πορτρέτο του εραστή μου". Στο τραπέζι υπήρχαν βελάκια για να τα πετούν οι επισκέπτες στο κεφάλι του άντρα. Με συνάρπασε η εικόνα των ανθρώπων που πετούσαν βελάκια και γίνονταν κομμάτι της έκθεσής μου (...). Φαντάστηκα το έργο πληγωμένο, να ματώνει. Είδα τη ζωγραφιά σαν άνθρωπο με αισθήσεις και συναισθήματα*». Είπε τις σκέψεις της στον Τινγκελί – να κάνει πίνακες που θα μάτωναν – κι εκείνος ενθουσιάστηκε. Μαζί δημιούργησαν πέντ' έξι γύφισα ανάγλυφα κι έκρυψαν πίσω τους σακουλάκια με χρώμα αλλά και με αυγά, μακαρόνια, ό,τι βρήκαν γύρω τους. Όπλο δεν είχαν, ούτε χρήματα για να αγοράσουν. Έπεισαν έναν άγνωστο να τους δανείσει το δικό του κι άρχισαν να πυροβολούν. «*Δεν ήταν απλώς συναρπαστικό και ερωτικό αλλά και τραγικό*», γράφει. «*Σαν να είσαι μάρτυρας σε μια γέννηση κι έναν θάνατο την ίδια στιγμή. Για τους επόμενους έξι μήνες πειραματίστηκα*».

Χρησιμοποίησε μπογιά σε σπρέι, που εκρήγνυται πιο φαντασμαγορικά, ακόμη και δακρυγόνα. Αργότερα, κάποια *Tirs* πήραν τη μορφή πολιτικών, καθεδρικών ναών, φορέων που συμβόλιζαν τη βία, την πατριαρχία, την καταπίεση. Η Ντε Σεν Φαλ πυροβολούσε εν ψυχρώ το σύστημα. Ωστόσο, έπειτα από δύο χρόνια το παράτησε. «*Ενιωθα σαν ναρκομανής*», εξηγεί στην επιστολή της. «*Είχα εθιστεί σ' αυτή τη μακάβρια και συγχρόνως ευχάριστη τελετουργία. Πριν από την περφόρμανς και κατά τη διάρκειά της έτρεμα. Ήμουν σε εκστατική κατάσταση. Δεν μου αρέσει να χάνω τον έλεγχο. Με τρομάζει η σκέψη να είμαι εθισμένη σε κάτι – οπότε το εγκατέλειψα*».

Χοροί και ελευθερία

Τότε το έργο της άλλαξε μορφή, αλλά όχι περιεχόμενο. Εμπνευσμένη από την έγκυο

Νίκη ντε Σεν Φαλ
25/11/1970

© PINTEREST.COM

Ήταν
μια καλλι-
τέχνηδα
που
υμνούσε
τις
γυναίκες,
με έντονα
χρώματα
και πληθω-
ρικές
φόρμες

τότε φίλη της Κλάρης Ρίβερς, αρχίζει να δημιουργεί τις Nanas – πολύχρωμες, ογκώδεις γυναικείες φιγούρες, με τονισμένες καμπύλες και έντονη παρουσία. Είναι χαρούμενες, χορεύουν, γεννούν, καταλαμβάνουν χώρο χωρίς να απολογούνται. Ο Τιγκελί έβαλε σε κάποιες μηχανισμό ώστε πραγματικά να κινούνται. Nana είναι μια (λιγάκι υποτιμητική) λέξη της γαλλικής αργκό για τις γυναίκες. Σε μια εποχή που το γυναικείο σώμα στην τέχνη είναι παθητικό και υπό έλεγχο, η Ντε Σεν Φαλ το παρουσιάζει ελεύθερο και αυτάρκες. Οι Nanas, για κάποιους, καθιερώνονται σαν φεμινιστικά σύμβολα – πληθωρικές και επεκτατικές, είναι ο αντίλογος στο πρότυπο της πολύ αδύνατης Τουίγκι, που προωθούσε τότε η μόδα. Και μια απάντηση στη σεξιστική απεικόνιση των γυναικών από τους άντρες καλλιτέχνες της Pop Art. «Δεν ξέρω πώς προέκυψαν οι Nanas» είχε παραδεχτεί σε μια συνέντευξή της, «ποτέ δεν ξέρω πώς προκύπτουν τα πράγματα. Έτσι σε μια στιγμή, μετά απ' όλες αυτές τις βασανισμένες γυναίκες, εμφανίστηκε αυτή η ομάδα γυναικών που απολάμβανε τη ζωή και ήταν σαν να σου έλεγαν "μπορείς κι εσύ"».

Η μεγαλύτερη Nana ήταν η Hon και κατασκευάστηκε για το Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης της Στοκχόλμης. Ήταν έγκυος, ξαπλωμένη ανάσκελα, και μια τρύπα ανάμεσα στα ανοιχτά της πόδια οδηγούσε τους επισκέπτες στο εσωτερικό της. Είχε ένα πλανητάριο στο αριστερό στήθος κι ένα μπαρ που σέρβιρε γάλα

στο δεξί. Στο ένα της μπράτσο έπαιζε η πρώτη μικρού μήκους ταινία της Γκρέτα Γκάρμπο και στο ένα της πόδι υπήρχε μια γκαλερί. Γράφει η Ντε Σεν Φαλ στη φίλη και μούσα της, την Κλάρη: «Εμπαινες μέσα της από το αιδούιο της, ωστόσο δεν είχε τίποτα το πορνογραφικό. Ήταν μια παγανιστική θεά (...) Οι κακές γλώσσες είπαν ότι ήταν η μεγαλύτερη πόρνη του κόσμου, επειδή είχε εκατό χιλιάδες επισκέπτες σε τρεις μήνες. Ένας ψυχίατρος έγραψε ότι η Hon θα αλλάξει τα όνειρα που βλέπει ο κόσμος για πολλά χρόνια. Τα ποσοστά γεννήσεων στη Στοκχόλμη αυξήθηκαν εκείνη τη χρονιά. Το απέδωσαν στη Hon». Η Hon είχε μήκος 21 μέτρα – μετά βίας χώρεσε στο μουσείο. Η Ντε Σεν Φαλ αγαπούσε τα μεγάλα, ογκώδη έργα. «Ακολουθώ μια πιεστική ανάγκη μέσα μου να δείξω ότι μια γυναίκα μπορεί να δημιουργήσει έργα σε μεγάλη, μνημειώδη κλίμακα», είχε πει. Και αυτό έκανε. Δημιούργησε μια σειρά από μεγαλοπρεπή, επιβλητικά γλυπτά, κάποια με δικιά της έξοδα και κάποια, όπως η παιδική χαρά Γκόλεμ και ο Βιβλικός Ζωολογικός Κήπος στην Ιερουσαλήμ, με δημόσια ανάθεση.

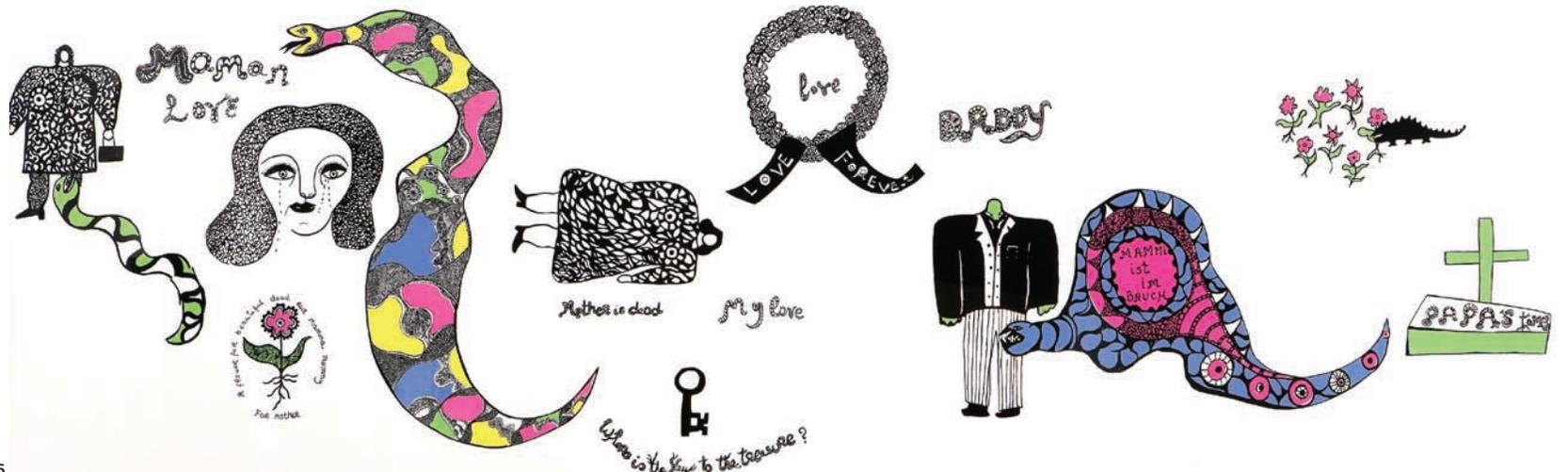
Το πιο φιλόδοξο έργο της, ο Κήπος της Ταρό στην Τοσκάνη, είναι ένας ολόκληρος κόσμος με τεράστια γλυπτά που αναπαριστούν τις 22 αρχαιολογικές φιγούρες της Μεγάλης Αρκάνας – όπου η Ντε Σεν Φαλ ενσωματώνει μυθολογία, ψυχανάλυση και βιογραφία. Με πλούσια ψηφιδωτά και βιομορφικές φιγούρες, είναι επιπλέον ένας φόρος τιμής στον Γκαουτί. Η

κατασκευή του κράτησε είκοσι χρόνια. Η Ντε Σεν Φαλ χρηματοδότησε με δικιά της κεφάλαια, με δωρεές από φίλους, με τα έσοδα από άρωμα που λάνσαρε γι' αυτόν ακριβώς τον σκοπό. Τελικά άνοιξε τις πόρτες του για το κοινό το 1998. Ήδη από το 1982, η δημιουργός του ζούσε σε ένα από τα γλυπτά της, αυτό που αντιστοιχούσε στην κάρτα «Η Αυτοκράτειρα» – παίζοντας για μία ακόμη φορά με την έννοια και τα όρια της τέχνης.

Το 1993 μετακόμισε στην Καλιφόρνια, όπου και πέθανε εννέα χρόνια αργότερα από αναπνευστική ανεπάρκεια – πιθανότατα εξαιτίας της μακροχρόνιας επαφής της με χημικά, ρητίνες, πολυεστέρες και τα χρώματα που χρησιμοποιούσε για να φτιάξει τις Nanas και τον Κήπο της Ταρό. Έχει δωρίσει πάνω από δύο χιλιάδες έργα της σε μουσεία. Η Νίκη ντε Σεν Φαλ δεν υπήρξε ποτέ εύπεπτη καλλιτέχνηδα. Δεν ταυτίστηκε με σχολές και κινήματα. Τα έργα της δεν προσφέρουν απαραίτητα αισθητική απόλαυση. Σαν τις Nanas, ωστόσο, παραπέμπουν στη χαρά και την ελευθερία. Σαν τα Tirs, υπόσχονται τη δυνατότητα της μεταμόρφωσης μέσα από το ίδιο το τραύμα.

Για κάποιους είναι η πιο σημαντική γυναίκα και φεμινίστρια καλλιτέχνης του 20ού αιώνα. Σίγουρα υπήρξε μία από τις λίγες της εποχής της που αναγνωρίστηκαν από τον ανδροκρατούμενο κόσμο της τέχνης όσο ήταν ακόμη εν ζωή. **A**

Νίκη ντε Σεν Φαλ
«Η μητέρα είναι νεκρή
/ Μαμά αγάπη», 1968
Δωρεά Πύργου Κητή
MOMus-Μουσείο
Σύγχρονης Τέχνης

INFO Διάρκεια
έκθεσης έως
24/05/2026, MOMus
– Μουσείο Αλεξ
Μυλωνά, πλατεία Αγίων
Ασωμάτων 5, Θησείο

VICHY
LABORATOIRES

Hormonall

WH
FIRST Women's
Health First
WOMEN GYNECOLOGISTS INITIATIVE

ΜΑΖΙ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

ΕΥΑΛΩΤΗ
ΑΔΥΝΑΜΗ
Αισθάνεσαι **ΜΟΝΗ** κατά τις **ορμονικές μεταβολές;**
ΑΝΑΣΦΑΛΕΙΑ

As αλλάξουμε τον τρόπο που
αισθανόμαστε για τις ορμονικές μεταβολές

Μάθε περισσότερα στο
hormonall.com

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΑΔΑΜΑΚΗ

ΠΑΝΤΡΕΥΩ ΤΗ ΣΟΒΑΡΟΤΗΤΑ ΕΝΟΣ ΓΕΓΟΝΟΤΟΣ ΜΕ ΤΟΝ ΣΑΡΚΑΣΜΟ ΓΙΑ ΝΑ ΝΙΩΘΩ 100% ΕΓΩ

Μιλήσαμε με τη γνωστή YouTuber για την επικαιρότητα και τα όρια του χιούμορ, την ευθύνη του δημιουργού και τον σεξισμό στα social media

Της ΜΑΡΙΑΝΝΑΣ ΜΑΝΩΛΟΠΟΥΛΟΥ

Την πρώτη φορά που βλέπεις τα βίντεό της στα social media, υπάρχει πάντα μια στιγμή που αναρωτιέσαι αν αυτά που λέει είναι απόλυτα σοβαρά ή καθαρό τρολάρισμα. Δεν είναι τυχαίο. Η Κωνσταντίνα Αδαμάκη κάνει σάτιρα, γίνεται ειρωνική όταν χρειάζεται και σχολιάζει την επικαιρότητα με τρόπο στοχευμένο. Αν και πολλοί τη γνώρισαν τα τελευταία δύο χρόνια, η παρουσία της στο YouTube μετρά σχεδόν μια δεκαετία. Δεν υιοθετεί βαρύ ή διδακτικό ύφος· μιλά με τη σιγουριά κάποιου που έχει κάνει την έρευνά του. Μεγάλωσε στον Άγιο Νικόλαο Κρήτης, σε ένα σπίτι γεμάτο εφημερίδες, περιοδικά και εκπομπές. Η πληροφορία υπήρχε παντού γύρω της, αλλά εκείνη κόλλησε στον υπολογιστή. Μιλήσαμε μαζί της για να τη γνωρίσουμε καλύτερα.

— Υπάρχει κάποιο γεγονός από τα εφηβικά σου χρόνια που θεωρείς ότι σε διαμόρφωσε περισσότερο πολιτικά ή σε οδήγησε στο να πάρεις την απόφαση να γίνεις blogger και μάλιστα να ασχοληθείς επαγγελματικά μ' αυτό; Δεν υπήρξε κάποιο γεγονός, απλώς μπήκα από πολύ νωρίς στον χώρο του blogging και, μόλις άρχισα να αποκτώ πολιτική και κοινωνική συνείδηση, η πρώτη μου κίνηση ήταν να χρησιμοποιήσω το blog μου για να εκφραστώ. Αυτό το blog μετατράπηκε στο σημερινό κανάλι μου. Υπήρχε πάντα στο μυαλό μου ως ένα πιθανό σενάριο επαγγελματικής πορείας, χωρίς ωστόσο να ξέρω τι ακριβώς σημαίνει δημοσιογραφία. Μου άρεσε η ιδέα της έρευνας και της συγγραφής, γι' αυτό και επέλεξα το Πάντειο και τη συγκεκριμένη σχολή στο μηχανογραφικό μου. Δεν θα πω ότι είχα από νωρίς το πάθος για το επάγγελμα, αυτό ήρθε αργότερα.

— Πώς επηρέασαν οι σπουδές σου τον τρόπο που προσεγγίζεις την έρευνα και την τεκμηρίωση; Θυμάμαι ακόμα έναν καθηγητή μου να λέει ότι σε ένα γεγονός, σε ένα τροχαίο ατύχημα για παράδειγμα, κάθε αυτόπτης μάρτυρας θα δώσει μια διαφορετική εκδοχή για το τι συνέβη. Φυσικά αυτό δεν σημαίνει ότι η αλήθεια είναι σχετική, αλλά είναι σημαντικό μάθημα για έναν νέο δημοσιογράφο το ότι δεν αρκεί μία πηγή για να βγάλεις ειδηση. Ούτε, βέβαια, ισχύει το ότι, αν ρωτήσεις 10 άτομα και σου πουν όλοι το ίδιο ψέμα, αυτό αυτομάτως γίνεται αλήθεια. Εκεί, όμως, φαίνεται ο δημοσιογράφος. Γενικότερα, ήταν πολύ χρήσιμες οι σπουδές μου, και με τρόπους που πολλές φορές μπορεί να μην αντιλαμβάνομαι συνειδητά.

— Τι ήταν αυτό που σε έπεισε ότι το YouTube είναι το μέσο που σε εκφράζει; Η απογοήτευση από την εμπειρία μου στους εργασιακούς χώρους με οδήγησε στο να επιλέξω το YouTube. Στα πρώτα μου βήματα, αντί να ενθαρρύνουν τη φωνή και την οπτική ενός νέου ανθρώπου, μου ζητούσαν να κάνω αναπαραγωγή και να ακολουθώ τετριμμένα σχήματα – πράγμα το οποίο για μένα ήταν ασφυκτικό. Φυσικά, το YouTube, η Meta κ.λπ. είναι ιδιωτικές εταιρείες, με δικούς τους κανονισμούς, αλλά οι περιορισμοί τους αφορούν περισσότερο το πώς θα κάνω κάτι παρά το αν θα μου επιτραπεί να το κάνω.

— Τι σημαίνει για σένα «δημοσιογραφία στο YouTube»; Θεωρείς ότι ανατρέπεις το παραδοσιακό μοντέλο ή το προσαρμόζεις; Δεν θεωρώ πως το μέσο καθορίζει τη δημοσιογραφία για να την ξεχωρίζουμε σε «παραδοσιακή» και «του YouTube». Άλλωστε ένα από τα μεγαλύτερα λάθη της εποχής μας είναι ότι τα λεγόμενα παραδοσιακά μέσα για κάποιους είναι εξορισμού αλάνθαστα. Σίγουρα στο YouTube, όπως και σε όλα τα social media, μπορεί ο ο-

ποιοσδήποτε, χωρίς να έχει ιδέα τι κάνει, να ανοίξει μια κάμερα και να ισχυριστεί ότι προσφέρει ενημέρωση, με αποτέλεσμα, έστω κι από αφέλεια, να παραπληροφορεί. Προσωπικά, θεωρώ χειρότερη την παραπληροφόρηση με δόλο. Δεν σου κρύβω ότι έχω κάνει κι εγώ λάθη λόγω βιασύνης ή ατελούς έρευνας, αλλά έχω απολογηθεί γι' αυτά.

— **Πότε και πώς ξεκίνησαν όλα; Θυμάσαι ποιο ήταν το πρώτο σου βίντεο και τι σχολιάζεις;** Αν θυμάμαι καλά, ξεκίνησα με το να ανεβάζω χιουμοριστικά βίντεο, παρωδίες με κοινωνικοπολιτικό σχόλιο, ωστόσο πολλοί δεν «μ' έπιαναν» κι έτσι το γύρισα σε σοβαρό σχολιασμό. Ακόμα, πάντως, προσπαθώ να αφήνω τον κυνισμό μου να διαπερνά το περιεχόμενό μου και να παντρεύω τη σοβαρότητα ενός γεγονότος με τον σαρκασμό για να νιώθω 100% εγώ. Κάποιοι μπορεί να θεωρούν ότι σε κάποια θέματα δεν χωράει χιούμορ, αλλά διαφωνώ, sorry.

— **Έχει αλλάξει η σχέση σου με το κοινό;** Δεν έγινε κάποιο μπαμ. Πιστεύω ότι μόνο και μόνο λόγω των τόσων χρόνων που έχω το κανάλι μου, θα έπρεπε να έχω περισσότερους συνδρομητές. Τώρα, μεμονωμένα «μπαμ» σημειώνονται κατά καιρούς μετά από viral short-form videos. Ελπίζω τουλάχιστον να με μαθαίνουν από τα μικρά και να παραμένουν για να δουν την κανονική μου δουλειά.

— **Πόσο χρόνο αφιερώνεις όταν καταπιάνεσαι με κοινωνικοπολιτικά ζητήματα και ποια είναι τα βασικά κριτήρια αξιοπιστίας; Πώς φιλτράρεις τις πηγές σου;** Η έρευνα είναι αυτό στο οποίο δίνω τη μεγαλύτερη προσοχή και φυσικά αυτό που με ταλαιπωρεί περισσότερο. Η προετοιμασία ενός βίντεο μπορεί να πάρει από 3 μέρες μέχρι πάνω από εβδομάδα, και το βασικό μου κριτήριο αξιοπιστίας είναι οι πολλές και διαφορετικές πηγές, ιδανικά από μέσα που αποκλίνουν ιδεολογικά μεταξύ τους. Από ένα σημείο και μετά, βέβαια, όταν παρακολουθείς από κοντά την επικαιρότητα και έχεις αποκτήσει εμπειρία, μπορείς πολλές φορές να κρίνεις και μόνος σου πότε κάτι που διαβάξεις είναι αξιόπιστο.

— **Έχεις νιώσει ποτέ την πίεση του να «απολοποιήσεις» υπερβολικά ένα σύνθετο θέμα για να λειτουργήσει αλγοριθμικά;** Η μόνη πίεση που νιώθω έχει να κάνει με τον χρόνο, δηλαδή να πρέπει να βιαστώ για να προλάβω ένα θέμα. Ωστόσο ακόμα και τότε, θα κάνω περικοπές στην ξεκούραση και την ηρεμία μου, όχι στην ποιότητα.

— **Κριντζάρεις ποτέ με παλιότερο υλικό σου ή θεωρείς ότι αυτά τα «λάθη» ήταν απαραίτητα για την εξέλιξή σου;** Καλά, εγώ κριντζάρω ακόμα και με τα βίντεο που ανέβασα προχτές. Για να είμαι ειλικρινής, η ιδέα ότι υπάρχει αναρτημένο υλικό από 10 χρόνια πριν μού προκαλεί σοκ. Βέβαια όσες φορές έχει τύχει να δω κάποιο από τα αρχικά μου βίντεο –ενώ μπορεί να διαφωνήσω με όσα λέω– νιώθω περήφανη για τον εαυτό μου που τόλμησα να εκτεθώ και, με τα χρόνια, κατάφερα να φέρω στα μέτρα μου το κανάλι μου, να φτιάξω μια πολύ ωραία κοινότητα και, φυσικά, να βιοπορίζομαι απ' αυτό.

— **Πώς διαχειρίζεσαι την τοξικότητα όταν ξεπερνά την κριτική και γίνεται προσωπική επίθεση;** Εξαρτάται από τη μέρα. Αν με πετύχεις σε κακή μέρα, ακόμα κι ένα σχόλιο που μου λέει απλά ότι το βίντεό μου είναι κακό μπορεί να με ενοχλήσει. Όταν όμως τα σχόλια γίνονται προσωπική επίθεση, καταλαβαίνω αμέσως ότι ο στόχος δεν είναι η κριτική, αλλά το να με πληγώσει ο άλλος, κάτι που στην ουσία δείχνει ότι εκείνος δυσκολεύεται να διαχειριστεί τα δι-

κά του συναισθήματα. Η αρνητική κριτική που γίνεται με καλή πρόθεση με επηρεάζει πολύ περισσότερο, γιατί με αναγκάζει να εξελιχθώ.

— **Έχεις δεχτεί μέχρι και απειλές ή ακραία σχόλια. Πότε αυτό παύει να είναι «μέρος του παιχνιδιού»;** Τα χειρότερα σχόλια γράφονται από άτομα που δεν αντιλαμβάνονται τον σαρκασμό μου και νομίζουν ότι σοβαρολογώ όταν λέω ακρότητες για πλάκα. Παλιότερα στεναχωριόμουν και νευρίαζα, τώρα περισσότερο τους λυπάμαι, γιατί καταλαβαίνω ότι πολλά από αυτά τα σχόλια προέρχονται από απελπισία. Τα αγνοώ λοιπόν, μπορεί να απαντήσω κάτι χιουμοριστικό και πάω παρακάτω.

— **Έχεις παρατηρήσει διαφορά στον τρόπο που το κοινό σου αντιδρά όταν ασκείς κριτική σε άνδρες, σε σχέση με όταν σχολιάζεις γυναίκες σε θέσεις εξουσίας;** Δεν έχω παρατηρήσει διαφορά ως προς αυτό. Έχει τύχει, όμως, να κατακρίνω μια προβληματική συμπεριφορά κάποιου άντρα και να λάβω το σχόλιο: «Αν ήταν γυναίκα δεν θα έλεγες τα ίδια», σε μια προσπάθεια κάποιων να με βγάλουν με το ζόρι σεξίστρια και μίσανδρη, κάτι που φυσικά δεν ισχύει.

— **Σου έχουν πει στο παρελθόν να αφήσεις τα κοινωνικοπολιτικά και να ασχοληθείς με πιο «εύπεπτα» θέματα. Πώς ερμηνεύεις αυτή τη στάση;** Ακόμα λαμβάνω κατά καιρούς σχόλια που με συμβουλεύουν να μην πιάνω θέματα τα οποία δεν καταλαβαίνω ή πάνω στα οποία δεν έχω γνώσεις. Δεν ξέρω αν έχουμε ωριμάσει ως κοινωνία, περισσότερο πιστεύω ότι, με όλα όσα συμβαίνουν, συμφωνούμε όλοι ότι ο διάλογος είναι απαραίτητος. Τα τελευταία χρόνια το βασικό υποτιμητικό σχόλιο που θα δεις σίγουρα κατά καιρούς από τα βίντεό μου είναι «Πότε θα βρεις κανονική δουλειά!». Δεν πρόκειται όμως για μισογυνισμό, άρα πρόοδος!

— **Τα βίντεό σου για την υπόθεση Έπσταϊν προκάλεσαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Τι θεωρείς ότι άγγιξε τόσο πολύ το κοινό σε αυτή τη θεματική;** Ζούμε σε μια εποχή που μας δίνει κάθε λόγο να πιστεύουμε ότι η εξουσία είναι διεφθαρμένη σε αρρωστημένο βαθμό. Το αξιοπερίεργο δεν είναι ότι τόσοι άνθρωποι ενδιαφέρθηκαν –και ενδιαφέρονται ακόμα– για την υπόθεση Έπσταϊν, αλλά το ότι κάποιοι εξακολουθούν να θεοποιούν και να στηρίζουν άτομα σε θέσεις εξουσίας, ακόμα και τώρα που μαθαίνουμε πως όλοι είναι συνένοχοι.

— **Ποιο θέμα σου έχει προκαλέσει τις περισσότερες αντιδράσεις;** Αμφιλεγόμενα θέματα, όπως αμβλώσεις, ζητήματα φύλου, εξουσίας, τεχνολογίας, ιδιωτικότητας παθιάζουν το κοινό, ωστόσο θεωρώ ότι είναι όμορφο που στα περισσότερα βίντεό μου στο YouTube γίνεται πολιτισμένος διάλογος. Τα θέματα που αγγίζουν περισσότερο το κοινό και τα οποία προωθώ και ο αλγόριθμος είναι αυτά που τρέχουν στην επικαιρότητα.

— **Πες μου τρία θέματα της επικαιρότητας που θέλεις να σχολιάσεις επεπιγόντως.** Την ένταση στη Μέση Ανατολή, την επέτειο των Τεμπών και τον Μπραντ Πιτ στην Υδρα, φυσικά. Τόσες μέρες δεν κοιμάμαι λόγω της σοβαρότητας του τελευταίου θέματος.

— **Σε αγχώνει η ταχύτητα της επικαιρότητας; Νιώθεις την πίεση του «να τα προλάβω όλα»;** Είναι ίσως από τα πιο δύσκολα κομμάτια της δουλειάς μου. Το θετικό είναι ότι εγώ διαμορφώνω το πρόγραμμά μου άρα, αν, για παράδειγμα, δουλεύω πάνω σε ένα βίντεο και προκύψει κάτι άλλο στην επικαιρότητα που θέλω να σχολιάσω, θα το κάνω κι αν μείνει το

άλλο βίντεο πίσω. Είναι αδιανόητα πειστικό να κυνηγάς την επικαιρότητα, με εξιτάρει όμως, οπότε χαλάλι.

— **Πώς ισορροπείς ανάμεσα στην ποιότητα και στη συχνότητα των βίντεο;** Η αλήθεια είναι ότι δεν έχω καταφέρει να βρω την τέλεια ισορροπία. Γι' αυτό, παρόλο που κάνω αυτή τη δουλειά σχεδόν 10 χρόνια, ακόμα δεν έχω ορίσει συγκεκριμένη μέρα της εβδομάδας για να ανεβάζω τα βίντεό μου. Δίνω προτεραιότητα στο περιεχόμενο, κι αν δεν προλάβει κάτι να βγει όταν «πρέπει», δεν έγινε και κάτι.

— **Σήμερα, με 87,9 χιλιάδες εγγεγραμμένους στο YouTube, ποια είναι η μεγαλύτερη πρόκληση σε σχέση με όταν ξεκινούσες;** Η ευθύνη. Συνήθως όταν ανεβάζω βίντεο, σκέφτομαι ότι απευθύνομαι σε συνειδητοποιημένους ανθρώπους με κριτική σκέψη, που δεν θα πάρουν ένα σχολίο μου σαν την απόλυτη, αδιαπραγμάτευτη αλήθεια. Αν τύχει όμως να λάβω σχόλιο όπως «like πριν το δω», φρι-κά-ρω.

— **Πώς φαντάζεσαι το μέλλον της δημοσιογραφίας μέσα στα social media;** Με AI δημοσιογράφους (γέλια). Είναι αντικειμενικά μια πιθανότητα να αντικατασταθούμε όλοι οι δημοσιογράφοι, παρουσιαστές, content creators από πρόσωπα τεχνητής νοημοσύνης και να μείνουμε άνεργοι. Θέλω να πιστεύω ότι δεν θα γίνει αυτό, όχι τόσο επειδή θα μείνω άνεργη –άλλωστε δεν φαντάζομαι ότι θα ασχολούμαι με τα social media για πάντα–, αλλά περισσότερο για το τι θα σημαίνει αυτό για την κοινωνία.

— **Έχεις αναφέρει ότι θα ήθελες να ασχοληθείς με το ντοκιμαντέρ.** Η διαφορά του ντοκιμαντέρ από το βίντεο έχει να κάνει με τη δουλειά που απαιτεί το κάθε πρότζεκτ. Αν για το κάθε βίντεο χρειάζομαι μια βδομάδα, για ένα σοβαρό ντοκιμαντέρ θα ήθελα ιδανικά να αφιερώσω τουλάχιστον έναν χρόνο και φυσικά να συνεργαστώ με άλλους επαγγελματίες. Απλά πρέπει να βρω το θέμα που θα με παθιάσει ώστε να πάρω αυτή την απόφαση.

— **Υπάρχει συνεργασία που θα σε έβγαζε από τη ζώνη ασφαλείας σου αλλά θα ήθελες να τολμήσεις;** Το ντοκιμαντέρ, γιατί σίγουρα θα χρειαστεί τη συνεργασία πολλών ατόμων και έχω συνηθίσει να δουλεύω μόνη μου. Πιστεύω όμως ότι το να δουλεύεις μόνος σου είναι περιοριστικό και σου βάζει ταβάνι στο τι μπορείς να καταφέρεις. Με τρομάζει λίγο η συνεργατική δουλειά, αλλά παράλληλα με ελκίζει.

— **Ποιος είναι ο στόχος για τα επόμενα πέντε χρόνια;** Περισσότερη δημιουργικότητα και αυθεντικότητα και λιγότερη έκθεση σε brain rot περιεχόμενο.

— **Αν μπορούσες να αφήσεις ένα «δημοσιογραφικό αποτύπωμα», τι θα ήθελες να λένε για σένα;** Ότι δεν ξεπουλήθηκα. Ειλικρινά, προτιμώ να μείνω άνεργη και άστεγη, παρά να πουλήσω τις αξίες μου για να αποκτήσω καταξίωση στον δημοσιογραφικό ή και σε οποιονδήποτε άλλο χώρο, ή ακόμα χειρότερα, για να αποκτήσω followers.

— **Υπάρχει κάτι που δεν ξέρει ο κόσμος για σένα και θα ήθελες να το μοιραστείς;** Οι πιο πιστοί ακόλουθοι λογικά θα έχουν καταλάβει αυτή την πλευρά του χαρακτήρα μου, αλλά δεν αποκλείω μια μέρα να απαυδήσω από τα social και την επικαιρότητα και να πάω να ζήσω σ' ένα βουνό χωρίς ίντερνετ. Ποιος ξέρει; Μπορεί η επόμενη συνέντευξη που θα κάνουμε να έχει τίτλο «Η youtuber-δημοσιογράφος που τα παράτησε όλα για να φυτεύει πατάτες και να ταΐζει αλεπούδες». Τρώνε πατάτες οι αλεπούδες;

Η προετοιμασία ενός βίντεο μπορεί να πάρει πάνω από μία εβδομάδα, και το βασικό μου κριτήριο αξιοπιστίας είναι οι πολλές και διαφορετικές πηγές, ιδανικά από μέσα που αποκλίνουν ιδεολογικά μεταξύ τους

athensvoice.gr
Διαβάστε όλη τη συνέντευξη

CILIA KATRALI ΕΧΟΥΜΕ ΑΝΑΓΚΗ ΤΗΝ ΚΑΛΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Η viral «τραγουδο-ηθοποιός» μιλάει για τη διαδρομή της, τη σχέση της με τη μουσική και τις λέξεις αλλά και για τα **«Πυροτεχνήματα»**

Της ΜΑΡΙΑΝΝΑΣ ΜΑΝΩΛΟΠΟΥΛΟΥ
Φωτό: ΤΑΣΟΣ ΑΝΕΣΤΗΣ

Μιλά για τον εαυτό της χωρίς ωραιοποιήσεις: νευρική, παρορμητική, αναποφάσιστη, θυμώνει εύκολα, επηρεάζεται από τους γύρω της. Στα social media αυτοπροσδιορίζεται, σχεδόν αυτοσαρκαστικά, ως ιδεαλίστρια τραγουδοηθοποιός, υποψήφια για τίποτα. Ποια είναι όμως στ' αλήθεια η Cilia Katrali;

Γεννημένη στην Αθήνα, η Cilia είχε αποφασίσει από μικρή ότι θέλει να γίνει σκηνοθέτρια. Στην έκτη δημοτικού έγραψε μέχρι και δική της παράσταση για μια σχολική γιορτή· δεν ανέβηκε ποτέ, αλλά το μικρόβιο της δημιουργίας είχε ήδη μπει. Από τότε, η ανάγκη της να δημιουργεί δεν έφυγε, απλώς άλλαξε μορφή και με τα χρόνια βρήκε καταφύγιο στη μουσική: μια μορφή αφήγησης σχεδόν κινηματογραφική, μόνο που, αντί για εικόνες, έχει ήχους και συναισθήματα.

Η πρώτη της επαφή με το τραγούδι ξεκίνησε επίσης στα σχολικά χρόνια, αλλά η πρώτη «κανονική» εμφάνιση μπροστά σε κοινό ήρθε λίγο αργότερα, με μια μπάντα που είχε φτιάξει με φίλους. Έπαιξαν αγγλόφωνο ροκ και μπλουζ σε ένα μαγαζί στους Αμπελόκηπους, μπροστά σε φίλους και γονείς. Το όνομα της μπάντας μπορεί να ξεχάστηκε, αλλά εκείνη η βραδιά όχι. Υπήρχε άγχος αλλά και ενθουσιασμός – μια εμπειρία έντονη, που της επιβεβαίωσε πόσο φυσικά μπορεί να μεταφράζει το συναισθηματικό σε ήχο.

Κάπως έτσι, σχεδόν αθόρυβα στην αρχή, η μουσική της βρήκε τον δρόμο προς το ευρύτερο κοινό. Τα τραγούδια «Vanilia» (σε συνεργασία με τον Monsieur Minimal) και «Orizontas» έγιναν viral στα social media και αγαπήθηκαν ιδιαίτερα, φέρνοντας τη μουσική της σε ένα κοινό που αναγνώρισε στον ήχο της κάτι οικείο και προσωπικό. Τα video clip της, με έντονη κινηματογραφική αισθητική, λειτουργούν ως φυσική προέκταση της συναισθηματικής αφήγησης των τραγουδιών της. Η πιο πρόσφατη κυκλοφορία της, τα «Πυροτεχνήματα», είναι ένα ατμοσφαιρικό κομμάτι που, με λεπτές εναλλαγές έντασης και συναισθημάτων, παρασύρει τον ακροατή σε μια μικρή, φωτεινή έκρηξη μέσα στη σιωπή.

Μου
αρέσει να
πειραματι-
ζομαι με
διάφορα
είδη.
Πολλές
φορές,
τα ακού-
σματά μας
δεν έχουν
άμεση
σχέση
με την
ηχητική
μας
πορεία.

athensvoice.gr

Διαβάστε όλη
τη συνέντευξη

— **Τι είναι αυτό που θυμάσαι έντονα από την παιδική σου ηλικία;** Όταν πήγαινα στο δημοτικό, με τους φίλους μου από τη γειτονιά, θυμάμαι να παίζουμε στα κεραμίδια του σπιτιού μας. Κατεβαίναμε από το μπαλκόνι του δεύτερου ορόφου χρησιμοποιώντας σεντόνια. Το είχαμε δει σε μια παλιά ταινία – δεν θυμάμαι αν ήταν ελληνική ή ξένη παραγωγή.

— **Υπήρχε κάποιος στην οικογένειά σου που ήταν καλλιτέχνης ή έχει ασχοληθεί επαγγελματικά με τη μουσική;** Ο μπαμπάς μου έπαιζε μουσική, όχι επαγγελματικά, αλλά σίγουρα από εκεί ξεκίνησε η πρώτη μου επαφή με τον ήχο. Στο σπίτι ακούγαμε ροκ, αργότερα ανακάλυψα τη metal και τη hip hop, και σιγά σιγά άρχισε να σχηματίζεται το δικό μου προσωπικό μουσικό ύφος. Στο γυμνάσιο άκουγα Zepplin, ενώ στο τέλος του λυκείου με καθόρισε ο ήχος του «Recovery», του άλμπουμ του Eminem.

— **Θυμάσαι ποιο ήταν το πρώτο cd/βινύλιο που αγόρασες;** Νομίζω πως ήταν κάποια βινύλια με τραγούδια του παλιού ελληνικού κινηματογράφου.

— **Οι επιρροές σου στη μουσική είναι κάπως αντιφατικές... Νιώθεις ότι αυτό σε βοηθάει να δημιουργείς κάτι μοναδικό;** Απλώς μου αρέσει να πειραματίζομαι με διάφορα είδη. Πολλές φορές, τα ακουσμάτα μας δεν έχουν άμεση σχέση με την ηχητική μας πορεία.

— **Πώς χαρακτηρίζεις το είδος της μουσικής που κάνεις σήμερα;** Νιώθεις ότι κατατάσσεται κάπου; Αυτό με τα είδη με έχει μεπιδέψει κάπως. Συνήθως οδηγεί σε συμπεράσματα αμφιβόλου ακριβείας, οπότε μάλλον δεν θα καταταχτώ κάπου σήμερα.

— **Έχεις ασχοληθεί με τη συγγραφή, την ηθοποιία και τη σκηνοθεσία. Σε συνέντευξή σου έχεις δηλώσει πως έχεις μετανιώσει για πολλά απ' αυτά που έκανες σε νεαρή ηλικία. Γιατί;** Το «έχω μετανιώσει» είναι μεγάλη κουβέντα! Απλώς σήμερα, κοιτώντας πίσω, νομίζω ότι, αν κάποια απ' αυτά τα σενάρια είχαν μείνει σ' ένα συρτάρι, δεν θα χάναμε και κάτι.

— **Έχεις δηλώσει ότι «κάποιες ημέρες του χρόνου η ανατολή και η δύση του ηλίου είναι ο μόνος ικανός τρόπος να εξηγήσω τι συμβαίνει στην ψυχή μου». Αυτό ισχύει μέχρι και σήμερα; Έτσι λειτουργείς;** Το έχω πει αυτό; Δεν το θυμόμουν! Πάντα μου φαινόταν πολύ φαντασμαγορική αυτή η στιγμή της ημέρας. Ξαν να λύνονται τα μυστήρια του σύμπαντος εκείνη την ώρα ή να δημιουργούνται εκ νέου, κανείς δεν ξέρει.

— **Ποιο είναι το πιο δύσκολο σημείο της δημιουργικής διαδικασίας – η επιλογή λέξεων, η μελωδία, η ερμηνεία – και γιατί;** Για μένα όλα ξεκινάνε από τις λέξεις, δηλαδή από την ιστορία. Κι έπειτα η ιστορία επενδύεται από κάποια μελωδία. Η μελωδία αυτή δεν είναι πάντα ό,τι καλύτερο, κι εκεί ακριβώς είναι που έρχεται η ομάδα μου. Τα παιδιά με τα οποία δουλεύουμε μαζί το πρότζεκτ του άλμπουμ. Αλλάζουμε πράγματα και φτάνουμε σ' ένα τελικό πρώτο demo. Θα έλεγα πως το πιο δύσκολο κομμάτι της δημιουργικής διαδικασίας είναι το να πάρουμε μια απόφαση για την ενορχηστρωτική κατεύθυνση του εκάστοτε τραγουδιού. Αλλά κι αυτό το αίνιγμα κάποτε βρίσκει τη λύση του.

— **Ο ρομαντισμός τι ρόλο παίζει στη ζωή σου και στα τραγούδια σου;** Βρίσκομαι με το ένα πόδι εντός και με το άλλο εντελώς εκτός του ρομαντισμού, αλλά δεν παύει να έχει ενδιαφέρον.

— **Ποια είναι η σχέση σου με τα social media και πώς επηρεάζουν την καλλιτεχνική διαδικα-**

σασία; Η σχέση μου με τα social είναι όχι και τόσο καλή ώστε να ζητάω συμβουλές από δεκαοχτάχρονα, όχι όμως και τόσο κακή για να τα παρατήσω εντελώς. Είναι μέσα στο πρόγραμμα όλο αυτό, σαν μια νέα πραγματικότητα που προσπαθούμε, κάπως διερευνητικά ακόμα, να την κατανοήσουμε, όχι πάντοτε με επιτυχία.

— **Έχεις μπει ποτέ στον πειρασμό να απαντήσεις σε αρνητικά σχόλια;** Επειδή δεν ξέρω καθόλου πώς θα αντιδράσω, λέω να μην το προσπαθήσω καν.

— **Όταν λες ότι δεν γράφεις τραγούδια για να γίνουν επιτυχίες, πώς διατηρείς την ισορροπία ανάμεσα στην αυθεντικότητα και την ανταπόκριση του κοινού που τελικά λαμβάνεις;** Δεν είχα σκεφτεί ότι μπορεί να συμβεί. Αυτό κάπως φαίνεται κι από τα τραγούδια μου. Ο καθένας είναι υπεύθυνος γι' αυτά που γράφει, μα όχι για το πώς τα αντιλαμβάνεται ο απέναντι. Είναι πολύ όμορφο όταν το ατομικό γίνεται συλλογικό. Δεν νομίζω πως αυτό αποκωδικοποιείται ή αντιγράφεται. Θεωρώ πως η αλήθεια του κάθε πράγματος είναι αυτή που είναι.

— **Ποιο θεωρείς το μεγαλύτερό σου κατόρθωμα μέχρι σήμερα;** Το ότι καθημερινά καταφέρνω, με κάποιον τρόπο, να επιβιώνω.

— **Αισθάνεσαι ότι πρέπει συνεχώς να αποδεικνύεις την αξία σου;** Όπως και κάθε άνθρωπος σήμερα στη Δύση.

— **Υπάρχει τραγούδι που να ζήλεψες και να είπες «θα ήθελα να το έχω τραγουδήσει εγώ»;** Όλο το νέο άλμπουμ της Florence.

— **Τι σε απογοητεύει σήμερα στη μουσική σκηνή της χώρας;** Υπάρχει μια μερική επαναληψιμότητα. Κάπως αποπροσανατολισμένη. Ελεγχόμενη και κατευθυνόμενη.

— **Πιστεύεις ότι ένας καλλιτέχνης πρέπει να παίρνει θέση σε κοινωνικά ή πολιτικά θέματα ή έχει το δικαίωμα να μην τοποθετείται δημόσια; Εσύ πώς αντιδράς σε όλα αυτά που συμβαίνουν;** Το ζήτημα αυτό είναι πολυπαραγοντικό. Καλό είναι ο καθένας να κάνει αυτό που αισθάνεται. Πιστεύω όμως πως οφείλουμε να παίρνουμε θέση σε κοινωνικοπολιτικά θέματα, πρώτα ως άνθρωποι κι έπειτα ως καλλιτέχνες. Προσωπικά είναι φορές που έχω το κουράγιο να παρακολουθήσω την επικαιρότητα κι άλλες που δεν θέλω να μάθω καθόλου τι συμβαίνει.

— **Τι απαντάς σε αυτούς που λεν ότι στη μουσική οι γυναίκες έχουν περισσότερες δυνατότητες ή μεγαλύτερη προβολή;** Πιστεύεις ότι έχουμε ακόμα δρόμο μέχρι να μιλάμε για αληθινή ισότητα; Αν θέλουμε να μιλάμε για ισότητα, σε πρώτη φάση θα μπορούσαμε να σταματήσουμε να μιλάμε για γυναίκες και άντρες. Θα πρέπει να αρχίσουμε να μιλάμε για καλλιτέχνες, για άτομα, για καλλιτεχνικά έργα. Στην προκειμένη, θα πρέπει να μιλάμε, κυρίως και πρώτα απ' όλα, για καλλιτεχνικά έργα. Νομίζω πως μ' αυτά θα έπρεπε να ασχοληθούμε. Με τα τραγούδια.

— **Ως γυναίκα στη μουσική σκηνή, έχεις αντιμετωπίσει ποτέ συμπεριφορές ή στερεότυπα που σε έκαναν να αμφισβητήσεις τον χώρο;** Ναι, όπως και η πλειοψηφία των γυναικών. Βέβαια, είχα και έχω την ικανότητα να ξεχωρίζω πότε τα πράγματα προκύπτουν επειδή φταίω εγώ και πότε επειδή ο απέναντι έχει κάποιο δικό του πρόβλημα. Δυστυχώς σε αυτές τις περιπτώσεις συχνά κατηγορούμε τον εαυτό μας και αναλαμβάνουμε ευθύνες που δεν μας αναλογούν. Όταν, με την πάροδο του χρόνου, βγαίνουμε απ' αυτό, νομίζω ότι είναι εντελώς ξεκάθαρο πως υπάρχει βαθιά ψυχοπαθολογία

πίσω από τέτοιες συμπεριφορές, την οποία, ως μη ειδικοί, δεν μπορούμε να τιθαεύσουμε ή να αλλάξουμε. Νομίζω πως σε τέτοιες περιπτώσεις μια σωστή αντιμετώπιση είναι τα πράγματα να κυλήσουν βάσει της νόμιμης οδού, έτσι ώστε να περιοριστούν παραδειγματικά παρόμοιες συμπεριφορές στο μέλλον.

— **Ποια είναι η πιο περίεργη πρόβα ή συναυλία που θυμάσαι;** Θυμάμαι να έχω παίξει με 40 πυρετό. Ήταν το '22, μαζί με την μπάντα μου, σ' ένα μαγαζί στην Αθήνα. Δεν θυμάμαι και πολλά από εκείνη τη βραδιά. Ήμουν εντός και εκτός πραγματικότητας. Ήταν δύσκολο γενικά, δεν θα το ξαναέκανα.

— **Έχεις κάνει ποτέ καμιά τρέλα για τον έρωτα;** Πάρα πολλές, αλλά δεν νομίζω ότι μπορεί να ειπωθεί καμία.

— **Ποιο live σου έχει μείνει αξέχαστο ως θεατής;** Θυμάμαι μια συναυλία του Nick Cave στην Πλατεία Νερού, καλοκαίρι, με καταρακτώδη βροχή. Ήταν συγκλονιστική!

— **Σήμερα πολλοί ακούνε μουσική ενώ ταυτόχρονα κάνουν άλλες δραστηριότητες. Τι θα ήθελες να βιώνει κάποιος ακούγοντας τα τραγούδια σου;** Συνήθως μου αρέσει να ακούω μουσική ενώ περπατάω. Έτσι φαντάζομαι να ακούγονται και τα δικά μου τραγούδια. Βγαίνω αρκετές φορές αργά τη νύχτα, πηγαίνω κοντά στη θάλασσα και ακούω τις μείξεις των τραγουδιών μου – ειδικά όταν ένα project είναι ακόμη σε work in progress στάδιο.

— **Τι σημαίνουν τα «Πυροτεχνήματα» για σένα; Για ποιο πράγμα μιλούν;** Στα «Πυροτεχνήματα» μιλάω περισσότερο για το εφήμερο του πράγματος. Γι' αυτές τις προσωπικές λαμπρές ιστορίες μας που διαδραματίζονται κάτω από το φως μιας συλλογικής, παράξενης καθημερινότητας, όπου κάπου στο τέρμα του δρόμου ή στην άκρη του ουρανού μπορούμε να εντοπίσουμε τα σημάδια – τις απαντήσεις για ό,τι χρειαζόμαστε.

— **Τα «Πυροτεχνήματα» θυμίζουν πόσο γρήγορα περνάει ο χρόνος. Πώς καταφέρνει η μουσική σου να αφήνει αποτύπωμα στην καρδιά του ακροατή;** Αυτό είναι κάτι που το δείχνει ο χρόνος. Έχουμε ανάγκη τη μουσική. Και συγκεκριμένα την καλή μουσική. Σε βάθος χρόνου είναι όμορφο να ακούς πως «το κομμάτι σου με βοήθησε σ' εκείνη τη στιγμή», είναι κάτι μη μετρήσιμο ως ανταμοιβή.

— **Νιώθεις άγχος για το αν ο κόσμος θα αγαπήσει τα νέα σου κομμάτια όσο και τα προηγούμενα; Για το αν θα γίνουν κι εκείνα viral;** Όχι, σίγουρα δεν νιώθω κανένα άγχος γι' αυτό. Έχω άγχος με το να ολοκληρωθεί το νέο άλμπουμ, να χωρέσουν μέσα σ' αυτό όλα όσα έχω να πω, να είναι πλήρες και άρτιο και να μεταφέρει τις ανσυχίες και τα μνημόνια με τρόπο κατανοητό για τον ακροατή. Έχω άγχος για την ηχητική κατεύθυνση που πήραμε με την ομάδα μου, αν είναι η σωστή για το εκάστοτε τραγούδι, για κάποιες αποφάσεις που πρέπει να παρθούν σε κάθε τραγούδι, αν βρίσκονται όλα στη θέση τους κ.λπ. Αλλά για το πού θα καταλήξουν αυτά τα τραγούδια – αν θα γίνουν ή όχι viral –, αυτό δεν νομίζω ότι είναι κάτι που με απασχολεί ιδιαίτερα.

— **Τι νέο ετοιμάζεις;** Ετοιμάζουμε το δεύτερο single του νέου άλμπουμ που θα κυκλοφορήσει την Παρασκευή 13/3, με τίτλο «Το γιασεμί», από τη Μίνος. Ανυπομονώ να το ακούσετε! Παράλληλα δουλεύουμε ολόκληρο το άλμπουμ με την ομάδα μου και φτιάχνουμε ένα «new era» σε αυτό το lp, αρκετά διαφορετικό αλλά και όμοιο με το προηγούμενο, με σκοπό να κυκλοφορήσει ολόκληρο μέσα στον Μάιο του 2026. **A**

εννήθηκα μέσα στην Κατοχή, το 1943.

Οι οικογένειες της μάνας μου και του πατέρα μου κατάγονταν από την Αρκαδία και τη Θεσσαλονίκη. Ο προπάππος μου ήταν αγωνιστής του 1921. Ο πατέρας μου είχε πάει εξορία. Ήταν γιατρός και τον έστειλαν στην Ικαρία. Βέβαια, υποτίθεται ότι θα ταξίδευε για δουλειά. Μεγαλώνοντας, σιγά σιγά καταλάβαινα τι γινόταν. Ένιωθα όλες αυτές τις κακουχίες που είχε υποστεί, τον αγώνα του. Οι εμπειρίες εκείνων των χρόνων με διαμόρφωσαν. Ήταν εποχές περίεργες, δύσκολες, αλλά ευτυχώς εγώ πέρασα πολύ καλά παιδικά χρόνια, γιατί είχα πολύ καλή οικογένεια.

Θυμάμαι την παλιά Αθήνα, ήταν γεμάτη ζωή, με θέατρα, κινηματογράφους, κόσμο στους δρόμους. Ήταν μια διαφορετική εποχή, οι άνθρωποι γνωρίζονταν μεταξύ τους. Η καρδιά της πόλης χτυπούσε αλλιώς, υπήρχε δημιουργία, πάθος, παραγωγή, επικρατούσε

μια άλλη αίσθηση. Θυμάμαι την πλατεία Κάνιγγος που έσφυζε από ζωή, με κινηματογραφικές παραγωγές και ηθοποιούς να ηγαινοέρχονται. Στα καφέ συναντούσες γνωστούς που εργαζόνταν για την τέχνη, πίστευαν σε κάτι μεγαλύτερο, σ' έναν καλύτερο κόσμο, είχαν ιδανικά.

Μεγάλωσα στην περιοχή της Ακαδημίας, σε μια μορφωμένη οικογένεια, με αγάπη για την τέχνη. Είχαν ευαισθησίες, νοιάζονταν για τα κοινά, οραματίζονταν μια καλύτερη κοινωνία. Ο πατέρας μου διέθετε μια μεγάλη βιβλιοθήκη. Από παιδί διάβαζα πολύ κι ασχολήθηκα με τον χορό και τη μουσική. Στην εφηβεία μου, όταν τον έχασα, κλείστηκα στον εαυτό μου. Δεν ήξερα τότε αν θα ακολουθούσα το θέατρο, σκεφτόμουν μήπως γίνω και εγώ γιατρός ή σπουδάσω γαλλική φιλολογία.

Ο Δημήτρης Ροντήρης, οικογενειακός φίλος και αργότερα δάσκαλός μου, με παρότρυνε να σπουδάσω υποκριτική. Ήταν σπουδαίος δάσκαλος, μια τεράστια

προσωπικότητα. Έτσι αποφάσισα να φοιτήσω στη Δραματική Σχολή του Ωδείου Αθηνών. Στην πορεία συνάντησα δασκάλους που με επηρέασαν καθοριστικά. Από αυτούς έμαθα τι σημαίνει θέατρο: να αναζητάς την αλήθεια σου και να εκφράζεις την ψυχή σου. Όταν, αργότερα, δίδαξα κι εγώ, προσπάθησα μέσα στις ώρες της διδασκαλίας να δείξω στους μαθητές μου πώς να κατανοούν την ουσία: τι είναι πολιτισμός, τι είναι τέχνη και ειδικά θέατρο, τι σημαίνει ήθος. Το θέατρο δεν είναι μόνο τεχνική, είναι εσωτερική καλλιέργεια.

Οι εμπειρίες μου στον κινηματογράφο και στο θέατρο ήταν πολλές και έντονες. Συνεργάστηκα με σπουδαίους ανθρώπους, έζησα όμορφες στιγμές. Καθοριστική υπήρξε η συνεργασία μου με τον Μάνο Κατράκη, όταν δουλέψαμε στο Μικρό Λαϊκό. Ήταν από τις πρώτες ομάδες που περιόδευσαν στην Ελλάδα και, παρότι ο κόσμος δεν το γνωρίζει ιδιαίτερα, έκανε εξαιρετική δουλειά. Η ομάδα είχε σημαντική κοινωνική διάσταση: ταξιδεύαμε σε διάφορες περιοχές της χώρας,

ΚΑΙΤΗ ΙΜΠΡΟΧΩΡΗ ΕΖΗΣΑ ΟΠΩΣ ΕΝΙΩΘΑ. ΔΕΝ ΕΓΙΝΑ ΣΤΑΡ, ΔΕΝ ΠΑΝΤΡΕΥΤΗΚΑ.

Η αγαπημένη πρωταγωνίστρια του κινηματογράφου και του θεάτρου διηγείται τη ζωή της

Επιμέλεια - Φωτό: ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΜΑΣΟΥΡΗ

Για μένα η τέχνη δεν ήταν ποτέ ξεκομμένη από τη ζωή ή την πολιτική. Πίστευα και πιστεύω ότι κάθε πράξη μας επηρεάζει την κοινωνία.

προβάλλοντας έργα που δεν ήταν απλώς ψυχαγωγικά, αλλά με κοινωνικοπολιτικό μήνυμα. Υπήρξε πρωτοποριακή για την εποχή της, γιατί τόλμησε να φέρει στην πρώτη γραμμή νέους συντελεστές και καινοτόμες ιδέες, στήνοντας παραγωγές με νεαρούς ηθοποιούς. Αυτή η εμπειρία με σημάδεψε βαθιά και πίστεψα σε όσα έζησα εκεί.

Από τις ταινίες που έχω συμμετάσχει αγαπημένη μου είναι ο «*Επανάστατης Ποπολάρος*», όπου ενσάρκωσα τον ρόλο της Κιάρας, κόρης ενός αστού μεγαλογαιοκτήμονα. Τον Κώστα Πρέκα, που πρωταγωνιστούσε στην ταινία, τον ήξερα από την πίσίνα, γιατί ήμουν αθλήτρια κολύμβησης και εκείνος κατάδυσης. Με πολλούς από τους ηθοποιούς γνωριζόμασταν από το θέατρο. Ο Ανδρέας Φιλιππίδης ήταν δάσκαλός μου στη σχολή. Η Κατερίνα Γιουλάκη ήταν ένας υπέροχος άνθρωπος. Ως νεότερος,

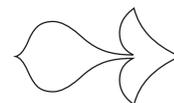
αποκόμιζες γνώση από τέτοιους συνεργάτες. Ο «*Επανάστατης Ποπολάρος*» ήταν μια ακριβή παραγωγή, με εξωτερικά γυρίσματα στη Ζάκυνθο –περιλαμβανομένης της περιοχής της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας του Αγίου Μάρκου– αλλά και στο Ναύπλιο και την Κέρκυρα, τόπους που απέδωσαν την ατμόσφαιρα του 19ου αιώνα. Δεν ήταν δυνατόν να γίνουν όλα τα γυρίσματα στη Ζάκυνθο, λόγω του μεγάλου σεισμού που την είχε καταστρέψει το 1950.

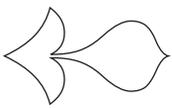
Έπαιξα στις ταινίες «Γαμπρός απ' το Λονδίνο» και «Είκοσι γυναίκες κι εγώ» στο πλευρό του υπέροχου Κώστα Βουτσά. Ήταν ένας θαυμάσιος άνθρωπος και σπουδαίος ηθοποιός, παρών καθημερινά στο θέατρο, που δούλευε ακούραστα και γεννούσε συνεχώς ιδέες.

Μετά τον Φίνο, έπαιξα σε ταινίες του Νίκου Νικολαΐδη, του Νίκου Παναγιωτόπουλου, του

Θόδωρου Αγγελόπουλου, ο οποίος ήταν και φίλος μου. Τότε όλοι οι ηθοποιοί βοηθούσαμε ο ένας τον άλλον, κάναμε τα πάντα. Θυμάμαι να μπαίνω τον Φεβρουάριο στη θάλασσα στον Σχοινιά με μια μπλούζα και μια φούστα. Ο Θόδωρος ήταν απαιτητικός με τους ηθοποιούς του, αλλά έπραττε σωστά – γι' αυτό οι ταινίες του έβγαιναν πάντα εξαιρετικές. Τον πιστεύαμε και τον υποστηρίζαμε ιδεολογικά, καλλιτεχνικά και πολιτικά. Ήμασταν νέοι τότε και κάναμε ό,τι μπορούσαμε για έναν καλύτερο κόσμο.

Στη Θρυλική σειρά του Γιάννη Δαλιανίδη, το «*Ρετιρέ*», ενσάρκωσα τον ρόλο της Καίτης. Ο Δαλιανίδης είχε υιοθετηθεί από την οικογένεια του πατέρα μου. Δεν ήταν λίγες οι φορές που μ' έκανε να κλάψω, επειδή ήξεραν ότι ήμουν «δικός του άνθρωπος» και δεν ήθελε να πιστεύουν οι άλλοι ότι με επέλεγε γι' αυτόν τον

λόγο. Αγαπούσε πολύ τη δουλειά του αλλά και τους ηθοποιούς του.

Στο θέατρο έχω συμμετάσχει σε σημαντικές παραστάσεις και είχα την τύχη να συνεργαστώ με ανθρώπους που έφεραν έργα υψηλών απαιτήσεων στην Ελλάδα. Τα τελευταία χρόνια συνεργάζομαι με τον Γιώργο Λιβανό και τον θίασο Θεατρικών Θεατών. Μαζί έχουμε ταξιδέψει και έρθει σε επαφή με εκατοντάδες ρόλους, συγγραφείς και έργα.

Φέτος παίζω στο «Αναζητώντας τη Μαγεία» στο Studio Κυψέλης – έναν τριώροφο rocket θεατρικό χώρο, vintage, με θεατρικά ενθύμια σπουδαίων δημιουργών και κομμάτια από το Μοντέρνο Θέατρο, το θέατρο Κέα και το Piccolo Teatro. Η μουσικοθεατρική αυτή βοντβίλ παράσταση του Γιώργου Βασιλειάδη είναι επετειοκή, αφιερωμένη στις μεγάλες επιτυχίες που σημάδεψαν την πορεία του γνωστού θιάσου. Πρόκειται για μια νέα παραγωγή με κινηματογραφημένα στιγμιότυπα, τραγούδια και μικρές σκηνές από μια σειρά έργων όπως τα «Τι απέγινε η Νόρα», «Leonardo's ring», «Όταν ο Παζολίνι συνάντησε το αγόρι που του πρόσφερε το θάνατο», «Δωδέκατη νύχτα και μισή», «Απόψε αυτοσχεδιάζουμε», «Το μπαλκόνι», «Ο Γλάρος έφυγε με το Λεωφορείο», «Η Κάρεν Στόουν δε μένει πια εδώ», «Ορλάντο», «Κομμάτια και θρούψαλα» κ.ά.

Πιστεύω πολύ στη δύναμη της ομάδας στο θέατρο και μου αρέσει που τώρα οι νέοι ηθοποιοί δημιουργούν ομάδες και παίζουν σε μικρά θέατρα. Θεωρώ πως από αυτές τις ομάδες θα ξεπηδήσουν τα επόμενα μεγάλα ταλέντα. Στη δική μας ομάδα είμαστε σαν μια οικογένεια, μιλάμε όλοι την ίδια γλώσσα και περνάω πολύ καλά όταν βρίσκομαι εκεί. Είναι πολύ καλό που οι νεότερες γενιές των ηθοποιών ηγούνται στο πανεπιστήμιο και σε σχολές, μαθαίνουν ψυχολογία – όλα αυτά ακονίζουν το μυαλό τους και τους δίνουν τη δυνατότητα να ερμηνεύσουν τους ρόλους με βάθος και αλήθεια.

Οι καλλιτέχνες πολλές φορές περνούν περιόδους που πρέπει να ψάχνουν από την αρχή για δουλειά – αυτή είναι η πραγματικότητα του επαγγέλματος. Ο χώρος αυτός έχει σωστά χαρακτηριστικά ως αβέβαιος, αλλά είναι ταυτόχρονα γεμάτος δυνατότητες. Κάποιες περιόδους σε βρίσκει να δουλεύεις ταυτόχρονα σε θέατρο, κινηματογράφο και τηλεόραση. Πλέον γίνονται πολλές δουλειές που ζητούν νεότερους ηθοποιούς.

Εγώ είχα συνεχώς προτάσεις. Λένε συχνά πως μεγαλώνοντας δεν υπάρχουν ρόλοι για να παίξεις, διαφωνώ απόλυτα. Υπάρχουν και μάλιστα πολύ σημαντικοί. Ειδικά το θέατρο προσφέρει ρόλους για όλες τις ηλικίες. Μπορεί να μην είναι πάντα πρωταγωνιστικοί, αλλά είναι ουσιαστικοί. Ένας ηθοποιός μπορεί να βγει στη σκηνή για δέκα λεπτά και να κλέψει την παράσταση – αυτό είναι που μετράει. Έχω δει συναδέλφους να εμφανίζονται για λίγο και να είναι αριστοτεχνικοί. Κάποιοι ρόλοι χρειάζονται εμπειρία την οποία δεν μπορεί να αποδώσει εύκολα ένας πολύ νέος ηθοποιός. Άλλωστε, τόσοι μεγάλοι ηθοποιοί έπαιξαν σημαντικούς ρόλους μέχρι το τέλος της ζωής τους. Οι κανόνες και οι ευκαιρίες αλλάζουν, αλλά η δημιουργία δεν σταματά. Ίσως το πρόβλημα του ηθοποιού να είναι ότι δεν παίζει όλους τους ρόλους που θα ήθελε, αλλά, αν ερμηνεύεις με συνέπεια, ο ρόλος σου γίνεται μια πολύ καλή ανάμνηση.

Στην καθημερινότητά μου δεν σταματώ να διαβάζω, να μελετώ, να σκέφτομαι και να δημιουργώ. Ασχολούμαι με ομάδες, με έργα, με ιδέες. Η δημιουργική απασχόληση είναι τρόπος ζωής για μένα, δεν σταματά ποτέ. Περνώ τον χρόνο μου φροντίζοντας το σπίτι και διαβάζοντας έργα που θέλω να ανεβάσουμε. Διαθέτω μεγάλη βιβλιοθήκη και δίνω βιβλία σε παιδιά και συλλόγους.

Επίσης, πάντα είχα ζώα, αγαπώ τη συντροφιά τους και θεωρώ σημαντικό να δείχνουμε φροντίδα στα ζωντανά πλάσματα γύρω μας. Έχω γατούλες, είχα σκύλο, φροντίζω τα αδέσποτα.

Σχετικά με τις μικρές λεπτομέρειες των ενδυματολογικών μου προτιμήσεων, το αγαπημένο μου χρώμα είναι το κόκκινο. Παρότι κάποιος με συνδέουν με το μοβ των δεκαετιών του '70, εγώ παραμένω πιστή στο κόκκινο!

Δεν βλέπω τηλεόραση, με κουράζει. Προτιμώ το ραδιόφωνο, τις ειδήσεις και τις συζητήσεις για όσα μας απασχολούν σήμερα. Οι σύγχρονες σειρές, γεμάτες ίντριγκες και εγκλήματα, δεν με εκφράζουν. Θυμάμαι εποχές που η τηλεόραση, παρότι φτωχότερη σε μέσα, παρήγαγε σπουδαίες δουλειές: έργα βασισμένα στη λογοτεχνία, όπως το «Ο Χριστός Ξανασταυρώνεται» ή το «Γιούγκερμαν». Υπήρχε ποιότητα, στοιχείο που σήμερα σπανίζει.

Πάντα ακολουθούσα τον δικό μου δρόμο. Δεν με ενδιέφερε να συμμορφωθώ με προσδοκίες ή κοινωνικά στερεότυπα. Έζησα όπως ένιωθα, με τον τρόπο που αντιλαμβανόμουν σωστό, αγωνίστηκα και προσπάθησα να εξελιχθώ. Δεν εντάχθηκα στις κοινωνικές νόρμες. Δεν έγινα σταρ, δεν παντρεύτηκα. Είμαι κατά του γάμου, αλλά είχα δύο μακροχρόνιες σχέσεις. Κοιτάζοντας

Η Καίτη Ιμπροχώρη σε γνωστές ταινίες του ελληνικού κινηματογράφου. Κάτω, με τον Γιώργο Λιβανό

πίσω, έχω πολλές όμορφες αναμνήσεις – όχι απλώς αυτές που σου προσφέρουν διασκέδαση, αλλά αυτές που σε ολοκληρώνουν ως άτομο.

Όταν τίθεται το ζήτημα της θέσης της γυναίκας ή των αποκαλύψεων των τελευταίων χρόνων, μπορώ να μιλήσω μόνο από τη δική μου εμπειρία. Δεν βίωσα ποτέ τέτοιες καταστάσεις, ίσως υπήρχαν και παρέμεναν κρυφές. Υπήρχαν μικρά φλερτ, όπως συμβαίνει παντού, αλλά τίποτα από τα σοβαρά περιστατικά για τα οποία ακούμε σήμερα. Αυτά που αποκαλύπτονται είναι τραγικά, σ' αυτό δεν χωράει αμφιβολία. Στον δικό μου επαγγελματικό περίγυρο, όμως, δεν συνάντησα τέτοια φαινόμενα.

Για το μέλλον έχω ανάμεικτα συναισθήματα. Βλέπω νέους να αγωνίζονται και αυτό είναι ελπιδοφόρο. Από την άλλη, η ζωή φαίνεται πιο σκληρή, με περισσότερη βία και πίεση, οι άνθρωποι δυσκολεύονται να επικοινωνήσουν ουσιαστικά. Ίσως γι' αυτό οι χώροι συνάντησης και οι χώροι τέχνης να γεμίζουν ασφυκτικά, όπως ποτέ άλλοτε, αποδεικνύοντας την ανάγκη για επαφή. Και παρόλα αυτά οι σχέσεις φαίνονται πιο εύθραυστες. Οι χωρισμοί είναι συχνοί, ακόμη και όταν υπάρχουν παιδιά – γεγονός που με θλίβει βαθιά. Η απόφαση για οικογένεια πρέπει να είναι απόλυτα συνειδητή και όχι αποτέλεσμα κοινωνικής πίεσης.

Για μένα η τέχνη δεν ήταν ποτέ ξεκομμένη από τη ζωή ή την πολιτική. Πίστευα και πιστεύω ότι όλα είναι πολιτική, κάθε πράξη μας επηρεάζει την κοινωνία. Αγωνιστήκαμε για έναν καλύτερο κόσμο. Σήμερα πολλές φορές απογοητεύομαι βλέποντας πως κυριαρχεί το χρήμα. Σκέφτομαι πως από τη γενιά των γονιών μου, που ταλαιπωρήθηκε για τα ιδανικά της, αλλά και τη δική μου, που αγωνίστηκε εναντίον της Χούντας και που φίλοι βασανίστηκαν, σήμερα καταλήξαμε σε μια κοινωνία άπραγη. Ο κόσμος έχει θλίψη, δεν έχει όρεξη για τίποτα. Φοβάται. Είναι θυμωμένος, αλλά κανείς δεν επαναστατεί. Βέβαια, θα μπορούσαμε να είμαστε και χειρότερα, αλλά η κατάσταση δεν είναι αυτή που ονειρευτήκαμε με τους αγώνες μας. Παρόλα αυτά, δεν σταματώ να ελπίζω.

Συνεχίζω να προχωρώ με αγάπη για το θέατρο, με πίστη στη δουλειά και σεβασμό στους ανθρώπους που στάθηκαν δίπλα μου. Αυτή είναι η διαδρομή μου και συνεχίζεται. Έχω πολύ καλές αναμνήσεις. Εύχομαι να είμαστε όλοι καλά, να έχουμε υγεία, ευαισθησία προς τους συνανθρώπους μας και καλούς συνεργάτες.

Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ, ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΚΑΙ ΣΚΗΝΟΘΕΤΗΣ, ΜΙΛΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΙΤΗ ΙΜΠΡΟΧΩΡΗ

Θέλω να σας μιλήσω για την πιο σημαντική συνεργάτιδα που είχα ποτέ, μια γυναίκα που υπήρξε ουσιαστική σύμβουλος και έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην επιλογή των έργων που σκηνοθέτησα. Τη γνώρισα σε μια περίοδο που προσπαθούσαμε να διαμορφώσουμε το ρεπερτόριό μας, θελήσαμε να κινούμαστε ανάμεσα στο κλασικό θέατρο και σε πιο σύγχρονες, μοντέρνες προσεγγίσεις, και να παρουσιάσουμε σύγχρονα έργα.

Κάποια στιγμή της είπα ότι θέλω να ανεβάσουμε τη «Διπλή απιστία» του Μαριβό. Ήταν ένα απαιτητικό έργο, με δύο μεγάλους μονολόγους και με διάρκεια πάνω από δυόμισι ώρες. Είχα την ιδέα, και της εξήγησα ότι, πριν προχωρήσουμε, ήθελα να το σκεφτείς σοβαρά, να το επεξεργαστεί και να μπει στο έργο με όλη την καρδιά. Μου ζήτησε λίγες μέρες για να αποφασίσει και τελικά συμφώνησε. Από την τρίτη κιόλας χρονιά δεν ήταν πια μόνο η καλλιτεχνική σύμβουλος, συνεργαζόμασταν ενεργά στις παραστάσεις. Η παρουσία της είναι πραγματικά πολύτιμη. Όλοι όσοι συνεργάζονται μαζί της το λένε: είναι προστατευτική, φιλική, δίκαιη. Μπορεί να επέμβει σε μια ένταση που θα δημιουργηθεί, να πει με απλό τρόπο τι είναι σωστό και να ηρεμήσει τα πνεύματα. Είναι εξαιρετική συνεργάτιδα, αλλά και πολύ καλή φίλη. Ζούμε μέσα στο θέατρο – το καλοκαίρι περιοδείες και παραστάσεις, τον χειμώνα συνεχείς πρόβες και εμφανίσεις –, παίζουμε πολλές φορές την εβδομάδα.

Αυτό που με εντυπωσιάζει περισσότερο είναι το πόσο νεανικό μυαλό έχει. Είναι διαρκώς μπροστά από την εποχή της, ενημερωμένη για τα νέα θεατρικά ρεύματα, με άποψη και σαφή αισθητική. Υποστηρίζει το καλό θέατρο και αυτό το εκτιμώ περισσότερο από οτιδήποτε άλλο. Και, πέρα από τη σκηνή, έχει και μια πολύ ανθρώπινη πλευρά, λατρεύει τη μαγειρική, φροντίζει τους ανθρώπους γύρω της, δημιουργεί μια αίσθηση οικογένειας. Οι σχέσεις που έχουμε χτίσει μέσα στα χρόνια είναι βαθιές και ουσιαστικές. Υπήρξαν βέβαια και στιγμές διαφωνίας, ακόμη και σε ζητήματα που αφορούσαν ρόλους ή αναφορές σε βιβλία και αφηγήσεις. Μπορεί κάποια πράγματα να μην αποδόθηκαν όπως θα έπρεπε, όμως αυτά ανήκουν στο παρελθόν. Προχωράμε με σεβασμό και αναγνώριση για όσα μοιραστήκαμε και δημιουργήσαμε μαζί. **A**

 CHERY

NEO CHERY TIGGO 4 HYBRID

ΑΠΟ 22.990 €

TIGGO4

 CHERY SUPER HYBRID

12^{ΧΡΟΝΙΑ}
ΣΥΣΤΗΜΑ
ΕΓΓΥΗΣΗ

ΤΟ ΥΒΡΙΔΙΚΟ B-SUV ΧΩΡΙΣ ΤΕΛΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ.
ΑΝΑΚΑΛΥΨΤΕ ΤΟ ΣΤΟ ΕΠΙΣΗΜΟ ΔΙΚΤΥΟ CHERY.

www.chery.gr | info@chery.gr

— Πώς μπλέχτηκες με το ραδιόφωνο; Ήταν τυχαίο ή το κυνήγησες; Μου άρεσε από μικρή. Ήταν περιέργεια που δεν μ' άφπσε ήσυχη. Βρήκα την ευκαιρία και την άρπαξα.

— Θυμάσαι την πρώτη φορά που άνοιξες μικρόφωνο; Πώς ένιωσες; Ήταν σαν οποιαδήποτε προγενέστερη επαγγελματική μου εμπειρία να εξαφανίστηκε και η ραδιοφωνική μου παρουσία να γεννήθηκε.

— Αν σου έλεγα να περιγράψεις τον εαυτό σου χωρίς να πεις τι δουλειά κάνεις, τι θα έλεγες; Σκέφτομαι πολύ, αλλά λειτουργώ με το ένστικτο και το συναίσθημα. Μου αρέσουν οι συζητήσεις που δεν τελειώνουν, τις συνεχίζουμε από εκεί που τις αφήσαμε.

— Τι τρέχει συνήθως στο μυαλό σου τα 3 δευτερόλεπτα πριν ανοίξεις το μικρόφωνο για να ξεκινήσει η εκπομπή; @&€@&@&&@/&:)

— Σου δίνουν ένα λευκό T-shirt. Τι στίχο θα έγραφε πάνω του για να σε αντιπροσωπεύει; «For we're creatures of the wind / And wild is the wind / So wild is the wind».

— Μπορείς να θυμηθείς τη μεγαλύτερη γκάφα που έχεις πει στον αέρα; Σε μια φάση είχα ξεχάσει πως μιλάνε οι άνθρωποι κι εκεί που κάτι έλεγα, απλά το στόμα μου σταμάτησε να παράγει λέξεις και έκανε κάτι περιεργούς ήχους, οπότε έκλεισα το στόμα μου... σιωπή... σιωπή... άβολη σιωπή. Ευτυχώς ο ηχολόγητος κατάλαβε ότι βυθίζεται το πλοίο και έβαλε το επόμενο κομμάτι.

— Τι σε εμπνέει και σου δίνει ενέργεια πριν μπεις στο στούντιο; Η ζωή έξω. Χάος, άνθρωποι, ουρανός, αυτό το βλέμμα που στάθηκε κάπου λίγο παραπάνω. Πρώτη ύλη.

— Πώς φτιάχνεις το νίβε της εκπομπής σου; Δεν το φτιάχνω. Το αφήνω να συμβεί. Ό,τι ελέγχεται πεθαίνει.

— Είναι ο ραδιοφωνικός σου εαυτός ο ίδιος με τον εαυτό σου εκτός στούντιο; Αν όχι, ποιες οι διαφορές; Είναι πολύ κοντά. Απλώς στον αέρα προσπαθώ να λέω τα πράγματα πιο στρογγυλεμένα απ' ό,τι τα σκέφτομαι.

— Ποιο είναι το πιο απρόσμενο μήνυμα/αντί-

© ΤΑΣΟΣ ΑΝΕΣΤΗΣ

δραση ακροατή που έχεις λάβει; Τύπος που μου είχε κάνει ghosting μου ζήτησε να βγούμε. Σε παρακαλώ πολύ!

— Ποιο είναι το πιο πρόσφατο μουσικό «κόλλημα» που έπαθες; Πώς το ανακάλυψες; «Perché perché» από Corine. Ο αλγόριθμος του Spotify με ξέρει καλύτερα κι από τη μαμά μου!

— Αν είχες μια χρονομηχανή, σε ποια δεκαετία θα πήγαινες να κάνεις εκπομπή και γιατί; Θα έτρεχα πίσω στα 70s-80s! Γιατί funk, γιατί synth, γιατί disco. Νομίζω δεν θα σταματούσα να χορεύω. Ούτε εσεις.

— Αν μπορούσες να βάλεις ένα track που να παίζει παντού στην Αθήνα για 24 ώρες, ποιο θα ήταν; «Chintamani» από Céline Dessberg. Σήμερα έτσι ακούω την Αθήνα, αύριο θα είναι κάτι άλλο.

— Ποιον ραδιοφωνικό παραγωγό έχεις ζητήσει για τις εκπομπές του; Λάτρεψα τη Νανά Κα-

**ΣΑΒΒΑΤΟ-
ΚΥΡΙΑΚΗ**

14.00 - 16.00

* Η Ξένια Ντάνια είναι ηθοποιός και παραγωγός στον Voice 102.5

ραγιάννη. Ήταν τόσο άμεση και αστεία, χωρίς καμία προσπάθεια. Πηγαία και αυθεντική.

— Ποια είναι η πιο αξέχαστη συναυλία της ζωής σου; Dianna Ross. Είναι άλλη αίσθηση να βλέπεις έναν θρύλο.

— Είναι φθινόπωρο και τρέχεις με το αυτοκίνητο στην παραλιακή. Ποιο τραγούδι θα διάλεγες για τη διαδρομή; «Starry Night», Peggy Gou.

— Ποιος θα ήθελες να γράψει το soundtrack της Αθήνας; Quincy Jones, Lady Gaga, Αρλέτα, Διονύσης Σαββόπουλος. Πολλοί μαζί. Αλλιώς δεν βγαίνει.

— Ποια λέξη δεν αντέχεις να ξανακούσεις ποτέ στον αέρα; Δεν νομίζω ότι με ενοχλεί τόσο πολύ κάποια λέξη. Όλα είναι θεμιτά, ανάλογα το πλαίσιο και το ύφος με το οποίο ειπώνονται.

— Ποιος καλλιτέχνης θα ήθελες να σου χτυπήσει απρόσμενα την πόρτα στο στούντιο; H FKA twigs.

— Μαζί με ποιον καλλιτέχνη θα ήθελες να κάνεις ραδιοφωνική εκπομπή και γιατί; Με τη Rihanna. Νομίζω δεν χρειάζεται να εξηγήσω τον λόγο.

— Το ραδιόφωνο σε σώζει... (μπορείς να συμπληρώσεις τη φράση;) ...από τον ψηφιακό μετασχηματισμό.

— Τι θα έλεγες σε κάποιον που ακούει για πρώτη φορά τον σταθμό για να τον «κερδίσεις»; Ότι στις εκπομπές λέμε λέξεις κλειδιά και, αν καταλάβεις ποιες είναι και βρεις τη μυστική φράση της εβδομάδας, κερδίζεις πλούσια δώρα.

— Γιατί να ακούσω την εκπομπή σου στον Voice 102.5. Γιατί δεν προσποιούμαι ότι όλα πάνε καλά. Είναι ένα safe space για τα ταλαιπωρημένα νιάτα. **A**

Ξένια Ντάνια

Η εκπομπή μου είναι ένα safe space για τα ταλαιπωρημένα νιάτα

Επιμέλεια A.V. TEAM

EQUALL

equall.gr

Νέοι κύκλοι δράσεων EQUALL

Για μια Κοινωνία
Ισότημων Ανθρώπων

Στην Πειραιώς συνεχίζουμε να στηρίζουμε την ενίσχυση των γυναικών και την άμβλυση των έμφυλων στερεοτύπων μέσα από τις δράσεις:

- Women Founders and Makers
- Women Back to Work
- Women in Agriculture
- Profession has no Gender

Δηλώστε συμμετοχή στις δράσεις μας έως και τις
26 Μαρτίου και μάθετε περισσότερα στο www.equall.gr

 Piraeus

ΤΟ ΜΙΣΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ «ΑΛΛΗ» ΓΥΝΑΙΚΑ

Ναι, υπάρχει ακόμη εσωτερικευμένος μισογυνισμός, αλλά υπάρχει και μετατόπιση. Μισούν οι γυναίκες η μία την άλλη; Και ναι και όχι, και ο τρόπος που αλλάζει αυτό.

Της ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

Μίσος, γιατί έτσι μας έμαθαν να επιβιώνουμε

Εσωτερικευμένος μισογυνισμός, δηλαδή ανάγκη για επιβίωση σε ένα περιβάλλον που δεν μας αγαπάει, τις γυναίκες. Βασικά δεν αγαπάει κανέναν, αλλά εμείς είμαστε το εύκολο μετρήσιμο τεμάχιο. Από τη μέρα που γεννιόμαστε κυνηγάμε αριθμούς: τον αριθμό της ζυγαριάς, το νούμερο του τζιν, τον αριθμό των παιδιών που κάναμε ή που δεν κάναμε, τον αριθμό των γκόμενων που ρίξαμε στα πατώματα ή τον αριθμό εκείνων που περάσαμε από τη ζωή τους και επιβάρυναν τον έλεγχο αγνότητάς μας. Τον αριθμό της ταυτότητας, τον αριθμό των χρόνων που κρύβουμε για να μη μας πουν ότι λήξαμε και μας κάνει στην άκρη το κοινωνικό και οικονομικό σύστημα. Μας μαθαίνουν να μη μας αγαπάμε και να μην αγαπάμε ή έστω να στηρίζουμε η μία την άλλη. Να κρίνουμε αυστηρά πρώτα τον εαυτό μας και μετά τις ομόφυλες γύρω μας. Η χοντρή, η κοντή, η άσχημη, η γεροντοκόρη, η στέρφα, η ανεπρόκοπη. Και καλά μ' αυτά. Σκέψου και όλα τα υπόλοιπα που δεν κυκλοφορούν σε αντρικό γένος, είναι βρισιές και χαρακτηρισμοί που απευθύνονται αποκλειστικά και μόνο σε γυναίκες. Λέξεις αποκλειστικά γένους θηλυκού και πρόσημου ατιμωτικού. Από τα πιο ήπια – «γλωσσού», «σιγανοπαπαδιά», «κατίνα» – μέχρι τα πιο οδυνηρά – «παλιοθήλυκο», «γύναιο», «ξέκλωλο», «αντροχωρίστρα», «πατσαβούρα». Και φυσικά είναι πλήγματα που πολύ συχνά εκτοξεύτηκαν από γυναίκα προς γυναίκα. Λέξεις που περιγράφουν τραύματα και καταστάσεις που έπρεπε να παλέψεις, αλλά να μη σου φαίνεται κιόλας. Να έχεις πάει και να έχεις γυρίσει, αλλά να μοιάζεις με εξώφυλλο περιοδικού. Να έχεις μόλις γεννήσει, αλλά να δείχνεις και φωτομοντέλο. Να έχεις επιστρέψει από τον άλλο κόσμο, αλλά να πρέπει να δείχνεις αλώβητη. Να έχεις κάνει τα πάντα, αλλά να μη σου αναγνωρίζεται τίποτα. Να σε έχουν ξεγελάσει, ταπεινώσει, ισοπεδώσει, αλλά να αντιδράς στη χλεύη με ανωτερότητα. Γίνεται; Εννοείται ότι δεν γίνεται. Και για να γίνει, χρειάζεται χρόνος, ταξίδι και κουβέντα. Πρέπει να πλησιάζεις πληγές και να εξηγείς τραύματα. Να μάθεις να μετατοπίζεσαι και να συναισθάνεσαι, αν όχι να αγαπάς. Κι όλο αυτό να είναι το πιο δύσκολο πράγμα στον κόσμο, γιατί το να μάθεις να αγαπάς τον εαυτό σου και όσες σου μοιάζουν by default θέλει μια ζωή ακόμα.

Μια ζωή στην οποία ο ανταγωνισμός μεταξύ γυναικών ξεριζώνεται κλαδί το κλαδί, ρίζα τη ρίζα. Με κλασματοποίηση των ανδροστον συμπεριφορών από γυναίκα σε γυναίκα και σχολαστική ανάλυση και εξήγησή τους. Να ξεκινάς από εσένα και να φτάνεις στην προ-προγιαγιά σου, που την έμαθαν να αρκείται στον κύρη και αφέντη της και στην επιβράβευση ή την απόρριψη και την περιφρόνηση που εκείνος και οι όμοιοί του της επεφύλασσαν. Αυτό που κάνεις τώρα, να μετράς δηλαδή τα άλλα κορίτσια με το υποδεκάμετρο του προ-προπάπου σου, είναι απομεινάρι παλιάς στρατηγικής επιβίωσης σε περιβάλλοντα που σε χωρούσαν μόνο υπό προϋποθέσεις. Να ντύνεσαι / φέρεσαι / ελίσσεσαι σύμφωνα με το τι θα εγκρίνουν οι κοινωνίες των αντρών είναι το παλιό, αυτό που γκρεμίζεται, αλλά αντέχει ακόμη επειδή εσύ το επιτρέπει.

Σιγά μη γίνουμε κοινωνία (γυναικών) αγγέλων

Τι λέμε εδώ; Ότι ξαφνικά θα αγαπήσουμε όλες τις γυναίκες, μόνο και μόνο επειδή είναι γυναίκες; Όχι, δα. Δεν είναι αυτό φεμινισμός, ούτε και αλληλεγγύη. Τα έχει εξηγήσει καλύτερα η Ροζάν Γκέι στην «Κακή φεμινίστρια», το εμβληματικό βιβλίο της για τις σχέσεις μεταξύ γυναικών. «I believe feminism is grounded in supporting the choices of women even if we wouldn't make certain choices for ourselves» (μτφρ.: «Πιστεύω ότι ο φεμινισμός θεμελιώνεται στην υποστήριξη των επιλογών των γυναικών, ακόμα κι αν εμείς οι ίδιες δεν θα κάναμε αυτές τις επιλογές»), είχε γράψει και μιλάμε ακριβώς γι' αυτό. Αν δεν μπορείς να αγαπήσεις ή έστω να υποστηρίξεις τη γυναίκα απέναντί σου, τουλάχιστον σεβάσου τη, μαζί με τις επιλογές της, οι οποίες την έφτασαν σε ένα σημείο και μια εικόνα που εσύ δεν εγκρίνεις. Τόσο, τόσο απλό.

Οπότε, φέτος τον Μάρτη, πριν γιορτάσεις την Ημέρα της Γυναίκας, σκέψου γιατί την γιορτάζεις. Τι δεν έχει λυθεί ακόμη μέσα σου και έξω, στην ψυχική και το σπίτι, στη δουλειά και τη σχέση (ή τον γάμο) σου. Κυρίως θυμήσου μια μικρή πρώτη άσκηση για το πάρτι ή το γραφείο, τον δρόμο ή το Μετρό: δάγκωσε τη γλώσσα σου στο σχόλιο που θα σκαρφαλώσει στο στόμα σου για τη γυναίκα, όποια κι αν είναι αυτή, που αντικρίζεις. Ξέρει ότι έχει κιλά, κυταρίτιδα, ρυτίδες. Ότι φόρεσε ό,τι βρήκε για να πάει στη δουλειά. Ότι δείχνει καταβεβλημένη, ίσως και παραιτημένη, δεν χρειάζεται εσένα να της το επισημάνεις. Εκείνο που δεν ξέρεις εσύ είναι από ποια μάχη ενδέχεται να βγήκε και τι της κόστισε για να στέκεται όρθια, με το καλύτερο που μπορεί αυτή τη στιγμή. Και ναι, αυτό είναι κάτι στο οποίο μπορείς να εκπαιδεύεις την εαυτή σου κάθε μέρα, μέχρι να μη χρειάζεται άλλο πια. Καλά να περάσεις. **A**

Είναι 2023, συντονίζω δύο πάνελ περί γυναικείας αλληλεγγύης. Τα μαλλιά έχουν φυτρώσει και μακρύνει πλέον στο ταλαιπωρημένο από τις χημειοθεραπείες κεφάλι μου. Έναν χρόνο πίσω, το 2022, συντόνιζα κάτι παρόμοιο με κούρεμα κομψού λοκατζή, είχα κλάψει με παράπονο πεντάχρονου λίγο πριν ανέβω στο stage, αλλά το '23 πετούσα. Μόνο πρόβλημα η βία εισόδου στη χειρουργική κλιμακτήριο και 10 παραπανίσια κιλά που άφησαν κορτιζόνες και ξαφνικές αλλαγές του μεταβολισμού. Στην εξίσωση βάλτε και τις επιδράσεις, κορυφαίο σινιάλο ότι η εμμηνόπαυση είναι εδώ.

Λίγη μοδίτσα για κορίτσια στην εμμηνόπαυση

Αποφασίζω να φορέσω κάτι δροσερό και άνετο και όσο το δυνατόν πιο κατάλληλο. Μια ολόσωμη τζιν φόρμα, χωρίς μανίκια. Τα μπράτσα μου δεν είναι πια μυώδη και αδύνατα, αλλά προέχει το να μη με βρει κανένα hot flush και λιποθυμώσω τη στιγμή της δουλειάς. Φώτα, προβολείς, κόσμος, όλα πηγαινούν μια χαρά, το on stage δώρο κυλάει σαν το νερό. Αγκαλιές, συχαρητήρια και ξαφνικά μια συνάδελφος μου δίνει το χέρι. «Α, μπράβο σου, πόσον φανταστική! Αλλά, μωρή Γαλανοπούλου (sic), αφού ξέρεις ότι έχεις κάνει μπρατσούγκες (ξανά sic), γιατί φόρεσες το έξωμο και σ' όλα τα πλάνα πρωταγωνιστεί το μπράτσο σου;». Μένω ξερή. Ανεβαίνουν δάκρυα στα μάτια μου και θυμός πηχτός. Το μόνο που με συγκρατεί είναι οι φίλες και ο σύντροφός μου από δίπλα και το ότι ξέρω τι είναι αυτό που μου λέει. Τι το προκαλεί.

Αν δεν μπορείς να αγαπήσεις ή έστω να υποστηρίξεις τη γυναίκα απέναντί σου, τουλάχιστον σεβάσου τη, μαζί με τις επιλογές της, οι οποίες την έφτασαν σε ένα σημείο και μια εικόνα που εσύ δεν εγκρίνεις

Annabelle Moda

Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΟΔΑ

Η **Ναταλία Νεπίβοντα** μιλάει για την πορεία της ως δημιουργός, για τα ρούχα της και για το μήνυμα που θέλει να περάσει στις γυναίκες μέσα από τη μόδα

Του ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΚΟΛΛΙΑ

Σε μια περίοδο που οι ηλεκτρονικές αγορές βρίσκονταν ακόμα στην αρχή τους, πριν από 10 χρόνια, η **Ναταλία**

Νεπίβοντα αποφάσισε να το τολμήσει. Σήμερα το **Annabelle Moda** (annabellemoda.gr) έχει εδραιωθεί στον χώρο, με φιλοσοφία το ρούχο να ξεκινά πάντα από το σώμα – όχι από τις τάσεις.

— Το **Annabelle Moda** είναι από τα πρώτα ηλεκτρονικά καταστήματα που λειτούργησαν στην Ελλάδα. Ήταν δύσκολη η απόφαση να ξεκινήσετε; Και πώς φτάσατε ως εδώ;

Η απόφαση να ξεκινήσω το **Annabelle Moda** δεν προέκυψε από στρατηγικό σχεδιασμό, αλλά από μια εσωτερική ανάγκη για δημιουργία. Την εποχή εκείνη, το ηλεκτρονικό εμπόριο στην Ελλάδα ήταν ακόμη στα πρώτα του βήματα, χωρίς έτοιμα παραδείγματα ή σιγουριά. Έτσι, η πρόκληση στην αρχή ήταν περισσότερο ψυχολογική παρά πρακτική. Το πραγματικό κόστος της διαδρομής δεν ήταν οι ώρες ή η κούραση, αλλά η μοναξιά των αποφάσεων. Το να συνεχίζεις χωρίς συνεχή επιβεβαίωση, να αμφιβάλεις και παρ' όλα αυτά να προχωράς. Μέσα από λάθη και επαναπροσδιορισμούς, έμαθα να ακούω τις γυναίκες που φορούν τα ρούχα μου και να εξελίσσομαι μαζί τους. Το **Annabelle Moda** δεν μεγάλωσε απότομα· ωρίμασε. Και αυτό είναι το μεγαλύτερό του πλεονέκτημα..

— Τι θα λέγατε σε μια γυναίκα που σκέφτεται να ακολουθήσει έναν παρόμοιο δρόμο, να γίνει επιχειρηματίας; Εσείς, ως γυναίκα, αντιμετωπίσατε περισσότερες δυσκολίες λόγω του φύλου σας;

Σε μια γυναίκα που σκέφτεται να ακολουθήσει έναν παρόμοιο δρόμο, θα έλεγα να μην περιμένει τη στιγμή που θα νιώσει «έτοιμη». Αυτή η στιγμή σπάνια έρχεται. Αυτό που έχει σημασία είναι να είναι ειλικρινής με τον εαυτό της και να αποδεχτεί ότι η πορεία θα έχει αβεβαιότητα, μοναχικές αποφάσεις και διαρκή μάθηση. Η επιχειρηματικότητα δεν είναι εικόνα, είναι αντοχή. Ως γυναίκα, ναι, υπήρξαν στιγμές που χρειάστηκε να αποδείξω περισσότερα, να ακουστώ πιο καθαρά ή να μην υποτιμήσω τη φωνή μου μέσα σε περιβάλλοντα που δεν ήταν πάντα εξοικειωμένα με τη γυναικεία παρουσία στη λήψη αποφάσεων. Όμως δεν στάθηκα ποτέ στο φύλο ως εμπόδιο. Η ίδια συνέπεια και προσοχή που απαιτεί η επιχειρηματική πορεία με οδήγησε και στη δημιουργία των ρούχων μου. Προτίμησα να σταθώ στη συνέπεια, στη

δουλειά και στη διάρκεια. Αυτά, τελικά, είναι που κερδίζουν τον χώρο – σιωπηλά αλλά ουσιαστικά.

— Εσείς επιλέγετε τα υφάσματα και είστε η δημιουργός των ρούχων του **Annabelle Moda**. Ποια είναι η φιλοσοφία σας για τα ρούχα που προτείνετε;

Η φιλοσοφία μου γύρω από το ρούχο ξεκινά πάντα από το σώμα – όχι από τις τάσεις. Επιλέγω υφάσματα που έχουν κίνηση, που «συνεργάζονται» με τη γυναίκα και δεν την περιορίζουν. Με ενδιαφέρει το ρούχο να αγκαλιάζει, όχι να διορθώνει, να αναδεικνύει χωρίς να πιέζει, να αφήνει χώρο στη θηλυκότητα να εκφραστεί με φυσικότητα. Δεν πιστεύω στη μόδα που επιβάλλεται. Πιστεύω στη μόδα που συνοδεύει. Τα ρούχα του **Annabelle Moda** σχεδιάζονται για να φοριούνται στην πραγματική ζωή, από γυναίκες με διαφορετικά σώματα, ηλικίες και ρυθμούς. Θέλω να νιώθουν άνετα, κομψά και ο εαυτός τους, όχι μεταμφιεσμένες σε κάτι άλλο. Το καλό ρούχο δεν φωνάζει, λειτουργεί. Γίνεται μέρος της καθημερινότητας και, χωρίς να το συνειδητοποιείς, σου δίνει αυτοπεποίθηση. Αυτός είναι και ο στόχος μου: ρούχα που σέβονται τη γυναίκα και εξελίσσονται μαζί της.

— Είχατε πει ότι μια γυναίκα αποκτά δύναμη όταν σταματά να «μικραίνει» για να «χωρέσει» σε ένα ρούχο, όταν αγαπά το σώμα της όπως κι αν είναι. Υπάρχει αυτό, ιδιαίτερα σε πιο νέες ηλικίες;

Ναι, υπάρχει, και το συναντώ συχνά. Ιδιαίτερα στις νεότερες ηλικίες, όπου η σύγκριση είναι συνεχής και τα πρότυπα αλλάζουν με ιλιγγιώδη ταχύτητα, πολλές γυναίκες μεγαλώνουν πιστεύοντας ότι πρέπει πρώτα να αλλάξουν το σώμα τους για να «δικαιούνται» το ρούχο. Αυτή η λογική είναι βαθιά εξαντλητική. Η δύναμη ξεκινά τη στιγμή που μια γυναίκα σταματά να μικραίνει τον εαυτό της – κυριολεκτικά και συμβολικά. Όταν παύει να απολογείται για το σώμα της, για τον χρόνο της, για τον χώρο που καταλαμβάνει. Το ρούχο δεν πρέπει να λειτουργεί ως μέτρο αξίας, αλλά ως σύμμαχος. Να προσαρμόζεται στη γυναίκα, όχι το αντίστροφο. Δεν θεωρώ τον εαυτό μου φορέα «μηνυμάτων», αλλά δημιουργό που παρατηρεί. Και αυτό που βλέπω είναι ότι, όταν μια γυναίκα νιώθει άνετα μέσα στο σώμα της, αλλάζει ο τρόπος που στέκεται, που μιλά, που υπάρχει. Αν τα ρούχα μου μπορούν να συμβάλουν έστω και λίγο σε αυτή τη μετατόπιση, τότε έχουν πετύχει τον σκοπό τους.

Ως γυναίκα, ναι, υπήρξαν στιγμές που χρειάστηκε να αποδείξω περισσότερα, να ακουστώ πιο καθαρά ή να μην υποτιμήσω τη φωνή μου μέσα σε περιβάλλοντα που δεν ήταν πάντα εξοικειωμένα με τη γυναικεία παρουσία στη λήψη αποφάσεων

Η ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΒΙΑ ΩΣ ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΟΠΛΟ

Οι γυναίκες και οι άντρες δοκιμάζονται κατά τη διάρκεια του πολέμου με διαφορετικούς τρόπους, καθώς αναλαμβάνουν συνήθως διακριτούς ρόλους: οι άντρες στο επίκεντρο, οι γυναίκες στο περιθώριο των συγκρούσεων.

Της **ΕΥΑΣ ΣΤΑΜΟΥ**

Συχνά οι δημοσιογράφοι μα και πολλοί ερευνητές εστιάζουν στα δεινά των στρατιωτών που ακρωτηριάζονται ή υποφέρουν από μετατραυματικό σοκ, και δεν ασχολούνται στον ίδιο βαθμό με τα όσα υφίστανται οι γυναίκες – την έλλειψη τροφής και άλλων βασικών αγαθών, την ψυχολογική βία που τους ασκείται, τους εξευτελισμούς, τη σεξουαλική παρενόχληση, τους βιασμούς.

Τα σεξουαλικά εγκλήματα, μάλιστα, μπορεί να θεωρούνται από κάποιους «φυσικό» και αναπόσπαστο μέρος μιας πολεμικής σύρραξης, ως μια οργανωμένη επίθεση που σκοπεύει στην τρομοκράτηση και την ταπείνωση του πληθυσμού. Το αποτέλεσμα είναι ότι αυτού του είδους τα ειδικά εγκλήματα καθυστερούν πολύ να δημοσιοποιηθούν και να αποτελέσουν αντικείμενο συστηματικής μελέτης ή δικαστικής διερεύνησης.

Κατά τη διάρκεια των τεσσάρων ετών που διαρκεί ο πόλεμος στην Ουκρανία, εκατοντάδες Ουκρανές έχουν καταγγείλει κάποιες μορφές σεξουαλικής επίθεσης από Ρώσους στρατιώτες. Δυστυχώς, βέβαια, ο πραγματικός αριθμός κοριτσιών και γυναικών που έχουν υποστεί σεξουαλική κακοποίηση δεν μπορεί να υπολογιστεί, καθώς ο νόμος της σιωπής κρατά τα στόματα των θυμάτων και των αυτοπτών μαρτύρων περιστατικών σεξουαλικής βίας σφραλισμένα.

Γενικότερα μιλώντας, η ντροπή, το άγχος που προκαλεί η αναβίωση του τραύματος, ο φόβος για αντίποινα, η έλλειψη εμπιστοσύνης στη δικαιοσύνη, η επιθυμία αποφυγής της στιγματοποίησης είναι οι κυριότερες αιτίες που τα θύματα σεξουαλικών επιθέσεων διστάζουν να μιλήσουν για το μαρτύριό τους και προτιμούν να παραμείνουν αόρατα.

Τους τελευταίους μήνες, όμως, πληθαίνουν τα δημοσιεύματα με αναφορές στις καταγγελίες από την Ουκρανία για βιασμούς γυναικών κάθε ηλικίας από τον ρωσικό στρατό, κάτι που καταδεικνύει πως δεν πρόκειται για μεμονωμένα περιστατικά –όπως ισχυρίζεται το Κρεμλίνο–, αλλά για οργανωμένο σχέδιο, με συγκεκριμένους στρατιωτικούς και πολιτικούς στόχους.

Η σεξουαλική βία είναι, άλλωστε, μια συνθησιμένη πολεμική τακτική. Παρόλο που ξέρουμε ότι χρησιμοποιήθηκε ευρέως απ' όλες τις πλευρές κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και παρά τις μελέτες που έχουν δημοσιευθεί για τις τακτικές του Ιαπωνικού Αυτοκρατορικού Στρατού την ίδια χρονική περίοδο στην Κορέα, ο βιασμός κατά τη διάρκεια πολεμικών συρράξεων αναγνωρίστηκε για πρώτη φορά ως ειδικό έγκλημα το 1992. Αφορμή γι' αυτό αποτέλεσε ο πόλεμος στην πρώην Γιουγκοσλαβία, με

θύματα κυρίως μουσουλμάνες στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη, όπου, στο διάστημα 1992 με 1995, τα καταγεγραμμένα θύματα βιασμού έφτασαν τις 60.000.

Σύμφωνα με έκθεση των Ηνωμένων Εθνών, σε πολέμους και εμφύλιες συρράξεις στη Ρουάντα, στη Δημοκρατία του Κονγκό, την Ουγκάντα, τη Δημοκρατία της Λιβερίας, το Περού και την Κολομβία, ο βιασμός ως πολεμικό όπλο υπήρξε μια συννηθισμένη κατάσταση, που άφησε πίσω της εκατοντάδες χιλιάδες θύματα.

Στην Κολομβία, μάλιστα, οι ιδιαίτερες περιστάσεις μακροχρόνιων συγκρούσεων χαμηλής έντασης ανάμεσα στην κυβέρνηση, τους αριστερούς αντάρτες και τα συνδικάτα του εγκλήματος, έχει καθιερώσει τη σεξουαλική βία ως μία πάγια τακτική επίθεσης στον εχθρό, τόσο από τους αντάρτες και τους παραστρατιωτικούς όσο και από τον στρατό.

Ο βιασμός αμάχων γυναικών και κοριτσιών χρησιμοποιείται από τους επιτιθέμενους ως εργαλείο για να καταφέρει ισχυρό πλήγμα στο ηθικό ενός λαού. Κάποιες φορές η σεξουαλική κακοποίηση γυναικών είναι η «ανταμοιβή» που υποσχέται η στρατιωτική ηγεσία στους στρατιώτες, οι οποίοι θεωρείται ότι έχουν ανάγκη να εκτονωθούν μετά το πέρας κάποιας δύσκολης πολεμικής επιχείρησης. Συχνότερα όμως είναι η ευκαιρία του επιτιθέμενου να ταπεινώσει, να τιμωρήσει και να υποτάξει τον τοπικό πληθυσμό.

Το τραύμα της βίαιης επίθεσης αλλά και ο κοινωνικός αποκλεισμός που περιμένει συχνά τα θύματα των βιασμών και της σεξουαλικής κακοποίησης εξηγεί τα ψυχικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν για το υπόλοιπο του βίου τους, καθώς και την αύξηση των αυτοκτονιών. Το πλήγμα για τη Δημόσια Υγεία είναι ανυπολόγιστο. Στην περίπτωση της Ουκρανίας, το οικονομικό βάρος που απαιτείται για να καλυφθούν οι ιατρικές και νομικές ανάγκες των χιλιάδων θυμάτων θα είναι τεράστιο για μια χώρα που στο παρόν αγωνίζεται για την ελευθερία και την επιβίωσή της.

Τις τελευταίες δεκαετίες τα Ηνωμένα Έθνη έχουν εντατικοποιήσει τις προσπάθειές τους να σταματήσουν τα σεξουαλικά εγκλήματα σε καιρό πολέμου. Πιστεύω όμως ότι είναι απαραίτητο η ηγεσία κάθε χώρας να διεξάγει μια καμπάνια ενημέρωσης, ώστε να σταματήσουμε να θεωρούμε αυτή την κατάσταση «φυσικό επακόλουθο» του πολέμου και τα θύματά της παράπλευρες απώλειες. Οι πολιτικοί, οι δημοσιογράφοι, οι κοινωνικοί ερευνητές και οποιοσδήποτε άλλος έχει δημόσιο βήμα θα ήταν καλό να βοηθήσουν να ακουστεί η φωνή των θυμάτων, συμβάλλοντας στη διαδικασία της αποστιγματοποίησης.

Δυστυχώς, ο βιασμός του άμαχου πληθυσμού είναι ένα ιδιαίτερα φθινό όπλο όσων επιχειρούν να αλλάξουν την εθνική σύνθεση ενός λαού, αφού αναγκάζει ολόκληρες κοινότητες να εγκαταλείψουν εν μία νυκτί τα σπίτια τους και να απομακρυνθούν – και γι' αυτό θα είναι πολύ δύσκολο να εξαλειφθεί ως πολεμική τακτική. Ο μόνος τρόπος για να αλλάξει κάτι είναι να μην αδιαφορούμε και να μην τρεπόμαστε να συζητήσουμε γι' αυτό που συμβαίνει. Ας ακολουθήσουμε το παράδειγμα των θαρραλέων γυναικών και κοριτσιών της Ουκρανίας, όπως και αυτών σε κάθε άλλη εμπόλεμη ζώνη, που επέλεξαν να προχωρήσουν σε καταγγελίες και να μιλήσουν στον Τύπο με πρωτοφανή ειλικρίνεια για τη φρίκη που έχουν βιώσει. **A**

ΜΗΝ ΤΑ ΠΑΡΑΤΑΣ!

Δεν είναι (μόνον) εντολή, είναι και ο τίτλος του νέου βιβλίου της μαραθωνοδρόμου **Μαρίας Πολύζου**. Που, όταν το διαβάζεις, καταλαβαίνεις ότι έχει δίκιο, ξέρει για τι πράγμα μιλάει: Δεν πρέπει να τα παρατάς, ποτέ των ποτών.

Της **ΜΑΝΙΝΑΣ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ**

Η Μαρία Πολύζου τρέχει σχεδόν από τότε που γεννήθηκε – αν και είναι πιο σωστό να πούμε ότι γεννήθηκε για να τρέχει, και μάλιστα μεγάλες αποστάσεις: στο οπισθοφύλλο του βιβλίου της «*Μην τα παρατάς!*» διαβάζω ότι «*έγινε η πρώτη γυναίκα που αναβίωσε τον Φειδιππίδιο Αθλο, τρέχοντας 524 χιλιόμετρα από την Αθήνα ως τη Σπάρτη κι από εκεί στον Μαραθώνα, ξεπερνώντας τα όρια του σώματος και της λογικής*». Αυτά, πριν διαβάσω το ίδιο το βιβλίο. Και πριν πληροφορηθώ ότι η Μαρία έτρεχε μόνο 18-25 χιλιόμετρα την ημέρα ΟΣΟ ΕΚΑΝΕ ΧΗΜΕΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ. Είχε περιοριστεί δηλαδή, σε «μικρές» αποστάσεις, μερικά κακόμοιρα χιλιόμετρα, γιατί όσο να 'ναι οι χημειοθεραπείες, δεκαέξι συνολικά, την είχαν λίγο καταβάλλει...

Αν ξέρετε έστω και πέντε πράγματα για τις χημειοθεραπείες, που δεν σας το εύχομαι αλλά παίζει και να ξέρετε, θα έχετε υπόψη σας πόσο τρομακτικά εξαντλητικές είναι. Πόσο ελάχιστα θέλει/μπορεί να κινηθεί ένας άνθρωπος, ένας ασθενής, για όσο διάστημα περνάει αυτό το μαρτύριο, που να μην σκοτώνει τον καρκίνο, εξαντλεί δε τον ασθενή. Συχνά, σε βαθμό τρομακτικό. Αλλά το «*Μην τα παρατάς!*» δεν είναι ένα βιβλίο για τον καρκίνο, είναι ένα βιβλίο για τη ζωή, τις επιθυμίες, τον αγώνα, τους πολλούς αγώνες που περιλαμβάνει μια καθόλου εύκολη ζωή, και σίγουρα είναι ένα βιβλίο για το τρέξιμο. Η Μαρία αφηγείται με στρείτ, απλό και ειλικρινή τρόπο, μια ζωή με πάρα πολύ τρέξιμο, και πάρα πολύ αγώνα: από τα παιδικά της χρόνια με τη μαύρη φτώχεια στην Πάτρα, με έναν κακοποιτικό πατέρα, που, σαν να μην έφτανε το ξύλο, άρχισε να τη βιάζει κιόλας πριν μπει στην εφηβεία της, από τις πρώτες προπονήσεις με δανεικά αθλητικά παπούτσια, τους πρώτους μαραθωνίους, την επιμονή της στα 42.195 μέτρα (δρόμου), τις επιτυχίες, τις προσπάθειες, τις διακρίσεις, τα μετάλλια, τη μητρότητα, τη δουλειά, την αρρώστια, την ολική επαναφορά και τη σημασία του αριθμού 42 στη ζωή της.

Τη Μαρία Πολύζου τη γνώρισα ως καλεσμένη σε εκπομπή της ΕΡΤ (του Πύργου Κουβαρά) και μου χάρισε το βιβλίο της ενώ περιμέναμε παρέα στο μακιγιάζ. Μου είπε για τον καρκίνο που πέρασε, το πόση σημασία έχει να κινείται κανείς, να μην αφήνει την αρρώστια να τον/την πάρει από κάτω... Λες κι είναι μια βαριά γρίπη ο καρκίνος, που δεν είναι, είναι μια τεράστια ψυχική και σωματική ταλαιπωρία, τρομακτική από την πρώτη στιγμή, από το πρώτο δευτερόλεπτο που ακούς τη διάγνωση και σου κόβονται τα πόδια. Το θυμάμαι το συναισθηματικό αγαπημένου μου ανθρώπου, σε διαφορετική χρονική στιγμή, την παράλυση του φριχτού μαντάτου και την τρελή αγωνία μετά να βρεις τον σωστό γιατρό, τη σωστή αγωγή, το σωστό φαρμακείο, να περιμένεις, να πληρώνεις ακόμα και όταν είναι δωρεάν, να ψάχνεις κι άλλα λεφτά, γιατί δεν είναι όλα δωρεάν τελικά, και σίγουρα τίποτα δεν είναι εύκολο, τίποτα δεν είναι απλό και τσακ μπαμ. Ούτε καν όταν έχεις τα πολλά λεφτά, πόσο μάλλον όταν δεν τα έχεις.

Τέλος πάντων, η Μαρία σ' εκείνη τη συνάντηση μου φάνηκε έντονη, μια μικρόσωμη γυναίκα με καυτερά μάτια και, αυτό, έντονη: δεν χρειάζεται να ψάξω για άλλη λέξη. Διάβασα το οπισθοφύλλο του βιβλίου της, διάβασα και το «αυτί», με το σύντομο βιογραφικό της, σκέφτηκα ότι θα με πιάσει στεναχώρια μ' αυτό το βιβλίο, ότι θα πέσω ψυχολογικά... και, δεν θα το πιστέψετε, συνέβη ακριβώς το αντίθετο. Μέσα από την αφήγηση, την παραλίγο τραγική ιστορία φτώχειας, πόνου και αγώνα, αυτό που αισθάνεσαι να σε αρπάζει από τα μούτρα καθώς γυρνάς τις σελίδες λες και κρατάς στα χέρια σου αστυνομικό μυθιστόρημα, είναι ο τίτλος, σαν να αναβοσβήνει με μεγάλα γράμματα μπροστά στα μάτια σου: «ΜΗΝ ΤΑ ΠΑΡΑΤΑΣ!», και η ιδέα να τρέχει κανείς 18-25 χιλιόμετρα την ημέρα, παρότι σοβαρά ασθενής, η τρελή αυτή ιδέα, σου φαίνεται όλο και πιο... λογική.

Η Μαρία Πολύζου, αν διαβάσεις για τη ζωή της μέχρι τώρα, στα 57 της χρόνια, δεν είναι και στυλοβάτης της λογικής. Μάλλον η λογική δεν την ενδιαφέρει καθόλου, αφού έτρεχε και τρέχει ακόμα κι όταν όλα/οι της φώναζαν να καθίσει στ' αυγά της. Εξηγεί στο βιβλίο της πώς το τρέξιμο της δίνει φτερά, την ελευθερώνει, την απογειώνει, τη φέρνει πιο κοντά στην ψυχή της και στο Σύμπαν. Δεν είναι ένα τέλειο βιβλίο – έχει κάποιες επαναλήψεις, σαν να το έγραψε συζητώντας με τον εαυτό της σε πολλές διαδοχικές φάσεις, πράγμα που μάλλον ισχύει. Αλλά τα τέλεια βιβλία δεν σε κάνουν απαραίτητα αισιόδοξο άνθρωπο, ούτε αλλάζουν το pH του μυαλού σου. Κυρίως, δεν σε πείθουν να μην τα παρατάς. Κάτι που καταφέρνει στις 397 πυκνές, ειλικρινείς, ευκολοδιάβαστες, περιπετειώδεις και σκληροτράχηλες σελίδες το «*Μην τα παρατάς!*». Κι αυτό είναι μεγάλη επιτυχία για ένα βιβλίο. **A**

«Μην τα παρατάς!»
Μαρία Πολύζου
εκδόσεις KEY books

Lady Forward

Η BITGET ΒΑΖΕΙ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΜΠΡΟΣΤΑ

Η CEO της Bitget, **Gracy Chen**, μιλάει για τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος όπου οι ευκαιρίες καθορίζονται από την απόδοση και όχι από τις αντιλήψεις

Της ΧΑΡΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ

Σε έναν χώρο όπως τα κρυπτονομίσματα και το Web3, που παραμένει σε μεγάλο βαθμό ανδροκρατούμενος, η Bitget δεν μένει στις εξαγγελίες, αλλά περνά στη δράση. Η εταιρεία επαναπροσδιορίζει τον ρόλο των γυναικών, δίνοντας έμφαση στην ηγεσία, την εκπαίδευση και την ουσιαστική πρόσβαση σε ευκαιρίες. Η CEO της Bitget, Gracy Chen, απαντά για το όραμά της και τις δράσεις που στηρίζουν τη γυναικεία ηγεσία, θέτοντας τα θεμέλια για την ενδυνάμωση και την ισότιμη συμμετοχή.

Τι σημαίνει για την Bitget το σύνθημα Lady Forward; Τον Ιανουάριο του 2024 ξεκινήσαμε το εμβληματικό μας πρόγραμμα Blockchain4Her, μια πρωτοβουλία για τις γυναίκες στο blockchain, αφιερωμένη στην ενίσχυση της γυναικείας ηγεσίας στο οικοσύστημα του Web3 μέσω της εκπαίδευσης, της χρηματοδότησης και της δημιουργίας ισχυρών κοινοτήτων. Το «Lady Forward» βασίζεται σε αυτή την αποστολή, σηματοδοτώντας μια σαφή στροφή στη δράση. Το νέο μήνυμά μας αντανακλά το ευρύτερο όραμα της Bitget που θέτει τις γυναίκες ως ηγέτιδες, πρωτοπόρους και «decision makers» στο Web3.

Το Blockchain4Her μάς παρέχει τα εργαλεία, ενώ το μήνυμα «Lady Forward» εκφράζει την επόμενη φάση της δράσης μας με την εδραίωση ουσιαστικών βάσεων συμμετοχής στην ηγεσία μέσω της εκπαίδευσης, την πρόσβαση σε κεφάλαια και την ανάπτυξη παγκόσμιων συνεργασιών. Δεν περιμένουμε να ανοίξουν οι πόρτες και οι ευκαιρίες. Τις δημιουργούμε μόνες μας και προχωράμε τον κλάδο των κρυπτονομισμάτων μπροστά, μαζί.

Πώς υποστηρίζει η Bitget τη συμμετοχή και την εξέλιξη των γυναικών σε έναν κατεξοχήν ανδροκρατούμενο κλάδο όπως το fintech και τα crypto; Η υποστήριξη των γυναικών στους κλάδους του fintech και των κρυπτονομισμάτων δεν αποτελεί απλώς προσωπική φιλοδοξία. Είναι στρατηγική προτεραιότητα της Bitget. Σύμφωνα με έρευνά μας, οι blockchain startups υπό γυναικεία ηγεσία έλαβαν μόλις το 6% περίπου της συνολικής χρηματοδότησης την περίοδο 2022-2023, ενώ οι γυναίκες εκπροσωπούν λιγότερο από το 9% του συνόλου των blockchain startups. Τα στοιχεία αυτά αποτελούν σαφή ένδειξη ότι η συμμετοχή ανδρών και γυναικών στον κλάδο δεν είναι ισότιμη.

Για να συμβάλουμε ουσιαστικά στην αλλαγή αυτής της εικόνας, ξεκινήσαμε το Blockchain4Her, μια παγκόσμια πρωτοβουλία με δέσμευση ύψους 10 εκατ. δολαρίων για την ενδυνάμωση των γυναικών στο Web3. Η πρωτοβουλία προσφέρει καθοδήγηση (mentorship), προγράμματα επιτάχυνσης και υποστήριξης (incubation), διαγωνι-

Δεν περιμένουμε να ανοίξουν οι πόρτες και οι ευκαιρίες. Τις δημιουργούμε μόνες μας!

σμούς παρουσίασης επιχειρηματικών ιδεών (pitch competitions) και πλατφόρμες που ενισχύουν την ορατότητα και την προβολή των γυναικών.

Υπάρχουν συγκεκριμένες πολιτικές ή πρωτοβουλίες που ενισχύουν τη γυναικεία παρουσία σε ηγετικές ή τεχνικές θέσεις; Πέρα από τις εσωτερικές πολιτικές μας, εστιάζουμε και στη δημιουργία μακροπρόθεσμων βάσεων που επιτρέπουν στις γυναίκες να εισέλθουν και να εξελιχθούν στον κλάδο των κρυπτονομισμάτων. Μέσω της συνεργασίας μας με τη UNICEF, στηρίζουμε σε παγκόσμιο επίπεδο την εκπαίδευση γυναικών και νέων σε ψηφιακές δεξιότητες, διευρύνοντας την πρόσβαση σε νέες τεχνολογίες και ενισχύοντας τον χρηματοοικονομικό αλφαριθμητισμό.

Σε εσωτερικό επίπεδο, υποστηρίζουμε αυτή τη στρατηγική μέσα από συμπεριληπτικές πρακτικές προσλήψεων και επαγγελματικής ανάπτυξης, που ενθαρρύνουν τις γυναίκες να αναλαμβάνουν τεχνικές θέσεις και θέσεις υψηλών ευθυνών. Στόχος μας είναι να διασφαλίσουμε ότι οι γυναίκες διαμορφώνουν ενεργά το μέλλον των κρυπτονομισμάτων και των χρηματοοικονομικών.

Ποιες προκλήσεις αντιμετωπίζουν σήμερα οι γυναίκες στον χώρο της τεχνολογίας; Οι γυναίκες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν συστηματικά εμπόδια, όπως προκαταλήψεις στις διαδικασίες πρόσληψης και προαγωγής, περιορισμένη πρόσβαση σε τεχνικά έργα υψηλού αντίκτυπου και μειωμένη συμμετοχή σε θέσεις ηγεσίας. Οι προκλήσεις αυτές συχνά επιβραδύνουν την επαγγελματική εξέλιξή τους, ακόμη και όταν το ταλέντο και οι ικανότητες είναι αδιαμφισβήτητες. Στην Bitget εστιάζουμε στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος όπου οι ευκαιρίες καθορίζονται από την απόδοση και όχι από τις αντιλήψεις.

Ποιο είναι το όραμα της Bitget για το μέλλον της γυναικείας εργασίας και τη συμμετοχή των γυναικών σε ηγετικές θέσεις τα επόμενα χρόνια; Τα επόμενα χρόνια θέλω να δω περισσότερες γυναίκες να ηγούνται ομάδων με αυτοπεποίθηση, να καινοτομούν με νέα προϊόντα και να διαμορφώνουν ενεργά την πορεία του κλάδου μας. Ο ρόλος μας είναι να δημιουργήσουμε τις κατάλληλες συνθήκες, να παρέχουμε ευκαιρίες, να εμπνέουμε εμπιστοσύνη και να ενισχύουμε την προβολή τους. Όταν οι γυναίκες ηγούνται με αυτοπεποίθηση, ολόκληρο το οικοσύστημα δυναμώνει και αυτό είναι το μέλλον που δεσμεύομαι να χτίσω.

Διαβάστε όλη τη συνέντευξη στο www.athensvoice.gr

ΑΠΟ ΤΗ ΣΑΡΟΝ ΚΑΜΠ ΣΤΗ ΜΑΡΙΑ ΚΑΡΥΣΤΙΑΝΟΥ: Η ΑΥΤΟΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΟ ΣΤΟΧΑΣΤΡΟ

Της ΝΤΙΝΑΣ ΣΑΡΑΚΗΝΟΥ

Υπάρχουν φράσεις που μοιάζουν ήπιες, σχεδόν συμφιλιοτικές, αλλά φέρουν εντός τους έναν υπέρποντα κίνδυνο. Όταν λέγεται

ότι οι αμβλώσεις είναι «θέμα δημόσιας διαβούλευσης» και «ας αποφασίσει η κοινωνία», η γλώσσα ακούγεται δημοκρατική, σχεδόν καθησυχαστική. Στην πραγματικότητα, όμως, είναι η στιγμή που ένα δικαίωμα παύει να λογίζεται ως αυτονόητο και από κεκτημένο μετατρέπεται σε αντικείμενο αμφισβήτησης. Και αυτό ιστορικά είναι πάντα το πρώτο ρήγμα.

Και υπάρχει κάτι ακόμη πιο ανησυχητικό σε τέτοιες δηλώσεις: η κανονικοποίηση της αμφιβολίας. Δεν χρειάζεται να απαγορεύσεις κάτι για να το αποδυναμώσεις, αρκεί να το παρουσιάσεις ως ανοιχτό ζήτημα, ως ηθικό δίλημμα που «χρήζει συζήτησης». Από τη στιγμή

που ένα δικαίωμα περιγράφεται ως αμφισβητήσιμο, αρχίζει να λειτουργεί υπό όρους. Και τα δικαιώματα υπό όρους παύουν να είναι δικαιώματα και γίνονται παραχωρήσεις.

Αυτός ο λόγος δεν απευθύνεται μόνο στις γυναίκες. Απευθύνεται στο κοινωνικό σώμα συνολικά και το εκπαιδεύει να σκέφτεται ότι ορισμένες ζωές, ορισμένα σώματα, ορισμένες αποφάσεις μπορούν να τεθούν υπό συλλογικό έλεγχο. Αν σήμερα τεθεί συζήτηση για την άμβλωση, αύριο θα είναι για την αντισύλληψη. Μεθαύριο θα είναι η ίδια η σεξουαλική αυτονομία.

Η αυτοδιάθεση του σώματος των γυναικών δεν γεννήθηκε από συναίνεση ούτε χαρίστηκε από κάποια πλειοψηφία. Κατακτήθηκε μέσα από συγκρούσεις, κοινωνικούς αγώνες και σιωπηλές τραγωδίες. Το να παρουσιάζεται σήμερα ως κάτι που μπορεί να τεθεί εκ

νέου στο τραπέζι, σαν να μην έχει προηγηθεί τίποτα, δεν είναι απλώς άγνοια, είναι αναθεώρηση της ίδιας της ιστορικής μνήμης. Πατι τα θεμελιώδη δικαιώματα δεν λειτουργούν όπως οι πολιτικές επιλογές. Δεν αναστέλλονται, δεν «επανεξετάζονται», δεν τίθενται σε δημοψήφισμα χωρίς να ακυρωθεί η ίδια η έννοια της δημοκρατίας.

Όταν οι αμβλώσεις μεταφέρονται στο πεδίο της παρανομίας ή της ηθικής διαπραγμάτευσης, το αποτέλεσμα δεν είναι περισσότερη ζωή, αλλά περισσότερος θάνατος. Οι γυναίκες δεν παύουν να διακόπτονται ανεπιθύμητες κυήσεις, απλώς το κάνουν μόνες, αβοήθητες, σε συνθήκες επικίνδυνες. Αυτό το γνωρίσαμε και στην Ελλάδα, πριν από τη νομιμοποίηση. Το βλέπουμε ακόμη σήμερα σε χώρες που επιλέγουν να γυρίσουν τον χρόνο πίσω. Η ιστορία δεν αφήνει περιθώρια παρερμηνείας, μόνο πολιτική υποκρισία.

Η επίκληση μιας δήθεν σύγκρουσης ανάμεσα στα δικαιώματα της γυναίκας και του εμβρύου λειτουργεί ως ρητορικό τέχνασμα. Στο πλαίσιο των νόμιμων

αμβλώσεων, όπως έχει διαμορφωθεί στον ευρωπαϊκό νομικό πολιτισμό, δεν υφίσταται τέτοια σύγκρουση. Δεν υπάρχει στάθμιση, γιατί δεν υπάρχουν δύο ισόδυνα νομικά υποκείμενα που ανταγωνίζονται. Η γυναίκα δεν είναι μέσο, ούτε δοχείο. Η γυναίκα είναι φυσικό πρόσωπο με πλήρη δικαιώματα. Κάθε απόπειρα να εξισωθούν αυτά τα επίπεδα ανοίγει τον δρόμο για περιορισμούς που βαφτίζονται «ηθικοί» για να γίνουν πολιτικά αποδεκτοί.

Αυτή η τακτική δεν είναι καινούργια. Τη βλέπουμε να επανεμφανίζεται και στην Ευρώπη, μέσα από φαινομενικά αθώες πρωτοβουλίες, όπως ψηφίσματα που μιλούν για τα «δικαιώματα του αγέννητου παιδιού». Είναι νομοσχέδια επικίνδυνα, όχι γιατί απαγορεύουν άμεσα, αλλά γιατί προετοιμάζουν το έδαφος για μια σταδιακή αποδόμηση του δικαιώματος στην άμβλωση. Δημιουργούν ένα νέο λεξιλόγιο, ένα νέο νομικό φαντασιακό, στο οποίο η αυτοδιάθεση της γυναίκας παύει να είναι δεδομένη και μετατρέπεται σε εξαίρεση.

Το ίδιο μοτίβο παρακολούθησαμε με δραματικό τρόπο στις Ηνωμένες Πολιτείες. Η νομιμοποίηση που οδήγησε

ορισμένες πολιτείες να απαγορεύσουν σχεδόν ολοκληρωτικά τις αμβλώσεις και να αμφισβητήσουν ακόμη και την πρόσβαση στο χάπι της επόμενης ημέρας. Οργανώσεις όπως το PEN America, επίσημο παράρτημα του PEN International στην Αμερική, προειδοποίησαν ότι αυτή η εξέλιξη δεν αφορά μόνο τις γυναίκες, αλλά το σύνολο των ελευθεριών: λόγου, σώματος, σκέψης. Όταν το κράτος διεκδικεί εξουσία πάνω στο σώμα, αργά ή γρήγορα τη διεκδικεί και πάνω στη φωνή. Το PEN Greece έχει καταδικάσει απερίφραστα την κατάπτωση της θεμελιώδους ελευθερίας εκατομμυρίων γυναικών στην Αμερική για το δικαίωμα στη σωματική τους αυτοδιάθεση και κρούει τον κώδωνα του κινδύνου για τις επιπτώσεις που μπορεί να έχει αυτή η απόφαση για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Το 2025 έφυγε από τη ζωή η Σάρον Καμπ, μια γυναίκα που συνέβαλε καθοριστικά στη διάδοση του χαπιού της επόμενης ημέρας, του Plan B. Ο θάνατός της λειτουργεί σχεδόν συμβολικά: την ώρα που η επιστήμη έχει προσφέρει ένα εργαλείο αυτονομίας, πολιτικές δυνάμεις αγωνίζονται να το μετατρέψουν σε απειλή. Η πρόοδος από τη μία, η οπισθοδρόμηση από την άλλη. Ανάμεσά τους το γυναικείο σώμα ως πεδίο ιδεολογικής μάχης.

Όταν, λοιπόν, ακούμε να μιλούν για «διαβούλευση» επί του ζητήματος των αμβλώσεων, δεν βρισκόμαστε μπροστά σε έναν ανοιχτό διάλογο. Βρισκόμαστε μπροστά σε μια προσεκτικά διατυπωμένη υποχώρηση. Και η ιστορία μάς έχει δείξει επανειλημμένα ότι τα δικαιώματα δεν καταργούνται απότομα, σταδιακά διαβρώνονται, υπονομεύονται μέσα από λεκτικές μετατοπίσεις, έως ότου καταλήξουν να φράνιονται «ξένα» ακόμη και σε όσους κάποτε τα θεωρούσαν δεδομένα.

Όσο αυτές οι ιδέες επανέρχονται, τόσο πιο ξεκάθαρο γίνεται ότι η μάχη είναι βαθιά πολιτική και πολιτισμική. Είναι μάχη για το ποιος αποφασίζει για ποιον και με ποιο κόστος. Είναι μάχη ανάμεσα σε μια κοινωνία που αναγνωρίζει το άτομο ως φορέα αξιοπρέπειας και σε μια κοινωνία που το αντιμετωπίζει ως μέσο για ιδεολογικούς σκοπούς.

Γι' αυτό και κάθε φράση που ακούγεται «μετριοπαθής» χρειάζεται να διαβάζεται προσεκτικά. Πατι πίσω από τις λέξεις «διάλογος» και «κοινωνική απόφαση» μπορεί να κρύβεται η πιο παλιά μορφή βίας: η αποστέρηση της επιλογής, η κατάργησή της. Κι όταν αυτή η κατάργηση γίνεται σταδιακά, σχεδόν αθόρυβα, το τίμημα συνήθως γίνεται αντιληπτό μόνο όταν είναι ήδη αργά. **A**

Με τη δύναμη της ενέργειας

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ, ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΕΔΙΟΥ
ΣΤΟΝ ΟΜΙΛΟ MOTOR OIL

➤ Από το διυλιστήριο της Motor Oil στους Αγίους Θεοδώρους και τις εγκαταστάσεις της LPC στον Ασπρόπυργο, μέχρι την εγκατάσταση επεξεργασίας στραγγισμάτων στη Μαυροράχη, οι γυναίκες του Ομίλου εργάζονται καθημερινά σε θέσεις αυξημένης ευθύνης και εξειδίκευσης.

Από τον έλεγχο ποιότητας και την ανάλυση καυσίμων, έως την παρακολούθηση και βελτιστοποίηση παραγωγικών μονάδων, τη συμμετοχή σε μελέτες ασφάλειας και τον σχεδιασμό συντηρήσεων, συμβάλλουν ουσιαστικά στην αξιοπιστία και τη συνεχή εξέλιξη των εγκαταστάσεων.

Με επιστημονική κατάρτιση, τεχνική επάρκεια και επαγγελματισμό, μετρούν, αναλύουν, αξιολογούν δεδομένα και διασφαλίζουν ότι κάθε διαδικασία πληροί τα υψηλότερα πρότυπα ποιότητας και ασφάλειας. Εργάζονται σε βάρδιες, σε εργαστήρια, στο πεδίο και σε κρίσιμα σημεία των μονάδων, αποτελώντας αναπόσπαστο μέρος της λειτουργικής αριστείας του Ομίλου.

Η παρουσία τους δεν ορίζεται από διαφορές, αλλά από την αξία της συνεισφοράς τους. Με την καθοριστική τους συμβολή, εξελίσσουμε και προχωράμε μπροστά τη βιομηχανία.

Η Ημέρα της Γυναίκας αποτελεί αφορμή για να αναγνωρίσουμε τον ρόλο τους στη διαμόρφωση ενός σύγχρονου, ανταγωνιστικού και τεχνολογικά προηγμένου ενεργειακού Ομίλου.

Γιατί στον Όμιλο Motor Oil, η ισότητα στην πράξη αποτυπώνεται στην ευθύνη, στην αξιοκρατία και στα αποτελέσματα.

Η παρουσία τους δεν ορίζεται από διαφορές, αλλά από την αξία της συνεισφοράς τους. Με την καθοριστική τους συμβολή, εξελίσσουμε και προχωράμε μπροστά τη βιομηχανία.

«Στο πεδίο, όπως και στη ζωή, έμαθα πως η ανθεκτικότητα είναι να αντέχεις στην πίεση και να συνεχίζεις. Με δύναμη, γνώση και περηφάνια για κάθε βάρδια που κερδίζεις».

«Η καινοτομία είναι η ικανότητα να δημιουργούμε κάτι νέο ή να βελτιώνουμε ουσιαστικά αυτό που ήδη υπάρχει: μια ιδέα, μια διαδικασία, ένα προϊόν ή έναν τρόπο λειτουργίας. Δεν αφορά μόνο στην τεχνολογία, είναι κυρίως ένας τρόπος σκέψης: το να βλέπουμε τα πράγματα διαφορετικά, να βρίσκουμε λύσεις εκεί όπου φαίνονται εμπόδια και να τολμούμε να αλλάζουμε. Νομίζω ότι οι γυναίκες από τη φύση μας έχουμε τη δυνατότητα να βρίσκουμε λύσεις, να ξεπερνάμε τα εμπόδια, να αλλάζουμε όταν πρέπει».

IT'S JUST PERIOD

Η Ισμήνη Δροσοφορίδου

είναι επικεφαλής μιας ομάδας ανθρώπων σε ένα μη κυβερνητικό οργανισμό, που δουλεύουν για να κάνουν κάτι αυτονόητο: να μπορούν όλες οι γυναίκες και τα κορίτσια στην Ελλάδα να διαχειρίζονται την περίοδό τους, χωρίς οικονομικό άγχος και χωρίς ντροπή.

Της ΜΑΝΙΝΑΣ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Η μέση γυναίκα περνάει τριάντα χρό-

νια της ζωής της ξεδεύοντας (πολλά λεφτά) για σερβιέτες και ταμπόν: στην Ελλάδα τα προϊόντα περιόδου, λες και δεν θεωρούνται απολύτως απαραίτητα, είναι πολύ ακριβά, επειδή έχουν υψηλότερο ΦΠΑ από τον καφέ στο χέρι... Υπάρχει τρόπος να αλλάξει αυτό; Να είναι οικονομικά τα ταμπόν, φθηνές οι σερβιέτες, έτσι ώστε να μη στριμώχνονται οι γυναίκες για κάτι που είναι αναγκαίο και απαραίτητο αυτή τη μία βδομάδα τον μήνα, τη βδομάδα που έχουμε περίοδο, όπως όλες οι γυναίκες του κόσμου; Όχι ότι σε ΟΛΟ τον κόσμο είναι οικονομικά αυτά τα είδη, απλώς στην Ελλάδα δημιουργούν ένα επιπλέον είδος φτώχειας στις γυναίκες: τη Φτώχεια Περίοδου.

Έτσι συναντάω τον κατάλληλο άνθρωπο για το θέμα, την Ισμήνη Δροσοφορίδου, μια νέα γυναίκα, η οποία αγωνίζεται για ν' αλλάξουν τα πράγματα, τουλάχιστον σε αυτόν τον τομέα, τη Φτώχεια Περίοδου. Η Ισμήνη ζει στην Αμερική τα τελευταία χρόνια, είναι ιδρύτρια του **It's Just Period** και Chief of Staff του **Puberty**, της πρώτης ολιστικής πλατφόρμας για την εκπαίδευση της Υγείας, για παιδιά από Α' Δημοτικού έως και Γ' Λυκείου. Μάλιστα το 2025, προτάθηκε για τα Greek International Women Awards, ενώ το 2023 ήταν Clinton Global Initiative Fellow. Με σούπερ σπουδές (Ψυχολογία στην Πάντειο, Δημόσια Πολιτική και Ανθρώπινα Δικαιώματα στο Columbia University), η έρευνά της για την οικονομική επίπτωση της φτώχειας περιόδου δημοσιεύθηκε στο Academic Commons του Columbia. Και δεν είναι ακόμα ούτε τριάντα χρονών. Ουάου. Οπότε, μπαίνουμε κατευθείαν στο θέμα.

— Τι είναι το It's Just period;

Το It's Just Period είναι ένας μη κυβερνητικός οργανισμός που ξεκίνησε από μια πολύ απλή παραδοχή: η περίοδος δεν είναι πολυτέλεια, δεν είναι επιλογή και δεν θα έπρεπε να αποτελεί εμπόδιο. Όλες οι γυναίκες και τα κορίτσια πρέπει να έχουν πρόσβαση σε ασφαλή και οικονομικά προσιτά προϊόντα περιόδου. Στην πράξη, είμαστε μια ομάδα ανθρώπων που δουλεύουμε για να κάνουμε κάτι αυτονόητο: να μπορούν όλες οι γυναίκες και τα κορίτσια στην Ελλάδα να διαχειρίζονται την περίοδό τους, χωρίς οικονομικό άγχος και χωρίς ντροπή.

Το It's Just Period είναι ο πρώτος και μοναδικός οργανισμός στην Ελλάδα που δραστηριοποιείται για τη μείωση του ΦΠΑ στα προϊόντα περιόδου. Παράλληλα, δουλεύουμε για την καταπολέμηση του στίγματος και της φτώχειας περιόδου μέσα από δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού. Με λίγα λόγια, προσπαθούμε να μετατρέψουμε ένα «αμήχανο θέμα» σε αυτό που θα έπρεπε να είναι από την αρχή: ένα αυτονόητο δικαίωμα.

— Βασικός στόχος είναι να μειωθεί το ΦΠΑ στα προϊόντα περιόδου; Πώς εξηγείται το υψηλό ΦΠΑ σε κάτι που είναι απαραίτητο στις γυναίκες;

Ναι. Ένας από τους βασικούς μας στόχους είναι η μείωση του ΦΠΑ στα προϊόντα περιόδου, από το 24% στο 6% ιδανικά ή, έστω, στο 13%. Τα προϊόντα περιόδου –σερβιέτες, ταμπόν, κύπελλα, εσώρουχα περιόδου– είναι είδη πρώτης ανάγκης. Δεν είναι κάτι που «επιλέγεις» να αγοράσεις. Τα χρειάζεσαι κάθε μήνα, για περίπου 35-40 χρόνια της ζωής σου. Κι όμως, στην Ελλάδα φορολογούνται με τον υψηλότερο δυνατό συντελεστή ΦΠΑ, τον ίδιο που έχουν τα τσιγάρα ή τα καλλυντικά. Πώς εξηγείται αυτό; Πολύ απλά: ιστορικά, η περίοδος δεν αντιμετωπίστηκε ποτέ ως πολιτικό ή οικονομικό ζήτημα. Ήταν κάτι «γυναϊκό», άρα ιδιωτικό. Κάτι που δεν συζητιέται και πολύ, άρα δεν διεκδικείται. Τελικά, δεν ιεραρχήθηκε ως ανάγκη από το κράτος.

Το παράδοξο είναι ότι την ίδια στιγμή, άλλα προϊόντα που σωστά θεωρούνται απαραίτητα, για παράδειγμα το ψωμί, το γάλα, οι παιδικές πάνες, ακόμα κι ο καφές, έχουν μειωμένο ΦΠΑ 13% ή και 6%. Αν αυτά αναγνωρίζονται ως είδη πρώτης ανάγκης, τότε γιατί όχι και τα προϊόντα περιόδου; Σύμφωνα με το ψήφισμα της 15ης Ιανουαρίου 2019 (2020/C 411/06) σχετικά με την ισότητα των φύλων και τις φορολογικές πολιτικές στην ΕΕ, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κάλεσε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ να καταργήσουν τον φόρο στα εμμηνορροϊκά προϊόντα, τον λεγόμενο «φόρο ταμπόν» ή «φόρο περιόδου», αξιοποιώντας την ευελιξία που εισάγεται στην Κοινωνική Οδηγία για τον ΦΠΑ και εφαρμόζοντας απαλλαγές ή συντελεστή ΦΠΑ 0% για αυτά τα βασικά αγαθά. Έκτοτε, 16 ευρωπαϊκές χώρες (καθώς και το Ηνωμένο Βασίλειο) έχουν προχωρήσει στη μείωση του ΦΠΑ στα εν λόγω προϊόντα. Και στην Κύπρο σήμερα, τα εμμηνορροϊκά προϊόντα υπόκεινται σε καθεστώς μηδενικού συντελεστή ΦΠΑ.

Εμείς λέμε κάτι πολύ απλό: αν το κράτος αναγνωρίζει ότι η περίοδος είναι ανάγκη (και το κάνει ήδη, μέσα από πιλοτικά προγράμματα δωρεάν διανομής), τότε αυτό πρέπει να ισχύει για όλες τις γυναίκες, όχι μόνο για κάποιες, και όχι μόνο σε κάποιες περιοχές. Η

μείωση του ΦΠΑ είναι μια μικρή, οικονομική και απολύτως εφαρμόσιμη παρέμβαση.

— Μας λες κάποιες δράσεις του It's Just period και δράσεις τις οποίες έχει προγραμματίσει;

Σε εθνικό επίπεδο: Η δουλειά μας βασίζεται σε τρεις βασικούς πυλώνες. Πρώτον, την πολιτική ανάλυση και τη συνηγορία, με έμφαση στο ερευνητικό μας έργο – ανάμεσά τους και η πρώτη πανελλαδική έρευνα της τελευταίας δεκαετίας, που πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με το Deon Policy Institute & το When, η οποία αποτυπώνει τη φτώχεια περιόδου στην Ελλάδα. Η έρευνα χρηματοδοτήθηκε από τη Lidl Hellas & το Mediterranean Women's Fund, ενώ ο επιστημονικός συνεργάτης είναι η MRB.

Δεύτερον, την εκπαίδευση: δουλεύουμε με γονείς, εκπαιδευτικούς και το ευρύ κοινό, παρέχοντας δωρεάν εκπαιδευτικό υλικό online και μέσα από τα social media, με στόχο να εξαλείψουμε το στίγμα γύρω από την περίοδο και να μιλήσουμε γι' αυτήν ανοιχτά και σωστά.

Τρίτον, τη δωρεάν διάθεση ποιοτικών και ασφαλών προϊόντων περιόδου σε γυναίκες/κορίτσια που τα έχουν ανάγκη. Για παράδειγμα, τον Νοέμβριο του 2025 διαθέσαμε παραπάνω από 12.000 δωρεάν προϊόντα σε 6 πανεπιστήμια της Αττικής.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο: Το It's Just Period ένωσε τις δυνάμεις του με 36 οργανισμούς από όλη την Ευρώπη, καλώντας τους ευρωπαίους θεσμούς να προχωρήσουν σε ουσιαστική δράση, ξεκινώντας από το Μανιφέστο για την Υγεία της Περιόδου (Menstrual Health Manifesto).

Παράλληλα, ζητάμε από την Ευρωπαϊκή Ένωση να αναγνωρίσει την υγεία της περιόδου ως ζήτημα δημόσιας υγείας και ισότητας των φύλων. Να χαρτογραφήσει τη φτώχεια περιόδου σε όλα τα κράτη-μέλη. Να υιοθετήσει πολιτικές που μειώνουν τη φτώχεια περιόδου, όπως τη μείωση του ΦΠΑ στα προϊόντα περιόδου, τη ρύθμιση των τιμών τους, τη δωρεάν διάθεση προϊόντων περιόδου. Και να ενισχύσει την ικανότητα των κρατών-μελών να προωθήσουν την εμμηνορροϊκή ισότητα.

— Υπάρχει κατά τη γνώμη σου στίγμα περιόδου στη σημερινή Ελλάδα;

Ναι, υπάρχει. Όχι πάντα με τη μορφή ανοιχτής προκατάληψης, αλλά πιο συχνά ως σιωπή, αμηχανία και αποφυγή. Η περίοδος εξακολουθεί να θεωρείται κάτι «ιδιωτικό», κάτι που δεν συζητιέται εύκολα ούτε στο

Χώρες με πιο φιλική προς τη γυναίκα πολιτική σε θέματα περιόδου

Κύπρος: έχει μηδενικό ΦΠΑ σε πολλά βασικά αγαθά, συμπεριλαμβανομένων και των προϊόντων περιόδου.

Γερμανία: μείωσε τον φόρο στο -7%, θεωρώντας τα προϊόντα περιόδου είδη ανάγκης, όπως και άλλες χώρες π.χ. Γαλλία, Βέλγιο, Πορτογαλία, Ιταλία, Ισπανία, Μάλτα, Β. Μακεδονία.

Ηνωμένο Βασίλειο: κατάργησε τον φόρο μετά το Brexit.

Αυστραλία, Καναδάς, Ινδία: έχουν πλήρη απαλλαγή ή καμία φορολόγηση.

Fun fact: Η Κένυα ήταν η πρώτη χώρα που μείωσε το ΦΠΑ στα προϊόντα περιόδου, το 2004.

Αν θέλεις και εσύ να στηρίξεις το έργο του It's Just Period υπόγραψε [το petition εδώ](#)

σπίτι, ούτε στο σχολείο, ούτε στον δημόσιο λόγο. Αυτό φαίνεται από μικρά αλλά χαρακτηριστικά πράγματα: από το πώς μεγαλώνουμε τα κορίτσια ώστε να κρύβουν τη σερβιέτα στο μανίκι τους, από το πόσο δύσκολο είναι ακόμα για πολλούς ενήλικες να πουν τη λέξη «περίοδος» χωρίς να χαμηλώσουν τη φωνή τους, μέχρι το γεγονός ότι για χρόνια, τα προϊόντα περιόδου δεν αναγνωρίστηκαν θεσμικά ως είδη πρώτης ανάγκης. Το στίγμα δεν σημαίνει απαραίτητα κακή πρόθεση. Συχνά σημαίνει απλώς ότι δεν μιλήσαμε ποτέ αρκετά γι' αυτό. Και όταν δεν μιλάμε, το πρόβλημα γίνεται αόρατο, άρα και εύκολο να αγνοηθεί. Τα στοιχεία που έχουμε από την έρευνα μας δείχνουν ξεκάθαρα ότι η σιωπή έχει πραγματικές συνέπειες για γυναίκες και κορίτσια, ειδικά για εκείνες/εκείνα που βρίσκονται σε πιο ευάλωτη θέση.

— Υπάρχει επαρκής ενημέρωση για την περίοδο στα προ-έφηβα κορίτσια;

Όχι. Όχι συστηματικά και όχι ισότιμα. Η ενημέρωση για την περίοδο στην Ελλάδα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την τύχη: από το σχολείο στο οποίο φοιτά ένα παιδί, από το πόσο άνετα νιώθει ένας εκπαιδευτικός ώστε να μιλήσει για το θέμα, ή από το αν υπάρχει κάποιος στο οικογενειακό περιβάλλον που θα το εξηγήσει έγκαιρα. Στα σχολεία, η περίοδος συνήθως αντιμετωπίζεται αποσπασματικά, συχνά αφού κάποια κορίτσια έχουν ήδη την εμπειρία της περιόδου χωρίς προετοιμασία. Σπάνια μιλάμε για την περίοδο με όρους καθημερινότητας, φροντίδας, συναισθημάτων ή πρακτικών αναγκών. Και σχεδόν ποτέ δεν μιλάμε γι' αυτή χωρίς ντροπή. Το αποτέλεσμα είναι ότι πολλά κορίτσια μπαίνουν στην εφηβεία χωρίς βασικές πληροφορίες, με φόβο, άγχος ή παραπληροφόρηση. Και αυτό δεν είναι απλώς θέμα γνώσης – είναι θέμα αυτοπεποίθησης, υγείας και αξιοπρέπειας.

— Πώς αποφάσισες να ασχοληθείς εσύ προσωπικά με αυτό το θέμα;

Το 2022, στο παγκόσμιο συνέδριο Fora Network for Change στον Καναδά, άκουσα μια Αμερικανίδα ακτιβίστρια να λέει πως θεωρεί απαραίτητο τον φόρο περίπου 7% που επιβάλλουν ορισμένες Πολιτείες στα προϊόντα περιόδου. Λίγους μήνες αργότερα, βρέθηκα στην Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Γυναίκων του ΟΗΕ και εκεί συνειδητοποίησα κάτι σημαντικό: αυτό το ζήτημα δεν αφορά μόνο την Ελλάδα, είναι παγκόσμιο. Ακολούθησαν δύο χρόνια έρευνας μέσα από τη μεταπτυχιακή μου διπλωματική στο Columbia University, η οποία δημοσιεύτηκε στο Academic Commons του Πανεπιστημίου. Το 2024 αποφάσισα ότι το θέμα χρειάζεται να αντιμετωπιστεί συστηματικά και στοχευμένα. Κάπως έτσι γεννήθηκε το It's Just Period.

Στοιχεία

- ~1/10 γυναίκες χρησιμοποιεί αυτοσχέδια μέσα, χαρτιά και πανιά, λόγω οικονομικών δυσκολιών στη διάρκεια του τελευταίου χρόνου.
- Παραπάνω από 1/10 γυναίκες δεν μπορούσε να αγοράσει προϊόντα περιόδου για τον εαυτό της, λόγω κόστους, στη διάρκεια του τελευταίου χρόνου.
- 2/10 γυναίκες έχουν παραλείψει την αγορά βασικών αγαθών (όπως απορρυπαντικά) για να αγοράσουν προϊόντα περιόδου. **A**

Σπάνια μιλάμε για την περίοδο με όρους καθημερινότητας, φροντίδας, συναισθημάτων ή πρακτικών αναγκών. Και σχεδόν ποτέ δεν μιλάμε γι' αυτή χωρίς ντροπή.

ΤΙ ΠΑΙΖΕΙ ΜΕ ΤΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ;

ΜΕΧΡΙ ΧΘΕΣ ΔΕΝ ΗΤΑΝ ΠΟΥΘΕΝΑ. ΣΗΜΕΡΑ ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΤΟΥ.

Μέχρι πριν από λίγα χρόνια, για να μην πω μέχρι πρόπερσι, το ποδόσφαιρο γυναικών έμοιαζε να ζει σε ένα δικό του, παράλληλο σύμπαν. Άδεια γήπεδα. Ελάχιστη κάλυψη. Πλήρης αδιαφορία. Και ξαφνικά – μπουμ! Το Camp Nou της Μπαρτσελόνα γέμισε με πάνω από ενενήντα χιλιάδες θεατές για το Τσάμπιονς Λιγκ γυναικών. Το Μουντιάλ Γυναικών έσπασε ρεκόρ τηλεθέασης. Οι αθλήτριες γίνονται γνωστές με το μικρό τους όνομα και ποζάρουν σε καμπάνιες μόδας. **Τι ακριβώς συνέβη;**

Της ΕΛΕΝΑΣ ΛΑΝΑΡΑ

Κ

αταρκήν, αν υπάρχει ένας άνθρωπος που δεν είναι αρμόδιος να μιλήσει για ποδόσφαιρο αυτός είμαι εγώ. Ανδρών, γυναικών ή ό,τι – δεν το κατάλαβα ποτέ. Σαν παιδάκι, τα καλοκαίρια στη Χαλκιδική, έπαιζα καμιά φορά, αλλά μόνο και μόνο επειδή αυτό έκαναν και όλα τ' άλλα παιδάκια – ήμουν τέρμα πάντα, να μη χρειάζεται να τρέχω. Αργότερα, στο γυμνάσιο, μπάλα έπαιζαν κυρίως τα αγόρια. Εμείς τα κορίτσια παίζαμε μπάσκετ, κι όποτε έπρεπε να το κάνω, μία έγνοια είχα: να αποφύγω την μπάλα μη φάω καμιά στο κεφάλι... Δεν το 'χω με τα ομαδικά σπορ, ποτέ δεν το 'χα. Το μόνο ματς που έχω δει στη ζωή μου ήταν εκείνο με τη Γαλλία, που πήραμε το Κύπελλο. Τέλος.

Και αυτό κάνει ακόμη πιο εντυπωσιακό αυτό που συμβαίνει. Αν εγώ, που είμαι τόσο βαθιά νυχτωμένη σε σχέση με το σπορ, βομβαρδίζομαι συνεχώς με τις λέξεις «ποδόσφαιρο γυναικών», σίγουρα κάτι τρέχει. Και τρέχει με ταχύτητα, όχι αστεία. Αυτή τη στιγμή, μαθαίνω, το ποδόσφαιρο γυναικών είναι δέκατο σε οπαδούς παγκοσμίως. Σε πέντε χρόνια, μετά το UEFA του 2029, αναμένεται να είναι στην πρώτη πεντάδα, μαζί με το ποδόσφαιρο ανδρών, το μπάσκετ, την κολύμβηση, τη Formula 1. Τα τελευταία χρόνια απέκτησε πάνω από εκατόν ογδόντα έξι εκατομμύρια οπαδούς. Τους περισσότερους, αναλογικά, τους έχει η Κολομβία, όπου ο μισός πληθυσμός δηλώνει φαν του αθλήματος. Όσο για τις γυναίκες που

παίζουν ποδόσφαιρο, στην Ισπανία αυξήθηκαν κατά 95%, στη Γαλλία κατά 200% και στην Κίνα κατά 300%. Προσωπικά, το βρίσκω εντυπωσιακό. Και στην Ελλάδα; Εδώ η αλλαγή είναι ίσως πιο αργή, αλλά είναι υπαρκτή. Ο αγώνας της Εθνικής Γυναικών Ελλάδας με τη Σκωτία είχε πάνω από δύο εκατομμύρια τηλεθεατές, που συντονίστηκαν έστω και για λίγο ώστε να παρακολουθήσουν. Και στον τελικό της ΑΕΚ για την κατάκτηση του πρωταθλήματος οι κερκίδες είχαν δεκαπέντε χιλιάδες θεατές, αριθμό ρεκόρ για τα ελληνικά δεδομένα. Η έκρηξη ακόμη δεν έχει γίνει, αλλά το φιτίλι έχει ανάψει.

Για την ιστορία

Τον Αυγουστο του 1869, το *Harper's Bazaar* φωτογράφησε κάποιες κομψά ντυμένες γυναίκες να κλοτσούν μια μπάλα. Κάτι σαν να δήλωναν «μπορούμε αν θέλουμε». Η πρώτη ομάδα γυναικών λέγεται ότι δημιουργήθηκε στο Εδιμβούργο από τη σουφραζέτα Έλεν Μάθιους –γνωστή με το ψευδώνυμο Μις Γκράχαμ– η οποία ήταν σ' αυτήν τερματοφύλακας. Το πρώτο οργανωμένο ματς γυναικών, το 1881, μεταξύ Αγγλίας και Σκωτίας είχε δώδεκα χιλιάδες θεατές. Αλλά η πρώτη χρυσή εποχή του ποδοσφαί-

Megan Rapinoe

Sam Kerr

ρου γυναικών ήταν στις αρχές του 20ού αιώνα. Γράφεται ότι έγινε αγώνας με 53.000 θεατές. Και ξαφνικά, το 1921, απαγορεύτηκε επειδή θεωρήθηκε «αταίριαστο για τις γυναίκες». Κάποιοι υποστηρίζουν ότι αυτό συνέβη επειδή είχε γίνει τόσο δημοφιλές, που ανταγωνιζόταν το ανδρικό.

Σε κάθε περίπτωση, πήρε πενήντα χρόνια για να αλλάξει κάπως η κατάσταση. Ακόμη και το 1991, στο πρώτο Παγκόσμιο Κύπελλο Γυναικών στην Κίνα, η FIFA φοβόταν τόσο πολύ ότι οι κερκίδες θα μείνουν άδειες, που δώρισε 124.000 εισιτήρια. Συνολικά ήταν εκατόν τριάντα χιλιάδες.

Μ' άλλα λόγια, όλα αυτά τα χρόνια τα κορίτσια δεν αγωνίζονταν μόνο για να βάλουν γκολ. Αλλά και για να κερδίσουν την αναγνώριση – να πείσουν, κόντρα στα στερεότυπα, ότι εννοούν αυτό που κάνουν και ότι έχουν λόγο ύπαρξης στο γήπεδο. Να διεκδικήσουν τον σεβασμό. Και μαζί, μεγαλύτερη κάλυψη από τα μέσα, καλύτερες εγκαταστάσεις. Και, βέβαια, καλύτερες αμοιβές.

Μέχρι και σήμερα, που ακόμη κι εγώ η άσχετη έμαθα το όνομα της Μέγκαν Ραπινό και της Αλίσα Λέμαν, οι αμοιβές τους είναι αστειές μπροστά σ' αυτές των ανδρών. Η πιο καλοπληρωμένη γυναίκα στο ποδόσφαιρο, η Αϊτάνα Μπουμάτι, κερδίζει 835.000 λίρες τον χρόνο. Ο πιο καλοπληρωμένος άντρας ποδοσφαιριστής, ο Κριστιάνο Ρονάλντο, έχει ετήσιο εισόδημα 173 εκατομμύρια λίρες. Ναι, οι μισθοί είναι μη συγκρίσιμοι. Το ποδόσφαιρο ανδρών είναι μια βιομηχανία δισεκατομμυρίων. Το γυναικείο μέχρι χθες ήταν μια γραφική υποσημείωση.

Ποπ κουλτούρα

Και για να ξεφύγουμε από την παγίδα της φεμινιστικής θεώρησης, γεγονός είναι ότι τα επαγγελματικά σπορ είναι (και) ψυχαγωγικά προϊόντα. Που ανταγωνίζονται με άλλα ψυχαγωγικά προϊόντα για την προσοχή του κοινού. Μ' άλλα λόγια, για να υπάρξουν, πρέπει να έχουν οπαδούς. Κι εδώ το ποδόσφαιρο γυναικών τα πάει εξαιρετικά. Μέχρι το 2030 θα έχει 800 εκατομμύρια οπαδούς. Αυτό λέει έρευνα με τίτλο «*Undervalued to Unstoppable*», στην οποία συμμετέχει η Pepsico.

Έκπληξη – η Pepsico είναι ένας από τους μεγαλύτερους χορηγούς του ποδοσφαίρου γυναικών. Ευλογάει τα γένια της και διαφημίζει το προϊόν της; Ίσως. Αλλά έτσι πάνε τα πράγματα. Κάποιος πρέπει να πιστέψει στη δυναμική σου και να επενδύσει σ' αυτήν προκειμένου να εξελιχθεί. Κι αυτός ο κάποιος είναι οι χορηγοί. Με τις χορηγίες αυξάνεται η προβολή και με την προβολή αυξάνονται οι οπαδοί κι έτσι αυξάνονται οι χορηγοί και πάει λέγοντας.

Μιλώντας για οπαδούς, εδώ συμβαίνει κάτι ενδιαφέρον. Σύμφωνα με την ίδια έρευνα, οι φαν του ποδοσφαίρου γυναικών ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα των 25 έως 44 ετών. Στα άλλα σπορ είναι κατά κανόνα 44 φεύγα. Όχι μόνο είναι νεότεροι, αλλά είναι επίσης φαν της μουσικής και των video games. Και των σόσιαλ. Κι αυτό φαίνεται.

Το ποδόσφαιρο ανδρών χτίστηκε κάποτε μέσα από τις αθλητικές εφημερίδες, το ραδιόφωνο και τα τηλεοπτικά δικαιώματα. Το γυναικείο χτίζεται, ή έστω γίνεται γνωστό, μέσα από το Instagram και το Tik Tok. Η Ελβετή Αλίσα Λέμαν, με 16,5 εκατομμύρια ακολούθους, ανεβάζει βίντεο από τις προπονήσεις και από το μπασκέτбол, προμοτάρει μαγιό και ξενοδοχεία και οι φαν την παρακολουθούν ευλαβικά. Είναι σπουδαία αθλήτρια, αλλά είναι και ποπ σταρ.

Το ποδόσφαιρο γυναικών ξεφεύγει από τις γραμμές του γηπέδου, και οι παίκτριες επίσης. Η Αλέξια Πουτέλας, η La Reina της Μπαρτσελόνα, ποζάρει σε καμπάνια της Nike και πρωταγωνιστεί στο ντοκιμαντέρ «*EQUALS*» του Netflix. Η Μέγκαν Ραπινό έχει γίνει πολιτικό και φεμινιστικό σύμβολο μέσα από τον ακτιβισμό για τα δικαιώματα των γυναικών και της LGBTQ+ κοινότητας. Η Αυστραλή Σαμ Κερ φωτογραφίζεται για τη *Vogue*. Και η Λία Γουίλιαμσον της Άρσεναλ είναι φασιονίστα με επιρροή στις πασαρέλες. Συγχρόνως, το Netflix προβάλλει το «*The Ladies with Style*», την ιστορία μιας γυναικείας ομάδας από την Αφρική. Και στη Γαλλία γυρίστηκε η ταινία «*Marinette*», βιογραφία της Μαρινέτ Πισόν.

Δεν είναι απλώς κορίτσια με φανέλα. Αλλά και με θέσεις, με άποψη, με στίλ, με παρουσία και ιστορία. Οι γυναίκες του ποδοσφαίρου γίνονται κομμάτι της ποπ κουλτούρας – μας αφορούν. Είναι αθλητισμός; Είναι χειραφέτηση; Είναι μάρκετινγκ; Όπως και να 'χει, πιστεύω πως είναι για καλό. Τα κορίτσια έχουν πάρει το παιχνίδι στα χέρια τους. Κι αυτή τη φορά οι κερκίδες θα είναι γεμάτες. **A**

Η πρώτη ομάδα γυναικών λέγεται ότι δημιουργήθηκε στο Εδιμβούργο από τη σουφραζέτα Έλεν Μάθιους –γνωστή με το ψευδώνυμο Μις Γκράχαμ– η οποία ήταν σ' αυτήν τερματοφύλακας. Το πρώτο οργανωμένο ματς γυναικών, το 1881, μεταξύ Αγγλίας και Σκωτίας είχε δώδεκα χιλιάδες θεατές.

Leah Williamson

ΤΟ TREND ΤΟΥ NAKED DRESS ΣΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΧΑΛΙ

Μη σοκάρεστε: Το naked dress δεν είναι «γυμνό», είναι απλά μια προκλητική σκηνοθεσία

Του ΓΙΑΝΝΗ ΝΕΝΕ

Πρόκειται για ρούχο που φοράει την ιδέα της γύμνιας, αφήνοντας μόνο το φερμουάρ, ως το τελευταίο ίχνος ένδυσης. Είναι όπως στα θέατρα, που φοράνε το σκότος για να κατευθύνουν το βλέμμα και να παράγουν νόημα. Το πιο αποκαλυπτικό σ' αυτά τα φορέματα δεν είναι το δέρμα, αλλά οι συζητήσεις που ξεσπούν γύρω τους.

Σήμερα, η τάση ξαναγράφεται από τα social media, από τεχνολογίες υφασμάτων και εργοστάσια, αλλά και από μια πολιτισμική αμφιθυμία: ελευθερία σώματος αλλά και επιστροφή στην ευπρέπεια, με τους θεσμούς να περνούν ακόμη και σε ρητές απαγορεύσεις της γύμνιας στο κόκκινο χαλί.

Γι' αυτόν τον λόγο, όλο και πιο συχνά οι διασημότητες κάνουν άλλη εμφάνιση στο κόκκινο χαλί, άλλη στην αίθουσα και άλλη στο after party, και όλοι μένουν ικανοποιημένοι.

Ψάξαμε τι είναι αυτό που ορίζει αισθητικά το naked dress, την ιστορία του, από τον 18ο αιώνα μέχρι το ινσταγκραμικό σήμερα, καταγράψαμε ορόσημα και παραδείγματα, αναρωτηθήκαμε για την εμπορικότητα του «λαμπερού τίποτα», για τη σχεδιαστική ευελιξία που το εμπνέεται, την κοινωνική αποδοχή και την επιρροή των influencers. Τι έπαθαν όλες και γδύνονται στο κόκκινο χαλί;

© ERIC WEISS/WWD/PENSKEMEDIA VIA GETTY IMAGES

Naked dress θα πει...

Ο ορισμός είναι σχεδόν ειρωνικός: ρούχο που ντύνει το σώμα, αλλά φαίνεται σαν να μην το ντύνει. Η αισθητική του πατάει σε δύο τεχνάσματα: τη διαφάνεια και την ψευδαίσθηση. Το ύφασμα δεν κρύβει απαραίτητα το σώμα, απλώς το μετατρέπει σε «εικόνα» (και την εικόνα σε διαπραγματεύσιμο προϊόν). Από άποψη υλικών, το naked dress αγαπά τις επιφάνειες που συμπεριφέρονται σαν λεπτό φίλτρο κάμερας: τούλι-οφθαλμαπάτη, δίχτυ, μεταλλικά ή συνθετικά πλεκτά, γάζες, μουσελίνες, εφαρμοστές δαντέλες, κεντήματα ή χάντρες στα επίμαχα σημεία, που μοιάζουν σαν τεράστια διαφημιστική πινακίδα η οποία ουρλιάζει «ΕΔΩ!». Ακόμη κι όταν ένα φόρεμα είναι κλειστό παντού, μπορεί να μοιάζει ανοικτό, χάρη στη nude επένδυση και τη στρατηγική διακόσμηση.

Παλιό όσο και το παραδοσιακό γυμνό

Το δημόσιο γυμνό γεννήθηκε από τη στιγμή που η απλότητα έγινε πρόκληση. Στη δεκαετία του 1780, η Μαρία Αντουανέτα έκανε γνωστή τη «σεμίζ α λα ρεν», την πουκαμίσια της βασίλισσας, ένα βαμβάκερο, λευκό σχεδόν εσώρουχο-φόρεμα, που προκάλεσε αντιδράσεις ακριβώς επειδή έμοιαζε πολύ με τις πιτζάμες της – δηλαδή με κάτι που δεν προοριζόταν για δημόσια θέα. Σε μουσειακές καταγραφές της εποχής υπογραμμίζεται και η πολιτική οικονομία του υφάσματος: η στροφή στο βαμβάκι είχε διεθνείς/εμπορικές προεκτάσεις και έβαζε σε δύσκολη θέση τις βιοτεχνίες που ζούσαν από το μετάξι. Το 1783, η επίσημη ζωγράφος της Αντουανέτας, η Ελιζαμπέτ Λουίζ Βιζέ Λε Μπρεν, ζωγράφισε τη βασίλισσα με την πουκαμίσια, και η έκθεση του πορτρέτου προκάλεσε σκάνδαλο, σε βαθμό που η ιστοριογραφία της τέχνης αντιμετωπίζει το ρούχο της ως χαρακτηριστικό παράδειγμα του πώς ένα «χαλαρό» ένδυμα μπορεί να εκληφθεί ως πολιτική δήλωση.

Ο όρος του naked dress, πάντως, αποκτά λαϊκή ονομασία και μαζική διάδοση όταν η pop κουλτούρα τον ξεστομίζει με την άνεση που έχει μόνο η τηλεόραση. Στη σειρά «Sex and the City», η Κάρι Μπράντσο (Σάρα Τζέσικα Πάρκερ) φόρεσε ένα μίνιμαλ φόρεμα DKNY, σε επεισόδιο που γυρίστηκε το 1998 – και το naked dress μπήκε στο λεξιλόγιο ως κάτι που μπορεί να φορεθεί και για ραντεβού, όχι μόνο για σκάνδαλο. Από εκείνη τη στιγμή, η τάση έχει τη στήριξη της υψηλής ραπτικής, με την ιδιαίτερη εργαστηριακή τεχνική από τη μία, και την ευκολία της μαζικής αναπαραγωγής, εφόσον καθαγιασθηκε, από την άλλη. Από σκάνδαλο, έγινε όρος, γλώσσα.

Γιατί τώρα;

Υποπτη ερώτηση αλλά και χρήσιμη. Η απάντηση για το naked dress βγαίνει από τον συνδυασμό τριών δυνάμεων: πολιτισμική ένταση, τεχνολογική δυνατότητα και αλγοριθμική ανταμοιβή. Η πολιτισμική συνθήκη είναι αντιφατική: από τη μία, μια ώθηση προς την αυτοδιάθεση και την ελευθερία του σώματος και από την άλλη, ένα κύμα επιτήρησης, ηθικού πανικού και σχολιασμού, που συχνά είναι πιο ωμός κι από το ίδιο το ρούχο. Το αποτέλεσμα είναι παράδοξο αλλά προβλέψιμο: όσο περισσότερο σκανδαλίζεται ο κόσμος, τόσο περισσότερο το naked dress λειτουργεί ως μηχανή ορατότητας.

Και μετά έρχεται η τεχνολογία. Το naked dress δεν δημιουργείται χωρίς λεπτά υλικά και χωρίς τεχνικές που επιτρέπουν στο ρούχο να

μένει στη θέση του, ενώ μοιάζει να μην έχει σταθεί πουθενά. Δύσκολη η εξίσωση. Στις πασαρέλες, το αποκορύφωμα αυτής της τεχνολογικής φαντασίωσης ήταν το 2022, όταν ένα φόρεμα ψεκάστηκε πάνω σε σώμα μοντέλου, με υλικό τύπου spray-on, που στερεοποιείται στο δέρμα – μια θεατρική στιγμή. Η αλγοριθμική ανταμοιβή κάνει τα υπόλοιπα. Στο Instagram και στο TikTok τα ρούχα λειτουργούν πλέον ως εικονίδια: πρέπει να «διαβάζονται» σε μισό δευτερόλεπτο, να γεννούν σχόλιο, να κάνουν τον θεατή να σταματήσει το scroll. Οπότε η μόδα μετατρέπεται σε σύντομο δράμα: κι ένα ρούχο που είναι και δεν είναι ρούχο είναι το τέλειο δόλωμα.

Ιστορικές στιγμές του naked dress

Το naked dress σε έξι εμβληματικές εμφανίσεις που ισορροπούν ανάμεσα σε τέχνη, σκάνδαλο, τεχνική και marketing.

1. Η **Μέριλιν Μονρόε** με φόρεμα του Jean Louis στο Madison Square Garden, 19 Μαΐου 1962. Flesh tone-δεύτερο δέρμα από εξαιρετικά λεπτή γάζα, στολισμένη με χιλιάδες στρας. Ένα φόρεμα τόσο στενό, που, όπως αναφέρεται, ράφτηκε πάνω της πριν τη συγκεκριμένη εμφάνιση. (Το «κατέστρεψε» φορώντας το η Κιμ Καρντάσιαν, στις 2 Μαΐου 2022, στο Met Gala, στη Νέα Υόρκη.)
2. Η **Σερ** με το περίφημο φόρεμα του αγαπημένου της σχεδιαστή Bob Mackie στο Met Gala, το 1974. Η γυμνή οφθαλμαπάτη, με καλυμμένα τα στρατηγικά σημεία, έβαλε το γυμνό σε εισαγωγικά και την υψηλή κοινωνία σε αμηχανία.
3. Η **Κέιτ Μος** με το φόρεμα της Liza Bruce στο πάρτι του πρακτορείου μοντέλων Elite Model Management, το 1993. Ένα φαινομενικά απλό slip dress, μέχρι να το χτυπήσουν τα φλας. Τότε ήταν που η διαφάνεια έγραψε ιστορία.
4. Η **Ρόουζ Μακ Γκάουαν** με το (τρόπος του λέγειν) φόρεμα της Maja Hanson στα MTV Video Music Awards, το '98. Αλυσίδες από χάντρες πλεγμένες πάνω στο σώμα – ένα look που συνδέθηκε με το αφήγημα της πρόκλησης απέναντι στην κουλτούρα εκμετάλλευσης που κυριαρχεί στο Χόλιγουντ. Ή όλα μπερδεύονται γλυκά...
5. Η **Ριάνα** με φόρεμα του Adam Selman στα Βραβεία του Council of Fashion Designers of America, το 2014. Βάση από δίχτυ και πάνω του ραμμένα περισσότερα από 230.000 κρύσταλλα Swarovski, δίνοντας τέτοιες λάμπειες από κάθε πιθανή γωνία, που, πραγματικά, έμοιαζε φτιαγμένο για να φωτογραφηθεί.
6. Η **Φλόρενς Πιου** με το «σόκιν πινκ» φόρεμα του Valentino σε σόου υψηλής ραπτικής στη Ρώμη, τον Ιούλιο του 2022. Εκτυφλωτικά ροζ διαφάνεια, που πυροδότησε τον πόλεμο «free the nipple» στα σχόλια. Παράλληλα και η μεγαλύτερη απόδειξη για το ότι η κοινωνία τρομάζει με το γυναικείο σώμα.

... και μερικές άλλες φίλες

Η σύγχρονη φάση, πάντως, δείχνει ότι το naked dress έχει φύγει από το εξαιρετικό γεγονός και έχει γίνει μεθοδολογία. Στις 29 Οκτωβρίου 2025, η **Σίντνεϊ Σουίνι** εμφανίστηκε με ασημένιο, διάφανο φόρεμα της συλλογής του Christian Cowan για την άνοιξη 2026, με τα σχόλια να το συνδέουν (όχι τυχαία) με το μήνυμα της γυναικείας ενδυνάμωσης την ίδια βραδιά.

Στις 2 Φεβρουαρίου 2025, η **Μπιάνκα Σενσόρι** εμφανίστηκε δίπλα στον Κάνιε Γουέστ στην τελετή των Grammy Awards φορώντας ένα γούνινο παλτό που αποκάλυπτε το απόλυτα διαφανές μη-ρούχο της – ένα εξαιρετικά διάφανο, σχεδόν see-through μίνι φόρεμα που άφηνε πολύ λίγα στη φαντασία. Ουσιαστικά μπορούσε κανείς να δει το σώμα της, χωρίς εσώρουχα, κάτω από το

ύφασμα. Η εμφάνιση προκάλεσε μια παγκόσμια πολιτισμική διαμάχη: Απελευθερωτική performance ή δημόσια ένδειξη ελέγχου και επιβολής;

Και καθώς γράφονται αυτά, η τάση όχι μόνο δεν εξαφανίζεται, αλλά αποκτά πιο θεατρικές παραλλαγές: την 1η Φεβρουαρίου 2026, η **Τσάπελ Ρόου** φόρεσε δημιουργία του οίκου Mugler από τον Miguel Castro Freitas. Το φόρεμα συγκρατούσαν μπροστά της (προσθετικά) nipple piercings – αναβίωση μιας couture ιδέας του μακαρίτη του Thierry Mugler από το 1998, που μεταφέρθηκε σχεδόν αυτούσια στο meme-σύμπαν της εποχής.

Δύο ακόμη πρόσφατες ενδείξεις «αντοχής» είναι χαρακτηριστικές: στις 11 Φεβρουαρίου 2026, η **Χέιλι Μπίμπερ** φόρεσε διάφανο μύρο φόρεμα Saint Laurent σε πρεμιέρα στο Σίδνεϊ, με τα δημοσιογράφους να το τοποθετούν ρητά στο χειρίδιό του «Πώς να φορέσετε το naked dress». Και στις 9 Φεβρουαρίου 2026, η **Αντζελίνα Τζολί** εμφανίστηκε σε πρεμιέρα στο Παρίσι με naked dress του Givenchy, υπογεγραμμένο από τη Sarah Burton – εκδοχή όπου η γύμνια «μαλακώνει», με ρομαντικά κεντήματα με ασημένιες λάμπειες.

Για πόσο ακόμα γυμνές;

Το naked dress προκαλεί πάντα τους ίδιους δύο αντίθετους τίτλους: απελευθέρωση και πρόκληση. Κάπου ανάμεσά τους καταλήγει να είναι και κάτι τρίτο: εργαλείο. Η δημόσια αντίδραση σπάνια είναι ουδέτερη, γιατί το naked dress ενεργοποιεί τρία ταμπού ταυτόχρονα: σώμα, σεξουαλικότητα και έλεγχο του βλέμματος (ποιος κοιτάζει ποιον, με ποια εξουσία). Τα media και το κοινό ανταποκρίνονται με μια γνωστή, θα έλεγε κανείς, σχεδόν χορογραφία. Στη φάση σοκ, παράγονται click bait τίτλοι, κανονικοί ηθικολογικοί καβγάδες και ένας καταρράκτης memes, που μεταφράζουν την αμηχανία σε χιούμορ, που, όπως κάθε καλό χιούμορ, κρύβει ένα μικρό μαχαίρι: κόβει τη συζήτηση τόσο, ώστε να χωρέσει σε λεζάντα.

Οι μεγάλες εταιρείες μόδας φαίνεται να ακολουθούν δύο διαφορετικούς δρόμους, που στην πράξη όμως συμβαδίζουν.

1) Παρουσιάζουν τη διαφάνεια ως υψηλή τέχνη. Δεν τη δείχνουν σαν φτηνό τρικ για να τραβήξει τα βλέμματα. Τι συνδέουν με τεχνική, ραπτική δεξιοτεχνία, λεπτομέρεια, ατελιέ που δουλεύουν σκληρά μέρες ολόκληρες για ένα αποτέλεσμα που δεν είναι πρόκληση αλλά τέχνη. Πρόκειται για craftsmanship, όχι για εύκολο εντυπωσιασμό.

2) Ταυτόχρονα, παίρνουν αυτή την εικόνα και τη μετατρέπουν σε προϊόν που μπορείς να αγοράσεις.

Βγάζουν οδηγούς του τύπου «πώς να φορέσεις τη διαφάνεια», λίστες αγορών, πιο οικονομικές εκδοχές. Η ιδέα του κόκκινου χαλιού γίνεται καθημερινό styling tip. Έτσι, κάτι που ξεκίνησε ως θεαματική εμφάνιση, μετατρέπεται σε οδηγία αγοράς. Με εσωτερική φόδρα ή χωρίς, το βασικό είναι ότι γίνεται εμπορεύσιμο.

Η πρόβλεψη, λοιπόν, αφορά λιγότερο το αν το naked dress θα φύγει ή θα μείνει, και περισσότερο το σε τι θα μεταλλαχθεί. Το naked dress πιθανότατα θα επιβιώσει ως τεχνική ορατότητας – ένα εργαλείο που θα εμφανίζεται σε κύματα, θα προσαρμόζεται σε νέους κανόνες (και νέες απαγορεύσεις) και θα αλλάζει ύφος όταν αλλάζει το πολιτισμικό κλίμα. Στα πιο αυστηρά χρόνια θα γίνεται πιο συμβολικό (illusion/κέντημα/overlay). Στα πιο χαλαρά θα ξαναγίνεται κυριολεκτικό. Και όλα τα χρόνια θα παραμένει αυτό που πάντα ήταν: ένας καθρέφτης που δεν δείχνει μόνο το σώμα, αλλά και το βλέμμα εκείνου που το κοιτάζει. **A**

Το naked dress δεν είναι ρούχο που λείπει. Είναι ρούχο που επιμένει να δείχνει πως η έννοια της σεμνότητας είναι σύμβαση. Βέβαια, η πρόκληση τραβάει τα βλέμματα.

MADE IN BRITAIN

Η επιστροφή της βρετανικής πολυτέλειας

Μέσα στη γενική κρίση της μόδας, το «Made in Britain» επιστρέφει στο εργοστάσιο, στο εργαστήριο, στον τεχνίτη, στον καταναλωτή ως η ήσυχη πολυτέλεια που διαρκεί και διαφέρει

Της ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΤΣΟΛΚΑ

Burberry, Barbour, Mulberry, Savile Row και αριστοκρατία, ποιότητα υλικών, υψηλό τέλειοργκ, αδιαφορία για φαντεζί επίδειξη, λιτότητα, λειτουργικότητα, διαχρονικότητα... και αισθητική αγγλικής υπαίθρου, βροχής, κρύου, πέτρας κάστρων και ατέλειωτου πράσινου σε επίπεδα βοσκοτόπια! Η παράδοση και η επανάσταση των σχεδιαστών. Αλεξάντερ ΜακΚουίν. Δημιουργία σκοτεινή, θεατρική, κάποτε άβολη, τεχνικά άψογη, όλο ένταση ανάμεσα στην πειθαρχία και την ανατροπή, δηλαδή ότι πιο βρετανικό. Βίβιν Γουέστγουντ. Η μόδα ως πολιτική δήλωση, με αισθητική από την punk κουλτούρα την οποία έκανε παγκοσμιοτήτα.

Η βρετανική κομψότητα δεν είναι θέμα εξεζητημένης, αγέλαστης πολυτέλειας με τη γαλλική έννοια, ούτε φαντασμαγορικής επίδειξης με την ιταλική. Είναι θέμα χαρακτήρα, τάξης, εκκεντρικότητας, λιτότητας και χιούμορ, παράδοσης και αμφισβήτησης. Και έκανε πάντα τη διαφορά! Για χρόνια, η παγκόσμια βιομηχανία της πολυτέλειας κινήθηκε προς την ίδια κατεύθυνση, με υψηλότερες τιμές, περισσότερα κομμάτια, μεγαλύτερη ταχύτητα, λιγότερα χέρια. Η πολυτέλεια άρχισε να μοιάζει επικίνδυνα με μαζικό προϊόν, που απλώς φορούσε ακριβότερο λογότυπο. Κάπου εκεί, το νόημα χάθηκε. Μαζί του και η εμπιστοσύνη ενός καταναλωτή ο οποίος πλήρωνε όλο και περισσότερα για όλο και λιγότερη ουσία. Μέσα σ' όλη αυτή τη γενική κρίση της μόδας, το Made in Britain επιστρέφει στο εργοστάσιο, στο εργαστήριο, στον τεχνίτη, στον καταναλωτή ως η ήσυχη πολυτέλεια που διαρκεί και διαφέρει.

Δημιουργίες όχι με λογότυπο, αλλά καταγωγής

Το γεγονός ότι οι μεγάλοι διεθνείς οίκοι εγκατέλειψαν στοιχεία όπως η χειροτεχνία και η τοπική παραγωγή συνέβη γιατί επικεντρώθηκαν στον μεγαλύτερο δυνατό τζίρο και στην παγκόσμια επέκταση, όπου τα μεγέθη και η αυτοματοποίηση έρχονται πριν από την ανθρώπινη δεξιοτεχνία. Προχώρησαν σε παραγωγή μεγαλύτερης κλίμακας για να υποστηριχθεί στη συνέχεια η επέκταση και η εδραίωσή τους στην Ασία, στη Μέση Ανατολή, στις ΗΠΑ. Προτεραιότητές τους έγιναν οι πωλήσεις και η προβολή των logos σε περίπτωση πάντα θέσης και η ύπαρξή τους σε όσο το δυνατόν περισσότερα σημεία πώλησης. Στη συνέχεια, η άνοδος του fast fashion (γρήγορη μόδα) κυρίως μέσα από το διαδίκτυο, άλλαξε κάθε καταναλωτική συνήθεια και διάθεση. Οι νεότερες γενιές, ακόμη καταναλώνουν διαφορετικά, με λιγότερη προσήλωση σε ένα μόνο brand και διάθεση για μεγαλύτερη ταχύτητα. Δίνουν προτεραιότητα σε ηθικές μάρκες, σε αντικείμενα με ιστορία, σε λιγότερα αλλά καλοφτιαγμένα κομμάτια, ακόμη και σε vintage προϊόντα με παρελθόν.

Οι μεγάλοι οίκοι πολυτελείας, αναγκάστηκαν να προσαρμοστούν, αλλά ανέβασαν τις ήδη υψηλές τιμές τους, ενώ κυκλοφορούν συνεχώς νέες συλλογές για να διατηρήσουν τον ρυθμό της αγοράς, κάνοντας το ύφος, μπερδεύοντας ακόμα και το πιο πιστό τους κοινό. Ευνοημένοι απ' όλο αυτό βγαίνουν οι ήσυχοι, σταθεροί κλασικοί Βρετανικοί οίκοι, με τη συνειδητή στρατηγική διαφοροποίησης και την προσήλωσή τους στη χειροτεχνία, την τοπική παραγωγή, τα ποιοτικά δικά τους υλικά, την παράδοση και τη θέση τους να δημιουργούν προϊόντα που ξεχωρίζουν, όχι απλώς επειδή είναι ακριβά, αλλά επειδή έχουν νόημα, ιστορία και ανθρώπινη ταυτότητα – στοιχεία που πολλοί καταναλωτές θεωρούν υπεράξια των εντυπωσιακών τιμών ή των μεγάλων logos.

Το Made in Britain επέστρεψε

Σύμφωνα με τους *Financial Times*, οι βρετανικές μάρκες πολυτελείας διανύουν μια περίοδο ακμής και ζήτησης, αφού έχουν επενδύσει σε όλα όσα οι μεγάλοι γαλλικοί και ιταλικοί οίκοι εγκατέλειψαν νωρίς – τη δεξιοτεχνία και την ανθρώπινη συνέχεια. Το Made in Britain είχε περάσει σε δεύτερο πλάνο από τα τέλη της δεκαετίας του 1990 και κυρίως μετά το 2010, όταν η παραγωγή μεταφέρθηκε εκτός χώρας και η βρετανική ταυτότητα θεωρήθηκε λιγότερο εμπορική από το γαλλικό ή το ιταλικό luxury.

Για χρόνια, η έμφαση δόθηκε στο διεθνές look και στη μαζική διάθεση, όχι στην καταγωγή. Σήμερα αυτό αλλάζει. Το Made in Britain αναγνωρίζεται ξανά ως πραγματικό πλεονέκτημα, όχι από νοσταλγία αλλά γιατί η αγορά έχει κουραστεί από την υπερβολική προβολή και την απρόσωπη παραγωγή. Κι αυτό δεν συμβαίνει τυχαία. Η οικονομία είναι ασταθής, οι διεθνείς εντάσεις συνεχίζονται και η τεχνολογία έχει εισβάλει σε κάθε πτυχή της κατανάλωσης.

Όταν όλα κινούνται γρήγορα κι αλλάζουν διαρκώς, τα προϊόντα που δείχνουν σταθερότητα, συνέχεια και ανθρώπινη δουλειά αρχίζουν να ξεχωρίζουν. Όχι επειδή είναι της μόδας, αλλά επειδή προσφέρουν μια αίσθηση ασφάλειας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η σκωτσέζικη εταιρεία πολυτελείας Johnstons of Elgin, η οποία εξειδικεύεται στην παραγωγή υψηλής ποιότητας ρούχων και αξεσουάρ από κασμίρ, μαλλί και άλλα εκλεκτά νήματα, και ιδρύθηκε το 1797. Στα εργοστάσιά της εξακολουθούν να εφαρμόζονται διαδικασίες αιώνων όπως βαφή, λανάρισμα, γνέσιμο, ύφανση ως ζωντανή παραγωγή. Γενιές οικογενειών εργάζονται στον ίδιο χώρο, μεταφέροντας γνώση που δεν αυτοματοποιείται. Αυτή η αίσθηση καταγωγής και ανθρώπινης συνέχειας αναγνωρίζεται ξανά ως αξία αναντικατάστατη και αυθεντική.

Κλασική πολυτέλεια χωρίς τιμές-σοκ

Ένα ακόμη πλεονέκτημα των βρετανικών brands είναι η σχέση αξίας και τιμής. Πολλά προϊόντα υψηλής ποιότητας παραμένουν αισθητά φθηνότερα από τα αντίστοιχα μεγάλων ευρωπαϊκών οίκων. Ένα βαμβακερό μπλουζάκι της Sunspel, κατασκευασμένο στο Ντέρμπισαϊρ, πωλείται περίπου στις 80 με 100 λίρες. Ένα αντίστοιχο μπλουζάκι από την Prada ξεκινά συνήθως από τα 600 ευρώ και μπορεί να φτάσει πολύ ψηλότερα, χωρίς να υπάρχει διαφορά στο υλικό κατασκευής. Η διαφορά στην τιμή δεν προκύπτει από την ποιότητα του βαμβακιού ή από το σχέδιο, αλλά από το ότι η Sunspel πληρώνει την παραγωγή και τη δουλειά, ενώ η Prada και οι άλλοι μεγάλοι οίκοι ενσωματώνουν στο τελικό ποσό το branding, το marketing και τη διεθνή διανομή.

Η Walpole, ο εμπορικός φορέας για τα βρετανικά είδη πολυτελείας, καταγράφει αύξηση πωλήσεων για τα βρετανικά brands, παρά το ότι η μόδα πολυτελείας περνάει κρίση. Μεγάλοι βρετανικοί οίκοι μόδας έχουν επαναπροσδιορίσει συνειδητά τη προσήλωσή τους στην παράδοσή τους. Η Barbour επιστρέφει σε παλιά σκωτσέζικα καρδ σχέδια, που χρησιμοποιούσε δεκαετίες πριν στα μπουφάν της, αυτά που συνδέθηκαν με την αγγλική ύπαιθρο και το κυνήγι. Παράλληλα, χρησιμοποίησε τους Wallace και Gromit, τους διάσημους βρετανικούς χαρακτήρες stop-motion κινουμένων σχεδίων, ως πρόσωπα χριστουγεννιάτικης καμπάνιας, παίζοντας με το χιούμορ και τη νοσταλγία που αναγνωρίζει σχεδόν κάθε Βρετανός.

Η Burberry επενδύει ξανά στα κλασικά και αναγνωρίσιμα κομμάτια της, όπως τα trench coats και τα κασκόλ, δίνοντας μεγαλύτερο βάρος στην παραγωγή στο Ηνωμένο Βασίλειο. Με απλά λόγια, πουλάει λιγότερα πράγματα, αλλά αυτά που την έκαναν γνωστή. Η Mulberry συνεχίζει να φτιάχνει τις τσάντες της στο Σόμερσετ, σε εργοστάσια που λειτουργούν εδώ και δεκαετίες. Και κάπως έτσι, η Burberry ανακοίνωσε το πρώτο τρίμηνο με αύξηση πωλήσεων μετά από 2 χρόνια. Η John Smedley και η Sunspel, δύο μάρκες με παραγωγή στο Ηνωμένο Βασίλειο, σταμάτησαν την πτώση και κινούνται ξανά ανοδικά. Η Peregrine σχεδόν διπλασίασε τις πωλήσεις της μέσα σε 3 χρόνια, ενώ μικρότερες εταιρείες όπως οι HERD και Tusting βλέπουν σταθερή αύξηση, ακριβώς επειδή στηρίζονται στην τοπική παραγωγή και στην ήσυχη πολυτέλειά τους.

Επιστροφή και των απομιμήσεων!

Οι *Financial Times* προειδοποιούν ότι ορισμένες μάρκες προβάλλονται ως βρετανικές χωρίς να παράγουν εγχώρια, υπονομεύοντας την εμπιστοσύνη. Γι' αυτό και όσοι παράγουν πράγματι στο Ηνωμένο Βασίλειο το δηλώνουν πλέον ξεκάθαρα. Η βιωσιμότητα ενισχύει αυτή τη στροφή. Τοπικές αλυσίδες εφοδιασμού, μικρότερη απόσταση, μεγαλύτερη διαφάνεια. Μάρκες όπως η HERD συνεργάζονται άμεσα με Βρετανούς αγρότες, μειώνοντας απόβλητα και συνδέοντας την κληρονομιά με την περιβαλλοντική ευθύνη.

Η επιστροφή της βρετανικής πολυτέλειας εξηγείται και με την κόπωση από την τεχνητή νοημοσύνη και τον αυτοματισμό. Όσο τα πάντα γίνονται ψηφιακά και απρόσωπα, τόσο αυξάνεται η αξία του ιδιαίτερου, του ανθρώπινου, του χειροποίητου. Το πού, το πώς και το από ποιον φτιάχνεται κάτι αποκτά ξανά σημασία. Η Βρετανία διαθέτει ακόμη βαθιά αποθέματα τεχνολογίας, από την υποδηματοποιία στο Northamptonshire έως τα πλεκτά στο Derbyshire και τη Σκωτία. Παρά τις δεκαετίες αλλαγών, η γνώση επιβίωσε. Και τώρα, επιστρέφει θεαματικά στο προσκήνιο. Η σύγχρονη πολυτέλεια ορίζεται όλο και πιο πολύ από το νόημά της και την ουσία της.

Η πραγματική αξία βρίσκεται πια σε δημιουργίες φτιαγμένες με φροντίδα, ιστορία και από πραγματικούς ανθρώπους, όχι από ανώνυμες αλυσίδες παραγωγής. **A**

Το Made in Britain αναγνωρίζεται ξανά ως πραγματικό πλεονέκτημα, όχι από νοσταλγία αλλά γιατί η αγορά έχει κουραστεί από την υπερβολική προβολή και την απρόσωπη παραγωγή

KALLIOPE Jewelry

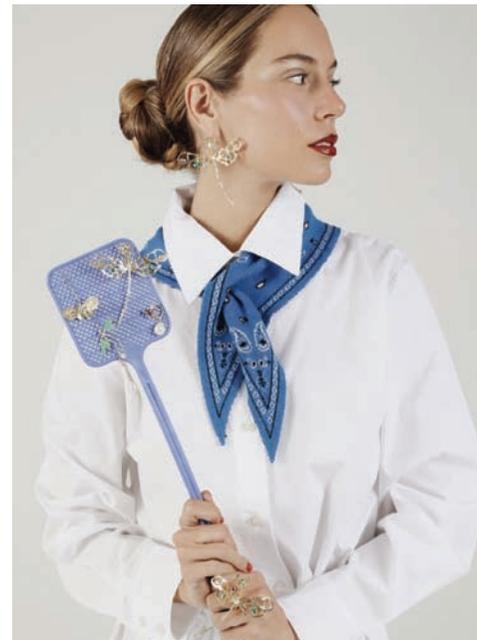
Το ελληνικό fashion brand

➤ Η ιστορία του διεθνώς αναγνωρισμένου και βραβευμένου ελληνικού fashion brand είναι το απόλυτο success story – και μοιάζει με παραμύθι. Ξεκίνησε το 1987 από την Καλλιόπη και τον Γιώργο, οι οποίοι έφτιαχναν τα δικά τους χειροποίητα κοσμήματα στο σπίτι. Σήμερα, πολλά χρόνια μετά, η οικογενειακή αυτή επιχείρηση στην οποία συμμετέχουν πλέον η Μαρία και η Νέλλη, έχει δημιουργήσει ένα brand περιζήτητο, που υπάρχει παντού στον κόσμο, συμμετέχοντας στις μεγαλύτερες εκθέσεις στη Νέα Υόρκη, στο Λας Βέγκας, στη Μαδρίτη, στο Μιλάνο, στο Παρίσι και αλλού. Στις συλλογές της Kalliope Jewelry θα βρείτε δαχτυλίδια, σκουλαρίκια, βραχιόλια, καρφίτσες και κολιέ, που απευθύνονται σε όλους, σε περίτεχνα σχέδια, με κρύσταλλα, ρητίνες, πέρες, σμάλτο και άλλες τεχνικές για το σκάλισμα, όλα τους ανοιγόμενα, ώστε να προσαρμόζονται σε κάθε μέγεθος. Τις επόμενες ημέρες θα παρουσιαστεί η συλλογή Spring-Summer 2026, η οποία αντλεί την έμπνευσή της από τη φύση, με πεταλούδες, λουλούδια και στοιχεία από τη θάλασσα, ενώ η ταυτότητα του brand αποτυπώνεται ξεκάθαρα και στη συλλογή Heritage, με έμπνευση από τον ελληνικό πολιτισμό, όπως κίονες, αλλά και το σύμβολο της ελιάς, σε διάφορα μεγέθη και χρώματα. Μοντέρνα, διαχρονικά, με χαρακτήρα, τα ιδιαίτερα κοσμήματα της Kalliope Jewelry θα τα βρείτε στο κατάστημα στην Περικλέους, στο e-shop αλλά και σε εκατοντάδες spot στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Ανακαλύψτε τα!

Περικλέους 58, Μοναστηράκι, 2102716557

www.kalliopejewelry.com

 Kalliope [kalliope.jewelry](https://www.instagram.com/kalliope.jewelry) [Kalliope.jewelry](https://www.tiktok.com/@kalliope.jewelry)

KYKLOS Cosmetics

Η ομορφιά είναι κύκλος

➤ Η KYKLOS Cosmetics δημιουργήθηκε από την Έλενα, μια γυναίκα που πίστεψε ότι η ομορφιά δεν είναι επιφανειακή υπόθεση, αλλά μια βαθιά πράξη φροντίδας και αυτοσεβασμού. Με αγάπη για την επιδερμίδα και ξεκάθαρο όραμα, δημιούργησε ένα brand που συνδυάζει αισθητική, ποιότητα και ουσία.

Η KYKLOS γεννήθηκε από την ανάγκη να μετατραπεί η καθημερινή περιποίηση σε μια συνειδητή εμπειρία. Σε έναν κόσμο που κινείται γρήγορα και απαιτεί διαρκώς περισσότερα, προτείνει επιστροφή στην ισορροπία. Καθαρές, στοχευμένες συνθέσεις. Υφές που αγκαλιάζουν την επιδερμίδα. Αρώματα που αφήνουν μια διακριτική, κομψή ταυτότητα.

Το όνομα «KYKLOS» συμβολίζει τη συνέχεια και τη σύνδεση με το σώμα, το πρόσωπο και τον εαυτό μας. Κάθε προϊόν σχεδιάζεται με προσοχή στη λεπτομέρεια και σεβασμό στη σύγχρονη γυναίκα, που θέλει αποτελεσματικότητα χωρίς υπερβολές, πολυτέλεια χωρίς θόρυβο.

Η KYKLOS Cosmetics δημιουργεί μικρές ιεροτελεστίες μέσα στην ημέρα. Στιγμές παύσης. Στιγμές σύνδεσης. Στιγμές όπου θυμόμαστε ότι αξίζουμε να μας φροντίζουμε.

Γιατί τελικά, η ομορφιά δεν είναι γραμμική. Είναι κύκλος. Και κάθε κύκλος ξεκινά από μέσα μας.

www.kykloscosmetics.com

 [KyklosByElenaLenou](https://www.facebook.com/KyklosByElenaLenou) [kyklos_by_elena_lenou](https://www.instagram.com/kyklos_by_elena_lenou)

Επιμέλεια
ΜΑΡΙΑ-ΙΩΑΝΝΑ ΣΙΓΑΛΟΥ

Διαθέσιμα στο adidas.gr, στο adidas Originals store (Αθηνάϊδος και Καλαμιάτου 5) και σε συνεργαζόμενα καταστήματα λιανικής

γραφικό σποτ του Thibaut Grevet, πλασιωμένος από σύγχρονα icons όπως η Kendall Jenner, η JENNIE, ο Lamine Yamal και ο James Harden. Διαφορετικοί κόσμοι, κοινή ταυτότητα: το Superstar. Πατην'Ανοιξη 2026, επιστρέφει με καθαρές γραμμές και δυναμικό contrast στον κλασικό ασπρόμαυρο καμβά. Πατι κάποια παπούτσια δεν ακολουθούν την ιστορία, τη γράφουν.

Ένα sneaker μπορούσε να μιλήσει, θα έλεγε ιστορίες δεκαετιών. Τα **adidas Originals** επαναφέρουν τα Superstar στο προσκήνιο, φωτίζοντας ξανά ένα μοντέλο που από τα γήπεδα του basketball έγινε παγκόσμιο σύμβολο της street κουλτούρας και της αυτοέκφρασης. Σε διεθνές επίπεδο, ο Samuel L. Jackson πρωταγωνιστεί στο κινηματο-

SUPERSTAR by ADIDAS
Το sneaker που ενώνει γενιές και κουλτούρες

KATERINA MAKRIYIANNI
Σκουλαρίκια Grande Yoko Olive Grove €200

MISSONI
Μακριά ζακέτα

KYKLOS
Λάδι σώματος με λάμψη Golden Muse €34

MOSCHINO
Γυαλιά ηλίου

VICHY
Neovadiol longevity κρέμα αναδόμησης προσώπου

JOY SKIN
Μάσκα μαλλιών με βιολογικό ιβίσκο (200ml) €20

«Ένα κορίτσι θα πρέπει να είναι δύο πράγματα: όποια και ό,τι επιθυμεί»
-Coco Chanel

KALLIOPE JEWELRY
Χειροποίητο δαχτυλίδι Opal €53

GIOSEPPO
Παπούτσια Mary Jane €53,95

JOY SKIN

Δέκα λεπτά αυτοφροντίδας που αλλάζουν τη μέρα σου

➤ Σε μια καθημερινότητα με γρήγορους ρυθμούς και υποχρεώσεις, λίγα λεπτά μπορούν να κάνουν τη διαφορά. Με αυτή τη σκέψη, η **Ιωάννα Γκάζικα** δημιούργησε την Joy Skin, ένα e-shop αφιερωμένο στην ουσιαστική αυτοφροντίδα. Η φιλοσοφία του brand βασίζεται στην ιδέα ότι η ομορφιά ξεκινά από το πώς νιώθουμε – και κάθε μικρή πράξη φροντίδας είναι μια υπενθύμιση αξίας προς τον εαυτό μας. Μια μάσκα προσώπου γίνεται ένα μικρό ritual χαλάρωσης. Ένας εύκολος και προσιτός τρόπος για να πεις «σταματάω για λίγο και φροντίζω εμένα». Μέσα σε 10-15 λεπτά, χωρίς περίπλοκες ρουτίνες και υπερβολές, μπορείς να χαρίσεις στην επιδερμίδα σου ενυδάτωση, λάμψη και ανανέωση. Οι μάσκες ομορφιάς αποτελούν την καρδιά της φιλοσοφίας της Joy Skin, επιλεγμένες με προσοχή ώστε να καλύπτουν τις ανάγκες κάθε τύπου δέρματος. Στο e-shop θα βρεις επίσης brands όπως η Earth Harbor, με φυτικά, vegan και cruelty-free προϊόντα εμπνευσμένα από τον ωκεανό και τη φύση της Αμερικής, που συνδυάζουν αποτελεσματικότητα και σεβασμό στον πλανήτη. Η Joy Skin είναι εδώ για να προσφέρει τα καλύτερα προϊόντα και να σε βοηθήσει να αναδείξεις την εσωτερική και εξωτερική σου ομορφιά. Κάνε εγγραφή στο newsletter για έκπτωση στην πρώτη σου αγορά, αποκλειστικά νέα και skincare tips στο inbox σου. Πατί, τελικά, ίσως το πιο όμορφο δώρο –ειδικά αυτή την Ημέρα της Γυναίκας– να είναι λίγα λεπτά αφιερωμένα σε σένα.

Αζοφικής 11, Άνω Γλυφάδα, 6987111684

www.joyskin.gr

info@joyskin.gr joyskingr joyskin.gr joyskin.gr

ATHENS VOICE

WOMAN'S DAY PARTY

Μια βραδιά γεμάτη εκπλήξεις & Δώρα αξίας 1.000€

Παρασκευή
06.03
19:00

EST 1987
Rock'n Roll

Λουκιανού 6, Κολωνάκι

ΧΟΡΗΓΟΙ:

M&S

Bitget

CHERY

Navigating the Future Love That

Ladies Forward

Υποστηρικτής

JOHNNIE WALKER

BLACK

Ruby

www.apolafste.ypefthina.eneap.gr

Απολαύστε υπεύθυνα

ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Τα πέντε Κοντσέρτα για πιάνο του Μπετόβεν
στο Φεστιβάλ της Άνοιξης

Ο σολίστ Κίριλ Γκέρσταϊν συμπράττει με την Chamber Orchestra of Europe σε δύο μοναδικές συναυλίες

Το Φεστιβάλ της Άνοιξης φιλοξενεί στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών ένα ξεχωριστό μουσικό γεγονός: ο **Κίριλ Γκέρσταϊν** συμπράττει με την **Chamber Orchestra of Europe** για την παρουσίαση του πλήρους κύκλου των πέντε Κοντσέρτων για πιάνο του Λούντβιχ βαν Μπετόβεν. Δύο βραδιές που συνθέτουν ένα ενιαίο, συναρπαστικό ταξίδι που αποτυπώνει τη σταδιακή μετάβαση του συνθέτη από την κομψότητα του κλασικισμού σε ένα πιο ελεύθερο, προσωπικό και τολμηρό ύφος.

Στα τρία πρώτα Κοντσέρτα διακρίνεται η ισορροπία της βιεννέζικης παράδοσης. Στο Τέταρτο, το πιάνο ξεκινά μόνο του, ανατρέποντας τη συνήθη πρακτική και εγκαινιάζοντας έναν νέο, ουσιαστικό διάλογο με την ορχήστρα. Στο Πέμπτο, το «Αυτοκρατορικό», η σχέση πιάνου και ορχήστρας αποκτά μεγαλοπρέπεια και δυναμισμό, ενώ συνυπάρχουν ως ισότιμοι πρωταγωνιστές.

Ξεχωριστή θέση έχει το Κοντσέρτο αρ. 0. Όπως σημειώνει η ορχήστρα στο site της, «πριν υπάρξει το "No. 1", υπήρξε ουσιαστικά ένα "No. 0"» – ένα έργο που ο Μπετόβεν έγραψε σε ηλικία μόλις 13-14 ετών. Η ορχήστρα το ερμηνεύει για πρώτη φορά, προσφέροντας στο κοινό την ευκαιρία να ακούσει ένα πρώιμο έργο του συνθέτη που σπάνια παρουσιάζεται και να τον ανακαλύψει στην αφετηρία της δημιουργικής του πορείας.

Ο Γκέρσταϊν, διευθύνοντας από το πιάνο, ξεχωρίζει για τη φυσικότητα και το βάθος της ερμηνείας του, ενώ η Ορχήστρα Δωματίου της Ευρώπης, με τη μακρά διεθνή της πορεία και τις πολυβραβευμένες ηχογραφήσεις της, αποτελεί ιδανικό συνοδοιπόρο σε αυτή τη σπάνια παρουσίαση ολόκληρου του κύκλου.

–Νίκη-Μαρία Κοσκινά

Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, 18 & 19 Μαρτίου

ΜΗ ΧΑΣΕΤΕ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Της ΝΙΚΗΣ-ΜΑΡΙΑΣ ΚΟΣΚΙΝΑ

Θέατρο, μουσική, εκθέσεις, προβολές. Πολιτιστικές προτάσεις που μας ιντριγκάρουν αυτό το επταήμερο.

© ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΑΝΘΙΜΟΣ

1 Η μεγαλύτερη φωτογραφική έκθεση του Γιώργου Λάνθιμου στη Στέγη

Στην πρώτη του συνεργασία με τη Στέγη, ο Γιώργος Λάνθιμος παρουσιάζει ένα διαφορετικό πρότζεκτ: μια πλούσια φωτογραφική έκθεση, με τον τίτλο «Photographs», σε επιμέλεια του Michael Mack, ενώ τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό έχει αναλάβει ο Λουκάς Μπάκας. Η έκθεση παρουσιάζει 182 φωτογραφίες, με τρεις σειρές από τα πλατό των ταινιών του και μία νέα σειρά από προσωπικές λήψεις στην Ελλάδα, αποκάλυπτοντας το κινηματογραφικό του βλέμμα σε ένα διαφορετικό μέσο. *Στέγη Ιδρύματος Ονάση, 7 Μαρτίου έως 17 Μαΐου*

3 Η Χάρης Αλεξίου στο Μουσείο Μαρία Κάλλας

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας, το Μουσείο Μαρία Κάλλας έχει προγραμματίσει μια ξεχωριστή συνάντηση αφιερωμένη στη γυναικεία δημιουργικότητα: Οι **Rainbow Mermaids** συζητούν με τη Χάρης Αλεξίου. Μέσα από έναν ζωντανό διάλογο για την τέχνη, την καριέρα και την ταυτότητα, τρεις ισχυρές παρουσίες συνομιλούν, φωτίζοντας τη γυναικεία εμπειρία. *Μουσείο Μαρία Κάλλας, 8 Μαρτίου*

© ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ ΣΚΑΦΙΔΑΣ

4 Η κωμωδία που μιλάει... για κάθε γυναίκα

Η «*Perfetta*» του Mattia Torre, σκηνοθετημένη από τη **Δώρα Παρδάλη**, επιστρέφει για δεύτερη σεζόν. Η παράσταση ακολουθεί την καθημερινότητα μιας «κανονικής» γυναίκας, με μια «κανονική» ζωή, σε τέσσερις διαδοχικές Τρίτες ενός μήνα. Η ηρωίδα έχει πολλούς ρόλους ταυτόχρονα: πωλήτρια αυτοκινήτων, μητέρα, σύζυγος, φίλη. Το έργο αναδεικνύει, με χιούμορ, ευαισθησία και δεισιδουτικότητα, τη γυναικεία εμπειρία αλλά και κοινωνικά ζητήματα όπως η ανισότητα, η πίεση και η εργασιακή εκμετάλλευση. *Θέατρο 104, από 6 Μαρτίου*

2 Ladies Forward: Το πάρτι της ATHENS VOICE

Η **ATHENS VOICE** γιορτάζει την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας με το **Woman's Day Party** της στο Κολωνάκι. Μια βραδιά γεμάτη μουσική και χορευτική διάθεση, πολλά κοκτέιλ – με βάση το Johnnie Walker Black Ruby – αλλά και δώρα αξίας €1.000. Η βραδιά πραγματοποιείται με τη στήριξη των Bitget, Marks & Spencer και Chery Greece. *Rock 'n' Roll Athens, 6 Μαρτίου*

Για να καταχωριστείτε στους οδηγούς της Α.Υ., στείλτε δελτία Τύπου 2 εβδομάδες πριν από την προγραμματισμένη ημερομηνία. Ταχυδρομικώς στη διεύθυνση Χαρ. Τρικούπη 22, 10679 Αθήνα ή στο fax 210 3617310 ή στο avguide@athensvoice.gr

© ΜΑΡΙΑ ΧΕΙΛΟΠΟΥΛΟΥ

5 Η Λίμνη των Κύκνων ξαναζωντανεύει στην ΕΛΣ

Στην ανανεωμένη του ματιά πάνω στο κλασικό έργο του Τσαϊκόφσκι, οκτώ χρόνια μετά την πρώτη του παρουσίαση, ο **Κωνσταντίνος Ρήγος** παρουσιάζει τον λευκό και τον μαύρο κύκνο όχι ως αντίπαλες δυνάμεις, αλλά ως δυο όψεις του ίδιου προσώπου. Την Ορχήστρα της ΕΛΣ διευθύνει ο καταξιωμένος αρχιμουσικός και συνθέτης **Φιλίπ Φορζέ**, ενώ τον πρωταγωνιστικό ρόλο της Οντέτ και της Οντίλ μοιράζονται η **Ξένια Ορβανίικ** και η **Ρακέλε Μπουριάσι**. *ΕΛΣ, 7, 8, 15, 22, 27, 28 Μαρτίου & 4 Απριλίου 2026*

© LINA BERTUCCI

6 Η σχέση μητέρας-κόρης μέσα από τον φωτογραφικό φακό της Lina Bertucci

Η Lina Bertucci παρουσιάζει το μακρόχρονο φωτογραφικό και εθνογραφικό πρότζεκτ της «*Mother, Daughter, Desert Moon*», εξερευνώντας τη σχέση μητέρας και κόρης στην Ερημο Θαρ του Ρατζαστάν. Μέσα από προσωπογραφίες και καθημερινές στιγμές, αναδεικνύεται η επιρροή της εκπαίδευσης, της κοινωνικής αλλαγής και της αυτονομίας στην ενδυνάμωση γυναικών. Το έργο λειτουργεί ως διάλογος μεταξύ γενεών, πολιτικής, παράδοσης και σύγχρονου φεμινιστικού οράματος. *Γκαλερί Ελένη Κορωναίου, 6 Μαρτίου έως 16 Μαΐου*

© MARGARITA YOKONIKITAKI

«Κατακόρυφη σχέση», Δημοσθένης Κοκκινίδης

7 Τρεις διαδρομές της σύγχρονης ελληνικής ζωγραφικής

Τρεις καλλιτέχνες, ο **Δημοσθένης Κοκκινίδης**, ο **Δημήτρης Κούκος** και ο **Σωτήρης Σόρογκας**, φέρνουν σε διάλογο διαφορετικές προσεγγίσεις του τοπίου και της μνήμης στην ομαδική έκθεση «*Πέρα απ' τον ορίζοντα, η μνήμη*». Μέσα από τοπία που απεικονίζουν τη θάλασσα, το φως αλλά και καθημερινές μορφές, η ζωγραφική τους αποτελεί μια πρόταση «επανεξέτασης του βλέμματος», όπως αναφέρει ο επιμελητής της έκθεσης, **Γιώργος Μυλωνάς**. *Sianti Gallery, 6 έως 28 Μαρτίου*

8 Μια μουσική παράσταση αφιερωμένη στις γυναίκες

15 ερμηνεύτριες ανεβαίνουν στη σκηνή, σε μια παράσταση όπου θα ακουστούν τραγούδια και κείμενα γραμμένα μόνο από γυναίκες, τιμώντας τη δύναμη, την έμπνευση και την καλλιτεχνική τους συμβολή. Μια βραδιά-δήλωση για την ισότητα, ενάντια στη βία, που παράλληλα μας θυμίζει πως οι πρώτες μελωδίες γεννήθηκαν από γυναικείες ψιθύρους. Μέρος των εσόδων θα διατεθεί στο Κέντρο Διοτίμα, που παρέχει υποστήριξη σε επιζώσες έμφυλης βίας. *Christmas Theater, 8 Μαρτίο*

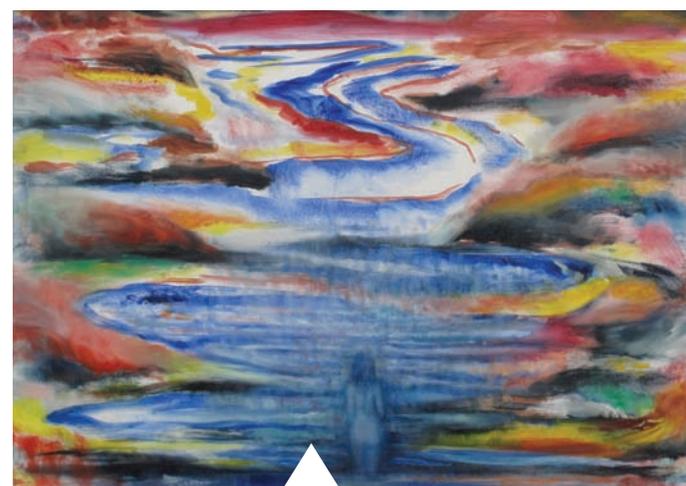
© ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΧΑΤΖΗΛΕΡΗΣ

Billie Kark

10 Τρεις Παρασκευές γεμάτες ρυθμό

Η **Billie Kark** και οι **ody icons** ενώνουν τις μουσικές τους σε τρία ξεχωριστά live με τον τίτλο «*Ανήμερα*». Σταθερά μαζί τους θα βρίσκονται στο κλείσιμο της κάθε βραδιάς οι **Kobrah Habibi**, ενώ έχουν προγραμματιστεί special guests: **Νεφέλη Φασούλη**, **Γιάννα Τερζή**, **Ακύλας** και **Lionder**. Το πρόγραμμα των λάιβ παντρεύει παραδοσιακό, ποπ και ηλεκτρονικό ήχο, σε έναν χώρο προσβάσιμο, που προσφέρει και διερμηνεία στη νοηματική. *Ίλιον Plus, από 6 Μαρτίου*

«Υδάτινος Δρόμος», Γεράσιμος Κανάκης, Γκαλερί Περί Τεχνών Καρτέρης

11 Έξι γκαλερί ενώνουν τις δυνάμεις τους στα Εξάρχεια

Η νέα έκθεση σε επιμέλεια **Κώστα Πράπογλου** παρουσιάζεται σε έξι διαφορετικές γκαλερί στην ευρύτερη περιοχή των Εξαρχείων (Alma Mater, Genesis Gallery, Mataroa Gallery, Γκαλερί Περί Τεχνών Καρτέρης, Phoenix Athens, Sotiropoulos Art Gallery), με στόχο την ανάδειξη του χαρακτήρα της γειτονιάς και της σύγχρονης εικαστικής δημιουργίας. Η σπονδυλωτή έκθεση «*Ρευστά όρια*», ενεργοποιεί έναν χάρτη διαδρομών όπου το νερό λειτουργεί ως φορέας μνήμης, μετάβασης και συνειδησης. Οι καλλιτέχνες διερευνούν τη σχέση του με το σώμα, τον χώρο και το περιβάλλον. *5 έως 28 Μαρτίου*

ΤΙ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ ΣΤ

Κοιτάζω μια ασπρόμαυρη φωτογραφία τραβηγμένη τον Μάιο του 1918. Τρεις κυρίες ντυμένες με φορέματα περιπάτου και μεγάλα καπέλα ετοιμάζονται να διασχίσουν την οδό Δραγατσανίου. Στο βάθος φαίνονται άμαξες σταθμευμένες μπροστά από το Μέγαρο Αμβροσίου Ράλλη, που τώρα δεν υπάρχει πια (κατεδαφίστηκε το 1938), αλλά τότε στέγαζε την Αγγλική Πρεσβεία. Σήμερα, στην ίδια θέση (Δραγατσανίου 8) βρίσκεται το **Hafu**, το ιαπωνικό εστιατόριο του Σωτήρη Κοντιζά, το **Bakel**, που πουλάει νεοϋορκέζικα bagels και το **Dr.8**, το μπαρ που έκανε τεράστιο χαμό όταν άνοιξε λίγους μήνες πριν, αλλά και δύσκολη την πρόσβαση στο πεζοδρόμιο (μιλάμε για ατελείωτες ουρές). Προφανώς και εκατό χρόνια είναι αρκετά για να φέρουν τα πάνω κάτω και ν' αλλάξουν εντελώς την εικόνα μιας πόλης, μαζί και τις συνθήκές της.

Σε ένα πιο πρόσφατο παρελθόν, τη δεκαετία του '50, η οδός Δραγατσανίου ήταν η Εδέμ της «οικιακής τεχνολογίας», ο δρόμος που τα αθηναϊκά νοικοκυριά επισκέπτονταν για να εξοπλιστούν με τις πρώτες ηλεκτρικές συσκευές. Τον απόηχο αυτής της εποχής μπορείς να τον πιάσεις ακόμη και σήμερα, αν απλώς μπεις στη Στοά Τρίστρατο διαλέγοντας μία από τις τρεις (έξου και το όνομα) εισόδους της (Δραγατσανίου 6, Αριστείδου 6 και Σταδίου 29). Θα βρεθείς μπροστά σ' έναν δαιδαλώδη, αφανή κόσμο, ένα αόρατο από τον δρόμο σύμπαν γεμάτο με κάθε είδους μαγαζάκια που προσφέρουν ακόμη υπηρεσίες επισκευής και αντικατάστασης – εγώ ακόμη από εδώ προμηθεύομαι τις δυσσεύρετες σακούλες για την ηλεκτρική μου σκούπα, που κανένα μεγάλο κατάστημα ηλεκτρικών συσκευών δεν διαθέτει. Άλλο ενδιαφέρον στοιχείο της στοάς; Στα υπόγειά της μπορείς ακόμη να δεις υπολείμματα από τα αρχαία τείχη της Αθήνας, μια που κάποτε εδώ ήταν τα όρια της πόλης!

Πίσω στο φως της Δραγατσανίου. Ο τελευταίος χρόνος έφερε σ' αυτόν τον δρόμο μια απότομη άνοδη. Απότομη, αλλά όχι ακριβώς ξαφνική. Η αρχή έγινε μάλλον από την παρακείμενη πλατεία Αγίων Θεοδώρων, με το ομώνυμο χιλιόχρονο εκκλησάκι, που γύρω του εξαπλώθηκαν (και μάλιστα εν ριπή οφθαλμού) μερικά από τα πιο hot εστιατόρια της τελευταίας δεκαετίας: Dorios, Juicy Grill, Odori, Κάψα, Manari. Μικρή η πλατεία, εκ των πραγμάτων δεν έχει χώρο για νέες αφίξεις στη νέα ανερχόμενη πιάτσα. Οπότε μάλλον αναπόφευκτα η «ανάπτυξη» πέρασε στον πλησιέστερο δρόμο: τη Δραγατσανίου.

ΤΑ ΜΑΓΑΖΙΑ ΠΟΥ ΔΙΝΟΥΝ ΖΩΗ ΣΤΗ ΔΡΑΓΑΤΣΑΝΙΟΥ

Bagel όπως στη Νέα Υόρκη

Την πρώτη φορά που κατάλαβα ότι στη Δραγατσανίου κάτι είναι στα σκαριά ήταν δέκα μήνες πριν. Στον αριθμό 8 της οδού είχε μόλις εμφανιστεί μια πρόσοψη που θα μπορούσε να βρίσκεται απaráλλαχτη και στο Μπρούκλιν. Λευκό πλακάκι και μια βιτρίνα όπου ξαπόσταιναν δεκάδες bagels. Το **Bakel** (Δραγατσανίου 8, 2160703407) μόλις είχε ανοίξει, πουλώντας φρεσκοψημένα bagels σε κάθε δυνατή εκδοχή. Από πίσω του δύο φίλοι, ο **Νίκος Καραβάς** και ο **Θοδωρής Σιδεράς**. Ο Θοδωρής μάγειρας με δικό του εστιατόριο στις Βρυξέλλες, ο Νίκος μηχανικός ρομποτικής, που εργαζόταν ως ακαδημαϊκός ερευνητής ρομποτικής στο Χάρβαρντ.

Μου έλεγε τότε ο Νίκος: «Στην πανδημία επέστρεψα στην Αθήνα κι από τότε εργάζομαι εξ αποστάσεως, συνήθως σε κάποιο από τα co-working spaces του κέντρου. Και κάθε φορά που ήθελα να κάνω μεσημεριανό διάλειμμα, έπεφτα πάντα στο ίδιο πρόβλημα: αν δεν θέλεις να φας σουβλάκι ή να καθίσεις σε κάποιο εστιατόριο, δεν υπάρχει ποιοτική επιλογή στο κέντρο, τουλάχιστον κάτι που να είναι ταυτόχρονα χορταστικό, υγιεινό και νόστιμο. Είχα πάντα στο μυαλό μου να κάνω μια δική μου επιχείρηση. Και τότε σκέφτηκα τα bagels. Όπως έχουμε εμείς το σουβλάκι, έτσι είναι το bagel στην Αμερική – το βρίσκεις παντού». Πάντως bagels σαν αυτά του Bakel δεν βρίσκεις αλλού στην Αθήνα, αυτό είναι γεγονός.

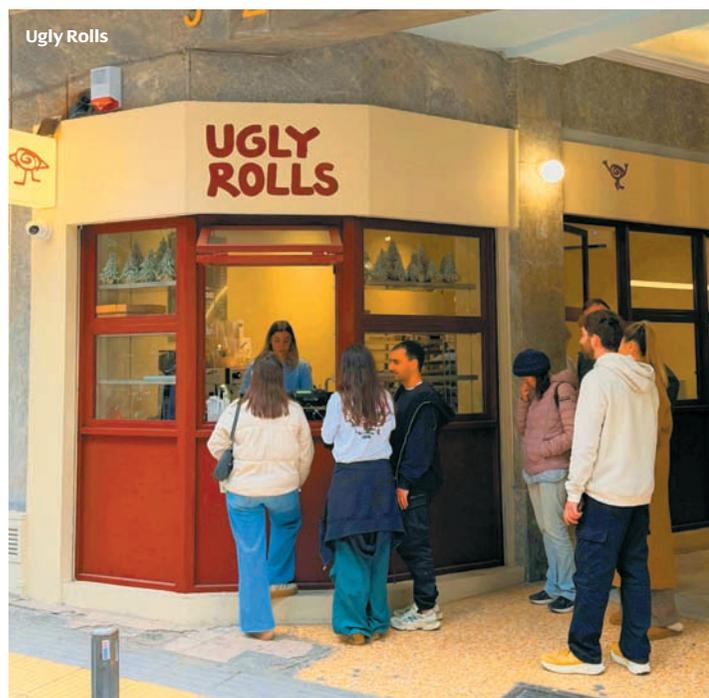
Από τη Νέα Υόρκη στο Τόκιο, μια Δραγατσανίου δρόμος

Το Bagel μοιράζεται την ίδια στοά με ένα εστιατόριο-σουζέ που άνοιξε λίγους μόνο μήνες αργότερα. Τέλη Ιουνίου ήρθε το **Hafu** (Δραγατσανίου 8, 2152155550). Το όνομά του είναι ένας ιαπωνικός όρος που περιγράφει ένα άτομο με μισή ιαπωνική καταγωγή. Όπως και ο ιδιοκτήτης του δηλαδή, ο γνωστός σεφ **Σωτήρης Κοντιζάς**. Ο Σωτήρης δεν είναι άγνωστος στη Δραγατσανίου. Λίγο πιο κάτω άνοιξε το 2023 το ωραίο ραμενάδικο **Tapropo** (εντάξει, «εδαφικά» βρίσκεται στην Αριστείδου, στην πράξη όμως απέχει λιγότερο από μια ανάσα από τη Δραγατσανίου) – από τα καλύτερα ramen που έχω φάει, τουλάχιστον στην Αθήνα.

Στο Hafu σεβρίνονται συνταγές που έγραψαν ιστορία όλα αυτά τα χρόνια μαγειρικής πορείας του σεφ, αλλά στη νέα τους έκδοση. Burger μπακαλιάρου, soba noodles με ταχίни και πέστροφα, γαρίδες σε φύλλο ρυζιού. Πιάτα που απολαμβάνεις καθισμένος είτε στη στοά είτε στην μπάρα μπροστά από την ανοιχτή κουζίνα. Πάντως και στις δύο περιπτώσεις αισθάνεσαι σαν να βρί-

Hafu

Ugly Rolls

Η ΔΡΑΓΑΤΣΑΝΙΟΥ;

Ο αθηναϊκός δρόμος με τις περισσότερες νέες αφίξεις ζει (ξεκάθαρα) τη δεύτερη νιότη του

Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΒΝΑΤΣΙΟΥ

σκεσαι στο Τόκιο, μια που το εστιατόριο θυμίζει έντονα τη μινιμαλιστική αρχιτεκτονική της Ιαπωνίας.

Το φαινόμενο Dr.8

Το μαγαζί, ωστόσο, που έκανε τη Δραγατσανίου να εκτιναχθεί είναι το **Dr.8** (Δραγατσανίου 8, 6981136888). Μη με ρωτάτε γιατί, δεν έχω καταλάβει, για να είμαι ειλικρινής. Έχει ωραία πίτσα, ωραιότατα cocktails, δυνατή μουσική και new age αισθητική, αλλά και πάλι δεν μπορώ να εξηγήσω γιατί τόσος πολύς κόσμος λύσσαγε για μια θέση στα τραπέζια του. Πραγματικά, ειδικά τις πρώτες ημέρες λειτουργίας του, έτσι και περνούσες ανυποψίαστος απ' έξω, τρόμαζες. Φευγαλέες σκέψεις διασταυρώνονταν στο μυαλό σου: «γίνεται πόλεμος;», «αναστήθηκε ο Michael Jackson και κάνει συναυλία;», «επιστρέφει το lock down κι αυτή είναι η τελευταία νύχτα ελευθερίας μας;», «μπα, δεν μπορεί, σίγουρα γίνεται πόλεμος».

Η δημοτικότητα του Dr.8 εξαπλώθηκε γρήγορα μέσω των social media (κυρίως του TikTok) και κλιμακώθηκε σε πανικό. Ποτέ δεν έχω δει τόσο κόσμο μαζεμένο έξω από μαγαζί, και παραδέχομαι ότι κάτι μου διαφεύγει εδώ, ίσως γιατί έχω περάσει τα 30. Πάντως, κακά τα ψέματα, το Dr.8 επανέφερε το όνομα της Δραγατσανίου στα στόματα των Αθηναίων, έστω και μόνο από απλή περιέργεια.

Είπε κανείς «ψωμί»;

«Κάποτε ο φούρναρης, σαν τον μαραγκό και κάθε καλό μάστορα, έφτιαχνε το δικό του μείγμα από αλεύρι. Σήμερα οι φούρνοι είναι σαν το IKEA, που σου δίνει τα έπιπλα στο κουτί, ζυμώνουν έτοιμα μείγματα, με μαγιές που τελικά ευθύνονται για τις δυσανεξίες». Είναι εμφανές ότι ο **Στέφανος Λιβάνιος** παίρνει πολύ σοβαρά την υπόθεση ψωμί. Τον γνωρίσαμε όταν άνοιξε ο Τρομερό Παιδί, τον γαλλικό φούρνο που έσπασε ταμεία στα Ιλίσια, και τώρα τον συναντάμε πάλι στο **Deux Amis** (Δραγατσανίου 8, 2103248929) που εδώ και λίγους μήνες ξεφουρνίζει αληθινό ψωμί (αποκλειστικά από βιολογικά αλεύρα, παρακαλώ) και κάνει τη Δραγατσανίου να μοσχομυρίζει. Γαλλικές μπαγκέτες, περσικά Khorasan, ψωμί από 100% σίκαλη... και τι δεν θα βρεις! Έχει και κουλούρια Θεσσαλονίκης, έχει και κάτι τυρόπιτες και κασερόπιτες, που δεν μοιάζουν με καμιά, έχει βουτυράτα κρουασάν και εκλέρ και φλαν, έχει και σάντουιτς, και γενικώς η Δραγατσανίου έχει όρεξη.

Solene, ο ήλιος της Δραγατσανίου

Η νεότερη άφιξη στη Δραγατσανίου μετράει λίγες μόνο ημέρες και έχει άρωμα Γαλλίας. Το λέει **Solene** (Δραγατσανίου 6, 2103231892). «Η ονομασία πηγάζει από τον

ήλιο – θέλαμε κάτι να παραπέμπει σε γαλλικό όνομα και να συνδυάζει το πρωί με το βράδυ. Το πρωί λειτουργούμε ως βιενουαζέρι και ζαχαροπλαστείο με διάφορα γλυκά και αρτοποιήματα που επιμελείται ο Αλέξανδρος Κούφας. Το βράδυ, ωστόσο, το Solene μεταμορφώνεται σε γαλλικό εστιατόριο επηρεασμένο από τις γεύσεις της Μεσογείου. Ουσιαστικά, θέλουμε να παρουσιάσουμε μια ολοκληρωμένη μορφή της γαλλικής κουζίνας και νομίζω ότι δεν υπάρχει αντίστοιχο concept», μου λέει ο **Δημήτρης Μπίτσος**, ένας εκ των ιδιοκτητών.

Σας προκαλώ: περάστε απ' έξω και ρίξτε μια ματιά στη βιτρίνα όπου ξεποστάνουν αυτά τα γλυκά που μοιάζουν με μπιζουδάκια. Είναι σχεδόν αδύνατο να αντισταθείς και να μην μπει μέσα. Κι εκείσε περιμένουν άλλες εκπλήξεις, μια που το βραδινό μενού έχει επιμεληθεί ο βραβευμένος με αστέρι Michelin Αλέξανδρος Τσιοτίνης. Ορίστε μια γεύση: μύδια μαρινάτα με mousses «café de Paris» και τραγανά τσιπς πατάτας, μοσχαρίσιο Tartar a l' Ancienne, μοσχαρίσιο φιλέτο Rossini, Flank Wellington, bouillabaisse θαλασσινών.

Στα περίξ

Τα παραπάνω είναι όλα μαγαζιά που άνοιξαν στη Δραγατσανίου τον τελευταίο χρόνο (ούτε!). Σύντομα θα έρθουν κι άλλα, πολλά θα βρουν «σπίτι» και στους γύρω δρόμους, γιατί έτσι συμβαίνει με τις πιάτσες. Ήδη μετράμε δύο καινούργια μαγαζιά που καβαλούν το κύμα της Δραγατσανίου. Το πρώτο την κοιτάει κατάματα, λέγεται **F'ckin' Fine** (Αριστείδου 1) και έχει για chef patron τον **Σταμάτιο Κυπραίο**. «Γενικά, μας άρσσε πολύ η περιοχή, οπότε αποφασίσαμε να ανοίξουμε εδώ», λέει ο ίδιος και συνεχίζει «Το F'ckin' Fine είναι ένα all day μαγαζί. Ξεκινάμε από το πρωί με brunch και ζύμες, συνεχίζουμε με μια μικρή καρτέλα με πιάτα μεσογειακής κουζίνας που εμπλουτίζεται με πολλά πιάτα ημέρας».

Κοιτάω τον κατάλογο και βλέπω πίτσες (που φτιάχνονται εδώ από την αρχή), πιάτα για τη μέση (λαδόπιτα, αραντσίνι, μοσχαρίσιο ταρτάρ κ.ά.) και μόνο ένα burger (ασυνήθιστο για all day), που μάλιστα δεν έχει μπιφτέκι, αλλά... λαυράκι! Τα βράδια η μουσική δυναμώνει. Πέμπτη, Παρασκευή και Σάββατο έχει party και γίνεται χαμός.

Μια γωνία παρακάτω (Ευριπίδου 9) και πάλι σχηματίζονται ουρές, αυτή τη φορά μπροστά από ένα μικροσκοπικό μαγαζάκι που η ταμπέλα του γράφει **Ugly Rolls** και μυρίζει κανέλα. Είναι εξ ολοκλήρου αφιερωμένο στα cinnamon rolls, τα οποία φτιάχνονται εδώ, είναι χειροποίητα από την αρχή ως το τέλος τους και βγαίνουν σε πολλές εκδοχές: με σοκολάτα, με κρέμα φιστίκι, με φιστικοβούτυρο και αλατισμένη καραμέλα, tiramisu, apple crumble, lemon-blueberry, χώρια το κλασικό με ζάχαρη και κανέλα. Έχει και με γλάσο, έχει και cinnamon rolls-μπουκίτσες για εσένα που λες ότι θες να φας μόνο μια μπουκιά και το εννοείς. **A**

Ψάξε, ψάξε δεν θα το βρεις

Της ΜΑΝΙΝΑΣ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Το έχουμε περάσει όλοι, άσχετα με το αν έχουμε ή δεν έχουμε πρεσβυωπία: το ψάξιμο για τη μικρούτσικη, θαμπή, καλοκρυμμένη σφραγίδα με την ημερομηνία λήξης στη συσκευασία του τροφίμου. Αν εξαιρέσουμε πράγματα με διάρκεια ζωής επιπέδου Μαθουσάλα (κονσέρβες, χαλβάς, τσίχλες κ.λπ.), αν εξαιρέσουμε γιαούρτια και γάλατα με την ωραία, εμφανή σφραγίδα, όλα τα άλλα προϋποθέτουν μάτι αετίσιο και κάμποσο ψάξιμο. Γιατί; Μα γιατί η σφραγίδα έχει μπει σε κάποιο μυστήριο σημείο, είτε κοντά στο καπάκι και συχνά σκεπασμένη απ' αυτό, είτε πάνω στο καπάκι με τις διακοσμητικές φιοριτούρες, είτε στον πάτο, σε μια γωνιά απίστευτη, που δεν την ανακαλύπτει ούτε ο Σέρλοκ, είτε κάπου τόσο μα τόσο κρυφά, που δεν το βρίσκει ούτε η νεαρή, πρόθυμη ταμίας όταν πάμε να πληρώσουμε.

Αυτή η μυστικοπάθεια των εταιρειών και παραγωγών, που έχει την πρόθεση να μας πουλήσει ένα τετοιάκι στο παραπέντε να λήξει επειδή δεν θα καταφέρουμε να βρούμε τη μυθική σφραγίδα, αυτή η τακτική τέλος πάντων μας κάνει να περνάμε περισσότερο χρόνο (συχνά περισσότερο από όσο έχουμε) στα μαγαζιά, με το κεφάλι σκυμμένο και τα μάτια μισόκλειστα, γυρίζοντας το βαζάκι/μπουκαλάκι/σακουλάκι/κουτάκι από δω κι από κει, σιχτιρίζοντας που δεν κουβαλάμε μαζί μας μεγεθυντικό φακό.

Να ξεκαθαρίσω ότι έχω λίγη, πραγματικά λίγη πρεσβυωπία, βλέπω μια χαρά τα μικρά γράμματα, διαβάζω μέχρι και συστατικά τροφίμων, με την ελπίδα ότι κάποιο, οποιοδήποτε τρόφιμο δεν θα περιέχει φοινικέλαιο, που το βρήκα και σε μικρό, παραδοσιακό, οικογενειακό-και-δεν-συμμαζεύεται παραγωγό (χαλβά) πρόσφατα και μ' έπιασε στεναχώρια.

Το πρόβλημα δηλαδή δεν είναι δικό μου, μυωπία έχω, δεν βλέπω το τρόλεϊ που έρχεται καταπάνω μου, διαβάζω όμως τις οδηγίες χρήσεως, άσχετα αν τις ξεχνάω αμέσως, λες και δεν τις είδα ποτέ. Το πρόβλημα είναι αυτών που σκέφτονται «βάλε τη σφραγίδα πάνω στο πλαστικό ημι-φερμουάρ που κλείνει τη συσκευασία αεροστεγώς, όλο και κάποιος μπαγλαμάς θα βρεθεί να το αγοράσει, κι ας έχει λήξει». Και δυστυχώς, ο μπαγλαμάς δεν είμαι μόνον εγώ...

Ένας Άγριος ακονίζει τα μαχαίρια του πλάι στο Χίλτον

Της ΕΛΕΝΗΣ ΨΥΧΟΥΛΗ

Τον Γιάννη Κουστένη μας τον σύστησε το Γίδι, πέρα στη Μεταμόρφωση. Εκεί, στο καμαράκι του εκτός μαγαζιού, ο Γιάννης έστηνε κάθε βράδυ τη δική του σκηνή. Με τα σφαχτά να κρέμονται από τα τσιγκέλια, τις φωτιές και τα κάρβουνα, τους μπαλτάδες και τα μαχαίρια, κι κείνος, παλικάρι ωραίο και βουκολικό, να ιεραουργεί στη μέση με τα ακουστικά στ' αυτιά, βυθισμένος στις νότες του, μισός παρών, μισός αλλούτερος, βασιλιάς της φωτιάς, του σιδήρου και του κοφιδιού. Τα ίδια κάνει τώρα πια και στον Άγριο. Μόνο που η ανοιχτή, τεράστια κουζίνα στη μόστρα της εισόδου, έχει πλέον αναβαθμίσει τη σκηνή σε μια παράσταση που αποδίδει εντυπωσιακότερα τα εφέ και τη σάρκινη εντύπωση, ανάμεσα σε αλυσίδες, τσιγκέλια, τροχαλίες, ηλεκτρικά πριόνια και λοιπά σύνεργα της χασαπικής. Ψήστης και χασάπης και επαίων της κάθε κοπής, ο Γιάννης είναι κυρίως περφόρμερ της σαρκός, που μπροστά του τύφλα να 'χει ο Τούρκος Νουσερέτ και τα αλάτια του.

Στο πιο butcher, σκληροπυρηνικό σενάριο, που υπογράφει και εκτελεί ο ίδιος, τα ακουστικά παίζουν Βασίλη Καρρά στην κατάμεστη από κόσμο σάλα, που είναι μεγαλύτερη από πολλά αθηναϊκά θέατρα, με εκατοντάδες εισιτήρια να κόβονται εδώ κάθε μέρα. Ο Γιάννης υπογράφει και τη μουσική υπόκρουση: το πριόνι τσιρίζει στριγκά, ο μπαλτάς παίρνει φωτιά, οι αλυσίδες σέρνονται πάνω στο μέταλλο, οι σούβλες γυρίζουν, να και μια κορόνα που ξεφεύγει του Γιάννη και πχει σαν κραυγή θεού αλλόφρονα και Ήφαιστου σε οίστρο πάνω από μια σπαλομπριζόλα. Το μαγαζί στάζει αδρεναλίνη, που μπερδεύεται με νοσταλγικές ελληνικές νότες περασμένων δεκαετιών και όλα αυτά θα μπορούσαν να στήσουν πανηγύρι βαρβάτο στην πλατεία του χωριού. Όμως είναι εδώ, στην πιο hotel γειτονια του κέντρου και αγκαλιά με το Χίλτον –The Illisian, που δειλά δειλά ανάβει τα πρώτα του φώτα.

Ο Άγριος θέλει να 'ναι χασαποταβέρνα. Και το πετυχαίνει. Πρώτα απ' όλα με τις τιμές που ευχάριστα θα σε εντυπωσιάσουν. Μετά, με το μενού του, που τιμά όλα όσα δεν τολμούν οι κρεατερί με έμφαση στα Angus. Ψήνει μαγικά νεφράκια στα κάρβουνα, λουκούμι μέσα στο τραγανό τους λίπος, φτιάχνει και αρνίσια μυαλά πανέ. Τα οποία μυαλά μπορεί να αποτροπιάζουν τους νεότερους λεπτεπίλεπτους αλλά μπορεί να αρέσουν στον παλιό, που ξέρει να τα εκτιμήσει. Κάνει και πρόβατο βραστό και η ομελέτα του με κορν-μπιφ έχει γίνει viral στις από στόμα σε στόμα διαδόσεις. Συκωταριά λαδορίγανη με το ολίγον λεμονο-ριγανάτο πλούσιο ζουμάκι της και πιπεριά καυτερή στη σχάρα, που πολύ θα εκτιμήσουν οι βορειοελλαδίτες επισκέπτες. Θα σας παινέσω και το δροσερό, τραγανό, ελληνικό μαρούλι, με τριμμένη φέτα, άνηθο και κρεμμυδάκι, η σαλάτα-απόδειξη του πόσο άσφογη μπορεί να 'ναι μια μαρουλοσαλάτα, χωρίς ρόδια, σιρόπια και λοιπά μπαλσάμικα.

Από τα κάρβουνα δοκιμάσαμε έναν σιδηρόδρομο, κομμάτι σκληρό και δύσκολο να το τιθασέψεις χωρίς βράσιμο. Όμως ο Γιάννης-θεός, του έχει πάρει τον αέρα, στο ψήσιμο έχει απορροφήσει σωστά όλα του τα λιπαρά και τα έχει μεταμορφώσει σε νοστιμιά και υγρασία. Ένα μπουτί κοτόπουλο μπορεί να ακούγεται ξενέρωτο όταν στο μενού υπάρχουν κόντρα, σπαλομπριζόλες, φιλέτα και t-bone –άσε που έχει και κεφτεδάκια–, αλλά αυτό το κοτόπουλο αξίζει πολλά. Ψημένο με την πετσούλα του που το κρατά ζουμερό, αποκαλύπτει ένα πεντανόστιμο, τρυφερό κρέας, που δεν θα έχει ποτέ ένα κοτόπουλο της σούβλας. Η διαφορά στο μαστόρικο ψήσιμο στο κάρβουνο. Καθώς έχεις έρθει ορκισμένος για ψητό στα κάρβουνα, να σου επιστήσω την προσοχή στη μικρή κατηγορία με τα μαγειρευτά. Τα σουτζουκάκια και το φρικασέ έχουν ήδη ορκισμένους φαν, αλλά και το χεράκι και το μπουτί του αρνιού στη σούβλα, που έρχεται ψιλοκομμένο σε μπουκιές, στο πιάτο. Βουκολικό και το επιδόρπιο, γιαούρτι με βύσσινο ή κυδώνι γλυκό του κουταλιού και πετυχημένος σιμιγδαλένιος χαλβάς. Ο Άγριος ήρθε για να μείνει, γιατί έχει τη σωστή συνταγή. Κοσμική χασαποταβέρνα που κάνει και το κατιτίς παραπάνω σε ένα μενού που θα έρθεις ξανά και ξανά, να το δοκιμάσεις όλο, να μη χάσεις ούτε μία γεύση του.

Βεντήρη 5, Χίλτον, 6975964098

Στέπα

Knave

Μπαρ Φάλαινα

ΝΕΦΕΛΗ ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ

dj στη Στέπα

Αν κάποιος γνωρίζει την Ασκληπιού καλύτερα ακόμη κι απ' τους πιστούς θαμώνες της, είναι όλοι όσοι δουλεύουν εκεί. Κάποιοι θα σου σερβίρουν τον πρώτο καφέ της ημέρας, άλλοι το τελευταίο ποτό, κι άλλοι, όπως η Νεφέλη Γεωργιάδου, θα σε κάνουν να χορεύεις και να χαλαρώσεις, μιξάρωντας τον ήχο έτσι που μόνο αυτοί ξέρουν. Η Νεφέλη είναι dj στη Στέπα, νυκτόβιο πλάσμα κι έχει γνωρίσει κάθε λογής άτομα στην Ασκληπιού.

Η Ασκληπιού είναι από εκείνους τους δρόμους που μπορείς να βρεις τα πάντα: από μικρά καφέ που έχουν ήδη ανοίξει με το πρώτο πρωινό φως, μέχρι πολύχρωμα μπαράκια με νέον λάμπες που ξεχωρίζουν μέσα στη νύχτα. Αν τύχει και τριγυρνάς εκεί κοντά, Παρασκευή ή Σάββατο βράδυ, θα πετύχεις παρέες που, απ' όπου κι αν ξεκίνησαν τη βόλτα τους, -πάντα και κατά κανόνα- καταλήγουν στα σκαλάκια του Αγίου Νικόλα. Άλλοι με ένα ποτό στο χέρι, άλλοι κάνοντας το τελευταίο τσιγάρο και μερικοί προσπαθώντας να συνέλθουν. Τα τελευταία χρόνια δουλεύω στη Στέπα ως dj και σου λέω με σιγουριά ότι η διάθεση του κόσμου είναι αυτή που κάνει την κάθε βραδιά ξεχωριστή. Στην Ασκληπιού έχω συναντήσει κάθε λογής άτομα - νέους, γέροντες, φοιτητές, εργαζόμενους που μόλις σκόλασαν, ζευγάρια - κι εκεί ακριβώς βρίσκεται η ομορφιά αυτής της οδού: όλοι οι καλοί χωράνε.

Ασκληπιού Stories

15 Λόγοι να ξαναδείς την Ασκληπιού

Ξεκινάς με έναν σωστό, πολύωρο καφέ. Αν έχεις μόλις σχολάσει, είσαι ήδη στο δεύτερο ποτήρι κρασί. Στο ενδιάμεσο, κάποιοι μπαινοβγαίνουν στις γκαλερί, άλλοι κοντοστέκονται στις βιτρίνες, κι εσύ χαζεύεις τον κόσμο που ανεβοκατεβαίνει τον δρόμο. Στο τέλος της ημέρας, όλοι θα καταλήξουν στα ορθάδικα. Οδός Ασκληπιού: ο δρόμος που έχει τα πάντα, μένει ξύπνιος μέχρι αργά το βράδυ και σήμα κατατεθέν του είναι τα μικρά μπαράκια που στριμώχνονται το ένα δίπλα στο άλλο. Τα μέρη που θα βρεις φτηνά ποτά, θα κοιτιάσει με τον απέναντί σου για ώρες, ώσπου κάποιος τελικά θα φανεί γενναίος και θα γίνετε φίλοι.

Phoenix Athens Gallery and Residency
Ασκληπιού 89
Alouatou Athens
Ασκληπιού 87

Mataroa Gallery
Ασκληπιού 76

A-DASH SPACE
Ασκληπιού 74

Στέπα
Ασκληπιού 61α

Υποβρύχιο Μπαρ
Ασκληπιού 53

Ασφαλώς και δεν πρέπει
Ασκληπιού 46

Nabokov
Ασκληπιού 41

Κόκκοι Καφέ
Ασκληπιού 39
& Διδότου

Μπαρ Φάλαινα
Ασκληπιού 39

Κυρ' Αγγέλω
Ασκληπιού 39

Knave
Ασκληπιού 22

Menta Athens
Ασκληπιού 11

Καφεδάκι;

Κόκκοι Καφέ Το cozy μαγαζάκι με τον ζεστό φωτισμό, για να πιεις επιτέλους έναν καφέ με την ψυχία σου. Αν όσο κάθεται θυμηθείς ότι πρέπει να πας σούπερ μάρκετ, μερικά μέτρα παρακάτω μπορείς να κανείς τα ψώνια σου. Ποτέ δεν ξέρεις!

Menta Athens Για ρόφημα στο χέρι, ζεστά, αλμυρά σνακ για τη λιγούρα, γλυκές επιλογές για τις δύσκολες ώρες. Από τις πιο φρέσκες προσθήκες της γειτονιάς, μια και άνοιξε το περασμένο καλοκαίρι. Ούτε χρόνο δεν έχει κλείσει. Προς το παρόν μας αρέσει πολύ.

Στάση για τέχνη

Ωραία τα ποτά, ωραία τα ξενύχτια, αλλά η Ασκληπιού ξέρει κι από τέχνη. Πρώτη στάση ο ανεξάρτητος χώρος τέχνης **Phoenix Athens** και λίγα μέτρα πιο πέρα η σύγχρονη γκαλερί **Mataroa**. Τέλος, το **A-DASH SPACE**, το μέρος που φιλοξενεί εκθέσεις, site-specific projects και λειτουργεί ως πλατφόρμα για νέες ιδέες και καλλιτεχνικές συμπράξεις.

Αν πεινάσεις

Κυρ' Αγγέλω Για σπιτικό φαγητό, μυρωδιές που σπάνε μύτη και τιμές εξαιρετικές, ακόμα κι αν είσαι φοιτητής ή πλησιάζει το τέλος του μήνα. Δοκίμασε μωσαράκι κοκκινιστό σε σάντουιτς.

Alouatou Athens Για βλάχικες πίτες, γιουβαρλάκια και καλό μεζέ. Το πρωί φούρνος, το βράδυ μπιστρό. Τα τραπέζια λίγα και καλά. Θα συναντήσεις το κοινό των ψαγμένων 35άρηδων, παλαίμαχους διανοούμενους των Εξαρχείων και Millennials της γειτονιάς.

Ασφαλώς και δεν πρέπει Για κρασί και τσίμπι τσίμπι μετά το γραφείο. Τρία νόστιμα πιάτα να τα φας με το χέρι συνοδεύουν τρία από τα best of κρασιά του οινοποιείου Αμπελώνες Ζαχαριά.

Από πού πήρε τ' όνομά της η οδός Ασκληπιού

Ο ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ ΗΤΑΝ Ο ΘΕΟΣ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ, ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΣ ΚΑΙ ΓΙΟΣ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΑ. Η ΡΑΒΔΟΣ ΜΕ ΤΟ ΤΥΛΙΓΜΕΝΟ ΦΙΔΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΛΟ ΤΟΥ - ΣΥΜΒΟΛΟ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ.

4 παραστάσεις για την υποκρισία, το γέλιο πίσω από το δράμα,

Ο ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ

© ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΣΤΑΝΑΡΑΣ & ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΣΚΟΥΝΗΣ

Ένα από τα πιο γνωστά και αιχμηρά έργα του Μολιέρου έρχεται στην Αθήνα σε νέα έμμετρη διασκευή 1.600 στίχων, υπογεγραμμένη από την **Ιόλη Ανδρέαδη** και τον **Άρη Ασπρούλη**, σε μετάφραση του **Γιάγκου Ανδρέαδη**.

Στην επετειακή παράσταση του Θεσσαλικού Θεάτρου, που σκηνοθετεί η Ιόλη Ανδρέαδη, φωτίζεται μια κοινωνία εγκλωβισμένη στην υποκρισία και στη δίψα για μια καλή θέση στο μυαλό των άλλων. Στο κέντρο της πιο πικρής κωμωδίας του μεγάλου Γάλλου δημιουργού βρίσκεται ο Άλκπστος (Γεράσιμος Γεννατάς), ένας άνθρωπος αφοσιωμένος στην αλήθεια με κάθε κόστος, σε διαρκή σύγκρουση με έναν κόσμο γεμάτο προσποίηση και κολακεία. Η εμμονική του ειλικρίνεια τον φέρνει αντιμέτωπο όχι μόνο με την κοινωνική πραγματικότητα, αλλά και με τον ίδιο του τον έρωτα, τη Σελιμένη (Νάντια Μαργαρίτη), έναν έρωτα σκοτεινό, χωρίς ανταπόκριση, που τον οδηγεί τελικά στην απομόνωση. Το έργο, ανατριχιαστικά επίκαιρο, ισορροπεί ανάμεσα στη σάτιρα και τη μελαγχολία, αποδεικνύοντας ότι οι απατεύοντες δεν ανήκουν μόνο στο Παρίσι του 1666, αλλά και στη δική μας πραγματικότητα.

Η κωμωδία φωτίζει μια κοινωνία βυθισμένη στην υποκρισία, όπου η εικόνα και η κοινωνική αποδοχή συχνά υπερσχύουν της αλήθειας. Οι κοινωνικές συναναστροφές δεν είναι τίποτα περισσότερο από ένα παιχνίδι εντυπώσεων, όπου όλοι είναι ταυτόχρονα θύτες και θύματα και διατρέχονται από μία μόνο ανάγκη. Να ανήκουν κάπου, ακόμη κι όταν αυτό σημαίνει ότι θα προδώσουν τον ίδιο τους τον εαυτό.

Πρωταγωνιστούν: **Γεράσιμος Γεννατάς, Στεφάνια Καραγιάννη, Στάθης Κόκκορης, Αστέρης Κρικώνης, Μαρσέλα Λένα και Νάντια Μαργαρίτη**

Θέατρο Φιλίπ
Θάσου 11 &
Δροσοπούλου
Κυψέλη
2108656155

Πρεμιέρα
12 Μαρτίου
Παραστάσεις
Πέμπτη 20:00
Παρασκευή 21:15
Σάββατο 21:15
Κυριακή 20:15

ΒΟΤΚΑ ΜΟΛΟΤΟΦ

Όσοι άνθρωποι, τρυφερές και απρόβλεπτα κωμικές πλευρές των ηρώων ξετυλίγονται στη θεατρική παράσταση βασισμένη στα διηγήματα του Άντον Τσέχωφ, που διασκευάζει η **Ελένη Ράντου** και σκηνοθετεί ο **Νικολέσσης Χανιωτάκης**.

Η κωμωδία αποτελείται από σπονδυλωτές ιστορίες, όπου ο ίδιος ο Τσέχωφ, τον οποίο υποδύεται ο Τάσος Χαλκιάς, μιλάει για τα πάθη και εκείνες τις καταστάσεις στις ζωές των ανθρώπων που, αν τους ρίξουμε μια διαφορετική ματιά, θα ανακαλύψουμε την κωμωδία πίσω από το δράμα.

Στη σκηνή εμφανίζονται άνθρωποι που φαινομενικά δεν τους συνδέει τίποτα μεταξύ τους. Ένας νεαρός οδοντίατρος κάνει την πρώτη του εξαγωγή, μια γυναίκα προσπαθεί να βρει τις σωστές λέξεις για να ανακοινώσει έναν ξαφνικό θάνατο, ένα ζευγάρι πιστεύει πως κέρδισε το λαχείο και αφήνεται σε φαντασιώσεις μεγαλείου, ένας απόστρατος

επαναλαμβάνει ακούραστα τις ίδιες ιστορίες και μια μητέρα αμφιβάλει για τις προοδευτικές παιδαγωγικές της θεωρίες. Όλες οι ιστορίες, σαν μια σειρά από κινηματογραφικά καρτέ, ενώνονται σε ένα ενιαίο, ευρηματικό σύνολο, που αναδεικνύει όλα όσα τελικά είναι κοινά για όλους. Οι μικρές εμμονές, οι φόβοι, οι ελπίδες, οι παρεξηγήσεις, οι στιγμές γελοιοτητας και μεγαλείου όλων των ηρώων δεν κρίνονται, αλλά φωτίζονται και αποκαλύπτονται. Η σύγχρονη σκηνοθετική γραμμή διατηρεί τον τσεχωφικό πυρήνα, την αγάπη για τον άνθρωπο. Γιατί, όσο κι αν αλλάζουν οι εποχές, ο άνθρωπος βαθιά μέσα του παραμένει ο ίδιος, και αυτές οι μικρές, καθημερινές ιστορίες κρύβουν τελικά όλη την αλήθεια της ζωής.

Επί σκηνής οι: **Τάσος Χαλκιάς, Φωτεινή Μπαξεβάνη, Τζένη Διαγούπη, Φώτης Σπύρος, Χάρης Μαυρουδής, Κωνσταντίνος Μουταφτσής και Λυδία Σγουράκη**

Θέατρο Φιλίπ
Θάσου 11 &
Δροσοπούλου
Κυψέλη
2108656155 &
2107622034
Παραστάσεις
Παρασκευή 21:00
Σάββατο 18:30
Κυριακή 18:15

την εσωτερική δύναμη και την αλληλεγγύη

Η ΚΥΡΑ ΤΗΣ ΡΩ

Από τον «Μισάνθρωπο» του Μολιέρου στις κωμικές ιστορίες βασισμένες στον Τσέχωφ, τη ζωή της Δέσποινας Αχλαδιώτη αλλά και την τρυφερή σχέση ανάμεσα σε ένα κορίτσι και ένα δελφίνι

Βασισμένη στο ομώνυμο βιβλίο του Γιάννη Σκαραγκά, η παράσταση εμπνέεται από τη ζωή της Δέσποινας Αχλαδιώτη (Φωτεινή Μπαξεβάνη), γνωστής ως Κυρά της Ρω, που έζησε μόνη στο μικρό νησί της Ρω, κοντά στο Καστελλόριζο, από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι τα βαθιά γεράματά της. Η ζωή της γυναίκας που έγινε θρύλος αναδεικνύεται σε σκηνοθεσία του Σταύρου Λίτσα και φωτίζει την αντοχή όλων των γυναικών οι οποίες παλεύουν να αφήσουν το σημάδι τους σ' έναν κόσμο που συχνά τις αγνοεί, αρνείται να τις θυμάται και δεν τους δίνει χώρο ώστε να υπάρξουν. Μέσα από την πορεία της Δέσποινας Αχλαδιώτη,

που γίνεται παράδειγμα θάρρους και αφοσίωσης, αποκαλύπτεται πως η ανθρώπινη αξιοπρέπεια μπορεί να υπερβεί κάθε δυσκολία και να αφήσει ανεξίτηλο αποτύπωμα στον χρόνο. Ακόμη και στις πιο δύσκολες συνθήκες μία γυναίκα μπόρεσε να παραμείνει πιστή στις αξίες της και αφοσιωμένη σ' ένα σκοπό. Και κάπως έτσι έγινε φωτεινό παράδειγμα για όλους, που συνεχίζει μέχρι σήμερα να συγκινεί και να εμπνέει.

Τα τραγούδια της παράστασης «Καστελλόριζό μου» και «Ερημοπούλι (για την Κυρά της Ρω)», σε μουσική της Φωτεινής Μπαξεβάνη και στίχους του Γιάννη Σκαραγκά, ερμηνεύει η Βιολέτα Ίκαρη.

i **Θέατρο Φιλίπ**
Θάσου 11 &
Δροσοπούλου
Κυψέλη
2108656155 &
2107622034
Παραστάσεις
Τετάρτη 19:30
Πέμπτη 21:00

Η ΑΛΙΚΗ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΨΑΡΙΩΝ

Το ανατρεπτικό παιδικό musical του Γιάννη Ξανθούλη, που παρουσιάζεται σε σκηνοθεσία του Χρήστου Τριπόδη, συνδυάζει μουσική, τραγούδι, χορό και φαντασία.

Η ιστορία ξεκινά όταν η Αλίκη κάνει διακοπές με το καραβάκι της, την «Μπουρμπουλήθρα», αλλά μια ξαφνική φουρτούνα το βυθίζει. Ένα δελφίνι τη σώζει και τη μεταφέρει στον βυθό της θάλασσας, στην Ψαροχώρα, όπου τα ψάρια αναστατώνονται από την παρουσία της και αποφασίζουν να τη φυλακίσουν. Για να γλιτώσει, η Αλίκη προτείνει να γίνει δασκάλα των ψαριών και να τους διδάξει πώς ζουν οι άνθρωποι. Στα μαθήματα, τα ψάρια μαθαίνουν για το χρήμα και οργανώνονται σε τάξεις, με τα ακριβά ψάρια (αστακοί και γαρίδες) στην κορυφή και τα φθηνά (π.χ. μαρίδες) στο κάτω μέρος. Όταν η Αλίκη βλέπει ότι τα ψάρια μιμούνται τις κακές συνήθειες των ανθρώπων, προσπαθεί να τους διδάξει πως οι άνθρωποι δεν νοιάζονται μόνο για το χρήμα και τον πόλεμο, αλλά έχουν και αξίες – την αγάπη, τη φιλία, την αλληλεγγύη. Στη συνέχεια, η ισορροπία της Ψαροχώρας απειλείται από την πετρελαιοκλιδα. Τότε η Αλίκη, με σύμμαχο το δελφινάκι, προσπαθούν να σώσουν τον βυθό.

Το έργο είναι ένα αλληγορικό παραμύθι που υμνεί την αγάπη, την ισότητα, την ελευθερία, τη διαφορετικότητα και τον σεβασμό στο περιβάλλον, αξίες που παραμένουν επίκαιρες σε κάθε εποχή.

Πρωταγωνιστούν: Άννα Βασιλείου, Βασίλης Παννέλος, Ηρώ Γκουλίτου, Χάρης Μαουρούδης, Ελένη Φανδρίδου, Αλέξανδρος Σαριπανίδης και Λυδία Σγουράκη.

i **«Θέατρον»**
του Κέντρου
Πολτισμού
«Ελληνικός
Κόσμος»
Πειραιώς 254
Ταύρος
2122540300 &
217622034
Παραστάσεις
Κυριακή 11:30
& 16:30

Κάλλια Θεοδοσιάδη

Η δραματουργία του σώματος
Μια συζήτηση με τη χορογράφο, θεατρολόγο,
χορεύτρια και performer Κάλλια Θεοδοσιάδη

© ΚΩΣΤΑΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Η Αγγελική Τουμπανάκη και η Κάλλια Θεοδοσιάδη στην παράσταση «ANTI-ΓΟΝΟΙ», Θέατρο Ροές Ιανουάριος 2026

© ΚΩΣΤΑΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Γεννήθηκε στην Αθήνα. Αποφοίτησε από τη Σχολή χορού της Νίκης Κονταξάκη και το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Ειδικεύτηκε σε τεχνικές σωματικού θεάτρου στο Institut del Teatre της Βαρκελώνης και ακολούθησε μεταπτυχιακές σπουδές στο θέατρο. Επίσης ανήκει στην πρώτη γενιά δασκάλων Caroeira. Η Κάλλια Θεοδοσιάδη, χορογράφος και χορεύτρια, θεατρολόγος και performer, πολυπράγμων και αεικίνητη, μοιράζεται μαζί μας τις σκέψεις της για τον χορό, το θέατρο και την αφήγηση μέσα από την κίνηση.

— Είσαι απόφοιτος σχολής χορού αλλά και θεάτρου. Πώς συνδυάζονται αυτές οι δύο ιδιότητες στην καλλιτεχνική σου πρακτική;

Λειτουργούν συμπληρωματικά. Ο χορός μου έδωσε μια βαθιά σωματική αντίληψη και την τεχνική και εκφραστική γνώση χρήσης του σώματος στον χώρο και τον χρόνο, ενώ οι θεατρικές σπουδές με βοήθησαν να εμβαθύνω στο κομμάτι της δραματουργίας και της σκηνοθεσίας στα διαφορετικά είδη θεάτρου. Στην καλλιτεχνική μου πρακτική, το σώμα αποτελεί το βασικό εργαλείο έκφρασης, φορέα νοήματος, ιδεών και συναισθημάτων. Μέσα από τον συνδυασμό χορού και θεάτρου επιδιώκω μια ολιστική σκηνική γλώσσα, όπου η κίνηση και ο λόγος συνυπάρχουν και αλληλοτροφοδοτούνται.

— Τι ρόλο έπαιξε η εξειδίκευσή σου στις τεχνικές σωματικού θεάτρου στο Institut del Teatre για τη διαμόρφωση του κινητικού λεξιλογίου σου;

Η εξειδίκευση ανέδειξε νέους τρόπους αφήγησης μέσα από το σώμα. Η προσέγγιση ήταν έντονα εστιασμένη στη δύναμη του σώματος ως δραματουργικού εργαλείου, ικανού να αφηγηθεί ιστορίες, να δημιουργήσει χαρακτήρες και να μεταδώσει σύνθετες συναισθηματικές καταστάσεις. Αποτέλεσε έναν πραγματικό πλούτο γνώσης, που επηρέασε τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζω τόσο τη σκηνική πράξη όσο και την ίδια τη δημιουργική διαδικασία.

— Υπάρχουν διαφορές στην κινησιολογική προσέγγιση ή στις τεχνικές που χρησιμοποιούν στο εξωτερικό σε σχέση με την Ελλάδα;

Υπάρχουν και προέρχονται κυρίως από το σύστημα υποδομών και εκπαίδευσης. Στο εξωτερικό η κίνηση αντιμετωπίζεται πιο συστηματικά ως βασικό δραματουργικό εργαλείο, μέσα από διαθεματικά προγράμματα που συνδυάζουν χορό, θέατρο και άλλες παραστατικές τέχνες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το Institut del Teatre στη Βαρκελώνη, κέντρο παραστατικών τεχνών, που συστεγάζει την ακαδημία χορού, θεάτρου, κινηματογράφου και σκηνογραφίας, προσφέροντας μια πιο ολιστική προσέγγιση στη σκηνική πράξη.

— Πως επηρεάζει η μουσική τη χορογραφική σου έμπνευση; Η κίνηση προηγείται ή έπεται της μουσικής σύνθεσης;

Η δημιουργία, τις περισσότερες φορές, ξεκινά από το υλικό που πραγματεύεται η παράσταση: την ιδέα, το νόημα, την ατμόσφαιρα, το ύφος και τους χαρακτήρες. Με αυτή την έννοια, η κίνηση συνήθως προηγείται. Η μουσική, όμως, μπορεί να απογειώσει την κίνηση και να ανοίξει νέα μονοπάτια. Μπορεί βέβαια να λειτουργήσει και ανασταλτικά, αν δεν συνομιλείς ουσιαστικά μαζί της.

— Έχεις δουλέψει με αρκετούς σκηνοθέτες. Με ποιον τρόπο προσαρμόζεις τη δική σου ταυτότητα ως χορογράφος-θεατρολόγος στο όραμα του εκάστοτε σκηνοθέτη;

Προσπαθώ να κατανοήσω σε βάθος το όραμά του,

ώστε να προτείνω την κατάλληλη κινησιολογική προσέγγιση που θα εξυπηρετεί το ύφος και το είδος της παράστασης. Η δημιουργία της χορογραφίας από μόνη της λειτουργεί σκηνοθετικά στον χώρο και στον χρόνο, αναδεικνύοντας την κατάσταση, την ατμόσφαιρα και τους χαρακτήρες.

— Η κίνηση έχει τη δική της αυτόνομη δραματουργία;

Ναι. Το σώμα αποτελεί από μόνο του έναν ισχυρό φορέα εννοιών. Μια ειλικρινής προσέγγιση της σωματικής έκφρασης μπορεί να λειτουργήσει ως αυτόνομο και ιδιαίτερα δυναμικό εργαλείο δραματουργίας.

— Όταν αναλαμβάνεις την κινησιολογία σε μια παράσταση, ποιο είναι το πρώτο βήμα της διαδικασίας που ακολουθείς;

Κάθε παράσταση είναι διαφορετική, οπότε και ο τρόπος που προσεγγίζω την κινησιολογία δεν είναι ποτέ ο ίδιος. Για μένα, όλα τα στοιχεία (το κείμενο, η μουσική, ο σκηνοθέτης και οι performers) παίζουν εξίσου σημαντικό ρόλο και λειτουργούν συμπληρωματικά. Συχνά ξεκινάω από το κείμενο, προτείνοντας κινησιολογικές λύσεις που εξυπηρετούν τη δραματουργία και τη σκηνοθετική γραμμή, ενώ άλλες φορές η μουσική καθορίζει τον ρυθμό και τη δυναμική, ειδικά στο μουσικό θέατρο. Φυσικά, καθοριστικός είναι και ο ρόλος των performers: μελετώ τα σώματά τους, τις δυνατότητες και τις ιδιαιτερότητές τους, προσφέροντάς τους εργαλεία ώστε να αξιοποιήσουν στο έπακρο τις εκφραστικές τους δυνατότητες. Για μένα, η επιτυχία μιας παράστασης βασίζεται στην καλή επικοινωνία και στην κοινή αισθητική όλων των συντελεστών.

— Ανήκεις στην πρώτη γενιά δασκάλων Caroeira. Με ποιον τρόπο μεταφράζεις τη φιλοσοφία της στη σύγχρονη χορογραφία ή τη θεατρική κίνηση;

Την προσεγγίζω ως μια ολιστική πρακτική που ενεργοποιεί όλα τα εκφραστικά μέσα του ερμηνευτή. Πρόκειται για μια πολυσημική μορφή τέχνης που εμπεριέχει μουσική, τραγούδι, μάχη, χορό και ακροβασία, και εκδηλώνεται ως ένα τελετουργικό, παραστασιακό δρώμενο. Ο κύκλος της Caroeira (roda) λειτουργεί ως ένα ασφαλές πεδίο συλλογικής πρακτικής, όπου σώματα και φωνές συνδιαλέγονται μέσα από έναν κοινό κώδικα, μια ιεραρχία και τη δεοντολογία που μοιράζεται η ομάδα, ενισχύοντας έννοιες όπως η συλλογικότητα και η αντίσταση. Η πολυμορφική της διάσταση με οδήγησε στην αναζήτηση και πρόταση νέων μορφών κινησιολογίας και μουσικής, ιδιαίτερα σε σχέση με τον χορό της αρχαίας τραγωδίας, αλλά και νέων τεχνικών σωματικής και λεκτικής προσέγγισης στο διαλογικό και συγκρουσιακό μέρος. Ζωντανό παράδειγμα αυτής της έρευνας αποτελεί η παράσταση «ANTI-ΓΟΝΟΙ», που παρουσιάστηκε στο Θέατρο Ροές. Η Caroeira, γεννημένη από τον αγώνα ενός καταπιεσμένου λαού για ελευθερία και βαθιά συνδεδεμένη με ζητήματα ταυτότητας, αντίστασης και συλλογικότητας, λειτούργησε ως βασικός δραματουργικός άξονας για μια σύγχρονη ανάγνωση της «Αντιγόνης» του Σοφοκλή.

— Ποιο θα είναι το επόμενο βήμα σου;

Στο άμεσο μέλλον θέλω να συνεχίσω την έρευνά μου πάνω στο αρχαίο δράμα και την Caroeira, εμβαθύνοντας στη μεταξύ τους σχέση και στις δυνατότητές τους στη σύγχρονη χοροθεατρική σκηνή. Η παράσταση «ANTI-ΓΟΝΟΙ» θα συνεχίσει την πορεία της σε φεστιβάλ και σε έναν νέο κύκλο παραστάσεων, κάθε φορά με εμπλουτισμένο περιεχόμενο και υπό την αιγίδα της Πρεσβείας της Βραζιλίας στην Ελλάδα. **A**

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΜΕ ΑΙΤΙΑ

Του ΑΡΗ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

Οίκος Πούσκιν: ένα ταξίδι αυτογνωσίας και ειρωνείας

Τιμή και δόξα στη ρωσική λογοτεχνία! Κι όταν πια έχεις εξαντλήσει τον Ντοστογιέφσκι και τον Τολστόι, όταν έχεις διαβάσει ξανά και ξανά Τουργκένιεφ και Λέρμοντοφ, όταν αναπολείς τον ράθυμο Ομπλόφοφ (τούτος εδώ είναι ήρωας ομότιτλου μυθιστορήματος) μα και τον σπουδαίο Γκόγκολ –για να μη μιλήσω για τον Τσέχοφ– και πέφτει αίφνης στα χέρια σου το 700 σελίδων βιβλίο του Μπίτοφ (1937-2008), ε, τότε, καταλαβαίνεις ότι σου χαμογέλασε η τύχη.

Πα να εννοήσετε τη μαστοριά του συγγραφέα και την εξαιρετη μετάφραση κρίνω σκόπιμο να παραθέσω ένα απόσπασμα του «Οίκου Πούσκιν», όπου ο Μπίτοφ προβληματίζεται περί του χαρακτήρος του ήρωά του: «Γενικά, το επάγγελμα που επιλέγει ένας μυθιστοριογράφος για τον διανοούμενο ήρωά του είναι μια από τις παγίδες του επαγγέλματος. Θέλεις ο χαρακτήρας σου να περιπλανιέται, να παρατηρεί, να σκέφτεται, να βιώνει συγκινήσεις, όμως στις μέρες μας ποια δουλειά μας αφήνει χρόνο για όλα αυτά; Του νυχτοφύλακα; Οστόσο, μόλις ο συγγραφέας βάλει να περ-

νούν από το μυαλό του βαθύτεροι, σχετικά, στοχασμοί, ο άνθρωπος αυτός σιγά σιγά θα μοιάζει με παραγνωρισμένη ιδιοφυΐα. Μια ατυχής επιλογή θα θέσει αμέσως σε κίνδυνο τη λεγόμενη “πιστή απεικόνιση της ζωής”. Κι έτσι αρχίζει ο πυρετός της αναζήτησης: Ένας νεαρός αρχιτέκτονας...; όχι, το επάγγελμα αυτό έχει μια ιδιαίτερη αίγλη... Ένας νεαρός γιατρός... τούτο έχει μεγάλες ευθύνες, μόνο όποιος το ασκεί... Ένας νεαρός και πολλά υποσχόμενος μηχανικός ειδικευμένος στις γέφυρες... εντάξει, είναι λίγο μακρινάρι, αλλά τέλος πάντων... Και πάλι όμως, αν είναι να έχει προοπτικές στη ζωή του, πού θα βρει καιρό να βυθίζεται σε περισυλλογή; Θα στέκεται στην όχθη αγναντεύοντας τα νερά του ποταμού; Ή μήπως πάνω στη γέφυρα που έχτισε;... Εκεί χαμπλά όμως φυσάει ένας αέρας υγρός και παγερός, σιγά σιγά σχηματίζεται η μορφή κάποιου αυτόχειρα... Και στο κάτω κάτω, τι γυρεύει εδώ ένας μηχανικός γεφυρών; Όλ’ αυτά μας φέρνουν ανατριχίλα, πρέπει να του βρούμε άλλη απασχόληση... Ξαφνικά αρχίζουμε να εξετάζουμε διάφορες εναλλακτικές:

ο χαρακτήρας μας βγαίνει στη σύνταξη, τις πρώτες μέρες νιώθει μια κούραση, σκέφτεται ορισμένα πράγματα για πρώτη φορά μετά από χρόνια... είναι όμως λίγο σιτεμένος ήρωας...»

Α, όχι, εδώ σταματώ. Μόλις συνειδητοποιήσα ότι ο Μπίτοφ μιλάει για μένα – μήπως εγώ δεν βγήκα προσφάτως στη σύνταξη, μήπως εγώ δεν είμαι λίγο σιτεμένος;

Ο συγγραφέας μάς μεταφέρει στα χρόνια μετά τον θάνατο του Στάλιν κι αφήνει τον ήρωά του (που τελικά αποφασίζει να τον κάνει φιλόλογο) να περιφέρεται σε κείνην την εποχή, να ερωτεύεται μια μεγαλύτερή του γυναίκα που τον περιφρονεί, και να γράφει μια διατριβή για τρεις μεγάλους Ρώσους ποιητές – που ανάμεσά τους βρίσκεται φυσικά (το λέει άλλωστε κι ο τίτλος) ο ίδιος ο Πούσκιν. Ο Πούσκιν που, ως γνωστόν, σκοτώθηκε σε μονομαχία.

Όμως δεν θα αποκαλύψω άλλα. Το μυθιστόρημα καταναλώνεται όχι σαν βότκα –ποτό που πίνουν αφειδώς οι ήρωες–, αλλά σαν κονιάκ εφτά αστέρων, με κατανυκτική φειδώ.

Αντρέι Μπίτοφ
Οίκος Πούσκιν
εκδ. GUTENBERG

Ο ΚΟΣ ΖΥΓΗ

Ελεύθερα βασισμένο στο έργο «Δεσποινίς Τζούλια» του Αύγουστου Στρίντμπεργκ

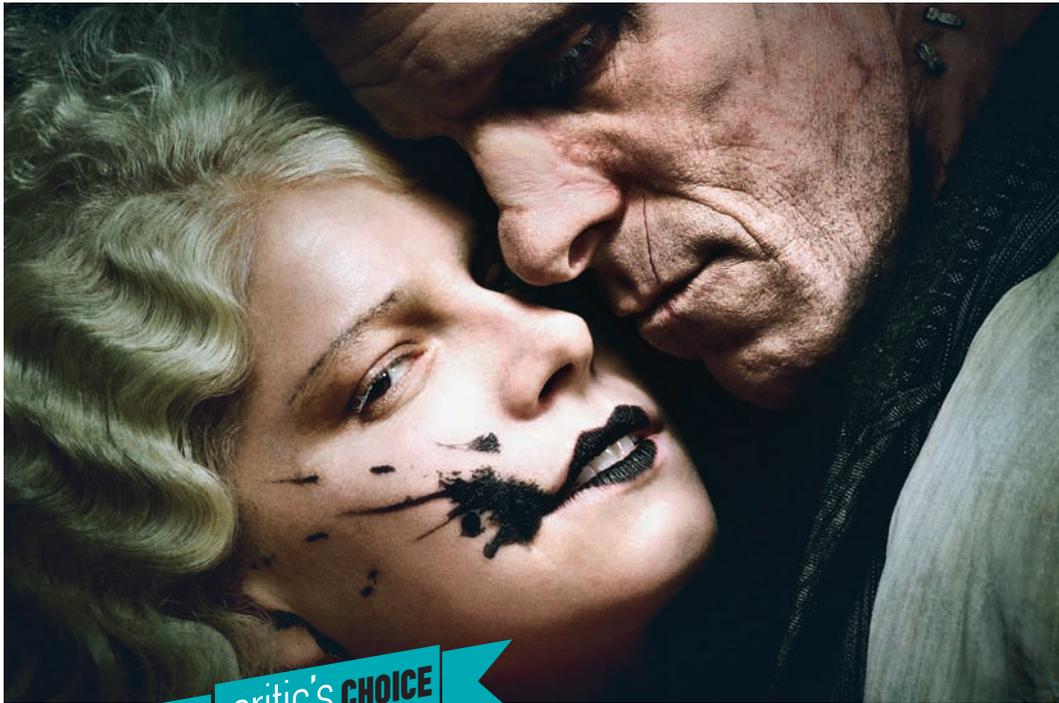
Κείμενο - Σκηνοθεσία: **Θωμάς Μοσχόπουλος**
Παίζουν: **Γιάννης Καράμπαμπας, Νίκος Κοσώνας, Θεόβη Στύλλου**

ΧΩΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ATHENS
ΕΡΩΔΙΑ

ΠΑΡΑΓΩΓΗ
PRIME
ENTERTAINMENT

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ
more.com

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΪΜΑΚΗ

critic's CHOICE

Η νύφη (THE BRIDE) **1/2

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Μάγκι Τζίλνχαλ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Τζέσι Μπάκλεϊ, Κρίστιαν Μπέιλ, Πίτερ Σάρσγκαρντ, Τζέικ Τζίλνχαλ, Ανέτ Μπένινγκ, Πενέλοπε Κρουζ

Στο Σικάγο του 1936, ένας παραμορφωμένος άντρας ονόματι Φρανκ Φράνκενσταϊν ζητά από εκκεντρική επιστήμονα να τον βοηθήσει να αποκτήσει σύντροφο. Η τολμηρή Άιντα, που είχε βρει τραγικό θάνατο πριν από λίγες μέρες, θα «ζωντανέψει» μέσα από τα ριζοσπαστικά πειράματα της γιατρού, όμως δεν θα θυμάται τίποτα από την προηγούμενη ζωή της και κυρίως ότι σε λίγες μέρες επρόκειτο να παντρευτεί τον Φρανκ.

Όπως και στα «Ανεμοδαρμένα ύψη» της Έμεραλντ Φένελ, η Μάγκι Τζίλνχαλ επιχειρεί να δώσει τη δική της αιρετική ματιά πάνω στον μύθο του Φράνκενσταϊν αλλά και στο γοτθικό δράμα της Μέρι Σέλεϊ. Η συγγραφέας –ενσαρκωμένη από την Τζέσι Μπάκλεϊ, που υποδύεται και τη νύφη– εμφανίζεται στην αρχή του έργου για να προειδοποιήσει τους θεατές ότι, αν το ομώνυμο βιβλίο της από το μακρινό 1819 τους τρόμαξε, τώρα έρχεται η συνέχεια του, που θα τους ταρακουνήσει για τα καλά. Η ιστορία της «πιο γαμάτης νύφης», όμως, δεν είναι και τόσο συναρπαστική όσο υπόσχεται η αρχική σεκάνς, εκεί που μια αθυρόστομη και προκλητική Άιντα τα «χώνει» ανοιχτά στον αρχιμαφιόζο του Σικάγο, τον Λουπίνο, στο κλαμπ όπου βρίσκονται και οι δύο, λίγο πριν βρει τον θάνατο πέφτοντας από τα σκαλιά του κλαμπ. Η Μάγκι Τζίλνχαλ ήταν πριν από λίγα χρόνια υποψήφια για τα Όσκαρ σεναρίου και σκηνοθεσίας χάρη στην ταινία «Η χαμένη κόρη». Με την πυξίδα της σταθερά στραμμένη προς τη μοντέρνα γυναικεία ενδυνάμωση, η Τζίλνχαλ επιχειρεί να φέρει τις ιδέες της γύρω από τη διαδικασία αναζήτησης της σημερινής ταυτότητας –όταν η νύφη ρωτά τον σύντροφό της πώς τη λένε, εκείνος αρχικά απαντάει Τζίντζερ (είναι λάτρης των μιούζικαλ), αλλά στη συνέχεια της λέει την «αλήθεια», ότι δηλαδή το πραγματικό της όνομα είναι Πηνελόπη– και το ζήτημα της γυναικείας αυτοδιάθεσης, μέσω μιας γκροτέσκας και κατασκότεινης ιστορίας. Η «Νύφη» στις πιο light –και καλύτερες– σκηνές της αντλεί έμπνευση αλλά και τρυφερότητα από την αίγλη του κλασικού Χόλιγουντ, ενώ στις σκηνές όπου το θερμόμετρο ανεβαίνει η Τζίλνχαλ θέλει να προκαλέσει και να σοκάρει, αλλά δεν τα καταφέρνει το ίδιο καλά, καθώς η αμετροέπεια και το χάος που απεικονίζει ξεχαρβαλώνει κάθε φιλότιμη σεναριακή προσπάθεια. Η Τζέσι Μπάκλεϊ μετά κι από τον «Άρντ» βρίσκει ακόμη έναν δυνατό ρόλο, που θα συζητιέται για καιρό, ενώ ο Κρίστιαν Μπέιλ παίζει με την άνεση του ηθοποιού που τα καταφέρνει όλα.

ΕΠΙΣΗΣ

▶▶▶ Στο «Φίλοι για πάντα» (-) του Κωνσταντίνου Μουσουλή ένας γάμος βγαίνει εκτός ελέγχου κι ένα ταξίδι στην Κρήτη γίνεται αφορμή για τρομερές ανατροπές. Παίζουν οι Θανάσης Τσαλταμπάσης, Αγοραστή Αρβανίτη και Ντορέττα Παπαδημητρίου. ▶▶▶ Το «Madonnas» (-) είναι η νέα ταινία των The Callas, δηλαδή των Άρη και Λάκη Ιωνά. ▶▶▶ Τριάντα χρόνια μετά, επετειακή επανακυκλοφορία για το «No Budget Story», το σκηνοθετικό ντεμπούτο του Ρένου Χαλαλαμπιδή.

JUST THE FACTS

Η νύφη **1/2

Το ματωμένο νυφικό της Μάγκι Τζίλνχαλ

Η τούρτα του προέδρου ***

Με γλυκόπικρη και βραβευμένη γεύση

Στον κόσμο των ζώων ***

Η Ρίχαρ ξανά στον δρόμο της επιτυχίας

Scarlet **1/2

Άμλετ αλλά ιαπωνικά

Φίλοι για πάντα –

Κουμπιές και φιλιές αλλά κρητικά

Madonnas –

Η νέα ταινία των The Callas

No Budget Story ***

Ο σινεφίλ σκηνοθέτης Ρένου Χαλαλαμπιδή

Στον κόσμο των ζώων (HOPPERS) ***

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Ντάνιελ Τσονγκ ΜΕΤΙΣ ΦΩΝΕΣ ΤΩΝ: Πάιπερ Κέρντα, Τζον Χαμ, Ντέιβ Φράνκο, Μελίσα Βιγιασεσινιόρ

Στο εγγύς μέλλον οι επιστήμονες έχουν βρει τον τρόπο να επικοινωνούν με τα ζώα. Σε κάποιες περιπτώσεις υπάρχει η δυνατότητα να μεταφέρουν την ανθρώπινη συνείδηση σε ζωόμορφη ρομπότ. Κάπως έτσι η νεαρή Μέιμπελ «μεταμορφώνεται» σε κάστορα και βρίσκεται στο κέντρο του ζωικού βασιλείου.

Μια ιδέα που δεν τη λες ακριβώς πρωτότυπη, αλλά οι παραγωγοί της Ρίχαρ πετυχαίνουν να τη χρησιμοποιήσουν σε μια μαγική συνταγή που φέρνει ανθρώπους και ζώα πιο κοντά από ποτέ. Το γεμάτο φρεσκάδα, ζωηράδα και χιούμορ animation βρίσκει τον τρόπο να πλασάρει μερικούς από τους πιο αφοπλιστικούς τριχωτούς ήρωες της Ρίχαρ των τελευταίων ετών. Το διδακτικό σενάριο επισημάνει για πολλοστή φορά την καταστροφική απληστία των ανθρώπων, που αναγκάζει τους υπόλοιπους «κατοίκους» της Γης να συμμαχήσουν για να προστατέψουν το σπίτι τους. Αρκετά σκοτεινό όταν απαιτείται, αλλά κυρίως έξυπνο και διασκεδαστικό στις πιο «ζόρικες» στιγμές του, το νέο φιλμ της Ρίχαρ πετυχαίνει να μας κλέψει την καρδιά όχι μόνο για τα επίκαιρα μηνύματά του αλλά και για την τρυφερότητα που επιδεικνύει σε συνδυασμό με μια άναρχη, παλαβή αφήγηση που ξεφεύγει στο τελευταίο ημίωρο.

Η τούρτα του προέδρου (THE PRESIDENT'S CAKE) ***

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Χασάν Χάντι ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Μπανίβ Αχμάντ Ναϊφ, Μουθάν Μαλάγκι, Αχμάντ Κάσεμ Σαϊούαν

Δύο μικρά παιδιά στο Ιράκ του Σατάρ Χουσεϊν πρέπει να βρουν τα κατάλληλα υλικά για να φτιάξουν μια τούρτα προς τιμήν του ηγέτη της χώρας, που έχει σε λίγες μέρες τα γενέθλιά του.

Είναι αφοπλιστικός ο τρόπος με τον οποίο τα δύο παιδιά προσπαθούν να βρουν γάλα και ζάχαρη σε μια χώρα όπου τίποτα δεν φαίνεται να πηγαίνει καλά (βρισκόμαστε στο 1990, όπου οι άνεμοι του πολέμου πυκνώνουν για το Ιράκ). Μαύρη αγορά, εκμετάλλευση και αδικία, σφοδρές ταξικές ανισότητες αλλά και μια αίσθηση ανίκανης διαπλοκής είναι αυτά που συναντούν οι δύο ανήλικοι πρωταγωνιστές σε τούτο το σκηνοθετικά άρτιο και σεναριακά περίτεχνο δράμα του Χασάν Χάντι, που απέσπασε τη Χρυσή Κάμερα πρωτοεμφανιζόμενου σκηνοθέτη στο Φεστιβάλ των Καννών, ενώ διακρίθηκε και στις Νύχτες Πρεμιέρας 2025, κερδίζοντας το Βραβείο Κοινού.

Scarlet **1/2

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Μαμόρου Χοσόντα ΜΕΤΙΣ ΦΩΝΕΣ ΤΩΝ: Μάνα Ασίντα, Μασάκι Οκάντα, Κότζι Γιακούσο

Η Σκάρλετ είναι μια πριγκίπισσα του Μεσαίωνα που θέλει να εκδικηθεί για τον θάνατο του πατέρα της ύστερα από την προδοσία του θείου της. Για να γίνει αυτό όμως, θα πρέπει να συνεργαστεί με έναν άγνωστό της και αρκετά παράξενο άντρα.

Ο Μαμόρου Χοσόντα μας ταξιδεύει σε νέους, συναρπαστικούς κόσμους. Η περιπέτεια απλώνεται ανά τους αιώνες, στα πεδία όπου η ζωή συναντά τον θάνατο, με την ιαπωνική παράδοση να συνδέεται εύστοχα με μεγάλα έργα της Δύσης. Τα περισσότερα δάνεια στο «Scarlet» ανήκουν στον «Άμλετ», ενώ σε πολλά σημεία το υπερθέαμα που σκισάρει ο Χοσόντα αγγίζει την τελειότητα. Επιπλέον, δεν είναι λίγες οι σκηνές όπου ένας ακαταμάχητος υπαρξιακός στοχασμός ενισχύει με ευφυή λεπτότητα την (στερεοτυπική πάντως) ιστορία. Επίσημη συμμετοχή στο 82ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Βενετίας.

«ΕΙΝΑΙ ΔΥΣΚΟΛΟ ΝΑ ΘΥΜΩΝΕΙΣ ΟΤΑΝ ΝΙΩΘΕΙΣ ΟΤΙ ΕΙΣΑΙ ΜΕΡΟΣ ΚΑΤΙ ΜΕΓΑΛΟΥ» (ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΩΝ ΖΩΩΝ)

Ζιλιέτ Μπινός

Μπιλ Μόρισον

Εναρξη σήμερα, Πέμπτη 5 Μαρτίου, για ένα από τα πιο δημοφιλή κινηματογραφικά φεστιβάλ της χώρας. Η γιορτή των ντοκιμαντεριστών, που γεννήθηκε πριν από 28 χρόνια από τον πάντα αεικίνητο και οραματιστή Δημήτρη Εϊπίδη, βρίσκεται και πάλι στους γνώριμους χώρους της Θεσσαλονίκης – οι αίθουσες Ολύμπιον και Παύλος Ζάννας στην πλατεία Αριστοτέλους, το Μακεδονικόν και οι αίθουσες του Λιμανιού Φρίντα Λιάππα, Τώνια Μαρκετάκη, Τζον Κασσαβέτης και Σταύρος Τορνές – για ένα δεκαήμερο, κατά τη διάρκεια του οποίου θα προβληθούν ταινίες απ’ όλο τον κόσμο και με ιστορίες που αποδεικνύουν στην πράξη ότι η αληθινή ζωή είναι τελικά πολύ πιο ενδιαφέρουσα από οποιαδήποτε κινηματογραφική φαντασία.

Η φετινή διοργάνωση ξεκινά με ένα επίκαιρο, λόγω Ντόναλντ Τραμπ, φιλμ με τίτλο «*Ρώτα την Ι-Τζιν*». Όχι, δεν υπάρχει σχέση ανάμεσα στην ταινία και την παγκόσμια αγωνία των τελευταίων ημερών λόγω του πολέμου στο Ιράν. Όμως η ιστορία της δημοσιογράφου Τζιν Κάρολ, που μίλησε τον Τραμπ για σεξουαλική κακοποίηση και συκοφαντική δυσφήμιση (κερδίζοντας μάλιστα δύο φορές τη δικαστική διαμάχη με τον πλανητάρχη, κάτι που νομίζουμε ότι δεν έχει πετύχει άλλος άνθρωπος στις ΗΠΑ), είναι ένα παράδειγμα σθένους και αξιοπρέπειας που μπορεί να διαβαστεί με αρκετούς τρόπους.

Η αυλαία του φεστιβάλ πέφτει στις 15 Μαρτίου με ακόμη μία πολιτική ταινία, το «*Ο κύριος κανένας εναντίον του Πούτιν*». Οι **Ντέιβιντ Μπόρρενσταϊν** και **Πάβελ «Πάσα» Ταλάνκιν** είναι υποψήφιοι για το φετινό Όσκαρ ντοκιμαντέρ με ένα φιλμ που παρουσιάζει την προσπάθεια του δεύτερου να καταγράψει τις προπαγανδιστικές πρακτικές του ρωσικού καθεστώτος όπως επιδρούν σε μια σχολική κοινότητα στο Κάραμπας, μια μικρή βιομηχανική πόλη στα Ουράλια. Ο 34χρονος Ρώσος σκηνοθέτης, αφού είδε ότι το υλικό που μάζευε επί δύο χρόνια ήταν άκρως αποκαλυπτικό – και επομένως επικίνδυνο για την ασφάλειά του – το πήρε μαζί του φεύγοντας στο εξωτερικό. Ο Ταλάνκιν γνωρίζει καλά πως μετά την προβολή του φιλμ (το οποίο εκτός από το Όσκαρ που διεκδικεί έχει κερδίσει το ειδικό βραβείο στο φεστιβάλ του Σάντανς) ο επαναπατρισμός του στη Ρωσία μάλλον θα είναι αδύνατος για τα επόμενα χρόνια.

Η Ζιλιέτ Μπινός Ξανά στη Θεσσαλονίκη

Δεν έχει περάσει πολύς καιρός από τότε που η Γαλλίδα σταρ επισκέφτηκε τη χώρα μας. Μετά λοιπόν από την ομηρική «Επιστροφή» (2024), όπου η Μπινός υποδύθηκε την Πηνελόπη του Οδυσσέα Ρέιφ Φάινς, η ηθοποιός έρχεται ξανά στη Θεσσαλονίκη, αυτή τη φορά με την ταυτότητα της σκηνοθέτριας. Το «*In-I InMotion*» δεν είναι μόνο η πρώτη της σκηνοθετική προσπάθεια, αλλά κι ένα ντοκιμαντέρ που αποτυπώνει τη γόνιμη συνάντηση και συνεργασία της με τον γνωστό Βρετανό χορευτή και χορογράφο Ακραμ Καν. Η Μπινός θα βρεθεί στο φεστιβάλ όχι μόνο για να παρουσιάσει το φιλμ, αλλά και

28ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης

Η δύναμη της μνήμης

Πολιτική, Ιστορία, σινεφίλ ιστορίες αλλά και Ζιλιέτ Μπινός στη διοργάνωση, που περιλαμβάνει ένα χορταστικό μενού 252 ταινιών μικρού και μεγάλου μήκους

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΪΜΑΚΗ

με τη θεσμική ιδιότητα της πρόεδρου της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Κινηματογράφου, ενόψει της αντίστροφης μέτρησης για την τελετή απονομής των βραβείων ευρωπαϊκού κινηματογράφου, που θα πραγματοποιηθεί στην Αθήνα τον Ιανουάριο του 2027.

Δύο σπουδαίες προσωπικότητες

Δύο τιμητικές βραβεύσεις σημαντικών προσωπικοτήτων του ελληνικού σινεμά θα λάβουν χώρα στη συμπρωτεύουσα. Η σκηνοθέτρια **Βουβούλα Σκούρα** με τα πειραματικά έργα της – μη χάσετε το δοκιμακό «*The Red Bank. James Joyce: Τα τετράδιά του, των ελληνικών*» (2013) για τον Τζέιμς Τζόις, το δίπτυχο «*Εις μνήμην*» (2012) για τον Αλέξανδρο Γρηγορόπουλο αλλά και το «*Νερό στο τραπέζι*» με θέμα την ποίηση του Οδυσσέα Ελύτη – επαναπροσδιορίζει τη σχέση μας με τον χρόνο και τη μνήμη. Οι δημιουργίες της (θα παιχτούν 20 ταινίες στο ελληνικό σινεμά) είναι ισάξιας σημασίας με τις καινοτομίες των Ρεντζή και Αγγελίδη, με την έννοια της, με την εικονοποίηση των συχνά ριζοσπαστικών ιδεών της να ακολουθεί συχνά τη μορφή ενός δυνατού γρίφου. Ο εμβληματικός παραγωγός του «*Θιάσου*» **Γιώργος Παπαλιός**, ο άνθρωπος που στήριξε στα πρώτα τους βήματα σκηνοθέτες όπως οι Γιώργος Λάνθιμος, Πάνος Κούτρας, Νίκος Παναγιωτόπουλος κ.ά., θα τιμηθεί επίσης με Χρυσό Αλέξανδρο, ενώ θα προβληθεί και το ντοκιμαντέρ «*Τρέχοντας τα κύματα*» του **Γιάννη Καραπιπερίδη** που αφορά την προσωπική διαδρομή του παραγωγού, ο οποίος συμμετέχει στο φετινό φεστιβάλ και με τον ρόλο του μέλους της κριτικής επιτροπής στο Διεθνές Διαγωνιστικό.

Το ελληνικό σινεμά στις επάλξεις

Πολλές και καλές δημιουργίες Ελλήνων σκηνοθετών αναμένεται να δούμε στη Θεσσαλονίκη. Τρεις από τις 57 συνολικά που θα παιχτούν στο φεστιβάλ συμμετέχουν στο επίσημο διαγωνιστικό πρόγραμμα διεκδικώντας τον Χρυσό Αλέξανδρο του κορυφαίου φιλμ της διοργάνωσης. Το «*Bugboy*» του **Λουκά Παλαιοκρασά** αφορά τη συγκινητική ιστορία ενός ντροπαλού εφήβου με πρόβλημα στην όραση, που δένεται με έναν γρύλο. Στο «*Αλλού ο δρόμος*» της **Ειρήνης Βουρλούμη** το προφίλ της Αθήνας σχηματίζεται μέσα από τις αφηγήσεις τριών βετεράνων οδηγών ταξί, ενώ στο «*Σωνιέρου 4*» του **Φωκίωνα Μπόγρη** ένας άγνωστος δευτεραγωνιστής του ελληνικού σινεμά των 70s και 80s – είχε παίξει μεταξύ άλλων σε φιλμ του Αγγελόπουλου, του Φίνου αλλά και του Γκουσγκούνη! – αποκτά επιτέλους τον ρόλο του πρωταγωνιστή που του άρμοζε. Άλλες ελληνικές δημιουργίες τις οποίες θα σπεύσουμε να δούμε είναι το «*Δεν κοστίζει τίποτα*» της νεοφερμένης **Μαίρης Μπουλή**, όπου μια νεαρή Αθηναία που προσπαθεί να γίνει χορεύτρια, για να τα βγάλει πέρα, γίνεται δότρια ωαρίων· το «*Βίλμα: Το τελευταίο αντίο*» των **Κώστα Μπακιρτζή** και **Κωστή Σταμούλη**, που αποτελεί ένα αισθαντικό αντίο στον κινηματογράφο Βίλμα της Θεσσαλονίκης, τελευταίο παραδοσιακό ερωτικό κινηματογράφο στην Ελλάδα, που έκλεισε τον Δεκέμβριο του 2024· το «*Γεννημένος δύο φορές*» του **Στέλιου Κούλογλου**, με τη συγκλονιστική ιστορία του **Σιμόν Γκρονόφσκι**, που γλίτωσε όταν ήταν παιδί από τη φρίκη του Άουσβιτς· το «*Γυναίκες μαχήτριες – Μέρος Γ΄ 1960-1974*» του **Λεωνίδα Βαρδαρού**, που κλείνει την τριλογία του για τις ανώνυμες ηρωίδες της μετεμφυλιακής Ελλάδας· το «*Αχιλλέας Κυριακίδης - Μέχρι να ξημερώσει Πέμπτη*» της **Αγγελικής Φλωράκη**, που καταγράφει στιγμές από την καθημερινότητα του γνωστού συγγραφέα· το «*Η νύχτα μυρίζει γιασεμί*» του **Αντώνη Κόκκινου**, όπου κρατούμενες στις γυναικείες φυλακές Κορυδαλλού εξομολογούνται ιστορίες από τη ζωή τους· το «*Where Shadows Rest*» της **Μαριάννας Οικονόμου**, με ήρωα τον 75χρονο Κώστα, που βιοπορίζεται ανεκκύοντας τοξικά ναυάγια από τη μολυσμένη θάλασσα κ.ά.

Ξεχωριστό ενδιαφέρον παρουσιάζει η ενόπτη με τις ταινίες που σχετίζονται με την Παλαιστήνη (δείτε οπωσδήποτε το «*American Doctor*», όπου τρεις Αμερικανοί γιατροί ηγηγούνται στη Γάζα για να σώσουν ζωές, αλλά παγιδεύονται σε έναν αδιανόητο εφιάλτη), το αφιέρωμα έξι ταινιών στον αμερικανό **Μπιλ Μόρισον** – ο οποίος θα παρευρεθεί στο φεστιβάλ και θα τιμηθεί με Χρυσό Αλέξανδρο – και φυσικά το κεντρικό αφιέρωμα του φεστιβάλ, με τίτλο «*Ολη η μνήμη του κόσμου*», ένα κλείσιμο του ματιού στο ντοκιμαντέρ του **Αλέν Ρενέ** «*Toute la mémoire du monde*» (1956), το οποίο μας ξεναγεί ποιητικά στα άδυτα της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Γαλλίας, στο Παρίσι. **A**

Το 28ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης θα πραγματοποιηθεί από τις 5 έως τις 15 Μαρτίου

Η AthensVoice στο TikTok

ATHENS VOICE

Τι θα δούμε αυτή την εβδομάδα;

Ο Γιάννης Δαββέτας προτείνει τις καλύτερες σειρές και ταινίες που αξίζει να δούμε τώρα. Στη νέα στήλη της ATHENS VOICE.

Johnny@themovies
(Γιάννης Δαββέτας)

Τρως με 10€;

Στην πιο πρακτική και student friendly στήλη, μαγειρεύουμε με λιγότερο από 10€!

@iwannaa_11 & @mixaela.11

Αστρολογία VS Ψυχολογία

Η πιο cool αστρολόγος της Gen Z, Αγγελική Μανουσάκη, και ο δημοφιλής TikToker Αλέξης Μαρκάζος συζητούν για όλα τα καυτά θέματα

Αγγελική Μανουσάκη &
Αλέξης Μαρκάζος (Sarkazos)

Flow Era

Η @theodora_spireli δίνει motivational & mindfulness tips και λέει αλήθειες για όσα μας απασχολούν καθημερινά, στη στήλη της #FlowEra

Θεοδώρα Σπυρέλη

TikTok News

Θέλεις μια διαφορετική ματιά στην επικαιρότητα; Εδώ θα δεις όλα όσα συμβαίνουν στην Ελλάδα και στον κόσμο. Viral, trending και σοβαρά θέματα που σε αφορούν.

Αλεξάνδρα Μπρουτζάκη

Κακές Αποφάσεις

Παίρνεις συνεχώς κακές αποφάσεις; Μοιράσου τες με δημοφιλείς creators που θα σου πουν την άποψή τους μαζί με άλλες δικές τους ξεκαρδιστικές ιστορίες.

@kakesapofaseis

TV & Series

Του ΓΙΑΝΝΗ ΔΑΒΒΕΤΑ

Το Χόλιγουντ αλλάζει χέρια; Η συμφωνία που μπορεί να αναδιαμορφώσει το παιχνίδι

Πεθαίνει το σινεμά; Η μήπως απλώς βρισκόμαστε στο σημείο όπου ολοκληρω η βιομηχανία του θεάματος θα ελέγχεται από ελάχιστους, πανίσχυρους παίκτες; Αυτό που συμβαίνει αυτή τη στιγμή στο Χόλιγουντ δεν είναι απλώς ένα ακόμα επιχειρηματικό deal. Είναι μια τεκτονική αλλαγή που επηρεάζει το σινεμά, την τηλεόραση, την ενημέρωση και, τελικά, την ίδια την ιδέα της πολιτιστικής επιρροής.

χουν κρατικά επενδυτικά ταμεία από τη Σαουδική Αραβία, το Κατάρ και το Αμπου Ντάμπι. Ακόμη και η Affinity Partners του Τζάρεντ Κούσνερ, γαμπρού του Τραμπ, είχε εμπλακεί αρχικά, αν και αργότερα αποχώρησε. Η συμφωνία, ωστόσο, αφήνει ανοιχτή την πόρτα για αδιευκρίνιστους «στρατηγικούς εταίρους».

Ήδη υπάρχουν δείγματα γραφής. Για το CNN ακούγεται το όνομα της Μπάρι Βάις, μιας δημοσιογράφου χωρίς καμία εμπειρία στην τηλεόραση, η οποία αναφέρεται απευθείας στον Έλισον. Οι κριτικοί δεν ανησυχούν τόσο για τις συντηρητικές της απόψεις, όσο για το γεγονός ότι ελέγχει τις ειδήσεις μιας εταιρείας που περιμένει την έγκριση του Τραμπ για να κλείσει το deal. Ένα ρεπορτάζ του «60 Minutes» για τις φυλακές απέλασης στο Ελ Σαλαβάδωρ, που προφανώς ενοχλούσε, «κόπηκε» λίγες ώρες πριν βγει στον αέρα.

Η συμφωνία, βέβαια, πρέπει να πάρει το πράσινο φως από τις αμερικανικές ρυθμιστικές αρχές, μια διαδικασία που μπορεί να κρατήσει πάνω από έναν χρόνο. Η γεροϋσιαστής Ελίζαμπεθ Γουόρεν την έχει ήδη χαρακτηρίσει «αντιμονοπωλιακή καταστροφή», καθώς θα έδινε σε μία μόνο οικογένεια τον έλεγχο του 25% των αμερικανικών media. Κανονικά, θα ήταν παράνομο. Όμως, ο νομικός της Paramount είναι ο πρώην επικεφαλής του τμήματος ανταγωνισμού στο Υπουργείο Δικαιοσύνης της κυβέρνησης Τραμπ.

Πολιτική και «μαύρες λίστες» καλλιτεχνών

Σαν να μην έφταναν όλα αυτά, το «Variety» έχει δημοσιεύσει αναφορές για «μαύρες λίστες» καλλιτεχνών στα γραφεία της Paramount. Ονόματα όπως ο Χοακίν Φίνιξ, ο Μαρκ Ράφαλο και η Έμα Στόουν λέγεται ότι στοχοποιούνται επειδή υπέγραψαν μια επιστολή υπέρ της Παλαιστίνης. Αν αυτό αληθεύει, δεν μιλάμε απλά για πολιτικές διαφωνίες, αλλά για ευθεία επίθεση στην ελευθερία της έκφρασης.

Την ίδια στιγμή, πρόσφατα που είχαν απομακρυνθεί στο παρελθόν για σοβαρές κατηγορίες, όπως ο σκηνοθέτης Μπρετ Ράτνερ, φίλος του Τραμπ και σκηνοθέτης του ντοκιμαντέρ για τη Μελένια, ο οποίος βρίσκεται με φωτογραφίες στη λίστα Έπσταϊν, μπορεί να βρουν ξανά τον δρόμο της επιστροφής. Το ερώτημα είναι αν θα βλέπουμε καλλιτέχνες να μπαίνουν σε μαύρη λίστα επειδή μίλησαν για παιδιά που πεθαίνουν, ενώ άλλοι θα επιστρέφουν ανενόχλητοι.

Τι σημαίνει όλο αυτό για το μέλλον;

Αυτό που διακυβεύεται δεν είναι απλώς μια εταιρική συγχώνευση. Αν ολοκληρωθεί, η συμφωνία θα παραδώσει τα κλειδιά της κινηματογραφικής παραγωγής, της τηλεοπτικής διανομής και της ενημέρωσης σε ένα ενιαίο, πανίσχυρο κέντρο ελέγχου. Η υπόθεση παραμένει ανοιχτή, με τις ρυθμιστικές αρχές να έχουν τον τελικό λόγο. Μέχρι να αποφασίσουν, η συζήτηση ξεπερνά τα όρια ενός απλού στούντιο. Αγγίζει τη βαθύτερη σχέση τέχνης, εξουσίας και επιρροής, σε μια εποχή όπου τα μέσα ενημέρωσης συγκεντρώνονται επικίνδυνα σε όλο και λιγότερα χέρια. **A**

Η Warner Bros. στο σφυρί

Εδώ και μήνες, η Warner Bros., το στούντιο πίσω από τον «Harry Potter», τον «Batman», τους «Sopranos», το HBO, το CNN και την DC, βρίσκεται στην αγορά. Για καιρό, το απόλυτο φαβορί για την εξαγορά του ήταν το Netflix. Η πρότασή του, σύμφωνα με πληροφορίες, έφτανε τα 82 δισεκατομμύρια δολάρια και περιλάμβανε τα στούντιο και το HBO, αλλά άφησε απέξω το CNN.

Για πολλούς στη βιομηχανία, αυτή η λύση φάνταζε ως η πιο «ασφαλής». Το Netflix, άλλωστε, είναι γνωστό για τις τεράστιες επενδύσεις του σε περιεχόμενο, χωρίς να έχει κατηγορηθεί ποτέ για άμεση ανάμειξη σε πολιτικά παιχνίδια. Όμως το σκηνικό άλλαξε άρδην.

Η Paramount μπαίνει στο παιχνίδι

Η Paramount Pictures έκανε την ανατροπή, καταθέτοντας μια πολύ υψηλότερη προσφορά. Η αξία της συμφωνίας εκτιμάται ότι αγγίζει τα 111 δισ. δολάρια και δημιουργεί έναν κολοσσό που θα περιλαμβάνει τα πάντα: HBO, CNN, CBS, DC και αμέτρητα άλλα μεγάλα brands. Η προσφορά αυτή οδήγησε σε ανατίμηση της μετοχής της Warner.

Με αυτή την εξέλιξη, το Netflix αποσύρθηκε από τη διεκδίκηση. Χάρη σε μια ρήτρα, όχι μόνο δεν έχασε, αλλά έλαβε αποζημίωση 2,8 δισ. δολαρίων, με τη μετοχή του να εκτοξεύεται κατά 10% μέσα σε μία νύχτα. Από οικονομική άποψη, η αποχώρηση ήταν μια καθαρή νίκη.

Το πραγματικό ερώτημα, όμως, δεν είναι ποιος κέρδισε στη Wall Street. Είναι ποιος πρόκειται να ελέγξει ένα τεράστιο μέρος της παγκόσμιας αφήγησης.

Ο έλεγχος της ενημέρωσης

Αν η συμφωνία με την Paramount προχωρήσει, θα γίνουμε μάρτυρες μιας συγκέντρωσης ισχύος χωρίς προηγούμενο. Δεν μιλάμε πλέον μόνο για ταινίες. Μιλάμε για έναν γίγαντα, που θα ελέγχει ειδησιογραφικά δίκτυα, τηλεοπτικά κανάλια και πλατφόρμες με τεράστια πολιτιστική και πολιτική επιρροή. Ακόμα και τον αλγόριθμο του αμερικανικού TikTok, τον οποίο επιβλέπει ο Έλισον μέσω της Oracle.

Επικεφαλής της Paramount είναι ο Ντέιβιντ Έλισον, γιος του ιδρυτή της Oracle, Λάρι Έλισον. Ο τελευταίος δεν είναι απλώς ένας δισεκατομμυριούχος. Είναι στενός φίλος, σύμβουλος και χρηματοδότης του Τραμπ, σε σημείο που ένας σύμβουλος του πρώην προέδρου τον είχε αποκαλέσει «σκιάδω προέδρου των ΗΠΑ».

Στη χρηματοδότηση του deal φέρονται να συμμετέ-

Ανεμοδαρμένα Ύψη

Από το ομώνυμο τραγούδι της Kate Bush στη νέα ταινία της Emerald Fennell

Η δεκαεννιάχρονη Kate Bush ανεβαίνει στο Νο1 των βρετανικών charts στις 5 Μαρτίου 1978 μ' ένα τραγούδι ευθέως εμπνευσμένο από τα «Ανεμοδαρμένα Ύψη» της Έμιλυ Μπροντέ. Κι η Emerald Fennell κάνει μια ταινία που μεταφέρει όσα ένιωσα ως έφηβη διαβάζοντας το ίδιο βιβλίο.

Το «Wuthering Heights» είναι το πρώτο single της Kate Bush και υπάρχει στο ντεμπούτο άλμπουμ της, «The Kick Inside». Η Bush ως Κάθριν μοιάζει να καλεί από τον κόσμο των νεκρών τον αγαπημένο της Χίθκλιφ. Με δεδομένη την αγάπη του αγγλικού κοινού στο συγκεκριμένο βιβλίο

αλλά και τη συγκίνηση που μεταφέρει το τραγούδι, η πρωτοεμφανιζόμενη τραγουδίστρια γνωρίζει μεγάλη επιτυχία σε όλον τον κόσμο. Αλλά ας πιάσουμε τα πράγματα από την αρχή, από το βιβλίο της Έμιλυ Μπροντέ. Τα «Ανεμοδαρμένα Ύψη» εκτυλίσσονται στα άγρια τοπία του

Η Margot Robbie και ο Jacob Elordi στα «Ανεμοδαρμένα Ύψη» (2026)

Πορκσάιρ και επικεντρώνονται σε δύο οικογένειες: τους Έρνσο και τους Λίντον. Ο κύριος Έρνσο φέρνει στο σπίτι του –στο απομονωμένο αγρόκτημα που λέγεται Ανεμοδαρμένα Ύψη– ένα ορφανό αγόρι, τον Χίθκλιφ. Ο Χίθκλιφ μεγαλώνει μαζί με τα παιδιά της οικογένειας, την Κάθριν και τον Χίντλεϊ. Μεταξύ του Χίθκλιφ και της Κάθριν αναπτύσσεται μια βαθιά, σχεδόν μεταφυσική αγάπη. Όταν όμως πεθαίνει ο πατέρας, ο Χίντλεϊ υποβιβάζει τον Χίθκλιφ σε υπηρέτη.

Η Κάθριν, παρότι αγαπά παθιασμένα τον Χίθκλιφ, παντρεύεται, με βάση τα κριτήρια της εποχής, τον εύπορο και ευγενικό Έντγκαρ Λίντον, γεγονός που εξασφαλίζει σ' εκείνη και την οικογένειά της κοινωνική άνοδο. Η απόφασή της θα πληγώσει βαθιά τον Χίθκλιφ, ο οποίος θα φύγει και θα επιστρέψει για να εκδικηθεί όσους τον ταπεινώσαν.

Πρόκειται για ένα βιβλίο χαρακτηριστικό δείγμα της γοτθικής λογοτεχνίας, καθώς το σκηνικό συμβάλλει καθοριστικά στη δημιουργία απειλητικής και μελαγχολικής ατμόσφαιρας. Επιπλέον, στο έργο κυριαρχούν έντονα συναισθήματα, όπως ο απόλυτος έρωτας, το μίσος και η εκδίκηση, τα οποία οδηγούν τους χαρακτήρες σε ακραίες πράξεις. Ο Χίθκλιφ, με τη σκοτεινή και μυστηριώδη προσωπικότητά του, θυμίζει γοτθικό-βυρτανικό ήρωα, στοιχειωμένο από το παρελθόν και κυριευμένο από εμμονές.

Παράλληλα, τα υπερφυσικά στοιχεία, όπως η παρουσία του φαντάσματος της Κάθριν, ενισχύουν το αίσθημα τρόμου και μεταφυσικής αγωνίας. Τέλος, η ατμόσφαιρα

παρακμής, ο θάνατος και η ψυχική οδύνη διαποτίζουν την αφήγηση, δημιουργώντας ένα έργο όπου το πάθος και το σκοτάδι συνυπάρχουν. Έτσι, τα «Ανεμοδαρμένα Ύψη» αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα γοτθικά μυθιστορήματα του 19ου αιώνα.

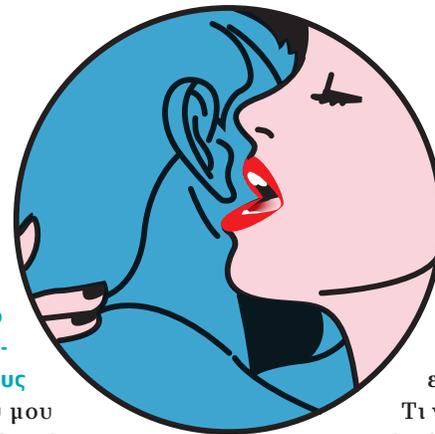
Υπάρχουν πολλές κινηματογραφικές διασκευές και μεταφορές του κλασικού βιβλίου της Έμιλυ Μπροντέ. Η πιο γνωστή κινηματογραφική εκδοχή έρχεται από το 1939, σε σκηνοθεσία William Wyler, με τους Laurence Olivier και Merle Oberon, μια ταινία που σήμερα θεωρείται κλασική. Μια αρκετά ρομαντική και δραματική προσέγγιση είναι αυτή του

Robert Fuest, με τους Timothy Dalton και Anna Calder-Marshall. Το 1992 έρχεται η ταινία του Peter Kosminsky, με τους Ralph Fiennes και Juliette Binoche, που αποτελεί άλλη μια δημοφιλή μεταφορά. Μια πιο σύγχρονη εκδοχή

έρχεται το 2011 από την Andrea Arnold, προσέγγιση αρκετά ατμοσφαιρική αλλά και «ωμή». Υπάρχουν επίσης αρκετές άλλες λιγότερο γνωστές εκδοχές και τηλεοπτικές μεταφορές, τουλάχιστον δύο από το BBC και μία από το ITV, με τον Tom Hardy.

Τον προηγούμενο μήνα βγήκε στις αίθουσες μια νέα μεγάλη κινηματογραφική μεταφορά σε σκηνοθεσία Emerald Fennell, με πρωταγωνιστές τη Margot Robbie και τον Jacob Elordi. Η κριτική για την ταινία είναι βαθιά διχασμένη: πολλοί κριτικοί επαινούν την τολμηρή, σεξουαλική και στιλιστικά δυναμική προσέγγιση της Fennell κι άλλοι χαρακτηρίζουν την ταινία κενή, αφελή, χωρίς ίχνος συναισθηματικού βάθους και σχέσης με το πνεύμα του βιβλίου της Μπροντέ. Κάποιοι χαρακτήρες λείπουν και η πλοκή δεν παρουσιάζεται ολόκληρη, όπως αρκετοί κριτικοί επισημαίνουν στα κείμενά τους.

Καθώς δεν διεκδικώ τις δάφνες σοβαρού κριτικού κινηματογράφου, κατανοώ την κατακραυγή της πιστής στη βρετανική παράδοση κριτικής, όμως από την άλλη, εκτιμώ την αγάπη του νεανικού κοινού στη Fennell – ειδικά στον βαθμό που η ίδια δείχνει το θάρρος να παρουσιάσει την προσωπική και, εν πολλοίς, εφηβική οπτική της στο βιβλίο. Όπως είπε η σκηνοθέτρια, πρόκειται για μια συναισθηματική ερμηνεία του βιβλίου. Εκείνο που θέλησε να αποτυπώσει ήταν το πάθος, η ένταση και η αδυσώπητη φύση του έρωτα όπως την ένιωσε στην εφηβική της ηλικία. Νομίζω ότι, αφού ξανακούσω την Kate Bush στο «Wuthering Heights», θα δώσω μια ευκαιρία στη Fennell...

1 Εγώ έχω το γνωστό μαγνήτη με τους ανθρώπους που μου

αρέσουν. Δεν εξηγείται αλλιώς. Έβγαίνα μ' ένα παιδί που έχει αρκετές περιβαλλοντικές ευαισθησίες. Εγώ προσέχω όσο μπορώ. Κάναμε, λοιπόν, διάφορες ενδιαφέρουσες συζητήσεις πάνω σε αυτό το κομμάτι. Δεν έχουμε προχωρήσει ακόμα ερωτικά και μετά από αυτό που μου είπε δεν πρόκειται! Λοιπόν, δεν κάνει πολύ συχνά μπάνιο για να μην ξοδεύει νερό και κάνει –κυρίως– στεγνό καθάρισμα. Έπαθε σοκ; Το κακό είναι ότι μου στέλνει συνέχεια και προσπαθώ να τον αποφυγώ!

Καλά κάνει ο άνθρωπος και σέβεται το περιβάλλον και χίλια μπράβο του. Όμως, καταλαβαίνω και σένα που σκέφτεσαι πως το στεγνό καθάρισμα είναι για τα παλτό. Είναι θέμα συμβατότητας, λοιπόν. Δεν μιλάμε απλώς για διαφορετικές συνήθειες. Μιλάμε για διαφορετικό ρυθμό ζωής, πεποιθήσεων και προτεραιοτήτων. Όσο για τα μπνύματα; Η απάντησή μου θα είναι απλή: ευγένεια, σαφήνεια, τέλος. Ένα κομψό «Νομίζω ότι δεν ταιριάζουμε» είναι πολύ καθαρό και ξάστερο.

2 Μανεκέν μου, τι κάνεις; Έχω έναν χρόνο σχέση με τον σύμβροτό μου και το πάμε σοβαρά, βασικά σχεδιάζουμε να παντρευτούμε του χρόνου. Όμως, ειλικρινά, δεν αντέχω τη μάνα του καθόλου. Ειδικά το τελευταίο διάστημα, όλο μου τη λέει για κάτι. Ψάχνει συνεχώς αφορμές να τα βάζει μαζί μου για ασήμαντους λόγους. Πριν λίγο καιρό, είχαμε κάνει ένα ταξίδι. Ένα τετραήμερο ξινό, γιατί ήρθε κι αυτή μαζί μας, διότι η σχέση μου δεν μπορούσε, λέει, να την αφήσει μόνη της, είναι και χήρα, οπότε λέω, ας είναι! Στο ταξίδι μας, μου σχολίαζε συνεχώς την εξωτερική μου εμφάνιση! Κι αυτό είναι πολύ κοντό και έχει κρύο, και πού θα βγει

μ' αυτό. Άσε που σχεδόν κάθε μέρα είναι στο σπίτι μας. Τι να κάνω; Είναι λεπτή η θέση μου.

Και κάπως έτσι, από ρομαντικό τετραήμερο για δύο, βρέθηκες σε οικογενειακή εκδρομή για τρεις... με dress code, που εγκρίνεται από τη μαμά. Εσύ κατανοείς την κατάσταση, γιατί είναι η μπτέρα του, αλλά πρέπει να βάλεις ένα όριο. Διότι όταν αυτό παραβιάζεται, ξεκινούν τα προβλήματα. Και εκείνος χρειάζεται να βάλει όρια. Και πριν πεις «είναι λεπτή η θέση μου», θα σου πω το εξής: είσαι η γυναίκα που σχεδιάζει να παντρευτεί τον γιο της. Όχι η μαθήτριά που δίνει εξετάσεις καλής συμπεριφοράς.

3 Η περίπτωση μου είναι ξεκάθαρο «Μίλα μου βρόμικα». Είμαι η κοπέλα, μια από τις πολλές δηλαδή, που ψάχνουν σχέση μέσα σε εφαρμογές. Γνώρισα κάποιον και μια και μας αρέσει και τους δύο το καλό φαγητό, είπαμε να βγούμε πρώτη φορά σε μια αρκετά καινούργια γαστροταβέρνα. Γιατί όχι; Παραγγέλνουμε και μετά από 5 λεπτά περίπου, ξεκινάνε να έρχονται τα φαγητά. Μόνο εκείνο το πεντάλεπτο μιλήσαμε. Δεν σταμάτησε να ασχολείται με το φαγητό. Κι αφού τελειώνει με το φαγητό, μετά χασμουριόταν, όρεξη για κουβέντα μηδαμινή. Αυτά είχα να πω. Όταν φύγαμε μου έστειλε «φάγαμε ωραία σήμερα, πότε θα ξαναβγούμε;».

Πρώτο ραντεβού σε hype γαστροταβέρνα. Υποσχόμενο. Πέντε λεπτά κουβέντα. Μετά; Απόλυτη αφοσίωση. Όχι σε σένα. Εσύ έγινες κομπάρσος στο προσωπικό του Master Chef. Και μετά για φινάλε; Χασμουρητό! Κι όμως, το μήνυμα ήρθε! Δεν ξέρω αν θες να του δώσεις μια δεύτερη ευκαιρία. Γιατί ίσως όλο αυτό να ήταν από το άγχος. Αλλά, αν σε ένα πρώτο ραντεβού δεν υπάρχει χώρος για λέξεις, μπορεί να υπάρξει χημεία σε ένα δεύτερο; Θα δείξει...

Μίλα μου βρόμικα.
Μίλα μου αληθινά.
email: info@athensvoice.gr
instagram: [@melitajenny](https://www.instagram.com/melitajenny)

Κριός

20 Μαρτίου - 19 Απριλίου

Καλή εβδομάδα, Κριέ! Αυτό το επταήμερο, νιώθεις πως θέλεις να αποσυρθείς, να απομονωθείς και να γεμίσεις τις μπαταρίες σου. Εκεί όμως υπάρχει μια παγίδα! Θα μπορέσεις να κάνεις balance ανάμεσα στα της καθημερινότητας και στην ανάγκη σου για ξεκούραση; Εγώ λέω πως αυτό είναι στο χέρι σου και μόνο! Επιπλέον, ίσως πρέπει να απομακρυνθείς από επιβλαβείς συνήθειες ή από άτομα και καταστάσεις που σε βραδύνουν. Εστίασε στην ψυχική σου υγεία. Στα ερωτικά, αν είσαι μόνος, μη βιάζεσαι να αφεθείς/δοθείς. Τουλάχιστον όχι πριν να έχεις δει όλη την εικόνα του άλλου ατόμου. Αν δεν είσαι μόνος, μη μεγαλοποιείς τα πάντα μεν, μην τα αγνοείς κι εντελώς δε. Και ό,τι κατάλαβες κατάλαβες!

Ταύρος

20 Απριλίου - 19 Μαΐου

Καλή εβδομάδα, Ταυράκι! Είναι μια καλή στιγμή να μάθεις να ισορροπείς τις απαιτήσεις/θέλω σου και αυτά των ανθρώπων γύρω σου, καθώς δεν μπορείς να παρακάμπτεις τους πάντες, αλλά ούτε και να τσαλαπατάς τον εαυτό σου, έτσι; Υπάρχει η δυνατότητα να κινηθείς δημιουργικά, πρέπει απλά να επιλέξεις εσύ το πού θα το διοχετεύσεις όλο αυτό. Μπορείς και να κοινωνικοποιηθείς κιόλας. Απλά μην παραξενευτείς αν το social battery τελειώσει απότομα! Στα γκομενικά, αν είσαι ελεύθερος, προβλέπεται έρωτας μεν, πλατωνικός/μακρινός δε. Πάτα τα πόδια σου καλά στη γη, θα πω εγώ. Αν δεν είσαι ελεύθερος, σταμάτα τις ζήλιες και δείξε κατανόηση στο αμόρε, αν θέλεις να έρθετε πιο κοντά!

Δίδυμοι

20 Μαΐου - 20 Ιουνίου

Καλή εβδομάδα, Δίδυμε! Το επταήμερο αυτό πρέπει να βρεις τις ισορροπίες σου ανάμεσα στη δουλειά και στην ξεκούραση. Αρα σταμάτα να κινείσαι στα άκρα. Επίσης σταμάτα να είσαι του φαίνεσθαι. Κοινώς, σταμάτα να ψωνίζεσαι, γιατί χάνεις την επαφή με τη λογική! Πάντως θέματα που σχετίζονται με το σπίτι ή την οικογένεια μπορείς να τα λύσεις. Αρκεί να προσπαθήσεις! Πώς; Με το να ξεκαθαρίσεις τα πράγματα ή να αποφασίσεις να μετακομίσεις σε δικό σου χώρο – μην κάνεις καμιά βλακεία όσο παίζει ο ανάδρομος! Αν είσαι single, ίσως μέσα από φίλους να γνωρίσεις κάποιο νέο γκομενάκι. Απλά μην το κοιτάς πίσω από τα ροζ γυαλιά σου! Αν δεν είσαι, δείξε κατανόηση κι ευαισθησία!

Καρκίνος

21 Ιουνίου - 21 Ιουλίου

Καλή εβδομάδα, Καρκίνε! Το πλανητικό σκηνικό ευνοεί την περιπέτεια ή την ανάγκη για μάθηση! Επομένως, μπορείς να κυνηγήσεις τα όνειρά σου. Πάρε μέρος σε συζητήσεις, καθώς μέσω αυτών μπορεί να αλλάξει ο τρόπος με τον οποίο βλέπεις κάποια πράγματα. Αν εκκρεμεί κάτι σχετικό με την εκπαίδευσή σου, μπορείς να το ολοκληρώσεις τώρα, ναι; Ανάδειξε την αυτοπεποίθησή σου μεν, μην έχεις έπαυση, γιατί χαλάς την εικόνα σου δε. Στα αισθηματικά, αν είσαι αδέσμευτος, ενδέχεται να γοητευτείς από κάποιο μυστηριώδες άτομο. Είναι αυτό που νομίζεις, όμως, ή σε δουλεύει φιλό γαζι; Αν είσαι δεσμευμένος, κανόνισε καμιά εκδρομή με το έτερον ήμισυ.

Λέων

22 Ιουλίου - 22 Αυγούστου

Καλή εβδομάδα, Λέοντα! Επταήμερο στραμμένο στις αξίες και στα θέματα της ασφάλειάς σου! Αυτό σε κάνει από τη μία πιο δυναμικό και διεκδικητικό απέναντι σε όσα σου ανήκουν, από την άλλη λίγο πιο ευάλωτο απέναντι σε οτιδήποτε σου θυμίζει το παρελθόν. Ίσως κληθείς να κλείσεις οικονομικές εκκρεμότητες. Στα καλά νέα, μπορείς να βγεις από τα καλούπια σου και να ταξιδέψεις ή να γνωρίσεις νέο κόσμο και αντιλήψεις. Στα θέματα καρδιάς, αν είσαι μπακούρι, ίσως νιώσεις τον έρωτα να σε κατακλύζει. Απλά αν πρόκειται για μπερδεμένες ή κρυφές καταστάσεις, βάλε τον εαυτό σου πρώτο, για να μην πληγωθείς. Αν δεν είσαι μπακούρι, μην είσαι εγωιστής!

Παρθένος

23 Αυγούστου - 21 Σεπτεμβρίου

Καλή εβδομάδα, Παρθένη! Κομβικό επταήμερο, καθώς δεν αποκλείεται να κλείσεις κάποιους κύκλους για ν' ανοίξεις νέους. Ίσως αυτό να αφορά και την εικόνα σου. Εκεί που εντοπίζεται ένταση είναι στον τομέα των διαπροσωπικών σου σχέσεων. Παράλληλα, αν θέλεις να απελευθεωθείς από οτιδήποτε σε κρατάει δέσμιο, πρέπει να κάνεις την αυτοκριτική σου μεν, να αφήσεις πίσω ό,τι σε δεσμεύει δε. Στα προσωπικά, αν είσαι μπακούρομπάκουρο, μη βιαστείς να δοθείς στον πρώτο τυχόντα. Τουλάχιστον όχι πριν να έχεις γνωρίσει καλά το άλλο άτομο. Αν δεν είσαι μπακούρομπάκουρο, μην έχεις τόσο υψηλές προσδοκίες από το αμόρε, γιατί δεν μπορεί να αντεπεξέλθει.

Ζυγός

22 Σεπτεμβρίου - 22 Οκτωβρίου

Καλή εβδομάδα, Ζυγέ! Το επταήμερο σε αναγκάζει να κατεβάσεις ρυθμούς και να ηρεμήσεις, καθώς σώμα και ψυχή είναι στο κόκκινο. Ίσως μάλιστα θελήσεις να απομονωθείς, προκειμένου να μπορέσεις να διαχειριστείς τα κρυφά σου άγχη και οτιδήποτε το παρασκηνιακό σε έχει τσιτώσει. Γενικώς, καλό είναι να ασχοληθείς με την καθημερινότητα και την υγεία σου, απλά με τρόπο που δεν σε πιέζει. Παράλληλα, μάθε πως η ευτυχία βρίσκεται στις στιγμές με τους οικείους σου, άρα βελτίωσε το κλίμα στις διαπροσωπικές σου σχέσεις. Αν είσαι μόνος, απόλαυσε τη μαγεία των νέων γνωριμιών, αλλά μην αλλοιώνεις την ταυτότητα του άλλου ατόμου προς όφελός σου. Αν δεν είσαι μόνος, συγχώρησε παλιά λάθη.

Σκορπιός

23 Οκτωβρίου - 21 Νοεμβρίου

Καλή εβδομάδα, Σκορπιέ! Αυτό το επταήμερο ή που έρχεσαι σε επαφή μόνο με τα άτομα που σας συνδέουν κοινά όνειρα/οράματα ή που κλείνεται σπίτι. Πάντως η δημιουργικότητά σου είναι άνευ προηγουμένου! Αν το θέλεις, μπορείς να κάνεις ξεκαθαρίσματα στις διαπροσωπικές σου σχέσεις. Ίσως, πάλι, να αποφασίσεις να ολοκληρώσεις κάποια υποχρέωση ή πρότζεκτ που έχεις αναλάβει, αλλά αφορά κάποια ομάδα. Το σημαντικό όμως είναι να βάλεις τη ζωή σου σε τάξη. Στα της καρδιάς, αν είσαι ελεύθερο πουλί, ενδέχεται να ζήσεις παθιασμένες στιγμές με νέο γκομενάκι. Απλά πρόσεξε να πατάς πάντα στη γη. Αν δεν είσαι, οργάνωσε κάτι με το αμόρε για να αναθερμάνεις τη μεταξύ σας φλόγα.

Τοξότης

22 Νοεμβρίου - 20 Δεκεμβρίου

Καλή εβδομάδα, Τοξότη! Το επταήμερο αυτό σε καλεί να εξισορροπήσεις επαγγελματικά και ερωτικά. Βέβαια υπάρχουν θέματα προς επίλυση και στο σπίτι, αλλά και στην οικογένεια. Αρα, καλή τύχη και μ' αυτά! Το μόνο σίγουρο είναι πως πρέπει να αποφύγεις τις εντάσεις! Στα επαγγελματικά, καλείσαι να πάρεις σημαντικές αποφάσεις μεν, ανταμείβονται για τους κόπους του προηγούμενου διαστήματος δε. Στα ερωτικά, αν είσαι ελεύθερος κι ωραίος, ίσως το κριτήριο για να ερωτευτείς κάποιον τώρα να είναι το mindset του. Τσέκαρε, ωστόσο, αν υπάρχει μέλλον στο μεταξύ σας. Αν είσαι ήδη δεσμευμένος, απόφυγε να κάνεις ζόρικες συζητήσεις. Αντιθέτως, οργάνωσε ένα ρομαντικό dinner στο σπίτι.

Αιγόκερως

21 Δεκεμβρίου - 19 Ιανουαρίου

Καλή εβδομάδα, Αιγόκερε! Πρέπει τώρα να βρεις τρόπους να διευρύνεις τους πνευματικούς σου ορίζοντες μεν, να κάνεις μακροχρόνια σχέδια δε. Μπορείς να ολοκληρώσεις κάτι εκπαιδευτικό ή να οργανώσεις κάποιο ταξίδι (όχι τώρα που υπάρχει ανάδρομος, αλλά αργότερα). Μπορεί και να λυθεί κάποιο νομικό ζήτημα που σε απασχολεί. Έπειτα εστίασε στο σπίτι και στην οικογένειά σου. Άλλωστε ο καλός ο μύλος όλα τα αλέθει, σωστά; Πάμε στα ερωτικά. Αν είσαι αδέσμευτος, μπορεί να γοητευτείς από μια νέα γνωριμία μέσω φίλων. Μην εξιδανικεύσεις όμως το άτομο αυτό επειδή θέλεις απλά να ερωτοτροπήσεις! Αν είσαι δεσμευμένος, απομονώσου με το αμόρε και περάστε όμορφες στιγμές!

Υδροχόος

20 Ιανουαρίου - 17 Φεβρουαρίου

Καλή εβδομάδα, Υδροχόε! Καλό είναι να κάνεις ένα control στις αξίες σου – συναισθηματικές και υλικές. Αν καταφέρεις να βελτιώσεις και τα οικονομικά σου ή να κλείσεις τις οικονομικές εκκρεμότητες, θα ενισχύσεις την αυτοπεποίθησή σου. Βάλε ένα φρένο σε όσους νιώθεις πως σε πιέζουν και σου ρίχνουν την ψυχολογία! Στα καλά νέα, μπορείς να βγεις έξω, να γνωρίσεις κόσμο και να ανταλλάξεις απόψεις. Στα αισθηματικά τώρα, αν είσαι ελεύθερος, ίσως «πέσεις» πάνω σε κάποιο γκομενάκι τύπου τυχαία στον δρόμο. Ερωτευόσου, αλλά κρατώντας μικρό καλάθι! Αν δεν είσαι ελεύθερος, δείξε τα συναισθηματά σου μέσω κάποιας πρωτότυπης κίνησης, καθώς έτσι θα ανάψεις ξανά τη φλόγα στη σχέση σου.

Ιχθύες

18 Φεβρουαρίου - 19 Μαρτίου

Καλή εβδομάδα, Ιχθύ! Αυτό το επταήμερο όλα τα βλέμματα είναι στραμμένα πάνω σου! Ο Άρης εισέρχεται στο ζώδιό σου κι αφενός νιώθεις μια έξαρση ενέργειας ή δυναμισμού, αφετέρου σε κατακλύζει και μια ένταση παραπάνω. Ισορροπία χρειάζεται! Το απαιτούν τα θέλω τα δικά σου και των γύρω σου. Παράλληλα, για να προχωρήσεις σε νέα ξεκινήματα, πρέπει πρώτα να κλείσεις κάποιους φορτικούς κύκλους. Στα του έρωτα, αν είσαι χωρίς σχέση, μην πέσεις στην παγίδα ενός έρωτα που μοιάζει καρμικός, γιατί μπορεί και να μην είναι. Πέρνα καλά, αλλά δώσε χρόνο πριν επενδύσεις περαιτέρω. Αν είσαι σε σχέση, μη γίνεσαι υπερευαίσθητος, γιατί χαλάς το μουντ μεταξύ εσού και του ετέρου ημίσεος. Κρίμα δεν είναι;

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές: Μιχαήλ Ρέππας (Α.Μ. ΣΟΕΛ 57941)
Ανδρέας Χατζηδωμανού (Α.Μ. ΣΟΕΛ 61391)
Ελεγκτική Εταιρεία: ΕΡΝΕΣΤ & ΓΙΑΝΓΚ (ΕΛΛΑΣ) Ορκωτοί Ελεγκτές - Λογιστές Α.Ε.
Τύπος έκθεσης ελέγχου ελεγκτών: Με σύμφωνη γνώμη
Ημερομηνία έκδοσης έκθεσης ελέγχου: 2 Μαρτίου 2026
Διεύθυνση Διαδικτυού: www.bankofgreece.gr

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2025
ΕΤΟΣ ΕΝΕΝΗΚΟΣΤΟ ΟΓΔΩΟ

(σε ευρώ)

Table with 3 columns: Description, 31.12.2025, 31.12.2024. Includes sections: ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ, Χρυσός και απαιτήσεις σε χρυσό, Απαιτήσεις σε συνάλλαγμα έναντι μη κατοίκων ζώνης ευρώ, Απαιτήσεις σε συνάλλαγμα έναντι κατοίκων ζώνης ευρώ, Δάνεια σε ευρώ προς πιστωτικά ιδρύματα ζώνης ευρώ, Λοιπές απαιτήσεις σε ευρώ έναντι πιστωτικών ιδρυμάτων ζώνης ευρώ, Ήτλοι σε ευρώ κατοίκων ζώνης ευρώ, Μακροπρόθεσμες απαιτήσεις σε ευρώ έναντι γενικής κυβέρνησης, Απαιτήσεις εντός του Ευρωσυστήματος, Στοιχεία ενεργητικού υπό τακτοποίηση, Λοιπά στοιχεία ενεργητικού.

Table with 3 columns: Description, 31.12.2025, 31.12.2024. Includes sections: ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ, ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΚΤΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ (ΤΑΣΕΩΣ), 1. Ήτλοι του Ελληνικού Δημοσίου από τη διαχείριση του 'Κονού Κεφαλαίου Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και Ασφαλιστικών Φορέων' σύμφωνα με τον ν. 2469/97, 2. Ήτλοι του Ελληνικού Δημοσίου και λοιπά χρεόγραφα από τη διαχείριση και θεματοφύλαξη κεφαλαίων δημόσιων οργανισμών, ασφαλιστικών φορέων και ιδιωτών, 3. Περιουσιακά στοιχεία αποδεκτά από το Ευρωσύστημα ως εξασφάλιση για πράξεις νομισματικής πολιτικής και παροχή ενδοημερήσιας ρευστότητας, 4. Λοιπά λογαριασμοί τίτλων, ΣΥΝΟΛΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΤΑΣΕΩΣ.

Table with 3 columns: Description, 2025, 2024. Includes sections: ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ 2025, Καθαροί τόκοι - έξοδα, Καθαρό αποτέλεσμα από χρηματοοικονομικές πράξεις και ζημιές απομίσθωσης, Καθαρό αποτέλεσμα από τη συγκέντρωση και την αναδιανομή του νομισματικού εισοδήματος, Καθαρά έσοδα από αμοιβές και προμήθειες, Έσοδα από μετοχικούς τίτλους και συμμετοχές, Λοιπά έσοδα, Δαπάνες προσωπικού και συνταξοδοτικών παροχών, Λοιπές δαπάνες διαχείρισης, Αποσβέσεις ενσώματων και ασώματων παγίων στοιχείων ενεργητικού, Κέρδη προ προβλέψεων, Προβλέψεις, ΚΕΡΔΗ ΧΡΗΣΕΩΣ.

Table with 3 columns: Description, 31.12.2025, 31.12.2024. Includes sections: ΠΑΘΗΤΙΚΟ, Τραπεζογραμμάτια σε κυκλοφορία, Υποχρεώσεις σε ευρώ έναντι πιστωτικών ιδρυμάτων ζώνης ευρώ σχετιζόμενες με πράξεις νομισματικής πολιτικής, Λοιπές υποχρεώσεις σε ευρώ έναντι πιστωτικών ιδρυμάτων ζώνης ευρώ, Υποχρεώσεις σε ευρώ έναντι λοιπών κατοίκων ζώνης ευρώ, Υποχρεώσεις σε συνάλλαγμα έναντι κατοίκων ζώνης ευρώ, Υποχρεώσεις σε συνάλλαγμα έναντι μη κατοίκων ζώνης ευρώ, Υποχρεώσεις εντός του Ευρωσυστήματος, Στοιχεία παθητικού υπό τακτοποίηση, Λοιπές υποχρεώσεις, Μετοχικό κεφάλαιο και αποθεματικά, Λοιπά έσοδα και προσαρτηθέντα έσοδα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ: 1. Ο οικονομικός καταστάσεις της Τράπεζας της Ελλάδος καταρτίστηκαν σύμφωνα με το άρθρο 54Α του Καταστατικού της, με βάση τους λογιστικούς κανόνες και τις λογιστικές μεθόδους που εγκρίνει κάθε φορά από το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ), όπως καθορίζονται από τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό Τράπεζας (ΕΚΤ) με την Κοινοβουλευτική Γραμμή (ΕΕ) 2014/591 της 14.11.2014 (ΕΚΤ/2014/591). Ο οικονομικός καταστάσεις σε ευρώ αποδίδονται λογιστικά χωρίς να έχουν εφαρμογή ένα ώστε να εκλύονται με τον μέγιστο τρόπο τις ανάγκες των ελληνικών επιχειρήσεων (ΕΕΜΚΤ) και Ευρωσυστήματος, καθώς και να ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες λειτουργίας τους. Επίσης, σημειώνεται ότι η λογιστική αποδοχή των υποχρεώσεων από παροχές της Τράπεζας προς τους ασφαλισμένους της Εφορίας (ΕΕΜΚΤ) και Ευρωσυστήματος, όπως και να ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες λειτουργίας τους. Για το θέμα που αφορά τον καθαρό έσοδο των κενών και τις αμοιβές της ΕΚΤ ή που η εφαρμογή τους δεν είναι υποχρεωτική αλλά συνηθισμένη, ακολουθούνται από περίπτωση στις αμοιβές της ΕΚΤ είτε οι διατάξεις του Καταστατικού της Τράπεζας σε συνδυασμό με τον ν. 4308/2014 "Εξουσιοδότηση Τράπεζας, συναρκοί ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις", στο μέτρο που δεν αντιβαίνουν τις διατάξεις του Καταστατικού.

Table with 3 columns: Description, 2025, 2024. Includes sections: ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΚΕΡΔΩΝ*, Κέρδη χρήσεως, Μέγιστο προς καταβολή χρήσεως 2025 (0,6720 ευρώ ανά μετοχή) σε 19.864.886 μετοχές, Υπόλοιπο περριεχόμενο στο Ελληνικό Δημόσιο, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ, Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ, Ο ΛΟΓΙΣΤΗΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΝΤΟΒΑΣ.

AngelosP@7

Παιδιά Μαναβική
όχι από το supermarket.

Reply

Lidl Hellas

Όποιος ξέρει, ξέρει.
Συνεργαζόμαστε με παραγωγούς
και προμηθευτές οπωρολαχανικών
από όλη την Ελλάδα 🌟❤️
και διενεργούμε διαρκώς
ποιοτικούς ελέγχους 🔍
Έτσι εξασφαλίζουμε
ότι τα φρούτα και τα λαχανικά
φτάνουν σ' εσένα ολόφρεσκα,
γεμάτα θρεπτική αξία και γεύση.
Εσύ το ήξερες; 😎

Reply

Όποιος ξέρει
ξέρει.

Γιατί αξίζει.